

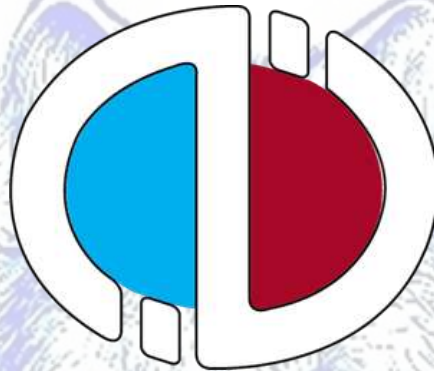
YENİLENEN
SİSTEME
GÖRE!

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

SINCE 2020

**ÜNİTE ÖZETLERİ
ARA SINAV-FİNAL
ÇIKMIŞ VE GELEBİLECEK SORULAR
ONLINE DÖNEMDE NELER OLDU?**

MİKRO İKTİSAT

İKT203U

SINCE 2020

ÜNİTE 1: MİKROEKONOMİ

TEMEL KAVRAMLAR

Mikroekonomi, bireylerin ve firmaların seçimlerini, bu seçimlerin birbirleri ile etkileşimini ve devletin bu seçimlere etkisini araştırmayı kendisine konu edinmiştir.

Makroekonomi ise ekonomiyi bir bütün olarak inceler. Yani makroekonomi ulusal ekonomide devletin, firmaların ve bireylerin tercihlerinin toplam etkisiyle ilgilenmeyi kendisine konu edinmiştir.

MAL VE HİZMETLER , İster firma düzeyinde olsun ister bireysel düzeyde olsun ihtiyacımızı gideren her türlü şey maldır. Maddi olmayan malları fiziki mallardan ayırt edebilmek için de hizmet kavramı kullanılır. Ancak çoğu kez ifadede yalınlık sağlamak için mal tabiri hem malları hem de hizmetleri ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır.

KAYNAKLAR , mal ve hizmetlerin üretilmesi sürecinde kullandığımız üretim araçları ile ham maddeler veya başka bir ifadeyle girdilerdir. Bunlar; toprak (doğa), emek, sermaye ve girişimci. Emek hem fiziki hem de zihinsel çabayı ifade eder. Sermaye makine ve ekipman gibi üretimde kullanılan ürünleri bir bütün olarak ifade eder. Tüketim malı, üretimin nihai amacı olan bir ihtiyacı gidermek amacıyla yapılan ürettir. Sermaye malı ise başka malları üretmek için kullanılan maldır. Ekonomik hayatta risk alan bireyler girişimcilerdir. Girişimin kar sağlamak ya da zarar etmek gibi sonuçları vardır. İnsanların topraklarını kullanarak elde ettikleri gelire rant, emeklerini arz ederek elde ettikleri gelire ücret, sermayelerini kullanarak elde ettikleri gelire faiz ve girişimcilerin gelirini de kar denilmektedir. Tüketiciler ile üreticilerin etkileşimini sağlayarak alıcıların satıcılarla ticaret yapmasına olanak sağlayan mekanizmaya da piyasa adı verilmektedir.

KITLIK , var olan bir kaynağın ne kadarının istenildiği ile ilgilidir. Eğer bir kaynağın mevcut miktarından daha fazlasını istiyorsak o kaynak kıttır. Bir birey veya firma bir mal veya hizmet için ödeme yapmaya hazırsa ekonomistlerin tanımında o mal ya da kaynak kıttır. Ekonomide kıt olmayan mallara serbest mallar adı verilir. Kurtulmak için ödeme yapmaya hazır olduğumuz her şeye ise kötü mal denilmektedir.

SEÇİM VE FIRSAT MALİYETİ , Bireyler seçimlerini alternatifler arasından rasyonel biçimde fayda-maliyet karşılaştırmasından

sonra yapar. Fırsat maliyeti bir şeyi seçtiğimizde vazgeçtiğimiz alternatiflerin değerini ifade etmektedir.

RASYONEL DAVRANIŞ VE BİREYSEL ÇIKARLAR , Rasyonellik, insanların ulaşabildikleri mevcut bilgiler ışığında kendilerine en büyük tatmini sağlayacak tercihi yapacağını ifade etmektedir. İktisatçılar bireylerin genellikle alternatifler arasından fayda ve maliyet analizi yaparak kendilerini daha iyi duruma getireceğine inandıkları seçeneği tercih ederler.

Teşvikler, Dürtüler ve Ekonomik Modeller

Ekonomistler bireylerin ve firmaların, kaynakların dağılımını nasıl yaptıklarını ve piyasadaki fiyatların nasıl belirlendiğini açıklamak, etkileşimleri ve sonuçlarını mantıklı ve bilimsel detaycılık ile anlamak için ekonomide modeller oluştururlar. Ekonomik modelleri oluştururken karmaşık olan ekonomik sürecin daha iyi anlaşılması için basitleştirici varsayımlarda bulunulur. Sebep sonuç ilişkisi, İktisatçılar yaptığı varsayımlardan biri olan 'ceteris paribus' diğer şeyler eşit anlamına gelir. Bir faktörün ilgilendiğimiz değişken üzerine etkisini ölçebilmek için diğer tüm faktörlerin değişmediğini varsaymak zorundayız.

Kısıtlı Optimizasyon, kısıt altında tercihler bilimi olan iktisatta, bir karar verici, seçeneklerdeki mümkün olan tüm sınırlamaları ve kısıtlamaları göz önünde bulundurarak en uygun seçimi yapma arayışı içinde olduğunda kullanılır. Tipik bir kısıtlı optimizasyonda bir amaç fonksiyonu ve bir de kısıtlar kümesi bulunur. Amaç fonksiyonu karar vericinin optimize etmek, yani minimize ve maksimize etmek istediği ilişkidir. Kısıtlar ise karar vericiye empoze edilen sınırları veya kısıtlamaları ifade eder.

Bir sistemdeki denge, dışsal faktörler değişmediği sürece belirsiz bir süre boyunca devam eden durum ya da oluşumdur. Örneğin portakal arz ve talebi düşünüldüğünde, piyasada oluşan fiyatın denge fiyatının üstünde olması halinde arz fazlası olmakta, piyasanın denge fiyatının altında olması halinde ise talep fazlası doğmaktadır. Arz fazlası durumunda fiyatlar düşer, talep fazlası durumunda ise fiyatlar artar ve piyasa dengeye gelir.

Karşılaştırmalı durağan analiz, bir ekonomik modeldeki iki farklı fotoğrafı karşılaştırmamıza olanak tanıyarak 'önce ve sonra' analizi yapmamızı sağlar. İlk fotoğraf dışsal değişkenlerin birtakım veri ilk değerlerinde içsel değişkenlerin hangi değerlerini aldığını gösterir. İkinci fotoğraf ise incelediğimiz içsel değişkenlerin dışsal bir şok karşısında, yani bazı dışsal değişkenlerin değerindeki bir değişme karşısında, nasıl değiştiklerini anlatır. Et fiyatlarının ithal hayvanların

gelişi ile düşmesi, biber fiyatlarının seralara don vurmaıyla yükselmesi gibi durumlar karşılaştırmalı durağan analize örnektir.

Pozitif ve Normatif Analiz

Pozitif analiz bir ekonomik sistemin nasıl çalıştığını açıklamaya ve zaman içinde nasıl değiştiğini tahmin etmeye çalışır. Pozitif analiz bir bireyin faydasını veya firmaların karlarını maksimize etmek için nasıl davrandıkları gibi konularla ilgilenmektedir. Normatif analiz ise ne olmalı nasıl olmalı gibi değer yargılarını içeren bir ifadedir. Normatif analiz daha çok sosyal politikalara ilişkin taleplere ve hedeflere nasıl ulaşılabileceğine ilişkindir. Normatif analizden önce pozitif analiz yapmak önemlidir. Bir politikacı şu normatif soruyu sorabilir : “Acaba bir kira kontrolü programı mı yoksa konut edindirme programı mı uygulamaya koymalıyız?” Seçeneklerin etkilerini tam olarak anlamak için, politikacının kira kontrolleri uygulandığında ve konut edindirme programı uygulandığında sonuçlarının ne olacağını anlamak için pozitif analiz yapması (daha doğrusu bu konudaki iktisatçıların yapılmış çalışmaları okuyup değerlendirmesi) gerekmektedir.

Mikroekonominin Kısa Bir Tarihçesi

18. yüzyılın sonlarına doğru ekonomik sorunlara ilişkin bilimsel yaklaşımlar geliştirilmeye başlandı. Adam Smith’in Ulusların Zenginliği adlı yapıtını 1776 yılında yayınlaması modern ekonomi biliminin başlangıcı olarak kabul edilir. Smith kullanım değeri ve değişim değerlerini ayırmış ve bu ayrım ile de ünlü elmas-su paradoksunu ortaya çıkarmıştır. Kullanım değeri, bir malın kullanımından elde edilen faydaya ilişkindir. Değişim değeri ise malın piyasada alım satımına konu olduğu fiyattır.

Adam Smith’in ardından David Ricardo da bu paradoksu çözmeye çalışmış fakat kullanım değeri ile fiyatı ayrı gördüğü için sorunu çözememiştir. Emek- değer teorisine göre ise bir malın değeri o malı elde etmek için harcanan emek miktarıyla belirlenmektedir.

1870’lerde bir grup ekonomist değişim değerini, toplam faydanın değil de kullanılan son birim malın sağladığı faydanın (marjinal fayda) belirlediğini öne sürmüştür. Ortaya konan bu yaklaşım yaygın kabul görmüş ve marjinalist devrim olarak adlandırılmıştır. Su hayati önem taşır ancak marjinal faydası düşüktür. Elmas ise hayati değer taşımaz ancak marjinal maliyeti oldukça yüksektir. Alfred Marshall talep ve arz modelini oluşturmuş ve bu iki piyasa kuvvetinin eş anlı hareketinin fiyatı belirlediğini göstermiştir. Marshall ayrıca elmas-su paradoksuna açık ve kesin bir çözüm ortaya koymuştur. Ona göre su düşük fiyatlıdır çünkü oldukça fazla üretilmektedir, yani arzı yüksektir. Elmas yüksek fiyatlıdır çünkü arzı düşüktür. Marshall’ın bu arz talep modeli oldukça

kullanışlıdır ancak kısmi denge modelidir ve bir seferde bir piyasayı inceler.

Leon Walras tüm ekonomiyi kapsayan bir analiz başlatmıştır. Ekonomiyi birbirine bağlayan çok sayıda eşitlikle açıklama metodunu genel denge analizinde yapmıştır. Genel denge analizi sadece tek bir piyasaya bakmaz diğer piyasalardaki oluşumlara da bakar.

Francis Edgeworth ve Vilfredo Pareto ekonomik etkinlik kavramını kesin olarak tanımlamış ve piyasanın hangi koşullar altında ekonomik verimliliğe erişebileceğini göstermişler, refah ekonomisi olarak adlandırılan inceleme alanını getirmişlerdir.

Karamsar Olmayan Bilim ve Farklı Düşünebilme Tarzı

Malthus insan nüfusundaki artışın gıda arzındaki artıştan hızlı olduğunu ve gıda yetersizliğine bağlı kitlesel ölümlerin yakın olduğunu öngörmüş bir ekonomisttir. Bu ve benzeri görüşlerden dolayı iktisat çoğu zaman kötümser bir bilim olmakla suçlanmıştır.

Ekonomi bilimi, bir bireyin diğer bir birey tarafından teklif edilen şeyle değişmek üzere, gönüllü olarak bir şeyden vazgeçmesi ile başlar. Bu tür değişimlerde kaybeden yoktur.

İktisatçılara göre bir insanın yaptığı şeyi yapmasının nedeni içinde bulunduğu koşuldur. Tabiatında var olan eğilimden dolayı değildir. Bireylerin davranışlarını iyileştirmek için bireylerin ruhunun yeniden inşası gerekli değildir. Bazen tüm gereken kötü davranışa neden olan koşulları belirlemek ve ortadan kaldırmaktır.

Ekonomistlerin düşünme tarzına ters düşen genel bir kanı da bir şeyin çalıştığını ya da düzensizlik beklerken bir düzen oluştuğunu gördüğümüzde bunun kesinlikle bir şey ya da bir kişi tarafından bilinçli olarak yapıldığı düşüncesidir.

SORU-CEVAP

SORU: PİYASA BAŞARISIZLIĞI HANGİ DURUMDA OLUŞUR?

CEVAP: BİREYİN KENDİ İYİLİĞİ İÇİN YAPTIĞI BİR EYLEMİN TOPLUMA ZARAR VERMESİ DURUMUNDA PİYASA BAŞARISIZLIĞI OLUŞUR.

2

SORU: SERMAYE NE DEMEKTİR?

CEVAP: İKTİSATTA SERMAYE KELİMESİ PARADAN ZİYADE FİZİKİ ÜRETİM ARAÇLARINI VURGULAMAKTADIR. SERMAYE, MAKİNE VE EKİPMAN GİBİ ÜRETİMDE KULLANILAN ÜRÜNLERİ BİR BÜTÜN OLARAK İFADE ETMEKTEDİR.

3

SORU: BİR SİSTEMDEKİ DENGİ NE ANLAM İFADE ETMEKTEDİR?

CEVAP: DIŞSAL FAKTÖRLER DEĞİŞMEDİĞİ SÜRECE, YANİ HİÇBİR DİŞ FAKTÖR DENGİYİ BOZMADIĞI SÜRECE, BELİRSİZ BİR SÜRE BOYUNCA DEVAM EDEN DURUM YA DA OLUŞUMDUR

4

SORU: EKONOMİSTLER NEDEN MODELLER OLUŞTURURLAR?

CEVAP: BİREYLERİN VE FİRMALARIN, KAYNAKLARIN DAĞILIMINI NASIL YAPTIKLARINI VE PİYASADAKİ FİYATLARIN NASIL BELİRLENDİĞİNİ AÇIKLAMAK, ETKİLEŞİMLERİ VE SONUÇLARINI MANTIKLI VE BİLİMSEL DETAYCILIK İLE ANLAMAK İÇİN EKONOMİDE MODELLER OLUŞTURURLAR.

5

SORU: KISITLI OPTİMİZASYON PROBLEMLERİNDE ÇÖZÜM NEYE BAĞLIDIR?

CEVAP: KARAR DEĞİŞKENLERİNİN AMAÇ FONKSİYONUNUN DEĞERİ ÜZERİNDEKİ MARJİNAL ETKİSİNE BAĞLIDIR.

6

SORU: NORMATİF ANALİZ HAKKINDA NE SÖYLENEBİLİR?

CEVAP: NORMATİF ANALİZ NE OLMALI YA DA NASIL OLMALI GİBİ KELİMELERİ İÇEREN DEĞER YARGILARI İLE İLGİLİ İFADELERDİR. ÖRNEĞİN “GELİR DAĞILIMINDA DAHA ADALETLİ OLUNMALIDIR” VEYA “İNSANCA BİR YAŞAM İÇİN ASGARİ ÜCRET YÜKSELTİLMELİDİR” GİBİ ÖNERMELER NORMATİF İFADELERDİR. POZİTİF ÖNERMENİN TERSİNE BU İFADEYİ SINAMAMIZ MÜMKÜN DEĞİLDİR. BU DURUMDA FİKİR BEYAN EDİLDİĞİ VE İSPATLANABİLECEK BİR ŞEY ORTAYA KONULAMADIĞI İÇİN TEST EDİLEMİZ. DAHA ÇOK BU İFADELERİ KULLANANLARIN DEĞER YARGILARINA BAKMAK GEREKİR.

7

SORU: MİKROEKONOMİNİN İNCELEME ALANLARI NELERDİR?

CEVAP: MİKROEKONOMİ BİREYLERİN RASYONEL VE ÇIKARCI DAVRANIŞLARININ SOSYAL SONUÇLARINI İNCELEYEREK TOPLUMUN REFAHININ NASIL ETKİLENDİĞİNİ BELİRLER. AYRICA TOPLUMUN REFAHINI NEGATİF YÖNDE ETKİLEYEN RASYONEL VE ÇIKARCI DAVRANIŞLARA NASIL VE NE DÜZEYDE MÜDAHALENİN GEREKLİ OLDUĞUNU İNCELER

8

SORU: TİPİK BİR KISITLI OPTİMİZASYON PROBLEMİNİN BİLEŞENLERİ NELERDİR?

CEVAP: • AMAÇ FONKSİYONU • KISITLAR KÜMESİ

9

SORU: BİR EKONOMİSTİN İRDELEMEK İSTEYECEĞİ POZİTİF İKTİSAT ALANINA GİREN KONULAR NELERDİR?

CEVAP: LCD TELEVİZYONLARININ FİYATLARI BU ÜRÜNÜ ALANLARIN SAYISI ARTTIĞI İÇİN UCUZLUYOR MU? YA DA LCD TELEVİZYONLARIN FİYATLARI UCUZLADIĞI İÇİN Mİ BU ÜRÜNÜ ALANLARIN SAYISI ARTMAKTADIR? YOKSA HEM LCD TELEVİZYON FİYATLARINI DÜŞÜREN VE BU ÜRÜNE TALEBİ ARTIRAN BAŞKA BİR FAKTÖR MÜ VAR?

10

SORU: RANT, ÜCRET, FAİZ VE KÂR TERİMLERİ NE ANLAM İFADE ETMEKTEDİR?

CEVAP: İNSANLARIN TOPRAKLARINI KULLANARAK ELDE ETTİKLERİ GELİRE RANT, EMEKLERİNİ ARZ EDEREK ELDE ETTİKLERİ GELİRE ÜCRET, SERMAYELERİNİ KULLANARAK ELDE ETTİKLERİ GELİRE FAİZ VE GİRİŞİMCİLERİN GELİRİNE DE KÂR DENİLMEKTEDİR.

11

SORU: İÇSEL VE DIŞSAL DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ FARK NEDİR?

CEVAP: DIŞSAL DEĞİŞKEN, BİR MODELDE DEĞERİ VERİ OLARAK ALINAN DEĞİŞKENDİR.

YANI BU DEĞİŞKENİN DEĞERİ İNCELENEN MODELİN DIŞINDA BİR DIŞSAL SÜREÇ TARAFINDAN BELİRLENİR. OYSA İÇSEL DEĞİŞKENİN DEĞERİ ÇALIŞILAN MODEL İÇERİSİNDE BELİRLENİR.

12

SORU: TEK BİR FAKTÖRÜN TEK BAŞINA ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİNİ ÖLÇMEK İÇİN İKTİSATÇILAR NELERDEN YARARLANIRLAR?

CEVAP: • DOĞAL TECRÜBEDEN • İSTATİSTİKSEL ARAŞTIRMALARDAN • EKONOMİK TECRÜBELERDEN YARARLANIRLAR.

13

SORU: KARŞILAŞTIRMALI DURAĞAN ANALİZ NE İÇİN KULLANILIR?

CEVAP: DIŞSAL DEĞİŞKENLERDEN BİRİNDEKİ DEĞİŞMENİN BİR EKONOMİK MODELDEKİ İÇSEL DEĞİŞKENİN SEVİYESİNİ NASIL ETKİLEYECEĞİNİ İNCELEMELİK İÇİN KULLANILIR. KARŞILAŞTIRMALI DURAĞAN ANALİZ KISITLI OPTİMİZASYON PROBLEMLERİNE VEYA DENGİ ANALİZİNE UYGULANABİLİR.

14

SORU: İKTİSATÇILAR KAYNAKLARI HANGİ BAŞLIKLAR ALTINDA TOPLAMAKTADIRLAR?

CEVAP: • DOĞA • EMEK • SERMAYE • GİRİŞİMCİ

15

SORU: ADAM SMİTH HAKKINDA NE SÖYLENEBİLİR?

CEVAP: ADAM SMİTH'İN (1723-1790) ULUSLARIN ZENGİNLİĞİ ADLI YAPITINI 1776 YILINDA YAYIMLAMASI MODERN EKONOMİ BİLİMİNİN BAŞLANGICI KABUL EDİLMEKTEDİR. ADAM SMİTH PİYASA GÜÇLERİNİ SİSTEMATİK OLARAK İNCELEMİŞTİR. BU İNCELEMEDE DEĞER KONUSUNDA BAZI SORUNLARLA KARŞILAŞMIŞTIR. SMİTH, KULLANIM DEĞERİ VE DEĞİŞİM DEĞERLERİNİ AYIRMIŞ VE BU AYRIM İLE DE ÜNLÜ SU-ELMAS PARADOKSUNU ORTAYA ÇIKARMIŞTIR.

16

SORU: ALFRED MARSHALL HAKKINDA NE SÖYLENEBİLİR?

CEVAP: TALEBİN FİYAT ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ, İNGİLİZ EKONOMİST ALFRED MARSHALL (1842-1924) EKONOMİNİN İLKELERİ ADLI YAPITIYLA 1890 YILINDA ORTAYA KOYMUŞTUR. MARSHALL TALEP VE ARZ MODELİNİ OLUŞTURMUŞ VE BU İKİ PİYASA KUVVETİNİN EŞ ANLI HAREKETİNİN FİYATI BELİRLEDİĞİNİ GÖSTERMİŞTİR. FAKAT HANGİ KUVVETİN FİYATI BELİRLEDİĞİNİ BİLEMEYİZ ÇÜNKÜ FİYAT, ARZ VE TALEBİN EŞ ANLI HAREKETLERİ İLE BELİRLENİR. MARSHALL'IN DA BELİRTTİĞİ GİBİ MAKASIN HANGİ KENARININ KESTİĞİNİ BİLEMEYİZ.

17

SORU: GİRİŞİMCİLERİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

CEVAP: KÂR SAĞLAMAK VEYA ZARARA KATLANMAK GİBİ SONUÇLARI OLAN EKONOMİK AKTİVİTELERİ HAYATA GEÇİRİRLER. AYRICA DİĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİ ARZULADIĞI ÜRETİMİ SAĞLAYABİLECEK BİR FORMATTA BİR ARAYA GETİREN KİŞİDİR.

18

SORU: "CETERIS PARİBUS" VARSAYIMI NEDİR?

CEVAP: LATİNCE BİR TERİM OLAN CETERIS PARİBUS "DİĞER ŞEYLER EŞİT" ANLAMINA GELMEKTEDİR. HERHANGİ BİR FAKTÖRÜN İLGİLENDİĞİMİZ DEĞİŞKEN ÜZERİNE ETKİSİNİ ÖLÇEBİLMELİK İÇİN DİĞER TÜM FAKTÖRLERİN DEĞİŞMEDİĞİNİ VARSAYMAK ZORUNDAYIZ. AKSİ TAKDİRDE BİRDEN ÇOK FAKTÖRDEKİ DEĞİŞME, İLGİLENDİĞİMİZ DEĞİŞKENİ EŞ ANLI OLARAK ETKİLEYECEĞİNDEN, DİĞER DEĞİŞKENLERİN HER BİRİNİN ETKİLERİNİN NE KADAR OLDUĞUNU AYIKLAMAMIZ MÜMKÜN DEĞİLDİR. BU NEDENLE HER SEFERİNDE SADECE BİR FAKTÖRDE DEĞİŞİME İZİN VEREREK SADECE ONUN İLGİLENDİĞİMİZ DEĞİŞKENDEKİ ETKİLERİNİ SALT OLARAK GÖREBİLİR, ÖLÇEBİLİR VE BİR YORUMA ULAŞABİLİRİZ

19

SORU: MİKROEKONOMİ NELERİ KENDİSİNE KONU EDİNMIŞTİR?

CEVAP: BİREYLERİN VE FİRMALARIN SEÇİMLERİNİ, BU SEÇİMLERİN BİRBİRLERİ İLE ETKİLEŞİMİNİ VE DEVLETİN BU SEÇİMLERE ETKİSİNİ ARAŞTIRMAYI KENDİSİNE KONU EDİNMİŞTİR. DOLAYISIYLA MİKROEKONOMİ TÜKETİCİ, İŞÇİ, YÖNETİCİ VE BİR FİRMA GİBİ BİREYSEL EKONOMİK KARAR VERİCİLERİN İKTİSADİ DAVRANIŞLARINI İNCELER. AYNI ZAMANDA HANE HALKLARI, ENDÜSTRİLER, PİYASALAR, İŞÇİ BİRLİKLERİ VE TİCARET BİRLİKLERİ GİBİ AJANLARIN DAVRANIŞLARINI İNCELER.

20

SORU: POZİTİF ANALİZ HAKKINDA NE SÖYLENEBİLİR?

CEVAP: POZİTİF ANALİZ BİR EKONOMİK SİSTEMİN NASIL ÇALIŞTIĞINI AÇIKLAMAYA VE ZAMAN İÇİNDE NASIL DEĞİŞTİĞİNİ TAHMİN ETMEYE ÇALIŞIR. POZİTİF ANALİZDE, NEDİR VEYA NE OLUYOR GİBİ AÇIKLAYICI SORULAR YANINDA, ÖNGÖRÜ YAPMAYA YÖNELİK SORULAR DA SORULUR (EĞER BAZI DIŞSAL DEĞİŞKENLER DEĞİŞİRSE NE OLACAK GİBİ.). POZİTİF ANALİZ BİR BİREYİN FAYDASINI VEYA FİRMALARIN KÂRLARINI MAKSİMİZE ETMEK İÇİN NASIL DAVRANDIKLARI GİBİ KONULARLA İLGİLENMEKTEDİR. BİR ŞEYİN NE OLDUĞU YA DA NE OLACAĞI KONUSU İLE İLGİLİ ORTAYA KONAN POZİTİF ÖNERMELER SINANABİLİRDİR.

21

SORU: BİR EKONOMİDE MALLAR HANGİ AMAÇLA ÜRETİLİR?

CEVAP: BİRİNCİSİ ÜRETİMİN NİHAİ AMACI OLAN, BİR İHTİYACI GİDERMEK AMACIYLA YAPILAN ÜRETİMDİR Kİ BU MALLAR TÜKETİM MALI OLARAK ADLANDIRILIR. DİĞERİ İSE BAŞKA MALLARI ÜRETMEK İÇİN KULLANILAN MALLARDIR VE SERMAYE MALI OLARAK ADLANDIRILIR

22

SORU: KISITLI OPTİMİZASYON PROBLEMİNDEKİ KISITLAR NE TEMSİL EDER?

CEVAP: KARAR VERİCİYE EMPOZE EDİLEN SINIRLARI VEYA KISITLAMALARI TEMSİL EDER.

23

SORU: FİYAT MEKANİZMASI NEDİR?

CEVAP: HANGİ MAL YA DA HİZMETİN NASIL VE KİMİN İÇİN ÜRETİLECEĞİNE KARAR VERİLMESİNİ SAĞLAYAN BİR MEKANİZMADIR. FİYATLAR BİREYLERİN VE FİRMALARIN KARARLARINI ETKİLER VE TÜKETİCİLERİN, FİRMALARIN VE TÜM TOPLUMUN TEMSİLCİSİ OLARAK DEVLETİN VE KAMU OTORİTELERİNİN KARARLARININ BİRBİRİYLE ETKİLEŞİMİ SONUCU BELİRLENİR.

24

SORU: TOPRAK DENDİĞİNDE AKLA NE GELİR?

CEVAP: TOPRAK DEDİĞİMİZDE AKLIMIZA DOĞANIN TAMAMI GELME LİDİR. TOPRAĞIN KENDİSİ, TOPRAĞIN ÜZERİNDE YETİŞEN HER ŞEY VE MADENLER GİBİ DOĞADAN ÇIKARTILAN HER ŞEYİ İÇERMEKTEDİR

25

SORU: KARŞILAŞTIRMALI DURAĞAN ANALİZ NASIL YAPILIR?

CEVAP: KARŞILAŞTIRMALI DURAĞAN ANALİZ, BİR EKONOMİK MODELDEKİ İKİ FARKLI FOTOĞRAFI KARŞILAŞTIRMAMIZA OLANAK TANIYARAK “ÖNCE VE SONRA” ANALİZİ YAPMAMIZI SAĞLAR. İLK FOTOĞRAF DIŞSAL DEĞİŞKENLERİN BİRTAKIM VERİ İLK DEĞERLERİNDE İÇSEL DEĞİŞKENLERİN HANGİ DEĞERLERİ ALDIGINI GÖSTERİR. İKİNCİ FOTOĞRAF İSE İNCELEDİĞİMİZ İÇSEL DEĞİŞKENLERİN DIŞSAL BİR ŞOK KARŞISINDA, YANI BAZI DIŞSAL DEĞİŞKENLERİN DEĞERİNDEKİ BİR DEĞİŞME KARŞISINDA, NASIL DEĞİŞTİKLERİNİ ANLATIR

26

SORU: KARŞILAŞTIRMALI DURAĞAN ANALİZE ÖRNEK VERİNİZ?

CEVAP: GÜNLÜK GAZETELERİN EKONOMİ SAYFALARINDA KARŞILAŞTIRMALI DURAĞAN ANALİZ ÖRNEKLERİ BULANABİLİR. TİPİK MAKALELER, TARIMSAL ÜRÜNLERİN (MISIR, SOYA FASULYESİ, BUĞDAY, KAHVE VE PAMUK GİBİ), CANLI HAYVANLARIN VE METALLERİN (BAKIR, ALTIN VE GÜMÜŞ GİBİ) FİYATLARINI ETKİLEYEN DIŞSAL OLAYLARI ELE ALIR. “ET FİYATLARI İTHAL HAYVANLARIN GELİŞİ İLE DÜŞTÜ”, “BİBER FİYATLARI SERALARI DON VURMASIYLA YÜKSELİŞE GEÇTİ” VEYA “ALTIN

FİYATLARI HİNDİSTAN'DA DÜĞÜN MEVSİMİYLE BİRLİKTE YÜKSELİŞTE" GİBİ GAZETE MANŞETLERİNİ GÖRMEK ANORMAL BİR DURUM DEĞİLDİR

27

SORU: KISITLI OPTİMİZASYON HANGİ DURUMDA KULLANILIR?

CEVAP: BİR KARAR VERİCİ, SEÇENEKLERDEKİ MÜMKÜN OLAN TÜM SINIRLAMALARI VE KISITLAMALARI GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK EN UYGUN SEÇİMİ YAPMA ARAYIŞI İÇİNDE OLDUĞUNDA KULLANILIR.

28

SORU: ÜNİVERSİTEDE OKUMANIN FIRSAT MALİYETİ VAR MIDIR?

CEVAP: OKULA ÖDEDİĞİNİZ ÖĞRENİM HARCİ, YURDA VEYA KİRALIK DAİREYE ÖDENEN PARALAR BİRER MALİYETTİR. BUNLAR İÇİN PARA ÖDEMİYOR OLSANIZ BİLE YİNE DE BÜYÜK BİR MALİYETE KATLANIYORSUNUZ. ÇÜNKÜ BURADA OKUMAK YERİNE BİR İŞE GİRİP O İŞTE DÖRT YILDA KENDİNİZİ İSPATLAYIP BİR KARIYER EDİNMEK VE BU SÜRE İÇİNDE GELİR ELDE ETME OLASILIĞINIZ VAR. SONUÇTA ÜNİVERSİTEYE GELEREK HARÇ, KİRA, DERS KİTAPLARI GİBİ MALİYETLER VE BİR İŞE GİRMİŞ OLMA DURUMUNDA KAZANABİLECEĞİNİZ GELİR VE TECRÜBEDEN VAZGEÇMEK FIRSAT MALİYETİNİ OLUŞTURMAKTADIR.

29

SORU: TÜKETİM MALİ VE SERMAYE MALİ NE DEMEKTİR?

CEVAP: BİR EKONOMİDE MALLARIN İKİ AMAÇLA ÜRETİLDİKLERİNİ SÖYLEYEBİLİRİZ. BUNLARDAN BİRİNCİSİ ÜRETİMİN NİHAİ AMACI OLAN, BİR İHTİYACI GİDERMEK AMACIYLA YAPILAN ÜRETİMDİR Kİ BU MALLAR TÜKETİM MALİ OLARAK ADLANDIRILIR. DİĞERİ İSE BAŞKA MALLARI ÜRETMEK İÇİN KULLANILAN MALLARDIR VE SERMAYE MALİ OLARAK ADLANDIRILIR.

30

SORU: RASYONEL VE ÇIKAR DOĞRULTUSUNDAKİ DAVRANIŞIN SOSYAL SONUCUNA NE ÖRNEK VERİLEBİLİR?

CEVAP: KÜRESEL ISINMANIN KONTROL ALTINA ALINMAMASI, AÇLIĞIN HÂLÂ DOĞAL AFET OLARAK DÜNYAMIZDA VARLIĞINI SÜRDÜRMEŞİ, PİYASA DIŞI KURUMLARIN MÜDAHALESİ OLMADAN BAZI ÜRÜNLERİN ÜRETİLMEMESİ, ÇEVRE KİRLİLİĞİ GİBİ.

31

SORU: KITLIK NE DEMEKTİR?

CEVAP: KITLIK, VAR OLAN BİR KAYNAĞIN NE KADARININ İSTENİLDİĞİ İLE İLGİLİDİR. EĞER BİR KAYNAĞIN MEVCUT MİKTARINDAN DAHA FAZLASINI İSTİYORSANIZ O KAYNAK KITTİR. GÜNLÜK HAYATIMIZDA DOĞADA NADİR OLARAK GÖRÜLEN ANLAMINDA KULLANILAN KITLIK KAVRAMI, EKONOMİDE DAHA GENİŞ BİR ANLAMA SAHİPTİR. BİR BİREY VEYA FİRMA BİR MAL VEYA KAYNAK İÇİN ÖDEME YAPMAYA HAZIRSA EKONOMİSTLERİN TANIMINDA O MAL YA DA KAYNAK KITTİR

32

SORU: MAKROEKONOMİ NELERİ KENDİSİNE KONU EDİNMIŞTİR?

CEVAP: ULUSAL EKONOMİDE DEVLETİN, FİRMALARIN VE BİREYLERİN TERCİHLERİNİN TOPLAM ETKİSİYLE İLGİLENMEYİ KENDİSİNE KONU EDİNMIŞTİR. BURADA GELİRİN VE İSTİHDAMIN TOPLAM DÜZEYLERİ, FAİZ ORANI, ENFLASYON ORANI, BÜYÜME VE ULUSAL BİR EKONOMİDE KONJONKTÜRÜN DOĞASI GİBİ KONULAR İNCELENİR.

33

SORU: EMEK NE DEMEKTİR?

CEVAP: ÜRETİM SÜRECİNİN BİR DİĞER FAKTÖRÜ OLAN EMEK, İNSANIN HEM FİZİKİ HEM DE ZİHİNSEL ÇABASINI İFADE ETMEKTEDİR. EMEK TOPLUMDAKİ BİREYLERİN KABİLİYETLERİ, EĞİTİMLERİ VE ÖĞRETİMLERİ DAHİL OLMAK ÜZERE FİZİKİ VE ENTELEKTÜEL HİZMETLERİNİN TAMAMINI İÇERMEKTEDİR.

34

SORU: BİRÇOK İKTİSATÇI İÇİN MODELLERİN AMACI NEDİR?

CEVAP: DAVRANIŞLARI VE BU DAVRANIŞLARIN SOSYAL SONUÇLARINI ÖNGÖRMektir. BURADA ÇOĞU EKONOMİST İÇİN MODEL, BAŞARILI ÖNGÖRÜ YAPABİLİYORSA İYİDİR. BİREYLERİN AMAÇ EDİNDİĞİ ÇIKARLAR MODELDE ÖNEMLİDİR. ÇÜNKÜ KOŞULLAR DEĞİŞTİĞİNDE DAVRANIŞIN NASIL DEĞİŞECEĞİNİ ÖNGÖRMEMİZE YARDIM EDERLER.

35

SORU: SU ELMAS PARADOKSUNA KİM ÇÖZÜM GETİRMİŞTİR?

CEVAP: MARSHALL'IN MODELİ SU-ELMAS PARADOKSUNA AÇIK VE KESİN BİR ÇÖZÜM ORTAYA KOYMUŞTUR. FİYATLAR HEM TALEP HEM DE ARZ HAREKETLERİ İLE BELİRLENİR. SU DÜŞÜK FİYATLIDIR ÇÜNKÜ OLDUKÇA FAZLA ÜRETİLMEKTEDİR, YANİ ARZI YÜKSEKTİR. ELMAS YÜKSEK FİYATLIDIR ÇÜNKÜ ARZI DÜŞÜKTÜR. BU BASİT ARZ VE TALEP MODELİ ONLARCA YIL İKTİSATÇILARI ÇOK MEŞGUL ETMİŞ BİR SORUNU, "SU-ELMAS PARADOKSUNU" ÇÖZMÜŞTÜR. ARZ-TALEP MODELİ MİKROEKONOMİDE BİRÇOK ANALİZİN TEMEL TAŞINI OLUŞTURACAKTIR.

36

SORU: FİZİKİ VE FİZİKİ OLMAYAN MALLARA HANGİ ÖRNEKLER VERİLEBİLİR?

CEVAP: FİZİKİ MALLARA YOLCU UÇAKLARI, KİTAP VE DÖNER GİBİ DOKUNABİLECEĞİMİZ ÜRÜNLERİ ÖRNEK VEREBİLİRİZ. ÜNİVERSİTEDE ALDIĞINIZ EĞİTİM VEYA HASTANELERDEN ALDIĞIMIZ BAKIM VE TEDAVİLER FİZİKİ OLMAYAN MALLARDIR.

37

SORU: MODELLER NE İÇİN KULLANILIR?

CEVAP: MODELLER; İKİ VEYA DAHA FAZLA EKONOMİK DEĞİŞKEN ARASINDAKİ İLİŞKİYİ ORTAYA KOYMAK VE DEĞİŞKENLERİN BİRİSİNDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİK OLMASI DURUMUNDA DİĞERİNE NE TÜR ETKİLERİN OLABİLECEĞİNİ TAHMİN ETMEK İÇİN KULLANILIR.

38

SORU: BİREYLER NELERİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK TERCİHLER YAPARLAR?

CEVAP: BİREYLER GENELLİKLE ALTERNATİFLER ARASINDAN FAYDA VE MALİYET ANALİZİ YAPARAK KENDİLERİNİ DAHA İYİ DURUMA GETİRECEĞİNE İNANDIKLARI SEÇENEĞİ TERCİH EDERLER. BURADA İFADE EDİLEN ŞEY KARMAŞIK BİLGİSAYAR HESAPLARINDAN ZİYADE, İNSANLARIN HİSLERİNİ VE TAVIRLARINI ALTERNATİF SEÇENEKLERİ KARŞILAŞTIRMA SÜRECİNDE NASIL KULLANDIKLARIDIR.

39

SORU: PİYASA NE DEMEKTİR?

CEVAP: TÜKETİCİLER İLE ÜRETİCİLERİN (FİRMALARIN) ETKİLEŞİMİNİ SAĞLAYARAK ALICILARIN SATICILARLA TİCARET YAPMASINA OLANAK SAĞLAYAN MEKANİZMAYA PİYASA ADI VERİLMEKTEDİR. PİYASA DENİLDİĞİNDE FİZİKİ BİR ORTAMDAN YA DA SANAL BİR ORTAMDAN BAHSEDİYORUZ. ŞEHİR MERKEZİNDE GİYİM VE GIDA ÜRÜNLERİ İÇİN GİTTİĞİMİZ BİR ALIŞVERİŞ MERKEZİ PİYASAYI OLUŞTURDUĞU GİBİ İNTERNET ÜZERİNDEN YAPILAN ALIŞVERİŞLERİN OLUŞTURDUĞU ORTAM DA BİR PİYASADIR.

40

SORU: KİT KAYNAKLARIN KULLANIMI İNSANLARI NEDEN SEÇİMLER YAPMAYA ZORLAR?

CEVAP: KİT OLAN ÜRETİM FAKTÖRLERİ SINIRLI MİKTARDA BİR ÜRETİM YAPMA OLANAĞI VERMEKTEDİR. SEÇİMLERİMİZİ ALTERNATİFLER ARASINDAN RASYONEL BİÇİMDE FAYDA-MALİYET KARŞILAŞTIRMASINDAN SONRA YAPARIZ.

41

SORU: RASYONEL DAVRANIŞ VE RASYONELLİK İFADELERİ NE ANLAMA GELMEKTEDİR?

CEVAP: RASYONEL DAVRANIŞ, EKONOMİSTLERİN İNSANLARIN SEÇİMLERİNİ NASIL YAPTIKLARINI AÇIKLAMAK İÇİN

KULLANDIKLARI BİR TERİMDİR. RASYONELLİK, İNSANLARIN ULAŞABİLDİKLERİ MEVCUT BİLGİLER IŞIĞINDA KENDİLERİNE EN BÜYÜK TATMİNİ SAĞLAYACAK TERCİHİ YAPACAĞINI İFADE ETMEKTEDİR. BİR BAŞKA DEYİŞLE RASYONELLİK, BİREYLERİN İÇİNDE BULUNDUKLARI KOŞULLAR ÇERÇEVESİNDE ULAŞABİLECEKLERİ EN İYİ SEÇİMİ (TERCİHİ) YAPMA GAYRETLERİ ANLAMINA GELMEKTEDİR.

42

SORU: KÖTÜ MAL NEYE DENİR VE KÖTÜ MALA HANGİ ÖRNEKLER VERİLEBİLİR?

CEVAP: KURTULMAK İÇİN ÖDEME YAPMAYA HAZIR OLDUĞUMUZ HER ŞEYE İSE KÖTÜ MAL DENİR. BU TÜR OLUMSUZLUKLARA HAVA KİRLİLİĞİ, ÇÖPLER, NÜKLEER VE TIBBİ ATIKLAR ÖRNEK OLARAK VERİLEBİLİR.

43

SORU: FIRSAT MALİYETİ NE ANLAM İFADE EDER VE FIRSAT MALİYETİNE ÖRNEK VERİNİZ?

CEVAP: BİR ŞEYİ SEÇTİĞİMİZDE VAZGEÇTİĞİMİZ ALTERNATİFLERİN DEĞERİNİ İFADE ETMEKTEDİR. HÜKÜMETİN MEVCUT İMKÂNLARLA OKUL YERİNE YOL YAPMASI VEYA SAVUNMA HARCAMALARINA DAHA FAZLA PARA AYIRARAK YURTTAŞLARINA GÖTÜREBİLECEĞİ SAĞLIK HİZMETLERİNDEN VAZGEÇMESİ BİRER FIRSAT MALİYETİDİR. BENZER ŞEKİLDE ELİMİZDEKİ PARAYLA TİYATRO YERİNE SİNEMAYA GİTMEK VEYA PARAMIZI BANKADA TUTARAK FAİZ ELDE ETMEK YERİNE CEBİMİZDE TUTAMIZ FIRSAT MALİYETİNE ÖRNEK OLUŞTURMAKTADIR.

44

SORU: AMAÇ FONKSİYONU NEDİR?

CEVAP: AMAÇ FONKSİYONU, KARAR VERİCİNİN OPTİMİZE ETMEK, YANI MİNİMİZE VEYA MAKSİMİZE ETMEK İSTEDİĞİ İLİŞKİDİR. ÖRNEĞİN BİR TÜKETİCİ FAYDA DÜZEYİNİ MAKSİMİZE ETMEK İÇİN MAL SATIN ALMAK İSTEYEBİLİR. BU DURUMDA AMAÇ FONKSİYONU TÜKETİCİNİN BELİRLİ BİR MAL SEPETİNİ SATIN ALDIĞINDA NE KADAR TATMİN OLACAĞINI ANLATAN İLİŞKİ OLACAKTIR

45

SORU: TÜKETİM MALI VE SERMAYE MALI İÇİN ÖRNEK VERİNİZ?

CEVAP: EĞER BİR MAL NİHAİ TÜKETİCİ TARAFINDAN ALINIYOR VE KULLANILIYORSA TÜKETİM MALIDIR. EĞER BİR FİRMA BAŞKA MALLAR ÜRETMEK AMACIYLA ALDIĞI MALI KULLANIYORSA BU SERMAYE MALIDIR. EĞER BİLGİSAYARIMIZI OYUN OYNAMAK İÇİN KULLANIYORSAK TÜKETİM, BİR PROJE GELİŞTİRME SÜRECİNDE RAPOR HAZIRLAMAK İÇİN KULLANIYORSAK SERMAYE MALIDIR.

ÜNİTE 2: TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI KURAMI VE TÜKETİCİ TALEBİ

GİRİŞ

Tüketici mal ve hizmetleri satın alırken kendisine en yararlı faydalı olanları seçecektir. Bunları satın alırken de tüketicinin mutlaka karşı karşıya olduğu bir kısıt söz konusudur. Bu kısıta da bütçe kısıtı diyoruz.

Dolayısı ile tüketici bütçe kısıtı altında faydasını maksimize etmeye çalışacaktır.

BÜTÇE KISITI

Bütçe veri bir periyotta harcama yapmak için ne kadarlık satın alma gücünün mevcut olduğunu gösterir. Bütçe tüketicinin bir dönemde alabileceği mal ve hizmet miktarında etkindir.

Tüketici geliri ile mal ve hizmet alımını bütçe miktarına göre optimize eder. Tüketicinin bu veri dönemde elinde bulunan para miktarı onun geliridir. Tüketicinin geliri veri fiyatlarda bütçe kısıtını ortaya koyar.

Tüketici gelirine göre mal ve hizmetlerin seçimini yapar ve miktarına bağlı olarak harcama yapabilir. Harcanan toplam para miktarı o periyotta elde edilen gelir ile sınırlıdır.

Tüketici X ve Y mal alımında bütçesi ile hareket eder, örneğin X malının alımında artış yaparsa Y mal alım miktarında da bütçe kısıtı sonucu bir azalış yapmak durumunda kalmaktadır.

FAYDA VE TÜKETİCİ TERCİHLERİ

Fayda bir malın ya da hizmetin tüketilmesi ile tüketicinin elde edeceği tatmin seviyesi olarak tanımlanır. Jeremy Bentham'a göre, bir mal ya da hizmetin tatmin düzeyi her tüketiciye göre değişken olabilir.

Bir tüketici X malından yüksek tatmin düzeyine ulaşırken diğer tüketicide aynı tatmin düzeyi olmayabilir. Fayda objektif standartlara göre nesnel olarak bireyler arasında ölçülüp karşılaştırılabilir ve toplanabilir. Bütün tüketicilerin elde ettiği faydaların toplamı ile toplumun toplam faydası elde edilir. Bu şekilde tanımlanan kardinalist fayda yaklaşımı ile insanlar mevcut mal demetleri için tüm alternatifleri sıralayarak, bunları sayılarla ifade edebilmektedirler. Ordinalist

yaklaşımında ise mevcut mal demetleri sıralanmakta ancak bunlar arasında kesin ölçümler yapılamamaktadır. Her iki yaklaşımın tüketici davranışlarının anlaşılmasında ve talep kuramının oluşturulmasında önemli katkıları vardır. Kardinal fayda bireyler arasında karşılaştırma yapılarak ve bireysel faydalar toplanarak ölçülmektedir.

Belirli bir zaman sürecinde bir malın çeşitli miktarlarda tüketilmesi sonucu ulaşılan tatmin düzeyi ise toplam faydayı (TU) göstermektedir. Marjinal fayda ise belirli bir zaman diliminde bir malın daha fazla tüketilmesi ile toplam faydada ortaya çıkan değişim olarak tanımlanır.

Kardinal yaklaşımda ölçümler soyut olarak util adı verilen bir miktarla yapılırken, marjinal fayda da ise para cinsinden ölçüm yapılmaktadır. Para ile ölçüldüğünde faydayı açıklarsak tüketici ilave bir birim mal tüketmek için vazgeçmek istediği paranın miktarı ile faydasını açıklar.

Kardinal ve marjinal fayda yaklaşımlarında faydanın toplanabilirliği durumlarında ilginç sonuçlar görülmektedir. Bir ürünü oluşturan bütün girdiler birbirlerinden ayrı faydalara sahip olmasına rağmen bu faydaların toplamı toplam faydayı oluşturmaktadır.

Tüketicinin tercih sebebine bağlı olarak bir ürünün bütün girdilere ayrı ayrı puanlama yapılarak bir toplam fayda indeksi oluşturularak düzenlenen yaklaşımı ordinalist yaklaşım olarak tanımlıyoruz. Ordinalist yaklaşımda tüketicinin mal ve hizmetlere yönelik taleplerin açıklamasında diğer yaklaşımlara göre avantajlı olduğu görülmektedir.

Bu yaklaşımda, kardinal yaklaşımda ki bir malın marjinal faydasının tüketilen diğer malların marjinal faydasından bağımsız olduğu düşüncesi terk edilmiştir. Kardinalist yaklaşımda tek bir mal ile fayda analizi yapılırken, ordinalist yaklaşımda en az iki malın kullanılması ile fayda analizi yapılmaktadır.

Günümüzde ki tüketici teorisi ordinal fayda varsayımı üzerine kuruludur. Azalan marjinal faydaya göre talep eğrisi oluşturulmayıp, tüketici tercihleri üzerine çözümler oluşturulmaktadır. Tüketici tercihleri çok farklılıklar gösterdiğinden, en çok tercih edilen edilden en az tercih edilene doğru tercihler düzenlenmektedir. Tüketici tercihlerinin tutarlılığı oldukça önemli olmakta, temel nitelikte olan bu tutarlılık aksiyom olarak tanımlanmaktadır. Tercihler üzerine varsayımlar;

- Bütünlük Aksiyomu
 - Geçişlilik Aksiyomu
 - Süreklilik Aksiyomu
 - Çoğu Aza Tercih Etme Aksiyomu
 - Dış Bükeylik Aksiyomu
- olarak sınıflandırılmaktadırlar. Bütünlük aksiyomunda A ve B sepetleri karşılaştırılarak

müşterinin tercihleri belirlenir. A ve B sepetini tercihi ya da iki sepetinde tatmin açısından müşteri tercihine göre kıyaslaması yapılır.

Geçişlilik aksiyomunda müşteri A sepetini B sepetine tercih ediyorsa B sepetini de Z sepetine tercih ediyorsa dolayısıyla A sepetini Z sepetine tercih etmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Süreklilik aksiyomunda da A sepeti B sepetine tercih ediliyor ve Z sepeti içerik olarak B sepetine çok yakınsa A sepetini Z sepetine tercih etmek zorunluluğu oluşmaktadır.

Çoğu aza tercih etme (Doyumsuzluk) aksiyomunda A ve sepetleri aynı mallardan oluşmakta ancak B sepetindeki bir mal A sepetine göre daha fazla ise tercih B sepeti olmaktadır. Bu durum tercihlerin tekdüzeliği olarak tanımlanmaktadır. Tercihlerdeki tekdüzelik, farksızlık eğrilerinin birbirlerini kesmemelerini ve negatif eğimli olduklarını ifade etmektedir. Tüketicie aynı fayda düzeyini sağlayan mal bileşimlerinin oluşturduğu eğriye farksızlık eğrisi adı verilmektedir. Farksızlık eğrisi üzerinde iki noktayı birleştirsek doğru üzerindeki her nokta tercih edilir bölgede kalacaktır. Bu doğru üzerindeki herhangi bir nokta daha yüksek fayda düzeyini gösterir. Bu aksiyom ise farksızlık eğrisinin negatif eğimli ve konveks (dış bükey) olacağını ifade eder. Farksızlık eğri haritaları ile tüketici tercihleri konusunda her şeyi biliyoruz demektir. Bu eğrilere ilişkin özelliklere baktığımızda;

Farksızlık eğrilerinin birbirini kesmeyeceğini, Farksızlık eğrileri orijinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda düzeyini göstereceğini,

Tüketici her iki malı da arzu ediyorsa pozitif tüm farksızlık eğrilerinin negatif eğime sahip olacağını,

Her bir tüketim demeti sadece tek bir farksızlık eğrisi üzerinde bulunacağı, birden fazla farksızlık eğrisi üzerinde bulunamayacağını,

Farksızlık eğrilerinin kalın olarak çizilemeyeceği, o zaman çok az fazla olan demet ile az olan demetin aynı farksızlık eğrisi üzerinde olacağını, bu durumda da geçişlilik, süreklilik ve çoğu aza tercih etme aksiyomlarına aykırılığın ortaya çıkacağını söyleyebiliriz.

Farksızlık eğrisinin herhangi bir noktasına çizilen teğetin eğiminin negatif işaretlisi marjinal ikame oranı (MRS) olarak tanımlanır. Marjinal ikame oranı tüketicinin mallar arasındaki değişim isteğini ifade eder.

Farksızlık eğrileri ve fayda fonksiyonlarını değerlendirecek olursak, fayda fonksiyonu ekonomistlerin tüketici davranışlarını anlamak ve yorumlamak için kullandıkları bir kavramdır. Temel anlamda mevcut olmayıp, kişilerin tercihleri

gözlemlenerek: gelir, fiyatlar ve diğer faktörler değiştiğinde davranışlarındaki değişiklikler tespit edilmektedir.

Fayda fonksiyonu tiplerini inceleyecek olursak, iki mal varsayımından hareketle üç tip fayda fonksiyonu karşımıza çıkmaktadır.

Cobb-Douglas fayda fonksiyonu en yaygın biçimde kullanılanıdır. Mallar arasında kısmi ikamenin bulunduğunu varsayar.

Tam ikame durumunda fayda fonksiyonu iki mala ilişkin tam ikame durumu, tüketicilerin bu mallardan birisini diğeriyle sabit bir oranda değiştirmesi halinde geçerlidir.

Tamamlayıcı mallara ilişkin fayda fonksiyonunda ise mallar her zaman sabit oranlarda birlikte tüketilirler. Örnek olarak sağ ve sol ayakkabı tüketici tarafından birlikte kullanılır. Bu mallardan müşteriye bir tane fazla verilmesi faydasını etkilemeyecektir. Çünkü fazladan verilen bu tek ayakkabıyı kullanamayacaktır.

OPTİMAL SEÇİMLER VE FAYDA MAKSİMİZASYONU

Bütçe seti ile tercih teorisini birleştirerek tüketicinin optimal seçiminin belirlenir. Bireylerin bütçe kısıtı altında faydalarını maksimize etmeleri hedeflenir. Fayda maksimizasyonu için bireylerin seçecekleri mallar arasındaki değişim oranı, bu malların piyasa fiyatları oranını yansıtmalıdır.

Cobb-Douglas türü tercihlerle ilişkin tüketicinin optimal seçiminde, bireyin fayda maksimizasyonu için tüm gelirini harcaması gerektiği varsayılır. Bu durumda ekstra mallar ilave fayda sağlamaktadır. Mallar arasında tam ikame söz konusu ise tercihleri yansıtan farksızlık eğrileri eğimi negatif olur ve optimal tercih ise her zaman sınırda oluşur. Sonuç olarak iki mal arasında tam bir ikame varsa tüketici ucuz olanı tercih eder.

Tüketici her iki maldan eşit miktarda ya da sabit bir bileşim oranını satın almak zorunda kalırsa, mükemmel tamamlayıcılık durumunda optimal seçimlerin oluştuğu görülmektedir.

TÜKETİCİ TALEBİ KURAMI

Tüketicinin optimal seçimleri malların fiyatlarına ve tüketicinin sahip olduğu gelire bağlı olarak oluşur. Fiyat ve gelirdeki değişimler tüketicinin bütçe kısıtını etkilediği için, tüketicinin optimal seçim düzeyleri de etkilenmektedir. Bu optimal noktalar ile talep eğrileri elde edilir. Talep fonksiyonları için fayda maksimizasyonu çözümü ile talep fonksiyonları oluşturulur. Üç tür talep fonksiyonu söz konusudur. Bunlar;

Fiyatın bir fonksiyonu olarak talep (geleneksel, alışılmış veya doğal talep eğrisi)

Gelirin bir fonksiyonu olarak talep (Engel eğrisi)

Diğer bir malın fiyatının fonksiyonu olarak talep (Çapraz fiyat talep fonksiyonu)

Talep fonksiyonları, her bir malın optimal miktarını, fiyatların ve gelirin bir fonksiyonu olarak açıklar.

Tüketicinin gelirindeki değişimler karşısında tüketici davranışlarındaki değişiklikler ele alınacak, talep eğrisi (engel eğrisi) elde edilerek mallara ilişkin sınıflandırma yapılır. Gelirdeki artışlar karşısında hangi malların talebi daha hızlı artıyorsa firmalar faaliyetlerini o alanlara kaydırabilirler.

İkinci olarak malın fiyatındaki değişimlere bağlı olarak talep eğrisi oluşturularak, firmalar fiyat belirlerken talebin özelliklerine göre hareket ederler. Yine devlet açısından vergi miktarını belirlemede ve fiyat kontrollerinde talep eğrisi biçimi oldukça önemlidir.

Son olarak bir malın fiyatı ve gelir düzeyi sabit iken diğer mal fiyatındaki değişimlere bağlı olarak çapraz fiyat talep eğrisini elde edilir. Çapraz fiyat talep eğrisi ikincil etkileri bilmek açısından çok önemlidir. Benzin üzerine konulan yüksek orandaki bir verginin otomobil talebini nasıl etkilediğinin açıklanmasını örnek olarak verebiliriz.

Bireyin gelirinde bir artış olduğunda, satın alınacak malların miktarında artış olması beklenir. Gelir artışı ile malların talep edilen miktarı artıyorsa bu tür malları ekonomide "Normal mal" olarak tanımlıyoruz. Gelirdeki değişimler sonucu ulaşılan optimal seçimleri birleştirerek gelir tüketim eğrisini elde edilir. Bu eğri üzerindeki her iki mal normal mal ise gelir tüketim eğrisi pozitif eğime sahiptir. Bir mala talep gelir artışıandaki oranla orantılı olmayabilir. Talep gelir artışıandaki gelirden daha büyük bir oranda veya gelirden daha düşük bir oranda artabilir. Eğer mal için talep gelirden daha düşük bir oranda artıyorsa bu tür mallara normal gerekli (zorunlu) mal denir. Eğer mal için talep artışı gelir artışına oranla daha büyük bir oranda gerçekleşiyorsa bu tür mallar lüks mallar olarak nitelendirilir.

Bu malın fiyatını değiştirerek fayda maksimizasyonunu sağlayan optimal seçimlerin değiştiğini gözlemleriz. Bütçe doğruları üzerinde bu optimal seçim noktalarını birleştirdiğimizde fiyat tüketim eğrisini elde ederiz. Bu eğri ile bir malın fiyatı değiştiğinde optimal seçimlerin nasıl değiştiği belirlenir.

Tüketici aynı bütçe kısıtına sahip iken düşük fiyat seviyelerinde daha fazla mal tüketebileceği için faydasının daha yüksek olması beklenir. Ekonomik değişiklikler karşısında, tüketici davranışlarındaki değişimler ekonomistler açısından önemli bir konudur. Bir malın fiyatındaki değişim ile tüketici, geleneksel talep eğrisi üzerinde bu mala ilişkin seçimini değiştirecektir. X ve Y mallarını karşılaştırdığımızda X malının fiyatı yükseldiğinde iki mal arasındaki fiyat oranı değişir, buda talep eğrisinin değişimine neden olur. İkinci olarak tüketimin fizibil alanı X malı fiyatındaki yükselme

karşısında küçülmektedir, yani tüketicinin reel geliri azalmaktadır. Tüketicinin seçimlerinin iki farklı biçimde değişmesi iki etkiye bağlıdır. Bunlar ikame etkisi ve gelir etkisidir. İkame etkisi, fiyat değişimine bağlı olarak iki mal arasındaki değişim oranındaki talep miktarındaki değişimi açıklar. Gelir etkisi ise fiyat değişiminin neden olduğu fizibil alandaki satın alma gücündeki değişimin yarattığı talep miktarındaki değişimi açıklar. Eğer bir mal düşük mal ise gelir artışında bu maldan talep edilen miktar azalmakta ya da gelir azaldığında talep edilen mal miktarı artmaktadır. İkame etkisinin her zaman için negatif olması X malı talep miktarını düşürecek. Buna karşın fiyat artışı ile satın alma gücü düştüğünden, yine düşük mal için gelir etkisi negatif olduğu için, X malı için talep edilen miktar artacaktır. Toplam etki, birbirine karşı ters yönlü işleyen bu iki etkinin büyüklüklerine bağlı olarak belirlenir. Bu etkilerden ikame etkisi daha büyükse talep eğrisi düşük mal için negatif eğimli olacaktır. Ancak gelir etkisinin daha büyük olması durumunda geleneksel talep eğrisi pozitif eğimli olur. Bu tür mallara Giffen malları denir. Son olarak fiyat tüketim eğrisi kullanılarak bir mala ilişkin talep miktarı diğer malın fiyatının fonksiyonu türünde elde edilir. Eğer bir malın talep edilen miktarı, diğer malın fiyatı yükseldiğinde, artıyorsa bu mal öteki mal için brüt ikame malıdır. X malı fiyatındaki yükselme Y malı talep miktarını artırmaktadır. Diğer taraftan eğer X malı fiyatı yükseldiğinde talep edilen Y malı miktarı azalıyorsa bu iki mal arasında brüt tamamlayıcılık söz konusudur. Bu durumda fiyat tüketim eğrisi pozitif eğimli olurken çapraz fiyat talep eğrisi negatif eğimli olarak elde edilir. Dolayısıyla tamamlayıcı mallar için çapraz fiyat talep esnekliği negatif değer olacaktır. Bu duruma göre X malı fiyatı yükseldiğinde tüketici daha az X malı ve daha az Y malı satın almaktadır. Negatif eğimli çapraz-fiyat talep eğrisi net olmayan tamamlayıcı mallar içindir.

SORU-CEVAP

SORU:

Bütçe neyi gösterir?

CEVAP:

Bütçe veri bir periyotta (bir hafta, bir ay, bir yıl) harcama yapmak için ne kadarlık bir satın alma gücünün (paranın) mevcut olduğunu gösterir.

2

SORU:

Hangi durumlarda bütçe doğrusunda değişiklikler olur?

CEVAP:

Bütçe doğrusu cari dönemdeki tüketicinin geliri ve malların fiyatları veri iken ulaşılacak tüketim demetlerini veya sepetlerini göstermektedir. Böyle bir durumda bütçe kısıtımız doğru şeklini alır ve fiyatlardaki değişimler ile gelirdeki değişimler sonucu bütçe doğrusunda değişiklikler olur.

3

SORU:

Fayda nedir?

CEVAP:

Fayda, bir mal veya hizmetin tüketilmesi ile tüketicinin elde ettiği tatmin düzeyi olarak tanımlanır.

4

SORU:

Marjinal fayda nedir?

CEVAP:

Marjinal fayda ise belirli bir zaman diliminde; bu maldan bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişimdir. Bu açıklamada tercihlerde ve diğer malların tüketilen miktarlarında bir değişikliğin olmadığı varsayımı yapılmaktadır.

5

SORU:

Bireylerin tercihlerinin büyük farklılıklar göstermesinin nedeni nedir?

CEVAP:

Bireylerin tercihleri büyük farklılıklar gösterir. Bu farklılığın nedeni; tüketicinin geçmişi, sosyal çevresi, coğrafik çevresi, ırkı, dini, yaşı, evlilik durumu, eğitim ve bilgi düzeyleri gibi faktörlerdir.

6

SORU:

Marjinal ikame oranını (MRS) nedir?

CEVAP:

Tüketicinin aynı tatmin düzeyinde kalabilmesi için bir birim x karşılığında vermeyi arzu ettiği y miktarına marjinal ikame oranını denir.

7

SORU:

Normal mal nedir?

CEVAP:

Gelir arttığında malların talep edilen miktarı artıyorsa bu tür mallar ekonomide "Normal mal" olarak adlandırılır.

8

SORU:

Düşük mal nedir?

CEVAP:

Gelir arttığında bir mala olan talep azalıyorsa bu mala düşük mal denir.

9

SORU:

Zorunlu mal nedir?

CEVAP:

Eğer mal için talep gelirden daha düşük bir oranda artıyorsa bu tür mallara normal gerekli (zorunlu) mal denir.

10

SORU:

Lüks malın niteliği nedir?

CEVAP:

Eğer mal için talep artışı gelir artışına oranla daha büyük bir oranda gerçekleşiyorsa bu tür mallar lüks mallar olarak nitelendirilir.

11

SORU:

Düşük mallar için Engel eğrisinin şekli nasıldır?

CEVAP:

Düşük mallar için Engel eğrisi negatif eğimlidir. Yani gelir arttıkça tüketilen y miktarı azalmaktadır. Bu nedenle düşük mallarda geleneksel talep fonksiyonu gelir artışı durumunda sola kaymaktadır.

12

SORU:

İkame etkisi nedir?

CEVAP:

İKAME ETKİSİ; fiyat değişimine bağlı olarak iki mal arasındaki değişim oranındaki farklılaşmanın yol açtığı talep miktarındaki değişimi açıklar. Bu etki çerçevesinde fayda düzeyinin değişmediğini (reel gelir düzeyinin sabit olduğu) varsayıyoruz.

13

SORU:

Gelir etkisi nedir?

CEVAP:

GELİR ETKİSİ; fiyat değişiminin neden olduğu satın alma gücündeki değişimin yarattığı talep miktarındaki değişmeyi açıklar.

14

SORU:

Normal mallarda ikame ve gelir etkisi nasıldır?

CEVAP:

İkame etkisi negatif olmasına rağmen, gelir etkisi normal mallarda pozitifdir.

15

SORU:

Brüt ikame malı nedir?

CEVAP:

Eğer bir malın talep edilen miktarı, diğer malın fiyatı yükseldiğinde, artıyorsa bu mal öteki mal için brüt ikame malıdır. Yani x malı fiyatındaki yükselme y malı talep miktarını artırmaktadır.

16

SORU:

Brüt tamamlayıcılık nedir?

CEVAP:

x malı fiyatı yükseldiğinde talep edilen y malı miktarı azalıyorsa bu iki mal arasında brüt tamamlayıcı maldır.

17

SORU:

Gelirde ve y malının fiyatında bir değişme olmaksızın x malının fiyatı yükselirse bütçe doğrusunun şekli nasıl değişir?

CEVAP:

Öncelikle gelirde ve y malının fiyatında bir değişme olmaksızın x malının fiyatı yükselirse bütçe doğrusunun x eksenini kestiği nokta sola kayar ve doğru, değişimin büyüklüğüne bağlı olarak dikleşir. Çünkü P_x/P_y oranı artmıştır. X malı fiyatı düştüğünde ise bütçe doğrusu yatıklaşır.

18

SORU:

Her iki malın fiyatı aynı oranda azalırsa bütçe doğrusu nasıl hareket eder?

CEVAP:

Her iki malın fiyatı aynı oranda azalırsa bütçe doğrusu paralel olarak sağa doğru hareket eder.

19

SORU:

Toplam faydayı (TU) nedir?

CEVAP:

Belirli bir zaman diliminde bir malın çeşitli miktarlarının tüketilmesi sonucu ulaşılan tatmin düzeyine **toplam faydayı** (TU) denir.

ÜNİTE 3: ÜRETİM KURAMI

ÜRETİM TEKNOLOJİSİ VE FONKSİYONU

Mal ve hizmetlerin üretimi, işletme girdilerinin belli bir teknoloji kullanılması neticesinde çıktılara dönüştürülmesi işlemi olarak ifade edilebilir. Belli bir miktarda ürün elde edinimi sağlamak farklı girdilerin kullanımını gerektirebilir. Bu bağlamda aynı miktarda ürün elde etmeye olanak tanıyan farklı girdi bileşenlerinin her biri farklı bir üretim tekniğini oluşturur. Bu noktadan hareketle bir ürünü üretmeyi mümkün kılan üretim tekniklerinin tamamı **üretim teknolojisini** meydana getirir. Bir malı üretmek için bir araya getirilip üretim sürecinde kullanılan kaynaklar şunlardır:

Girdiler (Üretim faktörleri; Sermaye malı, işgücü, hammadde, makine vd.)

Çıktılar (Üretim süreci sonrası elde edilen çıktılardır.)

Üretim sürecinde kullanılan iki girdinin aynı çıktı düzeyini sağlayıp sağlamamasına bağlı olarak kullanılan üretim tekniklerini teknolojik olarak etkin ve etkin olmayan üretim teknikleri olarak ifade edebiliriz.

****TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN VE ETKİN OLMAYAN ÜRETİM TEKNİKLERİNİ DAHA İYİ ANLAMAK ADINA KİTABINIZIN 60. SAYFASINDAKİ ŞEKİL 3,1.'İ İNCELEYİNİZ.**

ÜRETİM FONKSİYONU, teknoloji veri iken her bir spesifik girdi bileşeni için firmanın üretebileceği maksimum çıktı düzeyini gösteren matematiksel ifadedir.

Üretimde üretim faktörlerinin değiştirilmesi süreci kısa ve uzun dönemde mümkündür.

ÜRETİMDE KISA VE UZUN DÖNEM

Üretimin arttırılması kararının hemen hayata geçirilmesi her durumda geçerli olmayabilir. Çünkü üretim sürecinde kullanılan girdilerin miktarlarında

yapılacak değişikliklerin gerçekleştirilebilir olması girdinin türüne göre farklılaşabilmektedir. Bu bağlamda girdilerin üretimde kullanılan miktarlarının değiş tirilebildiği zaman dilimleri açısından kısa ve uzun dönem ayırımına gitmek gereklidir.

KISA DÖNEM : Üretim sürecinde kullanılan üretim faktörlerinden sadece birinin miktarının değiştirilmesi ve diğer girdilerin sabit miktarlarda kullanılmasını mümkün kılan dönemdir. Üretimde kullanılan miktarın değiştirilmeyip sabit kalan üretim faktörü **sabit girdidir**. Sabit girdi sadece kısa dönemde ortaya çıkan bir durumdur.

UZUN DÖNEM : Üretim sürecinde kullanılan girdilerin tamamının miktar bakımından değiştirilmesini mümkün kılan dönemdir. Uzun dönemde üretimde kullanılan ve miktarı kolaylıkla değiştirilebilen girdiye **değişken girdi** denir. Kısa dönemde sadece bir değişken girdiden söz edilebilirken, uzun dönemde tüm girdiler değişken girdi olabilmeye özelliğine sahip olabilmektedir.

KISA DÖNEMDE ÜRETİM

Kısa dönemde üretim, üretim sürecinde yararlanılan girdilerden sadece birinin üretimde kullanılan miktarının değişmesi, üretimde kullanılan diğer girdilerin sabit kalmasıdır. Konuya ilişkin üretim kuramlarının analizini basit ve anlaşılır kılmak adına üretim fonksiyonlarının sadece iki girdiden oluştuğunu varsayıp bu girdilerin emek ve sermaye (K) olduğunu düşünelim. Kısa dönemde sermayenin değişme ihtimali emeğin değiştirilmesi ihtimaline nispeten daha düşük olacağından L'nin değişken girdi ve K'nın sabit girdi olduğunu düşünelim. Bu durumda firmanın kısa vadede üretimde artış sağlayabilmesinin yolu üretimde kullanılan emek miktarını arttırmasına bağlıdır. Bu bağlamda;

Üretim sürecinde yararlanılan değişken girdi yani emek miktarının arttırılması sonucu elde edilen toplam ürün (çıktı) miktarı bize **toplam fiziki ürünü verir** ve TPP ile gösterilir.

Üretimde kullanılan diğer girdiler sabit iken sadece bir girdinin (emek) kullanılan miktarındaki bir birimlik artış ve azalış yönündeki değişimin toplam fiziki üründe meydana getireceği değişime **marjinal fiziki ürün** denir ve MPP ile gösterilir.

Bir birim girdi başına elde edilen ürün miktarına **ortalama fiziki ürün** denir ve APP ile gösterilir. APP girdi başına ürün olarak da düşünülebilir.

Diğer girdiler sabit iken tek değişken girdi olan emek miktarındaki her birimlik artışın karşısında toplam fiziki ürünün artması durumu **EMEĞE GÖRE ARTAN**

MARJİNAL GETİRİ (verim) olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, diğer girdiler sabit iken tek değişken girdi olan emek miktarındaki her bir birim artış karşısında toplam fiziki ürün azalarak artıyor ise bu durumda **EMEĞE GÖRE AZALAN MARJİNAL GETİRİ** (verim) var demektir.

Diğer girdilerin sabit olması durumunda değişken girdi olan emek miktarındaki her bir birimlik artışın neticesinde toplam fiziki üründe meydana gelen azalma **emeğe göre azalan toplam getirinin** olduğunun göstergesidir.

Azalan marjinal getiriler (verimler) kanununa GÖRE; DİĞER GİRDİLER SABİTKEN TEK BİR GİRDİNİN ÜRETİMDE KULLANILAN MİKTARINI ARTTIRDIĞIMIZDA SÖZ KONUSU GİRDİNİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜ BELLİ BİR NOKTAYA KADAR ARTAR VE BU NOKTADAN SONRA AZALMAYA BAŞLAR .

****TEK DEĞİŞKEN GİRDİNİN OLDUĞU DURUMDA TOPLAM, ORTALAMA VE MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN TABLOSU VE EĞRİSİ KİTABINIZIN 63 VE 64. SAYFALARINDA AÇIKLANMAKTADIR. 63. SAYFADAKİ TABLO VE 64. SAYFADAKİ EĞRİNİN GÖZDEN GEÇİRİLİP AÇIKLAMALARIN OKUNMASINI KISA DÖNEM İÇİN YAPILAN ÜRETİM KURAMI ANALİZİNİ DAHA İYİ ANLAMANIZA YARDIMCI OLACAKTIR.**

UZUN DÖNEMDE ÜRETİM

Tüm girdilerin değişken olabildiği dönemdir. Üretim fonksiyonunu açıklarken her ne kadar dört farklı girdiden bahsetmiş olsak da analizin basit ve anlaşılır kılınabilmesi için sadece iki girdinin olduğunu ve bunların da emek (L) ve sermaye (K) oldukları varsayılacaktır. İşletme uzun dönemde aynı ürün miktarını (çıkıtı düzeyini) emek ve sermayenin çok sayıda farklı kombinasyonunu kullanarak gerçekleştirme imkânına sahiptir. Şöyle ki, uzun dönemde firma daha fazla emek daha az sermaye girdisi kullanarak veya daha fazla sermaye daha az emek girdisi kullanarak ya da her ikisinden de makul miktarlarda kullanarak aynı çıkıtı düzeyini elde etme imkânına sahiptir. Bu nedenle uzun dönem firmanın bir girdiyi diğeriyle ikame edip aynı üretim düzeyini gerçekleştirmesine müsaade eden bir dönemdir. Bu bağlamda uzun dönem için üretim kuramı eş ürün eğrileri yardımıyla açıklanır.

EŞ ÜRÜN EĞRİLERİ

Aynı çıkıtı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye kombinasyonlarını ortaya koyan eğriye **eş ürün eğrisi** denir. Eş ürün eğrileri girdilerin birbiriyle ikame edilmesi sonucunda aynı üretim düzeyinin nasıl sağlandığını ortaya

koymaktadır. Bu bağlamda eş ürün eğrisi, aynı çıkıtı düzeyini veren girdi bileşenlerinin geometrik yeridir. Bir eş ürün eğrisi üzerinde üretim düzeyi değişmez, sadece girdi bileşenleri değişir.

Eş ürün eğrilerinde **ölçeğe göre getiriden** yararlanılarak bir firma üretimdeki tüm girdilerini aynı oranda arttırdığında çıkıtı düzeyinin ne kadar değişeceği belirlenebilir. **Ölçeğe göre getiri** , üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında çıkıtı düzeyinin ne oranda arttığını gösteren orandır.

Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda arttırıldığında eğer çıkıtı düzeyi bu orandan daha yüksek bir oranda artıyorsa ise o zaman **ölçeğe göre artan getiri** var demektir.

Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıkıtı düzeyi bu orandan daha düşük bir oranda artıyor ise o zaman **ölçeğe göre azalan getiri** vardır.

Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda attırıldığında eğer çıkıtı düzeyi de aynı oranda artıyorsa o zaman **ölçeğe göre sabit getiri** olduğu söylenebilir.

****ÖLÇEĞE GÖRE AZALAN, SABİT VE ARTAN GETİRİ KAVRAMLARI KİTABIMIZIN 68. SAYFASINDA YER ALAN ŞEKİL 3.4.'TE ÖRNEK ARACILIĞIYLA AÇIKLANMAKTADIR. BU AÇIKLAMALARIN OKUNMASI ÖLÇEĞE GÖRE AZALAN VE ARTAN GETİRİ KAVRAMLARINI DAHA İYİ ANLAMANIZA YARDIMCI OLACAKTIR.**

İki girdinin de üretimde kullanılan miktarlarının değiştirilebildiği uzun dönemde firma bir girdiyi diğeriyle ikame etmek yolunu tercih edebilir. Eş ürün eğrisinin eğimi, üretim sabit iken firmanın bir girdiyi diğeriyle ikame edebilme derecesini verir. Eş ürün eğrisinin eğiminin negatif değeri **marjinal teknik ikame oranı** (MRTS) olarak adlandırılır.

MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI

Aynı çıkıtı düzeyinde kalabilmek adına girdilerden birinin miktarını bir birim arttırdığımızda diğer girdiden kaç birim vazgeçmek zorunda olduğumuzu ortaya koyan orana **marjinal teknik ikame oranı** denir.

ÜRETİMİN EKONOMİK BÖLGESİ

Eş ürün eğrisinin negatif eğimli olduğu aralıkta emek girdisi arttırıldığında aynı üretim düzeyinde kalabilmek amacıyla sermaye üretim faktörünü azaltmak durumundayız. Eş ürün eğrisinin negatif eğimli olduğu bu bölge **üretimin ekonomik bölgesi** olarak adlandırılır. Her iki girdinin marjinal fiziki ürününün pozitif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin negatif olduğu bölgeye **üretimin ekonomik bölgesi** denir.

Ayrıca, eş ürün eğrilerinin pozitif eğimli olduğu bölgeler de bulunmaktadır. Nitekim bu bölgeler üretimin ekonomik olmayan bölgeleridir. Girdilerden birinin marjinal fiziki ürününün negatif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin pozitif olduğu bölgeye **üretimin ekonomik olmayan bölgesi** denir.

****ÜRETİMİN EKONOMİK VE EKONOMİK OLMAYAN BÖLGELERİNİ KİTABIMIZIN 71. SAYFASINDA YER ALAN ŞEKİL 3.6.'DA ÖRNEK ARACILIĞIYLA DAHA DETAYLI AÇIKLANMAKTADIR. BU AÇIKLAMALARIN OKUNMASINI KONUYU DAHA İYİ ANLAMANIZA YARDIMCI OLACAKTIR.**

TEKNOLOJİK GELİŞME

Üretim sürecinde kullanılan teknoloji sürekli değişim yaşamaktadır. Her değişim neticesinde bir sonraki teknoloji öncekine nispeten daha verimli üretim teknikleri ortaya çıkarmaktadır. Firmaların aynı girdi bileşeniyle daha fazla çıktı elde etmelerine veya aynı çıktı düzeyini daha düşük bir girdi bileşeniyle elde etmelerine imkân tanıyan üretim sürecindeki değişiklikler **teknolojik gelişme** (ilerleme) olarak ifade edilmektedir. Teknolojik gelişmeler yansız (nötr) ve yanlı teknolojik gelişmeler olmak üzere iki grupta incelenebilir.

Yansız (nötr) teknolojik gelişme, marjinal teknik ikame oranını değiştirmeksizin aynı çıktı düzeyini elde etmek için gerekli sermaye ve emek girdisi miktarını azaltan teknolojik gelişmedir.

Yanlı teknolojik gelişmeleri kendi içinde; sermaye-tasarruflu (emek-kullanımlı) teknolojik gelişme ve emek-tasarruflu (sermaye-kullanımlı) teknolojik gelişme şeklinde ikiye ayırabiliriz.

Emek-tasarruflu (sermaye-kullanımlı) teknolojik gelişme: Emegin marjinal fiziki ürününe göre sermayenin marjinal fiziki ürününün daha fazla artmasına yol açan teknolojik gelişmedir.

SERMAYE-TASARRUFLU (EMEĞE-KULLANIMLI) TEKNOLOJİK GELİŞME: Sermayenin marjinal fiziki ürününe göre emegin marjinal fiziki ürününün daha fazla artmasına yol açan teknolojik gelişme olarak açıklanabilir.

İKAME ESNEKLİĞİ

Çıktı düzeyi sabitken bir girdinin diğeriyle ne kadar kolay ikame edilebildiğini yüzdesel olarak ölçen ölçüte **ikame esnekliği** denir. İkame esnekliği, bir eş ürün eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru hareket ettikçe emegin sermayeye göre marjinal teknik ikame oranında meydana gelen % 1'lik bir değişimin sermaye-emek oranında (K/L'de) meydana getirdiği yüzdesel değişimi ölçer.

İkame esnekliği sıfıra eşit veya sıfırdan büyük herhangi bir değeri alabilmektedir.

İkame esnekliğinin değeri sıfıra yaklaştıkça iki girdinin birbiriyle ikame edilebilirliği azalmakta, ikame esnekliği değeri sıfırdan uzaklaşıp daha büyük değerler aldıkça iki girdinin birbiriyle ikame edilebilirliği artmaktadır.

İkame esnekliği eş ürün eğrisi daha yatkın bir eğri görünümünü aldıkça artmakta, daha dik bir eğri görünümünü aldıkça ise azalmaktadır.

Marjinal teknik ikame oranının sabit olması marjinal teknik ikame oranındaki yüzdesel değişimin sıfıra eşit olmasına ve bu da ikame esnekliğinin sonsuz (?) çıkmasına yol açar.

o İkame esnekliği sonsuz olan üretim fonksiyonlarına **doğrusal üretim fonksiyonu** denir.

o Marjinal teknik ikame oranı sabit olan girdiler birbiriyle **mükemmel ikamedir**. Doğrusal üretim fonksiyonlarında girdilerin birbiriyle mükemmel ikame özelliğine sahiptir.

İkame esnekliği sıfır olan üretim fonksiyonlarına **sabit-oranlı üretim fonksiyonu** denir.

o Bir birim çıktıyı elde etmek amacıyla birbiriyle tek bir oranda bir araya gelen girdiler **MÜKEMMEL TAMAMLAYICILARDIR**. Bu nedenle sabit-oranlı üretim fonksiyonlarında girdiler mükemmel tamamlayıcıdır.

İkame esnekliği değeri bir (1) olan üretim fonksiyonlarına **Cobb-Douglas üretim fonksiyonu** adı verilir. Cobb-Douglas üretim fonksiyonuna ait eş ürün eğrisinin ikame esnekliği 1'dir.

Doğrusal, sabit-oranlı ve Cobb-Douglas üretim fonksiyonlarını içinde barındıran ve ikame esnekliği olarak sıfır ile sonsuz arasında herhangi bir değer alan dördüncü bir üretim fonksiyonundan söz edilebilir. Bu üretim fonksiyonu sabit ikame esnekli üretim fonksiyonu olarak isimlendirilir. İkame esnekliği olarak sıfır ile sonsuz arasındaki herhangi bir değeri alabilen üretim fonksiyonlarına **sabit ikame esnekli üretim fonksiyonu** denir.

SORU-CEVAP

SORU: TÜKETİM KURAMI İLE ÜRETİM KURAMI ARASINDAKİ TEMEL FARK NEDİR?

CEVAP: TÜKETİM KURAMI PİYASANIN TALEP CEPHESİNE ODAKLANIP TÜKETİCİ TERCİH VE DAVRANIŞLARINI İNCELERKEN ÜRETİM KURAMI PİYASANIN ARZ CEPHESİNE ODAKLANIP FİRMA (ÜRETİCİ) TERCİH VE DAVRANIŞLARINI İNCELEMEDİR.

2

SORU: SABİT-ORANLI ÜRETİM FONKSİYONU VE MÜKEMMEL TAMAMLAYICILAR ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

CEVAP: İKAME ESNEKLİĞİ SIFIR OLAN ÜRETİM FONKSİYONLARINA SABİT-ORANLI ÜRETİM FONKSİYONU DENİR. BİR BİRİM ÇIKTIYI ELDE ETMEK İÇİN BİRBİRİYLE SADECE TEK BİR ORANDA BİR ARAYA GELEN GİRDİLER MÜKEMMEL TAMAMLAYICILARDIR VE DOLAYISIYLA SABİTORANLI ÜRETİM FONKSİYONLARINDA GİRDİLER MÜKEMMEL TAMAMLAYICIDIRLAR.

3

SORU: SABİT İKAME ESNEKLİ ÜRETİM FONKSİYONUNA AİT EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN GÖRÜNÜMÜ NASILDIR?

CEVAP: SABİT İKAME ESNEKLİ ÜRETİM FONKSİYONUNA AİT EŞ ÜRÜN EĞRİSİ, DOĞRUSAL EŞ ÜRÜN EĞRİSİ İLE DİK-KENARLI EŞ ÜRÜN EĞRİSİ ARASINDA HERHANGİ BİR ŞEKLİ ALABİLİR.

4

SORU: ÜRETİMDE UZUN DÖNEM NE ANLAMA GELMEKTEDİR?

CEVAP: ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN TAMAMININ MİKTARININ DEĞİŞTİRİLMESİNİ MÜMKÜN KILAN DÖNEMDİR. DİĞER BİR İFADEYLE UZUN DÖNEMDE TÜM GİRDİLERİN MİKTARLARI İSTENİLDİĞİ GİBİ DEĞİŞTİRİLEBİLMEKTEDİR.

5

SORU: MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN NEDİR? NASIL GÖSTERİLİR?

CEVAP: ÜRETİMDE KULLANILAN DİĞER GİRDİLER SABİT İKEN SADECE BİR GİRDİNİN KULLANILAN MİKTARINDAKİ BİR BİRİMLİK ARTIŞ VEYA AZALIŞ YÖNÜNDEKİ DEĞİŞİMİN TOPLAM FİZİKİ ÜRÜNDE MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİME MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN DENİR VE MPP İLE GÖSTERİLİR.

6

SORU: EMEĞİN SERMAYEYE GÖRE MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI EŞ ÜRÜN EĞRİSİ ÜZERİNDE YUKARIYA DOĞRU GİTTİKÇE AZALIR MI?

CEVAP: EŞ ÜRÜN EĞRİSİ ÜZERİNDE AŞAĞIYA DOĞRU GİTTİKÇE EĞRİNİN EĞİMİNİN AZALDIĞINI VE EĞRİNİN EĞİMİNİN NEGATİF DEĞERİNE EŞİT OLAN EMEĞİN SERMAYEYE GÖRE MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANININ DA AZALDIĞINI HATIRLAYALIM. EĞRİ ÜZERİNDE AŞAĞIYA DOĞRU GİTMEK YERİNE TERSİ YÖNDE YUKARIYA DOĞRU GİDERSEK EĞRİNİN EĞİMİ ARTACAĞINDAN EĞRİNİN EĞİMİNİN NEGATİF DEĞERİNE EŞİT OLAN EMEĞİN SERMAYEYE GÖRE MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI DA ARTACAKTIR

7

SORU: TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN ÜRETİM TEKNİĞİ NEDİR?

CEVAP: EĞER ÜRETİMDE KULLANILAN GİRDİLERDEN BİRİNİN MİKTARINI AZALTIP DİĞERİNİN MİKTARINI ARTIRMADAN AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ GERÇEKLEŞTİRMEK MÜMKÜN DEĞİL İSE BU ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN ÜRETİM TEKNİĞİ TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN BİR ÜRETİM TEKNİĞİDİR. DİĞER BİR İFADEYLE, İKİ GİRDİNİN KULLANILDIĞI BİR ÜRETİM SÜRECİNDE, AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ SAĞLAYAN İKİ FARKLI ÜRETİM TEKNİĞİNDEN BİRİ DİĞERİNE GÖRE İKİ GİRDİDEN DE DAHA FAZLA KULLANMAYI GEREKTİRİYOR İSE SÖZ KONUSU ÜRETİM TEKNİĞİ TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN OLMAYAN ÜRETİM TEKNİĞİDİR.

8

SORU: MAL VE HİZMET ÜRETİMİ NE ANLAMA GELMEKTEDİR?

CEVAP: ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN (GİRDİLERİN) BELLİ BİR TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI SONRASINDA NİHAİ ÜRÜNLERE (ÇIKTILARA) DÖNÜŞTÜRÜLMESİ İŞLEMİDİR. BELLİ BİR MİKTAR ÜRÜNÜ FARKLI GİRDİ BİLEŞENLERİNİ KULLANARAK ÜRETMEK MÜMKÜN OLABİLİR VE AYNI MİKTAR ÜRÜNÜ ELDE ETMEYE İMKAN TANIYAN BU FARKLI GİRDİ BİLEŞENLERİNİN HER BİRİ DE AYRI BİR ÜRETİM TEKNİĞİNİ OLUŞTURMAKTADIR.

9

SORU: KISA DÖNEMDE ÜRETİM SÜRECİNDE EMEK-SERMAYE ORANI NEDEN SABİT DEĞİLDİR?

CEVAP: KISA DÖNEMDE DEĞİŞKEN GİRDİ L EMEK VE SABİT GİRDİ K SERMAYEDİR. BUNDAN DOLAYI DA KISA DÖNEMDE FİRMANIN ÜRETİMİNİ ARTIRABİLMESİNİN TEK YOLU ÜRETİMDE KULLANILAN EMEK MİKTARINI ARTIRMAKTIR. DOLAYISIYLA EMEKSERMAYE ORANI SABİT KALMAKTA DİR

10

SORU: UZUN DÖNEME İLİŞKİN ÜRETİM KURAMININ KISA DÖNEME İLİŞKİN ÜRETİM KURAMINDAN FARKI NEDİR?

CEVAP: KISA DÖNEME İLİŞKİN ÜRETİM KURAMI ANALİZİMİZDE SERMAYE GİRDİSİ SABİT İKEN EMEK GİRDİSİ DEĞİŞKEN GİRDİYDİ. KISA DÖNEMDEN FARKLI OLARAK UZUN DÖNEMDE HEM SERMAYE HEM DE EMEK GİRDİSİ DEĞİŞKEN OLDUĞUNDAN, FİRMA UZUN DÖNEMDE AYNI ÜRÜN MİKTARINI (ÇIKTI DÜZEYİNİ) EMEK VE SERMAYENİN ÇOK SAYIDA FARKLI KOMBİNASYONUNU KULLANARAK GERÇEKLEŞTİRME ŞANSINA SAHİPTİR. YANI UZUN DÖNEMDE FİRMA DAHA FAZLA EMEK DAHA AZ SERMAYE GİRDİSİ KULLANARAK VEYA DAHA FAZLA SERMAYE DAHA AZ EMEK GİRDİSİ KULLANARAK YA DA HER İKİSİNDEN DE MAKUL MİKTARLARDA KULLANARAK AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ ELDE ETME İMKÂNINA SAHİPTİR. DOLAYISIYLA UZUN DÖNEM FİRMANIN BİR GİRDİYİ DİĞERİYLE İKAME EDİP AYNI ÜRETİM DÜZEYİNİ GERÇEKLEŞTİRMESİNE MÜSAADE EDEN BİR DÖNEMDİR

11

SORU: BİR FİRMANIN ÜRETİMİ ARTIRMAYA HEM EN KARAR VERMESİNİ ENGELLEYEN NEDEN NEDİR?

CEVAP: ÜRETİMDE KULLANILAN GİRDİLERİN BAZILARININ MİKTARLARINI HEMEN ARTIRMAK MÜMKÜN İKEN BAZILARININ MİKTARLARINI ARTIRMAK BELLİ ZAMAN GEREKTİREBİLİR. MESELA FİRMANIN VASIFSIZ İŞ GÜCÜ MİKTARINI OLDUKÇA KISA BİR SÜREDE ARTIRMASI MÜMKÜN İKEN VASIFLI İŞ GÜCÜNÜ (MÜHENDİS, MİMAR, YÖNETİCİ GİBİ) BULUP İSTİHDAM ETMESİ VEYA YENİ BİR FABRİKA PLANLAYIP İNŞA ETMESİ YA DA MAKİNE SİPARİŞ EDİP MONTAJINI

GERÇEKLEŞTİRMESİ OLDUKÇA UZUN BİR ZAMAN DİLİMİNİ GEREKTİREBİLMEKTEDİR. BU UZUN ZAMAN DİLİMİ BİR YIL VEYA DAHA UZUN BİR SÜRE OLABİLMEKTEDİR. BU NEDENLE ÜRETİMİ ARTIRMA KARARI HEMEN VERİLEMEKTEDİR.

12

SORU: EŞ ÜRÜN EĞRİSİ NEDİR?

CEVAP: AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ SAĞLAYAN TÜM TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN EMEK-SERMAYE KOMBİNASYONLARINI GÖSTEREN EĞRİYE EŞ ÜRÜN EĞRİSİ DENİR. BU BAĞLAMDA EŞ ÜRÜN EĞRİSİ, AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ VEREN GİRDİ BİLEŞENLERİNİN GEOMETRİK YERİNDEN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİR. BİR EŞ ÜRÜN EĞRİSİ BİR FİRMANIN BELLİ BİR ÇIKTI DÜZEYİNİ GERÇEKLEŞTİREBİLMEDEKİ ESNEKLİĞİNİ GÖSTERMEKTEDİR.

13

SORU: AZALAN MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI NEDİR?

CEVAP: BİR EŞ ÜRÜN EĞRİSİ BOYUNCA EMEK MİKTARINI ARTIRDIKÇA EMEĞİN SERMAYEYE GÖRE MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANININ SÜREKLİ AZALDIĞI DURUMA AZALAN MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI DENİR.

14

SORU: TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN EĞRİSİ ÜZERİNDEKİ HER BİR NOKTADA ORTALAMA FİZİKİ ÜRÜN MİKTARI SABİT MİDİR?

CEVAP: TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN (TPP) EĞRİSİ ÜZERİNDEKİ HER BİR NOKTA, FARKLI GİRDİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN FARKLI TOPLAM ÜRÜN MİKTARLARINI GÖSTERDİĞİNDEN VE AYRICA HER BİR GİRDİNİN ÜRETİME KATKISI AYNI OLMADIĞINDAN TPP EĞRİSİ ÜZERİNDE ORTALAMA FİZİKİ ÜRÜN MİKTARI SABİT KALMAYIP DEĞİŞMEKTEDİR. BU DURUM ORJİNİNDEN TPP EĞRİSİNE ÇİZİLECEK OLAN DOĞRULARIN EĞİMLERİNİN AYNI KALMAYIP DEĞİŞMESİNDEN DE GÖRÜLMEKTEDİR.

15

SORU: AZALAN MARJİNAL GETİRİLER KANUNU NE SÖYLEMEKTEDİR?

CEVAP: AZALAN MARJİNAL GETİRİLER (VERİMLER) KANUNUNA GÖRE; DİĞER GİRDİLER SABİT İKEN TEK BİR GİRDİNİN ÜRETİMDE KULLANILAN MİKTARINI ARTIRDIĞIMIZDA SÖZ KONUSU GİRDİNİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜ BELLİ BİR NOKTAYA KADAR ARTAR VE BU NOKTADAN SONRA AZALMAYA BAŞLAR.

16

SORU: TEKNOLOJİK GELİŞME NE DEMEKTİR? KAÇA AYRILIR?

CEVAP: FİRMALARIN AYNI GİRDİ BİLEŞENİ İLE DAHA FAZLA ÇIKTI ELDE ETMELERİNE VEYA AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ DAHA DÜŞÜK BİR GİRDİ BİLEŞENİ İLE ELDE ETMELERİNE İMKÂN TANIYAN ÜRETİM SÜRECİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERE TEKNOLOJİK GELİŞME (İLERLEME) DENİR. TEKNOLOJİK GELİŞMELER YANSIZ (NÖTR) VE YANLI TEKNOLOJİK GELİŞMELER OLMAK ÜZERE İKİ GURUPTA İNCELENEBİLİR.

17

SORU: ÜRETİMİN EKONOMİK OLMAYAN BÖLGELERİNDE MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI NEGATİF MİDİR?

CEVAP: ÖNCELİKLE MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANININ EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN EĞİMİNİN NEGATİF DEĞERİNE EŞİT OLDUĞUNU HATIRLAYALIM. ÜRETİMİN EKONOMİK OLMAYAN BÖLGELERİNDE EŞ ÜRÜN EĞRİSİ POZİTİF EĞİMLİ OLDUĞUNDAN, BUNUN NEGATİF DEĞERİNE EŞİT OLAN MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI BU BÖLGELERDE NEGATİF DEĞER ALACAKTIR.

18

SORU: YANLI TEKNOLOJİK GELİŞMELER KAÇA AYRILIR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: SERMAYE-TASARRUFLU (EMEK-KULLANIMLI) TEKNOLOJİK GELİŞME VE EMEK-TASARRUFLU (SERMAYE-KULLANIMLI) TEKNOLOJİK GELİŞME ŞEKLİNDE İKİYE AYRILIR. EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNE GÖRE SERMAYENİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN DAHA FAZLA ARTMASINA YOL AÇAN TEKNOLOJİK GELİŞMEYE EMEKTASARRUFLU (SERMAYE-KULLANIMLI) TEKNOLOJİK GELİŞME DENİR. SERMAYENİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNE GÖRE EMEĞİN

MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN DAHA FAZLA ARTMASINA YOL AÇAN TEKNOLOJİK GELİŞMEYE SERMAYE-TASARRUFLU (EMEK-KULLANIMLI) TEKNOLOJİK GELİŞME DENİR.

19

SORU: ÜRETİMDE KISA DÖNEM NE ANLAM A GELMEKTEDİR?

CEVAP: ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN ÜRETİM FAKTÖRLERİNDEN SADECE BİR TANESİNİN MİKTARININ DEĞİŞTİRİLMESİNİ VE DİĞERLERİNİN SABİT MİKTARLARDA KULLANILMASINI MÜMKÜN KILAN DÖNEMDİR.

20

SORU: FİRMALARIN TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN OLAN ÜRETİM TEKNİĞİNİ SEÇMELERİNİN NEDENİ NEDİR?

CEVAP: TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN OLMAYAN ÜRETİM TEKNİKLERİ GİRDİ İSRAFINA YOL AÇTIĞINDAN, FİRMALARA İLAVE MALİYETLER YÜKLEMEDİR. BUNDAN DOLAYI TAMAMEN KÂR MAKSİMİZASYONU GÜDÜSÜ İLE HAREKET EDEN FİRMALAR BU AMACINI GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN ÜRETİM FAALİYETLERİNDE TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN OLAN ÜRETİM TEKNİKLERİNİ TERCİH ETMEKTEDİRLER.

21

SORU: SABİT VE DEĞİŞKEN GİRDİ HANGİ DÖNEMLERDE MEVCUTTUR?

CEVAP: SABİT GİRDİ SADECE KISA DÖNEMDE MEVCUT İKEN DEĞİŞKEN GİRDİ HEM KISA HEM DE UZUN DÖNEMDE MEVCUTTUR.

22

SORU: ÖLÇEĞE GÖRE GETİRİ NE DEMEKTİR?

CEVAP: ÜRETİMDE KULLANILAN TÜM GİRDİLER AYNI ORANDA ARTIRILDIĞINDA ÇIKTI DÜZEYİNİN NE ORANDA ARTTIĞINI GÖSTEREN ORANDIR.

23

SORU: EŞ ÜRÜN EĞRİLERİNİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

CEVAP: İ. ORJİNDEN UZAKLAŞTIKÇA HER BİR SONRAKİ EŞ ÜRÜN EĞRİSİ BİR ÖNCEKİNE GÖRE DAHA YÜKSEK BİR ÜRETİM DÜZEYİNİ TEMSİL ETMEKTEDİR. İİ. EŞ ÜRÜN EĞRİLERİ NEGATİF EĞİMLİDİR. İİİ. EŞ ÜRÜN EĞRİLERİ BİRBİRLERİNİ KESMEZLER. İV. ORJİNE GÖRE DİŞBÜKEYDİRLER (KONVEKSTİRLER). V. EŞ ÜRÜN EĞRİSİ ÜZERİNDEKİ HER BİR NOKTA AYNI ÜRETİM DÜZEYİNİ GÖSTERİR.

24

SORU: COBB-DOUGLAS ÜRETİM FONKSİYONU NEDİR?

CEVAP: İKAME ESNEKLİĞİ DEĞERİ BİR OLAN ÜRETİM FONKSİYONLARINA COBB-DOUGLAS ÜRETİM FONKSİYONU DENİR

25

SORU: ÜRETİM FONKSİYONU NEDİR?

CEVAP: ÜRETİM FONKSİYONU, TEKNOLOJİ VERİ İKEN HER BİR SPESİFİK GİRDİ BİLEŞENİ İÇİN FİRMANIN ÜRETEBİLECEĞİ MAKSİMUM ÇIKTI DÜZEYİNİ GÖSTEREN MATEMATİKSEL İFADEDİR (FONKSİYONDUR). YANİ HERHANGİ BİR ÜRETİM FONKSİYONU, TEKNOLOJİ VERİ İKEN ÜRETİMDE KULLANILAN GİRDİ MİKTARLARI İLE ÜRETİLEBİLECEK MAKSİMUM ÇIKTI DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN MATEMATİKSEL BİÇİMİNDEN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİR

26

SORU: DOĞRUSAL ÜRETİM FONKSİYONU VE MÜKEMMEL İKAME ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

CEVAP: İKAME ESNEKLİĞİ SONSUZ OLAN ÜRETİM FONKSİYONLARINA DOĞRUSAL ÜRETİM FONKSİYONU DENİR. MRTS'NİN SABİT OLMASI İKİ GİRDİNİN SABİT BİR ORANDA BİRBİRİYLE MÜKEMMEL BİR BİÇİMDE İKAME EDİLEBİLİR OLDUĞU ANLAMINA GELİR. MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI (MRTS) SABİT OLAN GİRDİLER BİRBİRİYLE MÜKEMMEL İKAMEDİR VE DOLAYISIYLA DOĞRUSAL ÜRETİM FONKSİYONLARINDA GİRDİLERİN BİRBİRİYLE MÜKEMMEL İKAME OLDUĞU SÖYLENEBİLİR.

27

SORU: ÜRETİMİN EKONOMİK VE EKONOMİK OLMAYAN BÖLGESİ NE DEMEKTİR?

CEVAP: EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN NEGATİF EĞİMLİ OLDUĞU ARALIKTA EMEK GİRDİSİNİ ARTTIRDIĞIMIZDA AYNI ÜRETİM DÜZEYİNDE ALABİLMEK İÇİN SERMAYE GİRDİSİNİ AZALTMAK ZORUNDAYDIK. EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN NEGATİF EĞİMLİ OLDUĞU BU BÖLGE ÜRETİMİN EKONOMİK BÖLGESİ OLARAK ADLANDIRILIR. HER İKİ GİRDİNİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN POZİTİF OLDUĞU VE EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN EĞİMİNİN NEGATİF OLDUĞU BÖLGEYE ÜRETİMİN EKONOMİK BÖLGESİ DENİR. BUNUNLA BİRLİKTE EŞ ÜRÜN EĞRİLERİNİN POZİTİF EĞİMLİ OLDUĞU BÖLGELER DE VARDIR FAKAT BU BÖLGELER ÜRETİMİN EKONOMİK OLMAYAN BÖLGELERİDİR. GİRDİLERDEN BİRİNİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN NEGATİF OLDUĞU VE EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN EĞİMİNİN POZİTİF OLDUĞU BÖLGEYE ÜRETİMİN EKONOMİK OLMAYAN BÖLGESİ DENİR.

28

SORU: BİR ÜRETİM FONKSİYONUNUN KAPALI GRAFİĞİ OLAN $Q=F(L,K,D,T)$ İFADESİNDE YER ALAN Q, L, K, D, T HARFLERİ NELERİ TEMSİL ETMEKTEDİR?

CEVAP: BU ÜRETİM FONKSİYONUNDA; Q ÜRETİM DÜZEYİNİ, L EMEK GİRDİSİNİ, K SERMAYE GİRDİSİNİ, D DOĞAL KAYNAK GİRDİSİNİ VE T TEKNOLOJİ GİRDİSİNİ TEMSİL ETMEKTEDİR

29

SORU: TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN NEDİR? NASIL GÖSTERİLİR?

CEVAP: ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN DEĞİŞKEN GİRDİ MİKTARININ ARTIRILMASI SONUCU ELDE EDİLEN TOPLAM ÜRÜN (ÇIKTI) MİKTARINA TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN DENİR. TPP İLE GÖSTERİLMEKTEDİR.

30

SORU: YANSIZ (NÖTR) TEKNOLOJİK GELİŞME NEDİR?

CEVAP: MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANINI DEĞİŞTİRMEKSİZİN AYNI ÇIKTI DÜZEYİNİ ELDE ETMEK İÇİN GEREKLİ SERMAYE VE EMEK GİRDİSİ MİKTARINI AZALTAN TEKNOLOJİK

GELİŞMEYE YANSIZ (NÖTR) TEKNOLOJİK GELİŞME DENİR

31

SORU: KISA VE UZUN DÖNEMİN KISALIK VEYA UZUNLUĞU NEYE GÖRE DEĞİŞMEKTEDİR?

CEVAP: SÖZ KONUSU DÖNEMLERİN KAPSADIĞI ZAMAN ARALIKLARININ GENİŞLİĞİ TAMAMEN FİRMANIN FAALİYET GÖSTERDİĞİ ALANLARA GÖRE DEĞİŞMEKTEDİR. ÖRNEĞİN BİR MEYVE SUYU FİRMASI İÇİN BİR AY KISA DÖNEM İKEN BİR YIL UZUN DÖNEMDİR. ÇÜNKÜ FİRMANIN ÜRETİMİ ARTIRMAK İÇİN GEREKLİ MEYVEYİ TEDARİK EDEBİLMEK İÇİN ÜRÜNÜN YETİŞMESİ İÇİN GEREKLİ BİR YILLIK SÜREYİ BEKLEMESİ GEREKİR. YA DA BİR OTOMOBİL ÜRETİCİSİ İÇİN 1 YIL KISA DÖNEM İKEN 3 YIL UZUN DÖNEM OLABİLİR ÇÜNKÜ YENİ BİR ARABANIN PROTOTİPİNİN ARGE TARAFINDAN OLUŞTURULMASI DAHA SONRA TEST SÜRÜŞLERİNDE BAŞARILI OLMASI VE PAZARLANMASI BİRKAÇ YILI ALABİLMEKTEDİR.

32

SORU: DOĞRUSAL, SABİT-ORANLI VE COBB-DOUGLAS ÜRETİM FONKSİYONLARINI İÇİNE ALAN VE İKAME ESNEKLİĞİ OLARAK SIFIR VE SONSUZ ARASINDA HERHANGİ BİR DEĞER ALAN ÜRETİM FONKSİYONUNA NE AD VERİLİR?

CEVAP: İKAME ESNEKLİĞİ OLARAK SIFIR İLE SONSUZ ARASINDAKİ HERHANGİ BİR DEĞERİ ALABİLEN ÜRETİM FONKSİYONLARINA SABİT İKAME ESNEKLİ ÜRETİM FONKSİYONU DENİR.

33

SORU: AZALAN MARJİNAL GETİRİLER KANUNUNU HATIRLATAN ÜÇ FARKLI GETİRİ DURUMUNU BELİRTEREK BUNLARI AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: BU ÜÇ FARKLI GETİRİ DURUMLARI ŞUNLARDIR: EMEĞE GÖRE ARTAN MARJİNAL GETİRİ (VERİM), EMEĞE GÖRE AZALAN MARJİNAL GETİRİ (VERİM) VE EMEĞE GÖRE AZALAN TOPLAM GETİRİ (VERİM). DİĞER GİRDİLER SABİT İKEN EMEK MİKTARINDAKİ HER BİR BİRİM ARTIŞ KARŞISINDA TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN ARTARAK ARTIYOR İSE BU DURUMDA EMEĞE GÖRE ARTAN MARJİNAL GETİRİ VAR DEMEKTİR. DİĞER GİRDİLER SABİT

İKEN EMEK MİKTARINDAKİ HER BİR BİRİM ARTIŞ KARŞISINDA TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN AZALARAK ARTIYOR İSE BU DURUMDA EMEĞE GÖRE AZALAN MARJİNAL GETİRİ (VERİM) VAR DEMEKTİR. DİĞER GİRDİLER SABİT İKEN EMEK MİKTARINDAKİ HER BİR BİRİM ARTIŞ TOPLAM FİZİKİ ÜRÜN AZALIYOR İSE BU DURUMDA EMEĞE GÖRE AZALAN TOPLAM GETİRİ (VERİM) VAR DEMEKTİR.

34

SORU: ÖLÇEĞE GÖRE ARTAN GETİRİ, ÖLÇEĞE GÖRE AZALAN GETİRİ VE ÖLÇEĞE GÖRE SABİT GETİRİ KAVRAMLARINI AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: ÜRETİMDE KULLANILAN TÜM GİRDİLER AYNI ORANDA ARTIRILDIĞINDA EĞER ÇIKTI DÜZEYİ BU ORANDAN DAHA BÜYÜK BİR ORANDA ARTIYOR İSE O ZAMAN ÖLÇEĞE GÖRE ARTAN GETİRİ VAR DEMEKTİR. ÜRETİMDE KULLANILAN TÜM GİRDİLER AYNI ORANDA ARTIRILDIĞINDA EĞER ÇIKTI DÜZEYİ BU ORANDAN DAHA DÜŞÜK BİR ORANDA ARTIYOR İSE O ZAMAN ÖLÇEĞE GÖRE AZALAN GETİRİ VAR DEMEKTİR. ÜRETİMDE KULLANILAN TÜM GİRDİLER AYNI ORANDA ARTIRILDIĞINDA EĞER ÇIKTI DÜZEYİ DE AYNI ORANDA ARTIYOR İSE O ZAMAN ÖLÇEĞE GÖRE SABİT GETİRİ VAR DEMEKTİR.

35

SORU:

Mal ve hizmet üretimi süreci nasıl gerçekleşir?

CEVAP:

Mal ve hizmet üretimi, üretim faktörlerinin (girdilerin) belli bir teknolojinin kullanılması sonrasında nihai ürünlere (çıkıtlara) dönüştürülmesi işlemidir.

36

SORU:

Üretim tekniği kavramı nedir?

CEVAP:

Belli bir miktar ürünü farklı girdi bileşenlerini kullanarak üretmek mümkün olabilir ve aynı miktar ürünü elde etmeye imkân tanıyan bu farklı girdi bileşenlerinin her biri de ayrı bir üretim tekniğini oluşturmaktadır.

37

SORU:

Üretim teknolojisi nedir?

CEVAP:

Bir ürünü üretmeyi mümkün kılan üretim tekniklerinin tamamı üretim teknolojisini oluşturur.

38

SORU:

Üretim sürecindeki "girdi" ve "çıkıtı" kavramları nasıl tanımlanır?

CEVAP:

Bir malı üretmek için bir araya getirilip üretim sürecinde kullanılan kaynaklar (işgücü, sermaye malı, ham madde, ara malı, makine vb.) girdilerdir (üretim faktörleridir) ve üretim süreci sonrası elde edilen ürün miktarı da çıkıttır.

39

SORU:

Bir malı üretmek için bir araya getirilip üretim sürecinde kullanılan girdiler nelerdir?

CEVAP:

Üretim faktörleridir. Bunlar: işgücü, sermaye malı, ham madde, ara malı, makine şeklinde olabilir.

40

SORU:

Bir üretim sürecinde kullanılan üretim tekniğinin teknolojik olarak etkin bir üretim tekniği olabilmesinin koşulu nedir?

CEVAP:

Eğer üretimde kullanılan girdilerden birinin miktarını azaltıp diğerinin miktarını artırmadan aynı çıkıtı düzeyini gerçekleştirmek mümkün değil ise bu üretim sürecinde kullanılan üretim tekniği teknolojik olarak etkin bir üretim tekniğidir.

41

SORU:

Teknolojik olarak etkin olmayan üretim tekniklerinin yarattığı en önemli olumsuzluk nedir?

CEVAP:

Teknolojik olarak etkin olmayan üretim teknikleri girdi israfına yol açarak firmalara ilave maliyetler yükler.

42

SORU:

Üretim fonksiyonu nedir?

CEVAP:

Üretim fonksiyonu, teknoloji veri iken her bir spesifik girdi bileşeni için firmanın üretebileceği maksimum çıkıtı düzeyini gösteren matematiksel ifadedir.

43

SORU:

Üretim fonksiyonunun matematiksel olarak ifade edilişi nasıldır?

CEVAP:

$$Q = f(L, K, D, T)$$

Bu üretim fonksiyonunda: Q üretim düzeyini, L emek girdisini, K sermaye girdisini, D doğal kaynak girdisini ve T teknoloji girdisini temsil etmektedir.

44

SORU:

İktisatta kısa dönem nasıl tanımlanır?

CEVAP:

Kısa dönem, üretim sürecinde kullanılan üretim faktörlerinden sadece bir tanesinin miktarının değiştirilmesini ve diğerlerinin sabit miktarlarda kullanılmasını mümkün kılan dönemdir.

45

SORU:

İktisatta uzun dönem nasıl tanımlanır?

CEVAP:

Uzun dönem, üretim sürecinde kullanılan üretim faktörlerinin tamamının miktarının değiştirilmesini mümkün kılan dönemdir.

46

SORU:

Üretim sürecindeki "değişken girdi" kavramı nedir?

CEVAP:

İlgili dönemde üretimde kullanılan miktarı kolaylıkla değiştirilebilen girdiye değişken girdi denir.

47

SORU:

Toplam fiziki ürün (TPP) nedir?

CEVAP:

Üretim sürecinde kullanılan değişken girdi miktarının artırılması sonucu elde edilen toplam ürün (çıkıtı) miktarı bize toplam fiziki ürünü verir ve TPP ile gösterilmektedir.

48

SORU:

Marjinal fiziki ürün (MPP) nedir?

CEVAP:

Üretimde kullanılan diğer girdiler sabit iken sadece bir girdinin kullanılan miktarındaki bir birimlik artış veya azalış yönündeki değişimin toplam fiziki üründe meydana getirdiği değişime marjinal fiziki ürün denir ve MPP ile gösterilir.

49

SORU:

Ortalama fiziki ürün (APP) nedir?

CEVAP:

Bir birim girdi başına elde edilen ürün miktarına ortalama fiziki ürün denir ve ve APP ile gösterilir. APP girdi başına üründen başka bir şey değildir ve TPP'nin girdi miktarına oranlanması sonucu bulunur.

50

SORU:

Emeğe göre artan marjinal getirinin olması için hangi koşulun gerçekleşmesi gerekir?

CEVAP:

Diğer girdiler sabit iken emek miktarındaki her bir birim artış karşısında toplam fiziki ürün artarak artıyor ise bu durumda emeğe göre artan marjinal getiri (verim) var demektir.

ÜNİTE 4: MALİYET KURAMI

MALİYETİN ÖLÇÜMLENMESİ

Kar maksimizasyonu amacı ile hareket eden firmalar, söz konusu bu maliyetleri minimize etme yoluyla karlarını en çoklamaya çalışırlar.

Mevcut üretim alternatiflerinden birini tercih ettiğimizde vazgeçmiş olduğumuzda diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin piyasa değerine FIRSAT (ALTERNATİF) maliyeti denir.

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektiren ödemelerin tamamına açık maliyet denir. Açık maliyetler muhasebeleştirilip kayıt altına alınan maliyetlerdir.

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal harcamayı gerektirmeyen fakat bir alternatiften vazgeçilmiş olunması nedeniyle

ortaya çıkan maliyetlere örtük maliyet denir. Örtük maliyetler muhasebeleştirilip kayıt altına alınmayan maliyetlerdir.

İktisatçılar bir firmanın maliyetinden bahsederken daima ekonomik maliyeti kastederler. Ekonomik maliyetler, toplam açık maliyetler ile toplam örtük maliyetlerin toplamından oluşur.

Muhasebe karı, toplam hasılatattan toplam açık maliyetlerin çıkarılması ile bulunur. Ekonomik kar ise, muhasebe karından toplam örtük maliyetlerin çıkarılmasıyla bulunur. Ekonomik karın pozitif olduğu durumda firma aşırı kar elde etmektedir. Ekonomik karın sıfır olduğu durumda firma normal kar elde ediyor demektir. Ekonomik karın negatif olduğu durumda firma zarar etmektedir.

KISA DÖNEMDE MALİYETLER

a. Toplam maliyetler

Firma kısa dönemde toplam sabit maliyet (TFC), toplam değişken maliyet (SRVC), toplam maliyet (SRTC), ve marjinal maliyet olmak üzere dört farklı maliyetle karşı karşıya kalır.

TOPLAM SABİT MALİYET, üretim düzeyi ile birlikte değişmeyip sabit kalan üretim harcamaları toplamıdır. Firmanın kısa dönemde üretim sürecinde değiştirmeyip sabit kalan girdilerine ilişkin maliyetlerdir ve bu maliyetler üretim hiç yapılmasa dahi firmanın katlanmak zorunda olduğu maliyetlerdir (kira gideri).

TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYET, üretim düzeyi ile birlikte değişen üretim harcamaları toplamıdır.

Değişken maliyet firmanın üretim sürecinde kullandığı değişken girdilerine ilişkin maliyetlerdir. Değişken maliyetler üretim yokken sıfırdır, üretimin birinci biriminden itibaren ortaya çıkar ve üretimle birlikte artar.

TOPLAM MALİYET, kısa dönemde firmanın katlandığı toplam sabit maliyetler ile toplam değişken maliyetlerin toplamından oluşur.

b. Ortalama ve Marjinal Maliyetler

ORTALAMA SABİT MALİYET (AFC), toplam sabit maliyetlerin (TFC) toplam çıktı miktarına (Q) oranlanması ile elde edilir ve bir birim çıktı başına düşen toplam sabit maliyeti yansıtır.

ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYET (SRAVC), toplam değişken maliyetin (SRVC) toplam çıktı miktarına (Q) oranlanmasıyla elde edilir ve bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyeti yansıtır.

ORTALAMA MALİYET (SRATC), toplam maliyetin (SRTC) toplam çıktı miktarına (Q) oranlanmasıyla elde edilir ve bir birim çıktı başına düşen toplam maliyeti yansıtır.

MARJİNAL MALİYET (SRMC), firmanın bir birim daha fazla üretmesi sonucunda katlanmak zorunda olduğu ek maliyettir. Marjinal maliyet her bir birim ilave üretimin toplam maliyet üzerine yarattığı ek maliyeti yansıtır. Kısa dönemde TFC sabit olduğundan TFC'deki değişim sıfırdır ve

dolayısıyla marjinal maliyet, çıktıdaki bir birimlik değişimin toplam değişken maliyetlerde yol açtığı değişimden başka bir şey değildir.

Kısa dönemde firmanın tek değişken girdisi olan emek girdisi için yapılan harcamalar firmanın toplam değişken maliyetlerini yansıtmaktadır. Toplam değişken maliyetler üretimin sıfır olduğu durumda sıfıra eşit olan ve üretim miktarıyla birlikte artan maliyetlerdir. Bu bağlamda toplam değişken maliyetlerdeki artışın şekli tamamen üretimdeki artışın şekline bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. 'BU BÖLÜMDE KİTABIN 91. SAYFASINDA YER ALAN ŞEKİLLERİ İNCELEYİNİZ.'

UZUN DÖNEMDE MALİYETLER

Kısa dönemde sadece tek bir girdi değişken girdi iken uzun dönemde tüm girdiler değişken girdidir ve bundan dolayı da uzun dönemde firma, tüm girdilerin üretimde kullanılan miktarlarını istediği gibi değiştirip üretim maliyetini minimize imkânına sahiptir.

Firma belli bir eş ürün eğrisi üzerinde aynı miktar ürünü teknolojik olarak etkin olan çok sayıda farklı girdi bileşenini kullanarak üretebilmektedir.

Aynı üretim miktarını sağlayan teknolojik olarak etkin olan girdi bileşenleri arasından en düşük üretim maliyetine sahip olan girdi bileşenine ekonomik olarak etkin olan girdi bileşeni denir.

EŞ MALİYET DOĞRUSU , aynı miktarda toplam harcamayı gerektiren emek ve sermaye girdisi bileşenlerini gösteren doğrudur. Bu doğru üzerindeki her noktada yer alan girdi bileşenleri için yapılan toplam harcama aynıdır. Emegın fiyatı olan ücretin w ile ve sermayenin fiyatı olan kiranın r ile gösterildiği ve w ile r 'nin veri olduğu durumda firmanın toplam maliyeti, emek ve sermaye girdilerinin maliyetleri toplamına eşittir.

Eş maliyet doğrusu, girdi fiyatları sabitken girdilere yapılan toplam harcama miktarı değiştiğinde veya girdilere yapılan toplam harcama miktarı sabitken girdi fiyatları değiştiğinde değişir.

Bir firma eş maliyet doğrusunda içerilen maliyet bilgisi ile eş ürün eğrisinde içerilen etkin üretim bilgisini birleştirerek belli bir üretim düzeyini en düşük maliyetle gerçekleştirmeye çalışır. Firma emek ve sermaye girdilerinin her biri için harcadığı son lıraların marjinal fiziki ürünlerini birbirine eşitlemek suretiyle maliyetini minimize eder. Girdi fiyatlarında meydana gelecek olan bir değişim, aynı çıktı düzeyinde girdilere yapılacak olan toplam harcamayı değiştirecektir. Girdilerden en azından birinin fiyatı düştüğünde firma aynı çıktı düzeyini daha düşük maliyetle elde ediyor iken girdilerden en azından birinin fiyatı arttığında firma aynı çıktı düzeyini daha yüksek maliyetle elde etmektedir.

UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU, firmanın eş maliyet doğruları ile eş ürün eğrileri arasında kalan teğet noktalarını birleştiren doğrudur. Her bir çıktı

düzeyi için maliyet minimizasyonunu sağlayan emek ve sermaye girdi bileşenlerinin geometrik yeridir.

UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYET (LRTC), her bir çıktı düzeyi için maliyet minimizasyonunu sağlayan girdi bileşenlerinin içerdiği maliyetler toplamıdır.

UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET (LRAC), birim çıktı başına düşen uzun dönem toplam maliyettir.

UZUN DÖNEM MARJİNAL MALİYET (LRMC), üretimi bir birim artıranın uzun dönem toplam maliyette meydana getirdiği artıştır.

Üretim miktarı arttıkça maliyeti minimize eden miktarı artan girdiye normal girdi denir. Her iki girdinin de normal girdi olduğu durumda uzun dönem genişleme yolu pozitif eğimlidir.

Üretim miktarı arttıkça maliyeti minimize eden miktarı azalan girdiye bayağı girdi denir.

Girdilerden birinin normal girdi diğerinin ise bayağı girdi olduğu durumda uzun dönem genişleme yolu negatif eğimlidir.

POZİTİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ , üretimi iki kat arttıranın maliyeti iki kattan daha az arttırdığı duruma denir. Yani üretim arttıkça ortalama maliyetin azaldığı durumdur.

NEGATİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ , üretimi iki kat arttıranın maliyeti iki kattan daha fazla arttırdığı durumdur. Yani üretim arttıkça ortalama maliyet de artar.

LRAC'nin negatif eğimli olmasının arka planında pozitif ölçek ekonomileri yatarken, LRAC'nin pozitif eğimli olmasının arka planında negatif ölçek ekonomileri yatmaktadır.

Pozitif ölçek ekonomilerini ortaya çıkaran nedenler;

- Uzmanlaşmayla ortaya çıkan verimlilik artışı
- Büyük ölçekte faaliyet göstermenin verdiği esneklikle firma yöneticilerinin girdi bileşenlerini istedikleri gibi değiştirerek üretim sürecini daha etkin kullanmaları

- Bazı girdilerin bölünemiyor olması

- Büyük miktarda girdilerin daha büyük iskontolarla piyasadan satın alınmasına ve böylece üretim maliyetlerinin düşmesine imkân sağlaması

Negatif ölçek ekonomilerini ortaya çıkaran nedenler;

- Kısa dönemde fabrika alanı ve makine yetersizliği

- Büyük firmayı yönetmenin getirdiği iş yükü

- Büyük miktarlarda satın alma iskontolarının belli bir miktara ulaştıktan sonra ortadan kalkıyor olması

KISA VE UZUN DÖNEM MALİYET EĞRİLERİNİN BİRLİKTE ANALİZİ

Firmanın üretimini emek ve sermaye girdilerini kullanarak gerçekleştirdiği durumda sermaye girdisi bünyesinde tesis(fabrika) büyüklüğü,

makine-teçhizat gibi unsurları barındırmaktadır. Kısa dönemde sermaye girdisi sabit olduğundan söz konusu bu unsurlar da sabit kalmakta fakat uzun dönemde tüm girdiler değişken olduğundan bu unsurlar da değişebilmektedir.

Firma uzun dönemde hangi tesiste üretim yapacağına karar verirken aynı zamanda hangi SRATC eğrisi üzerinde üretim yapacağına karar vermiş olmaktadır.

Kısa dönemde ortalama maliyet eğrisinin minimum olduğu çıktı düzeyine maksimum tesis kapasitesi denir.

Maksimum tesis kapasitesinden küçük üretim düzeyleri aşırı kapasite olarak adlandırılır.

Maksimum tesis kapasitesinden büyük üretim düzeyleri kapasite üstü olarak adlandırılır.

Uzun dönem ortalama maliyeti minimum kılan kısa dönem ortalama maliyet eğrisinin ait olduğu tesisin büyüklüğüne optimum tesis büyüklüğü denir.

Ölçeğe göre sabit getiri olduğu durumda, uzun dönem toplam maliyet eğrisi(LRTC) orijinden başlayan bir doğru görünümünde olur. Üretim faktörleri iki kat arttığında hem üretim miktarı hem de LRTC iki kat artmaktadır ve bundan dolayı LRTC eğrisi üretim miktarı ile birlikte artan bir doğru şeklinde olmaktadır.

SORU-CEVAP

SORU: TOPLAM MALİYET NE DEMEKTİR? TOPLAM MALİYETİN ARTMA NEDENİNİ AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: KISA DÖNEMDE FİRMANIN ÜRETİM İÇİN KATLANDIĞI TOPLAM MALİYET (SRTC), TOPLAM SABİT MALİYETLER (TFC) İLE TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETLERİN (SRVC) TOPLAMI TARAFINDAN VERİLİR VE AŞAĞIDAKİ EŞİTLİK İLE İFADE EDİLİR: $SRTC = TFC + SRVC$ HER NE KADAR TOPLAM SABİT MALİYETLER ÜRETİM İLE BİRLİKTE DEĞİŞMEYİP SABİT KALİYOR OLSA DA TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETLER ÜRETİM İLE BİRLİKTE ARTTIĞINDAN DOLAYI TOPLAM MALİYETLER DE ÜRETİM İLE BİRLİKTE ARTMAKTADIR.

2

SORU: ÜRETİM DÜZEYİ SIFIR İKEN TOPLAM MALİYETLER NEYE EŞİTTİR?

CEVAP: ÜRETİM DÜZEYİNİN SIFIR OLDUĞU DURUMDA TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETLER DE SIFIRA EŞİT OLDUĞUNDAN DOLAYI TOPLAM MALİYETLER TOPLAM SABİT MALİYETLERE EŞİTTİR. SIFIR ÜRETİM DÜZEYİNİN DIŞINDAKİ HER BİR ÜRETİM DÜZEYİ İÇİN TOPLAM MALİYETLER HEM TOPLAM

SABİT MALİYETLERDEN HEM DE TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETLERDEN BÜYÜKTÜR.

3

SORU: EŞ MALİYET DOĞRUSU NEDİR?

CEVAP: AYNI MİKTARDA TOPLAM HARCAMAYI GEREKTİREN EMEK VE SERMAYE GİRDİSİ BİLEŞENLERİNİ GÖSTEREN DOĞRUYA EŞ MALİYET DOĞRUSU ÜZERİNDEKİ HER BİR NOKTADA YER ALAN GİRDİ BİLEŞENLERİ İÇİN YAPILAN TOPLAM HARCAMA AYNIDIR.

4

SORU: TOPLAM SABİT MALİYET NEDİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: ÜRETİM DÜZEYİ İLE BİRLİKTE DEĞİŞMEYİP SABİT KALAN ÜRETİM HARCAMALARI TOPLAMINA TOPLAM SABİT MALİYET DENİR. SABİT MALİYET, FİRMANIN KISA DÖNEM ÜRETİM SÜRECİNDE DEĞİŞTİREMEYİP SABİT KALAN GİRDİLERİNE İLİŞKİN MALİYETLERDİR VE BU MALİYETLER ÜRETİM MİKTARI SIFIR OLSA DAHI FİRMANIN KATLANMAK ZORUNDA OLDUĞU MALİYETLERDİR.

5

SORU: FIRSAT MALİYETİ NE DEMEKTİR?

CEVAP: MAL VEYA HİZMET ÜRETİMİ YAPMAK İSTEYEN BİR FİRMA MEVCUT ÜRETİM ALTERNATİFLERİ ARASINDAN BİR TANESİNİ SEÇER VE SEÇMİŞ OLDUĞU BU MAL VEYA HİZMETİN ÜRETİMİNİ GERÇEKLEŞTİRİR. BU TERCİH SÜRECİNDE FİRMA MEVCUT ÜRETİM ALTERNATİFLERİNDEN BİRİNİ SEÇMEK İLE DİĞERLERİNDEN VAZGEÇMİŞ OLMAKTADIR. MEVCUT ÜRETİM ALTERNATİFLERİNDEN BİRİNİ TERCİH ETTİĞİMİZDE VAZGEÇMİŞ OLDUĞUMUZ DİĞER ÜRETİM ALTERNATİFLERİ ARASINDAKİ EN İYİ ÜRETİM ALTERNATİFİNİN PİYASA DEĞERİNE FIRSAT (ALTERNATİF) MALİYETİ DENİR. DİĞER BİR İFADEYLE FIRSAT MALİYETİ, BİR KAYNAĞIN EN İYİ ALTERNATİF KULLANIMININ PİYASA DEĞERİDİR.

6

SORU: KAPASİTE ÜSTÜ NE DEMEKTİR?

CEVAP: **MAKSİMUM TESİS KAPASİTESİNDEN BÜYÜK ÜRETİM DÜZEYLERİ KAPASİTE ÜSTÜ OLARAK ADLANDIRILIR.**

7

SORU: **AÇIK VE ÖRTÜK MALİYETLER ARASINDAKİ FARK NEDİR?**

CEVAP: **AÇIK MALİYETLER MUHASEBELEŞTİRİLEN MALİYETLER İKEN ÖRTÜK MALİYETLER MUHASEBELEŞTİRİLMİYEN MALİYETLERDİR.**

8

SORU: **AŞIRI KAPASİTE NEDİR?**

CEVAP: **MAKSİMUM TESİS KAPASİTESİNDEN KÜÇÜK ÜRETİM DÜZEYLERİ AŞIRI KAPASİTE OLARAK ADLANDIRILIR**

9

SORU: **ORTALAMA MALİYET NEDİR? NASIL İFADE EDİLİR?**

CEVAP: **ORTALAMA MALİYET (SRATC), TOPLAM MALİYETİN (SRTC) TOPLAM ÇIKTI MİKTARINA (Q) ORANLANMASI İLE ELDE EDİLİR VE BİR BİRİM ÇIKTI BAŞINA DÜŞEN TOPLAM MALİYETİ YANSITIR. ORTALAMA MALİYET AŞAĞIDAKİ EŞİTLİK İLE GÖSTERİLİR: $SRATC = SRTC/Q$ VEYA $SRTC = TFC + SRVC$ OLDUĞUNDAN: $SRATC = SRTC/Q = (TFC + SRVC)/Q = TFC/Q + SRTC/Q = AFC + SRAVC$ YANI ORTALAMA MALİYET, ORTALAMA SABİT MALİYET VE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİN TOPLAMINDAN İBARETTİR.**

10

SORU: **ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYET NEDİR? HANGİ EŞİTLİKLE İFADE EDİLİR?**

CEVAP: **ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYET (SRAVC), TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETİN (SRVC) TOPLAM ÇIKTI MİKTARINA (Q) ORANLANMASI İLE ELDE EDİLİR VE BİR BİRİM ÇIKTI BAŞINA DÜŞEN TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETİ YANSITIR. ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYET ŞU EŞİTLİK İLE İFADE EDİLİR: $SRAVC = SRVC/Q$**

11

SORU: **TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYET NEDİR? ÖRNEK VERİNİZ**

CEVAP: **ÜRETİM DÜZEYİ İLE BİRLİKTE DEĞİŞEN ÜRETİM HARCAMALARI TOPLAMINA TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYET DENİR. DEĞİŞKEN MALİYET, FİRMANIN ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANDIĞI DEĞİŞKEN GİRDİLERİNE İLİŞKİN MALİYETLERDİR. HAM MADDE VE EMEK GİBİ ÜRETİM LE BİRLİKTE KULLANILAN MİKTARLARI ARTAN GİRDİLER İÇİN YAPILAN HARCAMALAR, FİRMANIN DEĞİŞKEN MALİYETLERİNİ OLUŞTURMAKTADIR.**

12

SORU: **ORTALAMA SABİT MALİYET NEDİR? HANGİ EŞİTLİKLE İFADE EDİLİR?**

CEVAP: **ORTALAMA SABİT MALİYET (AFC), TOPLAM SABİT MALİYETİN (TFC) TOPLAM ÇIKTI MİKTARINA (Q) ORANLANMASI İLE ELDE EDİLİR VE BİR BİRİM ÇIKTI BAŞINA DÜŞEN TOPLAM SABİT MALİYETİ YANSITIR. ORTALAMA SABİT MALİYET ŞU EŞİTLİK İLE GÖSTERİLİR: $AFC = TFC/Q$**

13

SORU: **POZİTİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ NEDİR?**

CEVAP: **ÜRETİMİ İKİ KAT ARTIRMANIN MALİYETİ İKİ KATTAN DAHA AZ ARTIRDIĞI DURUMA POZİTİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ DENİR. DOLAYISIYLA POZİTİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ ÜRETİM ARTTIKÇA ORTALAMA MALİYETİN AZALDIĞI DURUMU BETİMLER.**

14

SORU: **KISA DÖNEMDE DEĞİŞTİRİLEMİYEN SABİT GİRDİLER NELERDİR?**

CEVAP: **FİRMA AÇISINDAN; TOPRAK, FABRİKA, MAKİNE VE DİĞER SERMAYE MALLARI KISA DÖNEMDE DEĞİŞTİRİLEMİYEN SABİT GİRDİLERDİR VE FİRMA HİÇ ÜRETİM YAPMIYOR OLSA DAHI BU GİRDİLERE İLİŞKİN MALİYETLERE KATLANMAK ZORUNDADIR.**

15

SORU: **AÇIK MALİYET NE ANLAMA GELMEKTEDİR? ÖRNEKLENDİRİNİZ.**

CEVAP: BİR MAL VEYA HİZMETİN ÜRETİMİ İÇİN DİREKT OLARAK PARASAL BİR HARCAMAYI GEREKTİREN ÖDEMELERİN TAMAMINA AÇIK MALİYET DENİR. AÇIK MALİYETLER MUHASEBELEŞTİRİLİP KAYIT ALTINA ALINAN MALİYETLERDİR. ÖRNEĞİN BİR OTOBÜS FİRMASINCA YAPILAN; YAKIT HARCAMALARI, PERSONEL MAAŞ ÖDEMELERİ, BİLET OFİSİ KİRA GİDERLERİ VE OTOBÜS BAKIM GİDERLERİ AÇIK MALİYETE İLİŞKİN UNSURLARDIR.

16

SORU: MİNİMUM ETKİN ÖLÇEK NEDİR?

CEVAP: UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYETİ MİNİMUM KILAN ÇIKTI DÜZEYİNE MİNİMUM ETKİN ÖLÇEK DENİR.

17

SORU: ÖLÇEĞE GÖRE SABİT GETİRİ DURUMUNDA NEDEN UZUN DÖNEM MARJİNAL MALİYET SIFIR EĞİMLİ YATAY EKSENE PARALEL BİR DOĞRUDUR?

CEVAP: ÖLÇEĞE GÖRE SABİT GETİRİ DURUMUNDA UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYET ORJİNİNDEN BAŞLAYAN VE ÜRETİM MİKTARIYLA BİRLİKTE ARTAN SABİT EĞİMLİ BİR DOĞRU GÖRÜNÜMÜNDEDİR. HERHANGİ BİR DOĞRUSAL FONKSİYONUN EĞİMİ, HER BİR NOKTASINDA SABİTTİR VE BİZE O FONKSİYONUN İKTİSADİ OLARAK MARJİNALİNİ VERİR. TOPLAM MALİYET FONKSİYONUNUN SABİT EĞİMİ BİZE İKTİSADİ OLARAK MARJİNAL MALİYETİ VERECEKTİR VE BUNDAN DOLAYI UZUN DÖNEM MARJİNAL MALİYET, ÜRETİM MİKTARINDAN BAĞIMSIZ OLARAK YATAY EKSENE PARALEL BİR DOĞRUDUR.

18

SORU: OPTİMUM TESİS BÜYÜKLÜĞÜ NE DEMEKTİR?

CEVAP: UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYETİ MİNİMUM KILAN KISA DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİN AİT OLDUĞU TESİSİN BÜYÜKLÜĞÜNE OPTİMUM TESİS BÜYÜKLÜĞÜ DENİR.

19

SORU: UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYET NEDİR?

CEVAP: HER BİR ÇIKTI DÜZEYİ İÇİN MALİYET MİNİMİZASYONUNU SAĞLAYAN GİRDİ BİLEŞENLERİNİN İÇERDİĞİ MALİYETLER TOPLAMINA UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYET (LRTC) DENİR. DİĞER BİR İFADEYLE UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYET, UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU BOYUNCA ORTAYA ÇIKAN TOPLAM MALİYETE EŞİTTİR.

20

SORU: EKONOMİK OLARAK ETKİN OLAN GİRDİ BİLEŞENİ NEDİR?

CEVAP: AYNI ÜRETİM MİKTARINI SAĞLAYAN TEKNOLOJİK OLARAK ETKİN OLAN GİRDİ BİLEŞENLERİ ARASINDAN EN DÜŞÜK ÜRETİM MALİYETİNE SAHİP OLAN GİRDİ BİLEŞENİNE EKONOMİK OLARAK ETKİN OLAN GİRDİ BİLEŞENİ DENİR. FİRMA EKONOMİK OLARAK ETKİN OLAN GİRDİ BİLEŞENİNİ, EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN İÇERDİĞİ ÜRETİM BİLGİSİ İLE EM EK VE SERMAYE GİRDİSİNE İLİŞKİN MALİYET BİLGİSİNİ BİRLEŞTİREREK BELİRLEMeye ÇALIŞIR.

21

SORU: BAYAĞI GİRDİ NEDİR?

CEVAP: ÜRETİM MİKTARI ARTTIKÇA MALİYETİ MİNİMİZE EDEN MİKTARI AZALAN GİRDİYE BAYAĞI GİRDİ DENİR. GİRDİLERDEN BİRİNİN NORMAL GİRDİ, DİĞERİNİN İSE BAYAĞI GİRDİ OLDUĞU DURUMDA UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU NEGATİF EĞİMLİDİR.

22

SORU: ÖRTÜK MALİYET NEDİR?

CEVAP: BİR MAL VEYA HİZMETİN ÜRETİMİ İÇİN DİREKT OLARAK PARASAL BİR HARCAMAYI GEREKTİRMEYEN FAKAT BİR ALTERNATİFTEN VAZGEÇİLMİŞ OLUNMASI NEDENİYLE ORTAYA ÇIKAN MALİYETLERE ÖRTÜK MALİYET DENİR.

23

SORU: ÖLÇEĞE GÖRE AZALAN GETİRİ DURUMUNDA NEDEN UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET ARTAN BİR EĞRİDİR?

CEVAP: ÖLÇEĞE GÖRE AZALAN GETİRİ DURUMUNDA UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYET EĞRİSİ, ÜRETİM MİKTARIYLA BİRLİKTE ARTARAK ARTAN BİR EĞRİ GÖRÜNÜMÜNDEDİR. UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYETİN UZUN DÖNEM TOPLAM MALİYETİN ÜRETİM MİKTARINA ORANI TARAFINDAN VERİLDİĞİ BİLGİSİ DAHİLİNDE, TOPLAM MALİYETTEKİ ARTIŞ ARTARAK ARTAN BİR ORANDA OLDUĞUNDAN, ÜRETİMİN HER BİR BİRİM ARTIŞI KARŞISINDA UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET DE ARTARAK ARTMAKTADIR.

24

SORU: AŞIRI KÂR VE NORMAL KÂR NE DEMEKTİR?

CEVAP: MUHASEBE KÂRİ TOPLAM ÖRTÜK MALİYETLERDEN BÜYÜK İSE EKONOMİK KÂR POZİTİFTİR VE BU DURUMDA FİRMA ÜRETİMDE KULLANDIĞI KAYNAKLAR İLE SÖZ KONUSU KAYNAKLARIN EN İYİ ALTERNATİF ÜRETİM ALANINDA KULLANILMASI HALİNDE ELDE EDECEĞİ GELİRDEN DAHA FAZLA BİR GELİR ELDE EDİYOR DEMEKTİR. EKONOMİK KÂRIN POZİTİF OLDUĞU DURUMDA FİRMA AŞIRI KÂR ELDE ETMEKTEDİR. MUHASEBE KÂRİ TOPLAM ÖRTÜK MALİYETLERE EŞİT İSE EKONOMİK KÂR SIFIRDIR VE BU DURUMDA FİRMA ÜRETİMDE KULLANDIĞI KAYNAKLAR İLE SÖZ KONUSU KAYNAKLARIN EN İYİ ALTERNATİF ÜRETİM ALANINDA KULLANILMASI HALİNDE ELDE EDECEĞİ GELİRE EŞİT BİR GELİR ELDE EDİYOR DEMEKTİR. EKONOMİK KÂRIN SIFIR OLDUĞU DURUMDA FİRMA NORMAL KÂR ELDE ETMEKTEDİR.

25

SORU: EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜ İLE MARJİNAL MALİYET ARASINDA VE EMEĞİN ORTALAMA FİZİKİ ÜRÜNÜ İLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYET ARASINDA NASIL BİR İLİŞKİ VARDIR?

CEVAP: EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN ARTMAKTA OLDUĞU ÜRETİM BÖLGESİNDE SRMC AZALMAKTA, EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN AZALMAKTA OLDUĞU ÜRETİM BÖLGESİNDE SRMC ARTMAKTADIR. YANI TERS YÖNLÜ BİR İLİŞKİ MEVCUTTUR

26

SORU: ÜRETİM MİKTARI İLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLER ARASINDA NASIL BİR İLİŞKİ VARDIR?

CEVAP: ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİN MİNİMUM OLDUĞU NOKTAYA KADAR ÜRETİM MİKTARI İLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLER ARASINDA TERS YÖNLÜ BİR İLİŞKİ (YANI ÜRETİM MİKTARI ARTTIKÇA ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLER AZALMAKTA) VARDIR. MİNİMUM NOKTASINDAN SONRA ÜRETİM MİKTARI İLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLER ARASINDA AYNI YÖNLÜ BİR İLİŞKİ (YANI ÜRETİM MİKTARI ARTTIKÇA ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLER ARTMAKTA) VARDIR.

27

SORU: MAKSİMUM TESİS KAPASİTESİ NEDİR?

CEVAP: KISA DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİN MİNİMUM OLDUĞU ÇIKTI DÜZEYİNE MAKSİMUM TESİS KAPASİTESİ DENİR.

28

SORU: KISA VE UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

CEVAP: FİRMANIN ÜRETİMİNİ EMEK VE SERMAYE GİRDİLERİNİ KULLANARAK GERÇEKLEŞTİRDİĞİ DURUMDA SERMAYE GİRDİSİ BÜNYESİNDE TESİS (FABRİKA) BÜYÜKLÜĞÜ, MAKİNE-TEÇHİZAT GİBİ UNSURLARI BARINDIRMAKTADIR. KISA DÖNEMDE SERMAYE GİRDİSİ SABİT OLDUĞUNDAN SÖZ KONUSU BU UNSURLAR DA SABİT KALMAKTA FAKAT UZUN DÖNEMDE TÜM GİRDİLER DEĞİŞKEN OLDUĞUNDAN BU UNSURLAR DA DEĞİŞEBİLMEKTEDİR. DOLAYISIYLA KISA DÖNEMDE FİRMA BELLİ BİR ÖLÇEKTEKİ BİR TESİSE SAHİP İKEN UZUN DÖNEMDE TESİSİNİ (DOLAYISIYLA ÖLÇEĞİNİ) DEĞİŞTİREBİLME İMKÂNINA SAHİPTİR. FİRMANIN KISA DÖNEM ORTALAMA MALİYETİNİ TEMSİL EDEN SRATC EĞRİSİ BELLİ BİR TESİSE İLİŞKİN OLARAK ÇİZİLMİŞ BİR EĞRİDİR. DOLAYISIYLA ÇİZİLEN HER BİR FARKLI SRATC EĞRİSİ FARKLI BİR TESİSE AİT OLARAK ÇİZİLMİŞ DEMEKTİR. FİRMANIN UZUN DÖNEMDE TESİS DEĞİŞTİRME İMKÂNINA SAHİP OLMASI DEMEK; UZUN DÖNEMDE SEÇECEĞİ HER BİR FARKLI TESİSE KARŞILIK GELEN FARKLI BİR SRATC EĞRİSİ İLE KARŞI KARŞIYA KALMASI DEMEKTİR. BUNDAN DOLAYI FİRMA UZUN DÖNEMDE HANGİ

TESİSTE ÜRETİM YAPACAĞINA KARAR VERİRKEN AYNI ZAMANDA HANGİ SRATC EĞRİSİ ÜZERİNDE ÜRETİM YAPACAĞINA KARAR VERMİŞ OLMAKTADIR. KÂRI MAKSİMİZE ETMENİN AYNI ZAMANDA MALİYETİ MİNİMİZE ETMEDEN GEÇTİĞİ BİLGİSİ DÂHİLİNDE, UZUN DÖNEMDE FİRMA MEVCUT SRATC EĞRİLERİ ARASINDAN, MİNİMUM MALİYETLE ÜRETİM YAPMAYA İMKÂN TANIYAN SRATC EĞRİSİNE TEKABÜL EDEN TESİSİ TERCİHİ EDECEKTİR.

29

SORU: UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU NE DEMEKTİR?

CEVAP: FİRMANIN EŞ MALİYET DOĞRULARI İLE EŞ ÜRÜN EĞRİLERİ ARASINDA KALAN TEĞET NOKTALARINI BİRLEŞTİREN DOĞRU YA UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU (LREP) DENİR. DİĞER BİR İFADEYLE UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU, HER BİR ÇIKTI DÜZEYİ İÇİN MALİYET MİNİMİZASYONUNU SAĞLAYAN EMEK VE SERMAYE GİRDİ BİLEŞENLERİNİN GEOMETRİK YERİDİR.

30

SORU: MUHASEBE KÂRI İLE EKONOMİK KÂR KAVRAMLARINI AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: MUHASEBE KÂRI TOPLAM HASILAT İLE TOPLAM AÇIK MALİYETLER ARASINDAKİ FARK TARAFINDAN VERİLİR VE ŞÖYLE İFADE EDİLİR: MUHASEBE KÂRI = TOPLAM HASILAT - TOPLAM AÇIK MALİYETLER EKONOMİK (İKTİSADİ) KÂR İSE TOPLAM HASILAT İLE EKONOMİK MALİYET ARASINDAKİ FARKA EŞİTTİR VE ŞÖYLE GÖSTERİLMEKTEDİR: EKONOMİK KÂR = TOPLAM HASILAT - EKONOMİK MALİYET VEYA EKONOMİK KÂR = TOPLAM HASILAT - (TOPLAM AÇIK MALİYETLER + TOPLAM ÖRTÜK MALİYETLER)

31

SORU: MUHASEBE MALİYETİ İLE EKONOMİK (İKTİSADİ) MALİYET NEDİR? BU MALİYETLER NASIL GÖSTERİLİR?

CEVAP: : FİRMANIN AÇIK MALİYETLERİ TOPLAMINA MUHASEBE MALİYETİ DENİR. MUHASEBE MALİYETİ ŞÖYLE GÖSTERİLEBİLİR: MUHASEBE MALİYETİ = TOPLAM AÇIK MALİYETLER FİRMANIN AÇIK VE ÖRTÜK MALİYETLERİ TOPLAMINA EKONOMİK

(İKTİSADİ) MALİYET DENİR. EKONOMİK MALİYET ŞÖYLE İFADE EDİLEBİLİR: EKONOMİK MALİYET = TOPLAM AÇIK MALİYETLER + TOPLAM ÖRTÜK MALİYETLER

32

SORU: NORMAL GİRDİ NEDİR?

CEVAP: ÜRETİM MİKTARI ARTTIKÇA MALİYETİ MİNİMİZE EDEN MİKTARI ARTAN GİRDİYE NORMAL GİRDİ DENİR. HER İKİ GİRDİNİN DE NORMAL GİRDİ OLDUĞU DURUMDA UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU POZİTİF EĞİMLİDİR.

33

SORU: NEGATİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ NEDİR?

CEVAP: ÜRETİMİ İKİ KAT ARTIRMANIN MALİYETİ İKİ KATTAN DAHA FAZLA ARTTIRDIĞI DURUMA NEGATİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ DENİR. DOLAYISIYLA NEGATİF ÖLÇEK EKONOMİLERİ ÜRETİM ARTTIKÇA ORTALAMA MALİYETİN ARTTIĞI DURUMU BETİMLER.

34

SORU: MALİYET KURAMINI KISACA AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: ÜRETİM TEKNOLOJİSİNİN GİRDİ FİYATLARI İLE BİRLİKTE BİR FİRMANIN ÜRETİM MALİYETİNİ NASIL BELİRLEYECEĞİ MALİYET KURAMININ KONUSUDUR. ÜRETİM TEKNOLOJİSİ VERİ İKEN BİR FİRMA, FARKLI ÇIKTI DÜZEYLERİNİ GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN SADECE HANGİ GİRDİ BİLEŞENLERİNİ KULLANMASI GEREKTİĞİ KONUSUNDA KARAR VERMEZ, AYNI ZAMANDA SÖZ KONUSU GİRDİLERİ ELDE ETMENİN MALİYETİNİN NE OLDUĞU HUSUSUNU DA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMAK ZORUNDADIR. BU YÜZDEN FİRMA AÇISINDAN BELLİ BİR ÇIKTI DÜZEYİNİ EN DÜŞÜK MALİYET İLE GERÇEKLEŞTİRMEMEYE İMKÂN TANIYAN GİRDİ BİLEŞENİNİN NASIL BELİRLENECEĞİ KONUSUNA AÇIKLIK GETİRMEK GEREKİR. KÂRI MAKSİMİZE ETMENİN BİR YOLU, MALİYETİ MİNİMİZE ETMEKTEN GEÇMEKTEDİR.

35

SORU: Fırsat maliyeti nedir?

CEVAP:

Mevcut üretim alternatiflerinden birini tercih ettiğimizde vazgeçmiş olduğumuz diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin piyasa değerine **FIRSAT (ALTERNATİF) MALİYETİ** denir. Diğer bir ifadeyle fırsat maliyeti, bir kaynağın en iyi alternatif kullanımının piyasa değeridir.

36

SORU:

Açık maliyet nedir?

CEVAP:

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektiren ödemelerin tamamına **AÇIK MALİYET** denir. Açık maliyetler muhasebeleştirilip kayıt altına alınan maliyetlerdir.

37

SORU:

Örtük maliyet nedir?

CEVAP:

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektirmeyen fakat bir alternatiften vazgeçilmiş olunması nedeniyle ortaya çıkan maliyetlere **ÖRTÜK MALİYET** denir. Örtük maliyetler muhasebeleştirilip kayıt altına alınmayan maliyetlerdir.

38

SORU:

Ekonomik maliyet nedir?

CEVAP:

Firmanın açık ve örtük maliyetleri toplamına **EKONOMİK (İKTİSADİ) MALİYET** denir. İktisatçılar bir firmanın maliyetinden bahsederken daima ekonomik maliyeti kastederler.

39

SORU:

Toplam sabit maliyet nedir?

CEVAP:

Üretim düzeyi ile birlikte değişmeyen sabit kalan üretim harcamaları toplamına **TOPLAM SABİT MALİYET** denir. Sabit maliyet, firmanın kısa dönem üretim sürecinde değiştiremeyen sabit kalan girdilerine ilişkin maliyetlerdir ve bu maliyetler üretim miktarı sıfır olsa dahi firmanın katlanmak zorunda olduğu maliyetlerdir. Firma açısından; toprak, fabrika, makine

ve diğer sermaye malları kısa dönemde değiştirilemeyen sabit girdilerdir ve firma hiç üretim yapmıyor olsa dahi bu girdilere ilişkin maliyetlere katlanmak zorundadır.

40

SORU:

Toplam değişken maliyet nedir?

CEVAP:

Üretim düzeyi ile birlikte değişen üretim harcamaları toplamına **TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYET** denir. Değişken maliyet, firmanın üretim sürecinde kullandığı değişken girdilerine ilişkin maliyetlerdir. Değişken maliyetler üretimin sıfır olduğu durumda sıfıra eşittir ve üretimin birinci biriminden itibaren ortaya çıkıp üretim ile birlikte artmaktadır.

41

SORU:

Kısa dönemde firmanın üretim için katlandığı maliyetler nelerdir?

CEVAP:

Kısa dönemde firmanın üretim için katlandığı **TOPLAM MALİYET (SRTC)**, toplam sabit maliyetler (TFC) ile toplam değişken maliyetlerin (SRVC) toplamı tarafından belirlenir ve aşağıdaki eşitlik ile ifade edilir:

$$SRTC = TFC + SRVC$$

ÜNİTE 5: TAM REKABET

TAM REKABET PİYASASI

Tam rekabet piyasası diğer piyasa yapılarına göre farklılık göstermekle birlikte, diğer piyasalarla karşılaştırma özelliği sağlaması açısından önem taşımaktadır. Sahip olduğu özellikler dolayısıyla tam rekabet piyasasına gerçek hayatta rastlamak oldukça zor olmakla birlikte; sadece buğday, mısır gibi tarım ürünlerinin işlem gördüğü piyasalarda ya da altın ve menkul kıymetler borsasında tam rekabete yakın piyasa özellikleri görülebilmektedir. Tam rekabet piyasası aşağıdaki özelliklere sahiptir:

- Atomize olma özelliği: Piyasadaki alıcı ve satıcıların sayısının çokluğu
- Homojenlik özelliği: Üretilen ürünlerin homojen olması
- Mobilite özelliği: Piyasaya giriş-çıkış engelinin bulunmaması
- Şeffaflık özelliği: Piyasa hakkında tam bilgiye sahip olunması

ATOMİZE OLMA ÖZELLİĞİ; alıcı ve satıcıların sayılarının çok olmasından ötürü, ne alıcının ne de satıcının piyasa fiyatını kontrol etme ve belirleme

güçlerinin olmadığını ifade etmektedir. Dolayısıyla tüm ekonomik birimler piyasadaki fiyatı kabullenmektedirler.

HOMOJENLİK ÖZELLİĞİ; üretilen ürünlerin şekil, renk ve içerik itibarıyla birbirinin aynısı olduğunu yani ürünlerin tam ikameye sahip olduklarını ifade etmektedir.

MOBİLİTE OLMA ÖZELLİĞİ; üretici firmaların pozitif kâr gördükçe piyasaya girmeleri veya negatif kâr ile birlikte piyasadan çekilmeleri durumunda herhangi bir şekilde engellenmedikleri anlamına gelmektedir. Firmalar, piyasaya giriş ve çıkışta ne devlet ne de rakip firmalar tarafından bir engelle karşılaşmamakta; ücret veya veri ödememektedirler.

ŞEFFAFLIK ÖZELLİĞİ; firma ve tüketicilerin ürün hakkında bütün bilgilere istedikleri zaman ulaşabildikleri anlamına gelmektedir.

Tam rekabet piyasasında belli bir mal veya hizmete olan toplam talep ile piyasadaki bir firmanın ürettiği mal ya da hizmete olan talep farklıdır. Bu piyasada her satıcı firma, piyasa fiyatını veri olarak kabul etmek zorundadır. Yani firma, fiyatı kabullenicidir; değiştiremez. Başka bir ifadeyle talebe göre ürünün fiyatı değişmeyecektir. Tam rekabet piyasasında talep eğrisi yatay eksene paralel, sabit ve sonsuz esnekler. Bu durum, firmanın belli bir fiyat üzerinden sonsuz sayıda mal satacağı; fiyatı artırma durumunda tüm müşterilerini kaybedeceği ve fiyatı aşağı çekmesinin de rasyonel olmadığı anlamına gelmektedir.

Tam rekabet piyasasında her firmanın amacı kâr maksimizasyonudur. Kâr toplam hasılatı (TR) toplam maliyetin (TC) çıkarılmasıyla hesaplanır. Toplam hasılat ise mal veya hizmet miktarı (Q) ile piyasa fiyatının (P) çarpımıyla hesaplanmaktadır. Ortalama hasılat (AR), firmanın talep edilen mallarının bir birimi başına düşen gelirini ifade etmektedir. Bu durumda, tam rekabet piyasasında firma, hep aynı fiyattan sattığına göre ortalama hasılatın da değişmemesi yani satış fiyatına eşit olması beklenir ($AR = P$).

Firmaların sattığı son birim maldan elde ettiği gelire marjinal hasılat denmektedir. Tam rekabet piyasasında firma, fiyatı değiştiremediği için son birim maldan yine malın sahip olduğu fiyatı kadar hasılat elde edecektir ($MR = P$).

Dolayısıyla, eşitlikler göz önünde bulundurularak ve firmanın talep eğrisinin aynı zamanda piyasa fiyatını, ortalama hasılatı, ve marjinal hasılatı da temsil ettiği söylenebilmektedir. Yani, $AR = MR = P = d$ olur.

TAM REKABET PİYASASINDA FİRMANIN KISA DÖNEM DENGESİ VE FİRMA ARZ EĞRİSİ

Firmaların en önemli amacı kâr miktarlarını maksimum seviyeye çekmektir ve bu kâr miktarı çıktı miktarına bağlı olarak değişmektedir. Toplam

hasılatı toplam maliyetin çıkarılmasıyla elde edilen ve FİRMA DENGESİ üretim düzeyi de denilen üretim düzeyine erişen firma, mecbur kalmadıkça üretimini ne artırmak ne de azaltmak ister.

Kısa dönem firma dengesinin ortaya konulmasında, toplam hasılat-toplam maliyet yaklaşımı ve marjinal hasılat-marjinal maliyet yaklaşımı olmak üzere iki yaklaşım kullanılmaktadır. Her iki yaklaşımla yapılan analizler sonucunda, aynı sonuçlara varılmaktadır.

Toplam hasılat-toplam maliyet yaklaşımında edinilen toplam hasılat (TR) ve ürünlerin toplam maliyeti (TC) karşılaştırılmakta ve firmalar, kısa dönemde maliyetlerini karşılayıp karşılamadıklarına bakmaktadırlar. Toplam hasılat ve toplam maliyetin birbirine eşit olduğu duruma ($TR = TC$) başabaş noktası denilmektedir (S:117, Şekil 5.3). Firma, toplam maliyetin toplam hasılatı büyük ($TC > TR$) olması durumunda zarar etmektedir. Eğer toplam hasılatın, toplam maliyetten büyük olduğu ($TR > TC$) durumda ise firma kâr etmekte olduğunu görebilmektedir. TR ile TC arasındaki aralığın en geniş olduğu durumda firma, maksimum kâra ulaşmaktadır.

Tam rekabet piyasasında kısa dönem firma dengesinin ortaya konulmasında kullanılan ikinci yaklaşım ise marjinal hasılat-marjinal maliyet yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre marjinal hasılatın marjinal maliyete eşit olduğu durumda ($MR = MC$) firma maksimum kısa dönem kârına ulaşmaktadır (S:117, Şekil 5.3). Marjinal hasılatın (MR) marjinal maliyetin (MC) üzerinde olduğu durumda firma üretime devam ettiği sürece kârını daha da artırabilmektedir. Eğer marjinal maliyet, marjinal hasılatın üzerindeyse ($MC > MR$) firma, üretimini maliyetli bir şekilde gerçekleştirmektedir. Bu durumda yapılması gereken şey, üretimin kısılarak kârın maksimize edildiği duruma yani $MR = MC$ olduğu üretim düzeyine gelinmesidir.

Firmaların sahip oldukları maliyet yapıları ve piyasa fiyatlarına bağlı normal kâr, normalüstü kâr ve zarar elde ettikleri ve bu durumlara göre kapanıp kapanmama kararı aldıkları görülmektedir. Firma, ürettiği mal ve hizmet satışlarından, maliyetini karşılayacak kadar gelir elde edemiyorsa yani zarar ediyorsa; firmanın bu durumda alacağı iki karar bulunmaktadır. Biri firmayı kapatmak ve piyasadan çekilmek; bir diğeri ise zarar etmesinde rağmen üretime devam etmektir.

Eğer firmanın ürettiği ürünler için piyasadaki fiyat, ortalama değişken maliyetlerini dahi karşılamıyorsa firmanın piyasadan çekilmesi gerekmektedir. Firmanın kapanması halinde katlanması gereken maliyetleri, sabit maliyetleri kadar olacaktır.

Eğer firmanın piyasa fiyatı, ortalama değişken maliyete (AVC) eşit ise bu durumda firma sabit

maliyetlerini (FC) karşılayamasa bile ortalama değişken maliyetlerini karşılayabilir durumdadır. Firma bu noktada kapanma kararı almıyorsa tek sebebi firmanın ileride fiyatların artacağına ilişkin beklentisidir. Şöyle ki; sezonda faal olan bir otel işletmesi, her sezon sonunda piyasadan çıkıp sezon açılışında tekrar girmektense ki bu daha büyük bir maliyete sahiptir, üretime veya hizmete belirli bir süre ara vermeyi tercih etmektedir. Firma, zarar etmesine rağmen piyasada kalma veya piyasadan çekilme kararını verirken ortalama değişken maliyetlerini (AVC) dikkate almaktadır. Firma, AVC'nin minimum olduğu noktadan itibaren fiyat arttıkça üretimde bulunmaktadır. Bu durumda marjinal maliyet eğrisinin bu nokta ve üzerindeki kısmı, firmanın kısa dönem arz eğrisini oluşturmaktadır (S: 121, Şekil 5.4). Her bir firmanın kısa dönem arz eğrisi piyasa arz eğrisini vermektedir. Tam rekabet piyasalarında arz eğrisi aynı zamanda marjinal maliyet eğrisi olduğu için piyasa arz eğrisi de firmaların marjinal maliyet (MC) eğrilerinin toplamı şeklindedir.

TAM REKABET PİYASASINDA FİRMANIN UZUN DÖNEM FİRMA VE PİYASA DENGESİ VE PİYASA ARZ EĞRİSİ

Tam rekabetçi sabit maliyetli piyasalarda uzun dönem arz eğrisi, ortalama maliyet eğrisinin (AC) minimum olduğu noktadır ve yatay eksene paraleldir (S:122, Şekil 5.5). Ancak üretim miktarındaki artış üretimde kullanılan önemli ara malların fiyatlarında bir artışa neden oluyorsa veya piyasada faal olan firma sayısı az ise uzun dönem arz eğrisi pozitif eğime sahip olabilir. Şöyle ki; buğday üretimi bir sebeple artış gösteriyorsa tarla daha değerlendirilecek ve tarla kirası artacaktır. Uzun dönem arz eğrisinin pozitif eğime sahip olmasına neden olan diğer bir etmense piyasada üretimi düşük maliyetle gerçekleştirecek az sayıda firmanın olmasıdır. Kısacası artan maliyetli piyasalarda uzun dönem arz eğrisi pozitif eğime sahiptir (S: 123, Şekil 5.6).

Azalan maliyetli piyasalarda ise üretim miktarı arttıkça firmanın maliyet eğrileri aşağı doğru kaymaktadır. Bu durumda azalan maliyetli firmalar için negatif eğimli uzun dönem arz eğrisi elde edilir (S: 124, Şekil 5.7).

Uzun dönem koşulları kısa döneme göre farklılık göstermektedir. Kısa dönemde kâr eden firmaların varlığı, piyasa dışında bekleyen ve girmeye niyeti olan (potansiyel) firmalar için oldukça cazip bir durumdur ancak bu firmalar, kısa dönemde ölçek ve kapasitelerini değiştiremeyecekleri için piyasaya giremezler. Uzun dönemde ise kapasite artırmak ve ölçeği büyütmek mümkündür. Piyasaya yeni giren firmalarla piyasa üretim miktarı artar ve fiyatlar düşüşe geçer. Dışarıdan piyasaya giren her bir firma var olan kârı biraz daha düşürür yani firma başına düşen kâr her bir firma ile daha da

azalır. Hatta firmalar zarar bile edebilirler ve piyasadan çıkmaya başlar ve fiyat yükselişe geçer. Uzun dönemde firma başına düşen kâr sıfır oluncaya kadar potansiyel firmalar piyasadan çıkmaya devam ederler. Bu noktada piyasa fiyatı ortalama maliyetin minimum olduğu noktada oluşur ve bu fiyat, ne piyasadaki firmaların piyasadan ayrılmasına neden olacak kadar küçük ne de potansiyel firmaların piyasaya girmeleri için teşvik yaratacak kadar büyüktür. Bu durumda uzun dönemde hem firma hem de piyasa dengesi sağlanmış olur.

TAM REKABET PİYASASINDA FERAH VE ETKİNLİK

Toplumsal refahını (W) ölçmenin yollarından biri, tüketici artığı (CS) ile üretici artığının (PS) toplanmasıdır. Bu iki artık refah söz konusu olduğunda öneme sahiptir.

Tam rekabetçi piyasalarda refah maksimize edilmektedir. Bu tip piyasalarda daha az veya daha fazla çıktı üretimi toplumun refah seviyesini düşürecektir. Üretim (çıktı) miktarı düştüğünde tüketici daha az mal için daha fazla ödemek zorunda kalacak ve dolayısıyla refah da düşecektir (S: 126, Şekil 5.9). Diğer taraftan bu durum üreticinin sattığı mal miktarını azaltacak ve refah seviyesinde değişime neden olacaktır. Yani tüketiciler ekstra çıktıya onu üretmenin marjinal maliyetinden daha fazla ödedikleri için toplumun refahında azalma söz konusu olmaktadır. Bunun yanı sıra tam rekabetçi çıktı seviyesinin üzerinde gerçekleştirilen üretim miktarı da üretilen fazla miktarın üretim maliyetinin tüketicinin fazla mala verdiği değeri aştığı için refah seviyesini de düşürmektedir (S: 127, Şekil 5.10). Üretim miktarının oldukça fazla olması etkinsizlik sebebidir.

Tam rekabet piyasalarında refahın maksimize edilmesinin nedeni, tam rekabet dengesinde fiyatın marjinal maliyete eşit olmasıdır. Bu noktada arz ve talep birbirine eşittir ki bu da fiyatın marjinal maliyete eşit olduğunu garantiler. Fiyatın marjinal maliyete eşit olması durumunda tüketicilerin son birimine verdikleri değer, üretilen son birimin maliyetine eşittir. Fiyatın marjinal maliyete eşit olması, arz ve talebin birbirine eşit olduğunu ifade etmektedir. Ve bu durum bir etkinlik sebebidir. Eğer tüketiciler, son birime marjinal maliyetinden daha fazla değer verirlerse üretim artırıldıkça refah da artacaktır. Benzer şekilde eğer tüketiciler, son birime marjinal maliyetinden daha az değer verirlerse daha düşük üretim düzeylerinde yine refah artacaktır. Fiyatın marjinal maliyetin üzerinde belirlenmesi durumunda tüketici refahı olumsuz etkileneceğinden tüketiciler de satın almaya niyetli oldukları mal ve hizmetler için marjinal maliyete eşit bir fiyat ödemekten memnundurlar. Bu bağlamda bakıldığında tam rekabet piyasaları,

hem refah hem de açısından en ideal piyasadır. Tam rekabet piyasalarında, tüketici ve üretici bakımından refahın sağlandığı; böyle piyasaların da etkin olduğu söylenir.

SORU-CEVAP

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA FİRMANIN MARJİAL HASILATI NEDİR?

CEVAP: FİRMALARIN SATTIĞI SON BİRİM MALDAN ELDE ETTİĞİ HASILAYA MARJİNAL HASILAT DENİR. TAM REKABET PİYASASINDA FİRMA FİYATINI DEĞİŞTİREMEDİĞİNDEN SATTIĞI SON BİRİM MALDAN YİNE O MALIN SABİT OLDUĞU FİYATI KADAR HASILAT ELDE EDECEKTİR.

2

SORU: BİR FİRMANIN NEGATİF KAR VE ZARAR ETME DURUMU HANGİ KOŞULDA OLUŞUR?

CEVAP: PİYASADA FİRMANIN ÜRETTİĞİ MAL VEYA HİZMET İÇİN PİYASA FİYATI FİRMANIN ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİNİN DE ALTINDA OLUŞUYORSA FİRMANIN NEGATİF KÂRI OLDUĞU VEYA ZARAR ETTİĞİ SÖYLENEBİLİR.

3

SORU: TAM REKABETTE UZUN DÖNEM FİRMA DENGESİNİ VE UZUN DÖNEM PİYASA ARZ EĞRİSİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: KISA DÖNEMDE KÂR ELDE EDEN FİRMALAR, POTANSİYEL FİRMALARIN UZUN DÖNEMDE PİYASAYA GİRMESİNE NEDEN OLMAKTADIRLAR. FİRMALARIN ELDE ETTİKLERİ KÂR NORMAL KÂRA EŞİT OLUNCAYA KADAR PİYASAYA GİRMEME DEVAM EDECEKLERDİR. FİYAT DA ORTALAMA MALİYETİN MİNİMUM OLDUĞU SEVİYEDE BELİRLENİR. BU FİYAT NE PİYASADA FAALİYETTE BULUNAN FİRMALARIN PİYASAYI TERK ETMELERİNE NEDEN OLACAK KADAR DÜŞÜK NE DE POTANSİYEL FİRMALARIN PİYASAYA GİRMELERİNE NEDEN OLACAK KADAR YÜKSEKTİR. BU DURUMDA UZUN DÖNEMDE HEM FİRMA HEM DE PİYASA DENGESİ SAĞLANMIŞ OLUR. UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ, SABİT MALİYETLİ PİYASALARDA YATAY EKSENE PARALEL, ARTAN MALİYETLİ PİYASALARDA POZİTİF VE AZALAN MALİYETLİ PİYASALARDA İSE NEGATİF EĞİME SAHİP EĞRİLERDEN OLUŞUR.

4

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA REFAH VE ETKİNLİK DURUMUNU AÇIKLAYINIZ

CEVAP: ÜRETİCİ VE TÜKETİCİ ARTIŞI, REFAH SÖZ KONUSU OLDUĞUNDA EŞİT BİR ÖNEME SAHİPTİR. İKTİSATTA DİKKAT ÇEKEN SONUÇLARDAN BİR TANESİ DE TAM REKABETÇİ PİYASALARDA REFAHIN MAKSİMİZE EDİLDİĞİDİR. TAM REKABETÇİ PİYASALARDA DAHA AZ VEYA DAHA FAZLA ÇIKTI ÜRETİMİ TOPLUMUN REFAH SEVİYESİNİ DÜŞÜRECEKTİR. TAM REKABETÇİ ÇIKTI SEVİYESİNİN ALTINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN ÜRETİM MİKTARI REFAH SEVİYESİNİ DÜŞÜRÜR.

5

SORU: TAM REKABET PİYASALARINDA REFAHIN MAKSİMİZE EDİLMESİNİN SEBEBİ NEDİR?

CEVAP: TAM REKABET PİYASALARINDA REFAHIN MAKSİMİZE EDİLMESİNİN SEBEBİ, TAM REKABET DENGESİNDE FİYATIN MARJİNAL MALİYETE EŞİT OLMASIDIR. BU NOKTADA ARZ VE TALEP BİRBİRİNE EŞİTTİR Kİ BU DA FİYATIN MARJİNAL MALİYETE EŞİT OLDUĞUNU GARANTİLER. FİYATIN MARJİNAL MALİYETE EŞİT OLMASI DURUMUNDA, TÜKETİCİLERİN ÜRETİMİN SON BİRİMİNE VERDİKLERİ DEĞER, ÜRETİLEN SON BİRİMİN MALİYETİNE EŞİTTİR. EĞER TÜKETİCİLER ÜRETİLEN SON BİRİME, MARJİNAL MALİYETİNDEN DAHA FAZLA DEĞER VERİRLERSE ÜRETİM ARTIRILDIKÇA REFAH DA ARTACAKTIR. AYNI ŞEKİLDE, EĞER TÜKETİCİLER SON BİRİME MARJİNAL MALİYETİNDEN DAHA AZ DEĞER VERİRLERSE DAHA DÜŞÜK ÜRETİM DÜZEYLERİNDE YİNE REFAH ARTACAKTIR. FİYATIN MARJİNAL MALİYETİN ÜZERİNDE BELİRLENMESİ DURUMUNDA TÜKETİCİ REFAHI OLUMSUZ ETKİLENECEĞİNDEN TÜKETİCİLER DE SATIN ALMAYA NİYETLİ OLDUKLARI MAL VE HİZMETLER İÇİN MARJİNAL MALİYETE EŞİT BİR FİYAT ÖDEMekten MEMNUNDURLAR. BU BAĞLAMDA BAKILDIĞINDA TAM REKABET PİYASALARI HEM REFAH HEM DE ETKİNLİK AÇISINDAN EN İDEAL PİYASADIR.

6

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA KISA DÖNEM DENGESİNİ NASIL ELDE EDİLİR VE KISA DÖNEM ARZ EĞRİSİNİ AÇIKLAYINIZ

CEVAP: FİRMALAR KISA DÖNEMDE PİYASA FİYATINDAN SATTIKLARI MAL VEYA HİZMET SATIŞINDAN ELDE ETTİKLERİ GELİRLERİ İLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLERİNİ KARŞILAYIP KARŞILAYAMADIKLARINA BAKARLAR. MARJİNAL MALİYETİN, ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİNİN MİNİMUM NOKTASI NA EŞİT OLDUĞU NOKTA VE ÜZERİNDE ÜRETİM KARARI ALIRLAR. BU PİYASALARDA FİRMALAR KÂR MAKSİMİZASYONU KARARLARINI ALIRKEN TOPLAM HASILATLARI İLE TOPLAM MALİYETLERİNİ KARŞILAŞTIRABİLİR VEYA MARJİNAL MALİYETİN MARJİNAL HASILATA EŞİT OLDUĞU NOKTADA KÂRLARININ MAKSİMİZE OLDUĞUNU GÖREBİLİRLER.

7

SORU: FİRMANIN ZARAR ETMESİNE RAĞMEN ÜRETİME DEVAM ETME KARARI HANGİ DURUMDA OLUŞUR?

CEVAP: EŞİTSE BU FİRMA İÇİN SABİT MALİYETLERİNİ KARŞILAYAMASA BİLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLERİNİ KARŞILAYABİLDİĞİ SÖYLENİR. FİRMANIN BU NOKTADA KAPANMA KARARI ALMAMASININ TEK SEBEBİ İLERİDE FİYATLARIN ARTACAĞINA İLİŞKİN BEKLENTİSİDİR. BU DURUMDA, FİRMA KAPANMAKTANSA ÜRETİME BELİRLİ BİR SÜRE ARA VERECEKTİR. ÖRNEĞİN SEZONUNDA FAALİYETTE BULUNAN OTELLER VEYA FİRMALAR GİBİ. BU TÜR HİZMET VEREN VEYA MAL ÜRETEYEN FİRMALAR HER SEZON SONUNDA PİYASADAN ÇIKIP SEZON BAŞINDA TEKRAR PİYASAYA GİRMEKTENSE Kİ BU DA BÜYÜK BİR MALİYETTİR, ÜRETİME BELİRLİ BİR SÜRE ARA VERMEYİ TERCİH EDERLER.

8

SORU: UZUN DÖNEM PİYASA ARZ EĞRİSİNİN NEGATİF EĞİMLİ OLMASININ ÖNEMİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: AZALAN MALİYETLİ PİYASALAR ŞEKİL 5.7'DE GÖRÜLMEKTEDİR. BAŞLANGIÇTA PİYASA DENGEDEDİR (D1). BU NOKTADA PİYASADA FAALİYET GÖSTEREN FİRMA Q1 KADAR ÜRETİMDE BULUNMAKTADIR. PİYASADAKİ ÜRÜNE OLAN TALEBİN HERHANGİ BİR SEBEPLE ARTMASI DURUMUNDA TALEP

EĞRİSİ D2 KONUMUNA GELECEKTİR. BU NOKTADA ÜRÜNÜN FİYATI (P2) DAHA YÜKSEKTİR. BUNUN İKİ SONUCU VARDIR. BİRİNCİSİ, PİYASADA VAR OLAN FİRMALAR BU YÜKSEK FİYATTAN ÜRETİMLERİNİ (Q2) ARTIRIRLAR. İKİNCİSİ, BU TÜR PİYASALARDA GİRİŞ ENGELİ SÖZ KONUSU OLMADIĞI İÇİN DIŞARIDAKİ POTANSİYEL FİRMALAR PİYASAYA GİRMeye BAŞLARLAR. BU DURUM ARZ EĞRİSİNİN DE SAĞA DOĞRU KAYMASINA VE S2 KONUMUNA GELMESİNE NEDEN OLUR. SONUÇ OLARAK ARTAN TALEBE KARŞILIK ARZDAKİ ARTIŞ DAHA ÇOK OLACAĞINDAN YENİ DENGİ DAHA YÜKSEK ÇIKTI (Q2) VE DAHA DÜŞÜK FİYAT (P3) SEVİYESİNDE BELİRLENECEKTİR. ÜRETİM MİKTARI ARTTIKÇA FİRMANIN MALİYET EĞRİLERİ AŞAĞI DOĞRU KAYMAKTADIR. YENİ DENGİ NOKTALARI BİRLEŞTİRİLDİĞİNDE PİYASADAKİ AZALAN MALİYETLİ FİRMALAR İÇİN NEGATİF EĞİMLİ UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ ELDE EDİLİR.

9

SORU: KISA DÖNEM FİRMA DENGESİNİ AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: KISA DÖNEM FİRMA DENGESİ, TOPLAM HASILAT İLE KISA DÖNEM TOPLAM MALİYET YA DA MARJİNAL HASILAT İLE KISA DÖNEM MARJİNAL MALİYET ARASINDAKİ İLİŞKİ İNCELENEREK AÇIKLANABİLİR

10

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA UZUN DÖNEM KOŞULLARI İLE KISA DÖNEM KOŞULLARI ARASINDA FARK VAR MIDIR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: UZUN DÖNEM KOŞULLARI KISA DÖNEMDEN FARKLILIK GÖSTERİR. KISA DÖNEMDE FİYAT, MARJİNAL MALİYETİN ÜZERİNE ÇIKTIKÇA FİRMANIN KÂRI DA ARTIŞ GÖSTERECEKTİR. FİRMANIN KISA DÖNEMDE POZİTİF KÂR ELDE ETME OLASILIĞI SÖZ KONUSUDUR. BU DURUM, PİYASANIN DIŞINDA BEKLEYEN VE GİRMeye NİYETİ OLAN (POTANSİYEL) FİRMALAR İÇİN OLDUKÇA CAZİP BİR DURUMDUR. ANCAK BU POTANSİYEL FİRMALAR, GİRİŞ-ÇIKIŞ ENGELİ OLMAMASINA RAĞMEN KISA DÖNEMDE ÖLÇEKLERİNİ VEYA KAPASİTELERİNİ DEĞİŞTİREMEYECEKLERİ İÇİN PİYASAYA GİREMEZLER. UZUN DÖNEMDE İSE TÜM GİRDİLER DEĞİŞKEN OLDUĞUNDAN KAPASİTE

ARTIRMAK VEYA ÖLÇEĞİ BÜYÜTMEK MÜMKÜNDÜR.

11

SORU: FİRMANIN ZARAR ETMESİ SONUCU ÇEKİLME VE KAPANMA KARARI HANGİ DURUMDA OLUŞUR?

CEVAP: FİRMA KAPANIP KAPANMAMA KARARINI ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLERİNE BAKARAK VERİR. EĞER FİRMANIN ÜRETTİĞİ ÜRÜNLER İÇİN PİYASADA GERÇEKLEŞEN FİYAT, FİRMANIN DEĞİŞKEN MALİYETLERİNİ DAHI KARŞILAYAMIYORSA FİRMANIN ÇEKİLMESİ GEREKMEKTEDİR. BU DURUMDA FİRMANIN KAPANMASI HALİNDE KATLANMASI GEREKEN MALİYETLERİ, SABİT MALİYETLERİ KADAR OLACAKTIR. FİRMANIN TOPLAM DEĞİŞKEN MALİYETLERİ, ELDE ETTİĞİ TOPLAM HASILATININ ÜSTÜNDE İSE PİYASADA OLUŞAN FİYAT HEM ORTALAMA MALİYETİN HEM DE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİN ALTINDA OLUR. BU DURUMDA FİRMANIN KAPANMA KARARI ALIP PİYASADAN ÇEKİLMESİ DOĞRU OLANIDIR.

12

SORU: KISA DÖNEMDE NORMAL ÜSTÜ KÂR HANGİ KOŞULLARDA OLUŞUR?

CEVAP: FİRMA ÜRETİMİNİ KÂRINI MAKSİMİZE EDEBİLDİĞİ VE MARJİNAL HASILATIN MARJİNAL MALİYETE EŞİT OLDUĞU ÜRETİM DÜZEYİNE ULAŞTIRDIĞI ANDA MAKSİMUM KÂR NOKTASINA ULAŞIR. YANI FİRMANIN SATTIĞI MALA İSTEDİĞİ FİYATIN, ORTALAMA MALİYETİNİN ÜZERİNDE OLMASI GEREKİR

13

SORU: TOPLAM HASILAT - TOPLAM MALİYET YAKLAŞIMINI AÇIKLAYINIZ

CEVAP: TAM REKABET PİYASASINDA KISA DÖNEM FİRMA DENGESİNİN ORTAYA KONULMASINDA KULLANILAN İLK YAKLAŞIM TOPLAM HASILAT-TOPLAM MALİYET YAKLAŞIMIDIR. FİRMA, TOPLAM HASILATIN TOPLAM MALİYETE EŞİT OLDUĞU ÜRETİM DÜZEYİNDEN SONRA KÂRA GEÇER. TOPLAM MALİYETİNİN TOPLAM HASILATTAN DAHA YÜKSEK OLMASI DURUMUNDA FİRMA ZARAR ETMEKTEDİR.

14

SORU: TAM REKABET PİYASALARINDA ARZ EĞRİSİ İLE ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYET VE ORTALAMA MALİYET ARASINDAKİ İLİŞKİYİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: TAM REKABETÇİ PİYASALARDA KISA DÖNEM FİRMA ARZ EĞRİSİ, ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİN MİNİMUM OLDUĞU NOKTADAN BAŞLAYAN MARJİNAL MALİYET EĞRİSİDİR. TAM REKABET PİYASALARINDA ARZ EĞRİSİ AYNİ ZAMANDA MARJİNAL MALİYET EĞRİSİ OLDUĞUNDAN PİYASA ARZ EĞRİSİ DE FİRMALARIN ARZ EĞRİLERİNİN TOPLAMIDIR. ÜRÜN FİYATI, ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİN MİNİMUM NOKTASINA EŞİT OLMASI DURUMUNDA . FİRMA KAPANMA DURUMU İLE KARŞI KARŞIYADIR. ÜRÜN FİYATI FİYATI ORTALAMA MALİYETİN MİNİMUM OLDUĞU DÜZEYDE BİR DEĞERE ULAŞTIĞINDA İSE FİRMA NORMAL KÂR ELDE ETMEKTEDİR. NE ZAMAN Kİ FİYAT ORTALAMA MALİYETİN ÜZERİNDE BİR DEĞERE ÇIKMIŞSA FİRMA İÇİN DE AŞIRI KÂR SÖZ KONUSU OLMAKTADIR

15

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA FİRMANIN ORTALAMA HASILATI NEDİR?

CEVAP: ORTALAMA HASILAT, FİRMANIN TALEP EDİLEN MALLARININ BİR BİRİMİ BAŞINA DÜŞEN HASILATINI İFADE ETMEKTEDİR. TAM REKABET PİYASASINDA FİRMA MALINI SÜREKLİ AYNİ FİYATA SATTIĞINA GÖRE ORTALAMA HASILATININ DA DEĞİŞMEMESİ VE SATIŞ FİYATINA EŞİT OLMASI GEREKİR.

16

SORU: FİRMANIN ZARAR ETMESİ SONUCU ALABİLECEĞİ KARARLAR NELERDİR?

CEVAP: FİRMANIN ZARAR ETMESİ DURUMDA ALACAĞI İKİ TÜRLÜ KARAR VARDIR. BİRİ FİRMAYI KAPATMAK VE PİYASADAN ÇEKİLMEK, BİR DİĞERİ DE ZARAR ETMESİNE RAĞMEN ÜRETİME DEVAM ETMEKTİR.

17

SORU: KISA DÖNEMDE NORMAL KÂR TANIMI AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: İKTİSADİ ANLAMDA NORMAL KÂR, PİYASADAKİ HÂLİHAZIRDA VAR OLAN

FİRMALARIN PİYASAYI TERK ETMELERİNE NEDEN OLACAK KADAR DÜŞÜK OLMADIĞI ANCAK PİYASAYA GİRMEYE NİYETLİ, DIŞARIDA BEKLEYEN FİRMALAR İÇİN DE CAZİP OLMAYACAK KADAR ÖNEMSİZ KABUL EDİLEN BİR BÜYÜKLÜKTÜR. TOPLAM HASILAT - TOPLAM MALİYET VE MARJİNAL HASILAT - MARJİNAL MALİYET EŞİTLİĞİNİN SAĞLANDIĞI ÜRETİM DÜZEYİNDE FİYATIN ORTALAMA MALİYETE EŞİT OLMASI DURUMUNDA FİRMA İÇİN NORMAL KAR ELDE EDİYOR İFADESİ KULLANILIR.

18

SORU: FİRMA DENGESİ ÜRETİM DÜZEYİNİN TANIMI NEDİR?

CEVAP: TOPLAM HASILATINDAN TOPLAM MALİYETİNİ ÇIKARARAK BULABİLECEĞİMİZ FİRMA KÂRINI MAKSİMİZE EDEN ÜRETİM DÜZEYİNE, FİRMA DENGESİ ÜRETİM DÜZEYİ DENİLİR.

19

SORU: TAM REKABET PİYASASININ ATOMİZE OLMA ÖZELLİĞİNİ AÇIKLAYINIZ

CEVAP: TAM REKABET PİYASASININ ATOMİZE OLMA ÖZELLİĞİ; ALICI VE SATICILARIN SAYISINDAKİ ÇOKLUK NEDENİYLE, HER İKİ TARAFIN DA PİYASA FİYATINI KONTROL ETME VE BELİRLEME GÜÇLERİNİN OLMAMASIDIR. PİYASADA BİRÇOK FİRMA OLMASI NEDENİ İLE FİRMALARDAN HİÇBİRİ FİYATINI, BÜTÜN MÜŞTERİLERİNİ KAYBEDECEĞİ KORKUSU İLE PİYASA FİYATININ ÜZERİNE ÇIKARAMAZ. BU YÜZDEN FİRMALAR FİYATI KONTROL GÜCÜNE SAHİP DEĞİLDİR. TÜKETİCİLER DE PİYASA FİYATININ ALTINDAKİ BİR FİYATA ÜRÜN SATMAYA NİYETLİ BİR FİRMA BULAMAZ. BU YÜZDEN TÜKETİCİLERDE FİYAT ÜZERİNDE HERHANGİ BİR ETKİYE SAHİP DEĞİLDİR. TÜM EKONOMİK BİRİMLER PİYASADA OLUŞAN FİYATI KABULLENMEK DURUMUNDADIRLAR. BİR BAŞKA DEYİŞLE FİYAT KABULLENİCİDİRLER.

20

SORU: TAM REKABET PİYASASININ ÖNEMİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: TAM REKABET PİYASASI DİĞER PİYASALARLA KARŞILAŞTIRMA ÖZELLİĞİ SAĞLAMASI AÇISINDAN ÖNEM TAŞIR. GÜÇLÜ

VARSAYIMLARI SEBEBİYLE ÇOK AZ PİYASALARA UYARLANABİLMEKTEDİR. PİYASALARDA FİRMA VE PİYASA TALEP VE ARZ EĞRİLERİNİN ELDE EDİLMESİ, FİRMALAR İÇİN KISA VE UZUN DÖNEM DENGESİ OLUŞTURULDUKTAN SONRA TAM REKABET PİYASALARININ ARZU EDİLEN ETKİNLİK VE REFAH SEVİYELERİNİ SAĞLAMASI NEDENİ İLE ÖNEMLİDİR.

21

SORU: UZUN DÖNEM PİYASA ARZ EĞRİSİNİN POZİTİF EĞİMLİ OLMASININ ÖNEMİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: TAM REKABETÇİ PİYASALARDA UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ, ORTALAMA MALİYET FİYAT SEVİYESİNDEKİ BU ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİN ORTALAMA MALİYETİN MİNİMUM OLDUĞU NOKTADIR VE YATAY EKSENE PARALELDİR (ŞEKİL 5.5). ANCAK EĞER ÜRETİM MİKTARINDAKİ ARTIŞ ÜRETİMDE KULLANILAN ÖNEMLİ ARA MALLARIN FİYATLARINI DA ARTIRIYORSA VEYA PİYASADA FAALİYETTE BULUNAN FİRMALARIN SAYISI AZ İSE UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ POZİTİF EĞİME SAHİP OLABİLİR. ÖRNEĞİN BUĞDAY ÜRETİMİ HERHANGİ BİR SEBEPLE ARTIŞ GÖSTERDİĞİNDE TARLA DAHA DEĞERLİ HALE GELECEK VE TARLAYA ÖDENEN KİRALAR DA ARTACAKTIR. KİRALARIN ARTMASI HER BİR ÇİFTÇİNİN ÖDEYECEĞİ ORTALAMA MALİYETİ ARTIRACAKTIR. UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİNİN POZİTİF EĞİME SAHİP OLMASINA NEDEN OLACAK BİR BAŞKA ETMENSE PİYASADA ÜRETİMİ DÜŞÜK MALİYETLERLE GERÇEKLEŞTİRECEK AZ SAYIDA FİRMANIN OLMASIDIR. PİYASA ÇIKTISININ ARTMASI İÇİN DAHA AZ ETKİN FİRMALARIN PİYASAYA GİRMESİ GEREKİR. EĞER PİYASADAKİ TALEP Q1'DEN BİR MİKTAR DAHA FAZLA İSE (Q1 İLE Q2 ARALIĞI) ÜRETİMİN ORTALAMA MALİYETİ DE YÜKSELMEKTEDİR. BU ARALIKTA ÜRETİMİN MALİYETİ DAHA YÜKSEK OLDUĞU İÇİN UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ DE BU ARALIKTA POZİTİF EĞİME SAHİPTİR. EĞER ÜRETİM MİKTARI Q2 ÜRETİM SEVİYESİNİN DE ÜSTÜNE ÇIKARSA UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ YİNE POZİTİF EĞİME SAHİP OLACAKTIR.

22

SORU: MARJİNAL HASILAT - MARJİNAL MALİYET YAKLAŞIMINI AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: BU YAKLAŞIMDA MARJİNAL HASILATIN MARJİNAL MALİYETE EŞİT OLDUĞU ÜRETİM DÜZEYİNDE FİRMANIN KISA DÖNEM KÂRI DA MAKSİMUM ÜRETİM DÜZEYİNE ULAŞMAKTADIR. KAR MAKSİMİZASYONUNUN ELDESİNDE MARJİNAL MALİYET MARJİNAL HASILATIN OLDUKÇA ÖNEMLİ BİR ETKİSİ SÖZ KONUSUDUR.

23

SORU: TAM REKABET PİYASASININ ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

CEVAP: TAM REKABETÇİ PİYASALARDAN SÖZ EDEBİLMEK İÇİN BİR PİYASANIN AŞAĞIDAKİ ÖZELLİKLERİ TAŞIMASI GEREKMEKTEDİR. • PİYASADAKİ ALICI VE SATICILARIN SAYISININ ÇOKLUĞU • ÜRETİLEN ÜRÜNLERİN HOMOJEN OLMASI • PİYASAYA GİRİŞ-ÇIKIŞ ENGELİNİN BULUNMAMASI • PİYASA HAKKINDA TAM BİLGİYE SAHİP OLUNMASI

24

SORU: TAM REKABET PİYASALARINDA FİRMA VE PİYASA TALEP EĞRİSİ FARKLARI NELERDİR?

CEVAP: TAM REKABET PİYASASINDA BELİRLİ BİR MAL VEYA HİZMETE OLAN TOPLAM TALEP İLE BİR FİRMANIN ÜRETTİĞİ MAL YA DA HİZMETE OLAN TALEP BİRBİRİNDEN FARKLIDIR. TAM REKABET PİYASASINDA HER SATICI FİRMA, PİYASA FİYATINI VERİ OLARAK KABUL ETMEK ZORUNDADIR. YANİ FİRMA FİYATI ETKİLEYEMEZ VE FİYAT KABULLENİCİDİR. PİYASA ARZ EĞRİSİ TÜM FİRMALARIN ÜRETİMLERİ TOPLAMINDAN OLUŞURKEN PİYASA TALEBİ TÜM TÜKETİCİLERİN TALEPLERİ TOPLAMINDAN OLUŞMAKTADIR.

25

SORU: TAM REKABET PİYASASININ MOBİLİTE ÖZELLİĞİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: PİYASANIN MOBİLİTE ÖZELLİĞİ, ÜRETİCİ FİRMALARIN POZİTİF KÂRI GÖRDÜKÇE PİYASAYA GİRMELERİ VEYA NEGATİF KÂRI GÖRÜNCE PİYASADAN ÇIKMALARI AŞAMASINDA HERHANGİ BİR ENGELLE KARŞI KARŞIYA OLMADIKLARI ANLAMINA GELMEKTEDİR. FİRMALAR PİYASAYA GİRİŞ VE ÇIKIŞTA HERHANGİ BİR ÜCRET VEYA VERGİ ÖDEMELERİ ZORUNDA

OLMADIKLARI GİBİ NE DEVLET TARAFINDAN NE DE RAKİP FİRMALAR TARAFINDAN OLUŞTURULMUŞ HERHANGİ BİR GİRİŞ VEYA ÇIKIŞ ENGELİ İLE KARŞI KARŞIYA KALMAZLAR. AYNI SERBESTLİK, ÜRETİM FAKTÖRLERİ İÇİN DE GEÇERLİDİR VE ONLAR DA HERHANGİ BİR ENGELLE KARŞILAŞMADAN TAM BİR HAREKET SERBESTLİĞİNE SAHİPTİR..

26

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA ÜRETİCİ ARTIĞINDA REFAH SEVİYESİNDEKİ DEĞİŞİM NASIL GERÇEKLEŞİR?

CEVAP: TÜKETİCİLER EKSTRA ÇIKTIYA ONU ÜRETİMİN MARJİNAL MALİYETİNDEN DAHA FAZLA DEĞER VERDİKLERİ İÇİN TOPLUMUN REFAHINDA AZALMA MEYDANA GELMİŞTİR. TAM REKABETÇİ ÇIKTI SEVİYESİNİN ÜSTÜNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN ÜRETİM MİKTARI, ÜRETİLEN EKSTRA MİKTARIN ÜRETİM MALİYETİ TÜKETİCİLERİN EKSTRA MALA VERDİĞİ DEĞERİ AŞTIĞI İÇİN REFAH SEVİYESİNİ DÜŞÜRÜR.

27

SORU: TAM REKABET PİYASASINDA FİRMANIN TOPLAM HASILATI NEDİR?

CEVAP: TOPLAM HASILAT, FİRMANIN ÜRETTİĞİ MAL VE HİZMET MİKTARININ PİYASA FİYATIYLA ÇARPILMASI İLE BULUNUR. TAM REKABET PİYASASINDA FİRMA, FİYATI DEĞİŞTİREM EYECEĞİNDEN VERİ OLARAK ALMAK ZORUNDADIR

28

SORU: BİR FİRMANIN PİYASADA KALMA YADA ÇEKİLME KARARI ALMASINDA ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİN ETKİSİ NEDİR?

CEVAP: FİRMA PİYASADA ZARAR ETMESİNE RAĞMEN KALMA VEYA PİYASADAN ÇEKİLME KARARINI VERİRKEN HEP ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETLERİN GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURUR. PİYASA FİYATI, FİRMANIN ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİNİN MİNİMUM NOKTASINA EŞİT OLDUĞUNDA ÜRETİME ARA VERİR ANCAK PİYASADAN ÇEKİLMEZ. FİYAT ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİNİN MİNİMUM NOKTASININ ÜZERİNE ÇIKTIĞI ANDA FİRMA DA ÜRETİMDE BULUNMAYA BAŞLAR. FİYAT ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETİNİN MİNİMUM NOKTASININ ALTINA İNDİĞİ ANDA İSE FİRMA

ARTIK NE SABİT MALİYETİNİ NE DE DEĞİŞKEN MALİYETİNİ KARŞILAYAMAYACAĞINDAN VE GELECEKTE FİYATIN TEKRAR YÜKSELECEĞİNE İLİŞKİN BİR BEKLENTİSİ DE OLMADIĞINDAN KAPANMA KARARI ALIR. BURADAN YOLA ÇIKARAK FİRMANIN ÜRETİME BAŞLAYIP BAŞLAMAYACAĞI KARARINI ORTALAMA DEĞİŞKEN MALİYETE BAKARAK ALDIĞI SÖYLENEBİLİR.

29

SORU: TAM REKABET PİYASASININ HOMOJENLİK ÖZELLİĞİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: HOMOJENLİK ÖZELLİĞİ, PİYASADA ÜRETİLEN ÜRÜNLERİN ŞEKİL, RENK, İÇERİK AÇISINDAN BİRBİRİNİN AYNI OLMASINI, BİR BAŞKA DEYİŞLE ÜRÜNLERİN TAM İKAMEYE SAHİP OLMALARINI GEREKTİRMEKTEDİR. BU DURUMDA, TÜKETİCİLER İÇİN ÜRÜNLERİN HEPSİ BİRBİRİNDEN FARKSIZ OLURKEN FİRMALARIN DA PİYASA FİYATININ ÜZERİNDE DAHA YÜKSEK BİR FİYAT BELİRLEME ŞANSLARI OLMAYACAKTIR.

30

SORU: TAM REKABET PİYASASI NEDİR? AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: TAM REKABET PİYASASI, BİR PAZARDA HİÇBİR SATICININ SATTIĞI ÜRÜNÜN FİYATINI ETKİLEME GÜCÜNE SAHİP OLMADIĞI PİYASA OLARAK TANIMLANIR. TAM REKABET PİYASASINDA ALICI VE SATICILAR FİYATI VERY OLARAK KABUL ETMEK DURUMUNDADIRLAR. TAM REKABETÇİ PİYASADA FİRMA ÜRÜNÜNÜ PİYASADA GEÇERLİ OLAN FİYATTAN SATMAK DURUMUNDADIR. BU ANLAMDA TAM REKABET PİYASASINDA FAALİYETTE BULUNAN FİRMANIN SATTIĞI MALLARIN FİYATLARINI BELİRLEME YETENEĞİ OLMAYIP, BELİRLENEN FİYATI KABULLENMESİ DURUMU SÖZ KONUSUDUR.

31

SORU: TAM REKABET PİYASASININ ŞEFFAİK ÖZELLİĞİNİ AÇIKLAYINIZ

CEVAP: ŞEFFAİK ÖZELLİĞİ, FİRMALARIN VE TÜKETİCİLERİN ÜRÜNÜN FİYATI VE KALİTESİ HAKKINDA HİÇBİR BEDEL ÖDEMEDEN, İSTEDİKLERİ BİLGİYE, İSTEDİKLERİ ZAMAN ULAŞABİLECEKLERİ ANLAMINA GELMEKTEDİR.

32

SORU: MALİYET NEDİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: FİRMALARIN BİRİNCİL AMACI KÂR ELDE ETMEK OLDUĞUNA GÖRE EĞER GİRİŞLERİN SERBEST OLMASI BELİRLİ BİR SÜRE SONRA KÂRI SIFIRA İNDİRECEKSE VE BUNA RAĞMEN FİRMALAR PİYASADAN ÇEKİLMİYORSA BUNUN BİR SEBEBİ OLMALIDIR. SIFIR KÂRI DAHA İYİ ANLAYABİLMEK İÇİN, KÂRIN TOPLAM HASILATTAN TOPLAM MALİYETİN ÇIKARILMASI ŞEKLİNDE HESAPLANMAKTADIR. İKTİSATÇILAR, MALİYET KAVRAMINI MUHASEBECİLERDEN FARKLI TANIMLARLAR. BU FARK MALİYETİN NASIL HESAPLANDIĞI İLE İLGİLİDİR. İKTİSATÇILARIN KÂRI HESAPLARKEN HEM AÇIK HEM DE ÖRTÜK MALİYETLERİ DİKKATE ALDIKLARI, MUHASEBECİLERİNSE SADECE AÇIK MALİYETLERİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURDUKLARINI BİLİYORUZ. MUHASEBECİLER FİRMADAN ÇIKAN PARANIN KAYDINI TUTARKEN FIRSAT MALİYETİNDEN KAYNAKLANAN FİRMANIN KAYBINI GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMAZLAR. SONUÇ OLARAK SIFIR EKONOMİK KÂR DURUMUNDA, EKONOMİK KÂR SIFIR İKEN MUHASEBECİ KÂRI POZİTİFTİR VE FİRMA FAALİYETİNİ SÜRDÜRMeye DEVAM EDER

33

SORU:

Piyasa yapısı nedir, açıklayınız?

CEVAP:

Piyasa yapısı ile bir piyasada, ticaret yapmak için bir araya gelen alıcı ve satıcıların davranışlarını etkileyen her türlü piyasa özelliği anlaşılmalıdır. Bir piyasanın yapısı hakkında bir fikir edinebilmek için sorulacak üç soru vardır:

PİYASADA VAR OLAN ALICI VE SATICI SAYISI KAÇTIR?

HER BİR SATICI STANDARTLAŞTIRILMIŞ ÜRÜNLER Mİ SATAR? FARKLI FİRMALARIN SATTIKLARI ÜRÜNLER ARASINDA BELİRGİN FARKLILIKLAR VAR MIDIR?

PİYASAYA GİRİŞ VE ÇIKIŞLARDA ENGEL VAR MIDIR?

34

SORU:

Tam rekabet piyasasının özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Tam rekabetçi piyasalardan söz edebilmek için bir piyasanın aşağıdaki özellikleri taşıması gerekmektedir.

- Piyasadaki Alıcı ve Satıcıların Sayısının Çokluğu (Atomize Olma Özelliği)
- Üretilen Ürünlerin Homojen Olması (Homojenlik Özelliği)
- Piyasaya Giriş-Çıkış Engelinin Bulunmaması (Mobilite Özelliği)
- Piyasa Hakkında Tam Bilgiye Sahip Olunması (Şeffaflık Özelliği)

35

SORU:

Tam rekabet piyasasında homojenlik özelliğini açıklayınız?

CEVAP:

Homojenlik özelliği, piyasada üretilen ürünlerin şekil, renk, içerik açısından birbirinin aynı olmasını, bir başka deyişle ürünlerin tam ikameye sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu durumda, tüketiciler için ürünlerin hepsi birbirinden farksız olurken firmaların da piyasa fiyatının üzerinde daha yüksek bir fiyat belirleme şansları olmayacaktır.

36

SORU:

Tam rekabet piyasasının özelliklerinden homojen ürünlere örnek veriniz?

CEVAP:

Tam rekabet piyasasında söz edilen homojen yani birbirinin neredeyse tıpatıp aynı ve birbirlerinin tam ikamesi olan ürünlere örnek olarak altın, buğday, mısır gösterilebilir.

37

SORU:

Tam rekabet piyasasında firma talep eğrisi nasıldır, açıklayınız?

CEVAP:

Tam rekabet piyasasında her satıcı firma, piyasa fiyatını veri olarak kabul etmek zorundadır. Yani firma fiyatı etkileyemez ve fiyat kabullenicidir. Bu yüzden firmanın malı hiç talep edilmese veya çok talep edilse de fiyatı değişmeyecektir. Ayrıca firma talebi artırmak gibi bir sebeple de fiyatını değiştiremeyecektir. Bu yüzden tam rekabet piyasasında, firma malına ait talep eğrisi yatay eksene paralel ve sonsuz esnektir.

Talep eğrisinin sonsuz esnekliğe sahip olması, firmanın belirlenen fiyattan sonsuz sayıda mal satacağını, fiyatı bu fiyatın üzerinde belirlemesi durumunda tüm müşterilerini kaybedeceğini ve fiyatı bu fiyatın altında belirlemesinin ise rasyonel olmadığı göstermektedir.

38

SORU:

Tam rekabet piyasasında ortalama hasılat nedir, nasıl hesaplanır?

CEVAP:

Ortalama hasılat, firmanın talep edilen mallarının bir birimi başına düşen hasılatını ifade etmektedir. Tam rekabet piyasasında firma malını sürekli aynı fiyata sattığına göre ortalama hasılatının da değişmemesi ve satış fiyatına eşit olması gerekir. (TR= Toplam Hasılat) (AR= Ortalama Hasılat) (P= Fiyat) (Q= Miktar)

$$TR = P \cdot Q$$

$$AR = TR / Q$$

$$AR = P \cdot Q / Q$$

$$AR = P$$

39

SORU:

Marjinal hasılat nedir, nasıl hesaplanır?

CEVAP:

Firmaların sattığı son birim maldan elde ettiği hasılaya marjinal hasılat denir. Tam rekabet piyasasında firma fiyatını değiştiremediğinden sattığı son birim maldan yine o malın sabit olduğu fiyatı kadar hasılat elde edecektir. Bir başka deyişle marjinal hasılat fiyata eşit olacaktır.

$$TR = P \cdot Q$$

$$\Delta TR = (Q_2 \cdot P) - (Q_1 \cdot P)$$

$$MR = \Delta TR / \Delta Q$$

$$MR = (Q_2 \cdot P) - (Q_1 \cdot P) / (Q_2 - Q_1)$$

$$MR = P \cdot (Q_2 - Q_1) / (Q_2 - Q_1)$$

$$MR = P$$

$$AR = P \text{ ise;}$$

$$P = AR = MR$$

40

SORU:

Tam rekabet piyasasında firma dengesi üretim düzeyi nedir?

CEVAP:

Firmaların en önemli amaçlarından birisi kâr maksimizasyonudur. Bir firmanın kârı çıktı miktarına bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Toplam hasılatından toplam maliyetini çıkararak

bulabileceğimiz firma kârını maksimize eden üretim düzeyine, firma dengesi üretim düzeyi de denilir. Çünkü bu üretim düzeyine erişen firma mecbur olmadıkça üretimini ne artırmak ne de azaltmak ister.

41

SORU:

Tam rekabet piyasasında kısa dönemde firmaların normal kar elde edebilmesini durumunu açıklayınız?

CEVAP:

Firmaların normal kâr elde etmeleri de söz konusudur. İktisadi anlamda normal kâr, piyasadaki hâlihazırda var olan firmaların piyasayı terk etmelerine neden olacak kadar düşük olmadığı ancak piyasaya girmeye niyetli, dışarda bekleyen firmalar için de cazip olmayacak kadar önemsiz bir büyüklüktür.

$TR = TC$ ve $MC = MR$

eşitliğin sağlandığı üretim düzeyinde fiyatın AC'ye eşit olması durumunda firma için normal kar elde ediyordur ifadesi kullanılır.

42

SORU:

Tam rekabet piyasasında firmanın kısa dönemde normal üstü kar elde edebilmesini durumu nasıl gerçekleşir?

CEVAP:

Kısa dönemde firmanın;

$MR = MC$

üretim düzeyinde normalüstü kâr elde edebilmesi için, firmanın sattığı mala istediği fiyatın, ortalama maliyetinin üzerinde olması gerekir.

43

SORU:

Tam rekabet piyasasında firmanın zarar etmesine rağmen üretime devam etme kararı alması için gerekli olan nedir?

CEVAP:

Firmanın eğer piyasa fiyatı ortalama değişken maliyete (AVC) eşitse bu firma için sabit maliyetlerini (FC) karşılayamasa bile ortalama değişken maliyetlerini karşılayabildiği söylenir. Firmanın bu noktada kapanma kararı almamasının tek sebebi ileride fiyatların artacağına ilişkin beklentisidir. Bu durumda, firma kapanmaktansa üretime belirli bir süre ara verecektir.

Firmanın toplam değişken maliyetlerinin toplam hasılatının altında olması durumunda, firma değişken maliyetlerini karşılayabilmektedir. Toplam maliyet eğrisinin, toplam hasılat eğrisinin üzerinde olması ise

firmanın sabit maliyetlerini karşılayamadığı anlamına gelir. Ortalama değişken maliyetini karşılayabilen bir firmanın sabit maliyetlerini karşılayamadığını buradan anlıyoruz. Ortalama değişken maliyet eğrisinin fiyatın altında olması durumunda firmanın bu maliyetini karşılayabildiği belirtilmiştir. Bu durumda olan bir firmanın, faaliyetlerine belirli bir dönem ara vermek koşulu ile devam etmesi beklenir.

44

SORU:

Tam rekabet piyasasında kısa dönem firma arz eğrisi neden marjinal maliyet eğrisine eşit olur?

CEVAP:

Firma piyasada zarar etmesine rağmen kalma veya piyasadan çekilme kararını verirken hep ortalama değişken maliyetlerini (AVC) göz önünde bulundurur. Piyasa fiyatı, firmanın AVC'nin minimum noktasına eşit olduğunda üretime ara verir ancak piyasadan çekilmez. Fiyat AVC'nin minimum noktasının üzerine çıktığı anda firma da üretimde bulunmaya başlar. Fiyat AVC'nin minimum noktasının altına indiği anda ise firma artık ne sabit maliyetini ne de değişken maliyetini karşılayamayacağından ve gelecekte fiyatın tekrar yükseleceğine ilişkin bir beklentisi de olmadığından kapanma kararı alır. Buradan yola çıkarak firmanın üretime başlayıp başlamayacağı kararını ortalama değişken maliyete bakarak aldığı söylenebilir. Firma AVC'nin minimum olduğu noktadan itibaren fiyat arttıkça üretimde bulunduğu göre marjinal maliyet eğrisinin bu nokta ve üzerindeki kısmı firmanın kısa dönem arz eğrisini oluşturacaktır. Her bir firmanın kısa dönem arz eğrisi toplamı piyasa arz eğrisini verecektir. Tam rekabet piyasalarında arz eğrisi aynı zamanda marjinal maliyet eğrisi olduğundan piyasa arz eğrisi de firmaların MC eğrilerinin toplamıdır.

45

SORU:

Tam rekabet piyasasında uzun dönemde sabit maliyetler altında uzun dönem arz eğrisi nasıldır?

CEVAP:

Başlangıçta tam rekabet piyasasında denge, minimum ortalama maliyet ve miktar kadardır. herhangi bir nedenle tüketicilerin taleplerinde artış olduğunda talep eğrisi sağa doğru kaymaya neden olur. böyle bir durumda fiyatlar yükselecek ve firmalar üretim miktarını arttıracaklardır. böyle bir durumda fiyatlar marjinal maliyetin üzerine çıkacak ve normalüstü kar elde edilecektir. Tam rekabet piyasasının özelliği gereği piyasaya yeni firmalar girecektir. ve firma sayısındaki artış ile birlikte arz

eğrisi de sağa doğru kayacaktır. arz ve talepteki kaymaların büyüklüğü ve yönü aynı olduğu için ortalama maliyet aynı kalırken üretim miktarında artış olduğundan uzun dönem arz eğrisi LRS yatay eksene paralel olacaktır. Uzun dönem arz eğrisinin yatay eksene paralel olmasının sebebi fiyatın başlangıçtaki seviyeye dönmüş olmasıdır.

46

SORU:

Tam rekabet piyasasında uzun dönem arz eğrisi nereden başlar?

CEVAP:

Tam rekabetçi piyasalarda uzun dönem arz eğrisi, ortalama maliyet fiyat seviyesindeki ortalama maliyet eğrisinin(AC) minimum olduğu noktadadır ve yatay eksene paraleldir.

47

SORU:

Uzun dönem koşulları kısa dönemden ne gibi farklılıklar gösterir?

CEVAP:

Uzun dönem koşulları kısa dönemden farklılık gösterir. Kısa dönemde fiyat, marjinal maliyetin üzerine çıktıkça firmanın kârı da artış gösterecektir. Firmanın kısa dönemde pozitif kâr elde etme olasılığı söz konusudur. Bu durum, piyasanın dışında bekleyen ve girmeye niyeti olan (potansiyel) firmalar için oldukça cazip bir durumdur. Ancak bu potansiyel firmalar, giriş-çıkış engeli olmamasına rağmen kısa dönemde ölçeklerini veya kapasitelerini değiştiremeyecekleri için piyasaya giremezler. Uzun dönemde ise tüm girdiler değişken olduğundan kapasite artırmak veya ölçeği büyütmek mümkündür. Firmalar hem kapasitelerini artırıp daha çok üretimde bulundukları için hem de piyasaya yeni giren firmalar sebebiyle piyasa üretim miktarı artar ve fiyatlar düşmeye başlar. Pozitif kârın söz konusu olduğu piyasalara dışarıdan giren her bir potansiyel firma var olan kârı biraz daha düşürür. Bir başka deyişle, firma başına düşen kâr her bir firma ile daha da azalır. Firmaların negatif kâr elde ettikleri bile görülür. Ancak zarar minimizasyonu yapan firmaların piyasadan çıkması sonucunda fiyatlar tekrar yükselmeye başlar. Uzun dönemde firma başına düşen kâr sıfır oluncaya kadar potansiyel firmalar piyasadan çıkmaya devam ederler. Bu noktada piyasa fiyatı da ortalama maliyetin minimum olduğu noktada ($P = AC$) oluşur.

48

SORU:

Ekonomik kar nedir, nasıl hesaplanır?

CEVAP:

Sıfır ekonomik kâr durumunda, ekonomik kâr sıfır iken muhasebeci kârı pozitifdir ve firma faaliyetini sürdürmeye devam eder.

Ekonomik kâr = Toplam haslat - Toplam maliyet (açık + örtük maliyetler)

49

SORU:

Muhasebeci karı nasıl hesaplanır?

CEVAP:

Muhasebeci kâr = Toplam haslat - Toplam maliyet (açık maliyetler)

50

SORU:

Toplum refahı nasıl ölçülür?

CEVAP:

Toplumsal refahını (W) ölçmenin yollarından bir tanesi tüketici artığı (CS) ile üretici artığının (PS) toplanmasıdır.

$W = CS + PS$

Tam rekabetçi piyasalarda daha az veya daha fazla çıktı üretimi toplumun refah seviyesini düşürecektir. Tam rekabetçi çıktı seviyesinin altında gerçekleştirilen üretim miktarı refah seviyesini düşürür.

ÜNİTE 6: EKSİK REKABET PİYASALARI- MONOPOL, MONOPOLCÜ REKABET VE OLİGOPOL PİYASALARI

MONOPOL PİYASASI

Monopol, tek bir firmanın yakın ikamesi olmayan bir malı üretilip satıldığı piyasa türüdür. Monopol piyasasını tanımlayan iki özellik vardır; yakın ikamesi olmayan bir malın üretilmesi ve tek bir firmanın varlığıdır. Monopolcünün arzını kontrol ettiği malın ikamesinin olmaması halinde tam(saf) monopol söz konusudur. Tam monopol piyasasının koşulu, monopolcü firmanın, üretim miktarı ne olursa olsun, piyasadaki tüketicilerin tüm gelirlerini alabilecek kadar güçlü olmasıdır.

Monopol piyasasının özellikleri:

Tek satıcı

Yakın ikamesi olmayan mal

Giriş engellerinin olması

1. Monopol Gücün Kaynakları: Giriş Engelleri

Yeni firmaların piyasaya girişlerini engelleyerek monopolün varlığına yol açan faktörler giriş engelleri olarak adlandırılır.

Ölçek Ekonomileri: Bir malın piyasa talebinin bir büyük üretici tarafından çok sayıda

küçük üreticiye göre daha ucuza karşılanması ölçek ekonomileri olarak adlandırılır.

Ham Maddelerin Özel Mülkiyeti: Bazı ham maddelerin mülkiyet hakkının sadece tek bir firmada bulunmasıdır.

Patentler: Yeni buluş hakkının belli bir süre için sadece o buluşu gerçekleştiren firmaya verilmesi yani patent hakkına sahip olunması sonucu. Bu tür monopoller ilaç endüstrisinde yaygındır.

Özel imtiyaz Hakları: Elektrik üretimi, doğal gaz iletimi, demir yolu taşımacılığı vb. ilk yatırım maliyeti yüksek olan üretim dallarında, tüketicileri korumak için, devlet, tek bir firmaya üretim imtiyazı vererek monopoller yaratabilmektedir. Örneğin Türkiye’de elektrik dağıtımı TEDAŞ tarafından yürütülmektedir.

2. Monopolde Talep, Toplam Hasılat ve Marjinal Hasılat

Monopol piyasasında tek bir firma faaliyet gösterdiğinden, firmanın talep eğrisi ile endüstrinin talep eğrisi aynıdır. Tam rekabet piyasasında firmanın talep eğrisi yatay eksene paraleldir. Monopol piyasasındaki firmanın talep eğrisi ise piyasa talep eğrisi ile aynı olduğundan, aşağıya doğru eğimlidir. Monopolcü fiyat kabullenen değil, fiyat belirleyen konumundadır. Ancak fiyatı belirlerken satış miktarını veya tersine, satış miktarını kararlaştırırken bunun satılacağı fiyatı piyasa koşullarına bırakmak zorundadır. Tam rekabet piyasasında olduğu gibi monopol piyasasında da firmanın talep eğrisi ile ortalama hasılat eğrisi aynıdır. Her üretim düzeyindeki fiyat olup toplam gelirin üretim miktarına oranı ile bulunur.

$$AR = TR/Q = (P \cdot Q)/Q = P$$

Marjinal hasılat, üretim miktarında meydana gelen 1 birimlik değişme karşısında toplam hasılatındaki değişme şeklinde tanımlandığından; satılan miktar Q kadar artırıldığında, toplam hasılat TR kadarlık bir artış olduğuna göre, marjinal hasılat aşağıdaki gibi elde edilmektedir.

$$MR = \Delta TR / \Delta Q$$

Monopolcü negatif eğimli bir piyasa talep eğrisi ile karşı karşıya olduğundan, bir birim daha fazla üretilip satılması için fiyatı düşürmek zorundadır. Dolayısıyla monopolcünün marjinal hasılatı daima ortalama hasılatından daha düşüktür. Monopolcünün toplam, ortalama ve marjinal hasılatları (s:135, Tablo 6.1) yardımıyla, monopolde toplam, ortalama ve marjinal hasılat ile talep esneklikleri (s:136, Şekil 6.1) yardımıyla daha iyi bir şekilde anlaşılabilir.

3. Toplam Hasılat, Marjinal Hasılat ve Talebin Fiyat Esnekliği

Monopolcünün talep eğrisi ile piyasa talep eğrisi aynı olduğundan, monopolcünün üreteceği maldan bir birim daha fazla satabilmesi için fiyatı düşürmesi gerekmektedir. Fiyattaki çok küçük değişmeler için, toplam hasılatındaki değişme aşağıdaki gibi yazılabilir.

$$\Delta TR = P(\Delta Q) + Q(\Delta P) \quad (1)$$

Bu denklemin her iki tarafı Q ya bölünürse marjinal hasılat fonksiyonu elde edilir.

$$\Delta TR / \Delta Q = MR = P + Q(\Delta P / \Delta Q) \quad (2)$$

Marjinal hasılat ile talep eğrisinin eğimi arasındaki ilişki, marjinal hasılat ile talebin fiyat esnekliği arasındaki ilişkiye dönüştürülebilir. Bir talep eğrisi üzerindeki herhangi bir noktadaki fiyat esnekliği $e_D = (P/Q) (\Delta Q / \Delta P)$ (3)

olduğundan

$$(\Delta P / \Delta Q) = P/Q \cdot e_D \quad (4)$$

şeklinde de yazılabilir. (4) nolu denklem marjinal hasılat fonksiyonuna yerleştirildiğinde,

$$MR = P + Q(P/Q \cdot e_D) = P + P(1/e_D) \quad (5)$$

elde edilir. Dolayısıyla marjinal hasılat fonksiyonu,

$$MR = P(1 + 1/e_D) \quad (6)$$

şeklinde de gösterilebilir.

4. Kısa Dönemde Monopolcü Firmanın Kar Maksimizasyonu

Monopolcü, tam rekabette olduğu gibi, toplam hasılat ile toplam maliyet arasındaki farkı maksimum yapan üretim düzeyini seçerek kârını maksimum yapmaktadır. Bunun için, firma optimizasyon koşulu olarak bilinen marjinal hasılat-marjinal maliyet eşitliğini ($MR=MC$) sağlamalıdır. (s:138, Şekil 6.2)’de monopolcünün kısa dönem dengesi sırasıyla toplam hasılat-toplam maliyet yaklaşımı ve marjinal hasılat-marjinal maliyet yaklaşımı altında gösterilmiştir.

5. Monopolde Uzun Dönem Dengesi

Tam rekabet piyasasında kısa dönemdeki aşırı kâr durumu uzun dönemde piyasaya yeni firmaların girmesi ile ortadan kalkmaktadır ve firma uzun dönemde normal kâr elde etmektedir. Buna karşılık yüksek giriş engelleri monopolcü firmayı korumaktadır ve böylece firma uzun dönemde de ekonomik kâr sağlayabilmektedir.

6. Monopolde Fiyat Farklılaştırması

Fiyat farklılaştırması, aynı maliyet ve kaliteye sahip bir mal veya hizmete farklı piyasalarda veya farklı miktarları için farklı fiyat uygulanmasıdır. Fiyat farklılaştırması, sadece monopolcü firma tarafından değil, aynı zamanda negatif eğimli talep eğrisine sahip, dolayısıyla az ya da çok monopolcü gücü olan monopolcü rekabet ve oligopol piyasalarındaki firmalar da uygulayabilir. Fiyat farklılaştırmasının amacı, tek fiyat uygulamasında ortaya çıkan tüketici rantını kısmen veya tamamen ele geçirerek kârını artırmaktır. Bir firmanın fiyat farklılaştırması yapabilmesi için firmanın

Monopol gücüne sahip olması,

Piyasayı bölümlere ayırabilmesi ve Ayırdığı bu bölümler arasında geçiş olmayarak yeniden satış olanağı bulunmaması gerekmektedir.

Monopolcünün farklı piyasalarda farklı fiyat talep etmesine üçüncü derece fiyat farklılaştırması denilmektedir. Ancak, bu tür bir fiyat farklılaştırmasının uygulanabilmesi için üç şartın sağlanması gerekmektedir.

Farklı alıcılar için talebin fiyat esnekliği farklı olmalıdır. Talepesnekliğindeki farklılık, piyasalararasındaki gelir farklılığından, zevklerdeki farklılıklardan veya ikame farklılıklarından kaynaklanabilir.

Monopolcü piyasaları birbirinden ayrı tutmalıdır. Aksi takdirde, tüketiciler malı, ucuz olan piyasadan satın alarak daha pahalı olan piyasada yeniden satmak suretiyle arbitraj geliri elde edebilirler.

Fiyat farklılaştırmasını sağlayabilmesi için monopolcünün katlanması gereken maliyetin önemsiz olması gerekmektedir.

DAMPİNG, bir malın üreticisi olan monopolcü firmanın malını yabancı piyasalarda daha düşük fiyatlardan satmasıdır.

7. Monopole Yöneltilen Eleştiriler

Monopollelere yönelik eleştiriler yapılırken monopolleler genellikle iktisadi etkinliği sağlayan bir model olarak kabul edilen tam rekabet piyasaları ile karşılaştırılmaktadır. Bu bağlamda monopol tam rekabete göre, kaynak dağılımını bozan, etkinsizliğe neden olan bir piyasa türü olarak kabul edilmektedir. Çünkü monopolde tam rekabet piyasasına göre üretim düzeyi daha düşük, buna karşılık belirlenen fiyat düzeyi daha yüksektir. Bunun sonucunda, tam rekabette fiyatın marjinal maliyete ve aynı zamanda minimum ortalama toplam maliyete eşit olduğu noktada üretim gerçekleşirken monopolde fiyat marjinal maliyetin ve minimum ortalama toplam maliyetin üzerinde belirlenmektedir.

MONOPOLCÜ REKABET PİYASASI

Monopolcü rekabet, endüstriye giriş ve çıkışların kolay olduğu, benzer fakat farklılaştırılmış mallar üreten çok sayıda firmanın faaliyet gösterdiği bir piyasa yapısıdır. Monopolcü rekabet piyasasını tam rekabet piyasasından ayıran koşulun farklılaştırılmış mallar olduğu söylenebilir. **MAL FARKLILAŞTIRMASI**, monopolcü rekabet firması, başarılı bir mal farklılaştırması yaparak hem talebi genişletmeye hem de talep eğrisini daha az esnek duruma getirmeyi amaçlar.

1. Monopolcü Rekabette Talep ve Hasılat

Monopolde olduğu gibi monopolcü rekabette de firmanın karşı karşıya olduğu talep eğrisi, aynı zamanda firmanın fiyat-ortalama hasılatını da temsil etmektedir. Ayrıca aynı monopolde olduğu gibi marjinal hasılat, fiyattan-ortalama hasılattan

küçüktür ve marjinal hasılat eğrisi talep eğrisinin altında kalmaktadır.

2. Monopolcü Rekabet Piyasasında Kısa Dönem Dengesi

Monopolcü rekabet piyasasında yer alan bir firmanın piyasaya giriş çıkış ın olmadığı kısa dönemdeki dengesi, monopolcünün kısa dönem dengesinden farklı değildir.

Diğer bütün piyasalarda da olduğu gibi, firma kısa dönemde marjinal maliyetini marjinal hasılatına ($MC = MR$) eşitlediği üretim düzeyinde dengeye gelmektedir.

(s:142, Şekil 6.3)'te monopolcü rekabet piyasasındaki bir firmanın kısa dönem dengesi verilmiştir.

3. Monopolcü Rekabet Piyasasında Uzun Dönem Dengesi

Tam rekabet piyasasında olduğu gibi, monopolcü rekabet piyasasında da piyasaya girişlerin maliyetsiz, dolayısıyla giriş-çıkışların kolay olması nedeniyle kısa dönemde aşırı kârın varlığı, yeni firmaların uzun dönemde piyasaya girmesini teşvik etmektedir. Bunun sonucunda firmanın piyasa payı azalacağından, talep eğrisi uzun dönem ortalama maliyet eğrisine teğet oluncaya kadar (yani aşırı kâr ortadan kalkıncaya kadar) aşağıya doğru (sola) kayacaktır.

Monopolcü rekabet piyasasındaki bir firmanın uzun dönem dengesi (s:142, Şekil 6.4)'te verilmiştir.

4. Monopolcü Rekabette Kullanılmayan Kapasite

Monopolcü rekabette, uzun dönem dengesi gerçekleştiğinde malın fiyatı ortalama maliyete eşit olmakta ve ekonomik kâr ortadan kalmaktadır.

(s:143, Şekil 6.5)'te tam rekabetçi firma ile monopolcü rekabet firmasının uzun dönem dengeler karşılaştırılmıştır.

REKLAM, firmanın piyasa payını artırmak ve özel nitelikteki (ya da öyle sanılan) malına olan tüketici bağlılığını artırmak için monopolcü rekabette yaygın olarak kullanılan etkin bir araçtır.

OLİGOPOL PİYASASI

Oligopol birbirlerine etki edebilecek kadar az sayıda satıcının çok sayıda alıcı ile karşı karşıya geldiği ve firmaların yüksek giriş engelleri ile korunduğu bir piyasa türüdür. Bu piyasa gerçek hayatta en fazla görülen piyasa türüdür. Firmaların alüminyum, bakır ve demir çelik gibi standartlaştırılmış bir mal üretilip sattıkları piyasaya saf (tam) oligopol; otomobil, bilgisayar, deterjan gibi farklılaştırılmış bir mal üretilip sattıkları piyasaya da farklılaştırılmış oligopol denilmektedir. **OLİGOPOLİSTİK BAĞIMLILIK**, endüstrideki firmalardan bir tanesinin fiyat, reklam, üretim miktarı veya ürün geliştirme gibi konularda aldığı bir kararın, diğer firmaların satışlarını ve dolayısıyla davranışlarını etkileyerek tepki vermeleridir.

Oligopol Teorileri;

Oligopol piyasasında firmaların farklı davranışlarına göre geliştirilen teoriler geleneksel oligopol teorileri ile modern oligopol teorileri olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır:

Geleneksel (Klasik) Oligopol Teorileri

Klasik modeller olarak da adlandırılan bu teoriler, piyasada az sayıda firmanın fiyat ve miktar konusunda birbirleriyle anlaşmadan nasıl davranacaklarını açıklamalarıdır.

Geleneksel oligopol teorileri arasında Cournot Modeli, Bertrand Modeli, Stackelberg Modeli ve Edgeworth Modeli yer almaktadır.

COURNOT MODELİ : Augustin Cournot tarafından 1838 yılında geliştirilen bu model, oligopol piyasasının nasıl çalıştığını basit bir şekilde irdeleyebilmek için bazı varsayımlara dayanmaktadır.

Piyasada sadece iki firma vardır (düopol piyasası);

Firmalar homojen bir mal üretmekte ve piyasa talep eğrisinin ne olduğunu bilmektedirler;

Her iki firma da birbirinin üreteceği mal miktarını veri (sabit) kabul edip kârını maksimum yapacak şekilde ne kadar mal üreteceğine eşanlı karar verirler (stratejik değişken üretim düzeyidir);

Firmaların maliyet yapıları aynıdır ve Üretim maliyetleri sıfırdır.

Cournot modelinde stratejik değişken üretim düzeyidir.

Bertrand Modeli: Joseph Bertrand tarafından 1883 yılında geliştirilen Bertrand modeli, Cournot modeli gibi düopol piyasasında dengeyi incelemektedir. Ancak homojen mal üreten firmalar Cournot modelinden farklı olarak üretim düzeyi üzerinden değil, fiyat düzeyi üzerinden rekabet etmektedir. Bertrand modelinde stratejik değişken fiyat düzeyidir. Bertrand Paradoksu, Bertrand modelinde tek bir denge noktası oluşmaktadır ve bu noktada iki firma da tam rekabet modelindeki fiyat ve üretim düzeyi ile karşı karşıya kalarak sıfır ekonomik kâr elde etmektedir.

Edgeworth Modeli: Francis Y. Edgeworth tarafından 1897 yılında geliştirilen model, aynı Cournot ve Bertrand modelleri gibi piyasada iki firmanın olduğu, firmaların aynı maliyetle homojen mal ürettikleri, her düopolcünün kendi malına yönelik talep eğrisini tam olarak bildiği ve her iki firmanın da kâr maksimizasyonu amaçladıkları varsayımları üzerine kurulmuştur. Bu modelde farklı olarak hem üretim düzeyi hem fiyat düzeyi stratejik değişken olarak kabul edilmektedir.

Stackelberg Modeli: Heinrich Stackelberg tarafından geliştirilen bu oligopol modelinde diğer modellerdeki varsayımların geçerli olmasının yanı sıra, Cournot modelindeki gibi üretim düzeyi stratejik değişkendir. Ancak zamanlama yönünden Cournot modelinden ayrılmaktadır. Buna göre,

önce firmalardan biri (lider firma) piyasaya girmekte, diğer firma (takipçi firma) onun davranışını izlemekte ve kendi kararını vermektedir. Takipçi firma Cournot modelindeki gibi, kendi üretim düzeyinin rakibinin üretim düzeyini etkilemediğini varsayarken (Cournot modelindeki firma davranışının aynısını göstermektedir), lider firma ise Cournot modelinin tersine karşılıklı bağımlılığın olduğunu, yani firmanın kendi üretim düzeyinin rakibinin üretim düzeyini etkileyeceğini varsaymaktadır. Stackelberg modelinde stratejik değişken, üretim düzeyidir.

2. Modern Oligopol Teorileri

Modern oligopol modellerinde firmaların birbirlerinden bağımsız hareket etmedikleri kabul edilmektedir. Bu modellerde fiyat anlaşmaları, iş birliği formları, fiyat liderliği ve fiyat takipçiliği gibi, yeni yöntemlerle, günümüz sorunlarına daha çok yaklaşmaktadırlar. Modern oligopol teorilerini geleneksel oligopol teorilerinden ayıran en önemli özellik, oligopolistik bağımlılığı dikkate almalarıdır. Bu teoriler arasında Chamberlin ve Fellner tarafından geliştirilen teoriler özellikle oligopoller arası bağımlılığa yer vermeleri açısından önemlidir.

CHAMBERLİN MODELİ: Edward H. Chamberlin, Cournot modelini geliştirerek daha gerçekçi bir düopol modeli ortaya koymuştur. Bu modelde de Cournot modelinde olduğu gibi, aynı varsayımlardan hareket edilmektedir. Ancak Chamberlin modelinde firmaların aralarındaki karşılıklı bağımlılığın farkında oldukları varsayılmaktadır.

FELLNER MODELİ: Fellner modelinde de Chamberlin modelindeki firmalar arası bağımlılık görüşü esas alınarak bu görüş geliştirilmeye çalışılmıştır ve özellikle aralarında bir anlaşmanın olmadığı oligopollerde birlikte kâr maksimizasyonu üzerinde durulmuştur. Fellner'e göre temelde endüstri için kâr maksimizasyonunun gerçekleşmesi firmalar açısından daha yararlı sonuçlar doğurabilmektedir.

Dirsekli Talep Eğrisi Modeli; 1939 yılında Paul Sweezy tarafından geliştirilmiş olması nedeniyle Sweezy Modeli de denilen bu model, oligopolde var olan fiyat katılığına açıklamaktadır. Firmalar örneğin piyasa talebi azaldığında veya maliyetleri azaldığında, fiyatı düşürmek istememektedir. Dirsekli Talep Eğrisi Modelinde, oligopolcü firmanın fiyatını yükselttiğinde rakiplerin fiyatlarını değiştirmeyeceklerini, buna karşılık fiyatını düşürdüğünde rakiplerin de fiyatlarını düşüreceklerini varsaymaktadır.

Anlaşmalı Oligopol Teorileri; Geleneksel ve modern oligopol modelleri firmalar arasında herhangi bir anlaşma olmadığı varsayımına dayanmaktadır. Firmalar, aralarındaki fiyat-üretim

rekabetini önlemek için açık veya gizli (örtük) anlaşmalar yapabilmektedirler.

AÇIK ANLAŞMALI OLİGOPOL

TEORİLERİ; KARTELLER : Aynı üretim dalında, iki veya daha fazla firmanın aralarındaki rekabeti önleyerek, fiyatları düzenlemek ve piyasada monopol oluşturabilmek amacıyla, hukuki ve ekonomik bağımsızlıklarını koruyarak meydana getirdikleri birliğe kartel denir. Bir kartelin başarılı olabilmesi için aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekmektedir:

Kartel piyasanın çoğunluğuna hâkim olmalıdır. Karteli oluşturan firmalar alınan ortak karara uymalıdır.

Söz konusu mala ilişkin talep, fiyata göre esnek olmamalıdır.

Mala olan talep tüketici gelirine göre de esnek olmamalıdır.

Tröst, aynı veya farklı üretim dalında faaliyet gösteren firmaların hukuki ve ekonomik bağımsızlıklarını yitirerek birleşmeleridir. GİZLİ ANLAŞMALI OLİGOPOL TEORİLERİ; HÂKİM FİRMA MODELİ: Hâkim firma modeli, tek bir büyük firma (hâkim firma) ile küçük firmalardan oluşan endüstrilerde uygulanan bir modeldir. Hâkim firma, toplam endüstri üretim miktarının önemli bir kısmını kontrol etmektedir. Küçük firmalardan oluşan grup ise piyasanın geri kalanı için malını arz etmektedir. (s:150, Şekil 6.7)'de hâkim firmanın fiyatı nasıl belirleyeceği gösterilmektedir.

Oligopol Piyasasında Fiyat Dışı Rekabet; Oligopolde, firmalar fiyat rekabeti yerine fiyat dışı rekabeti tercih etmektedir. Oligopolcü firmalar; mal farklılaştırması, üretim tekniklerinde yenilikler, reklamlar, yeni ürün geliştirme, promosyon ve kampanyalar gibi konularda fiyat dışı rekabet etmektedir.

Oligopol Piyasasında Etkinlik; Bazı iktisatçılara göre, oligopolcü firmalar negatif eğimli talep eğrisine sahip olduklarından $P=MC$ etkinlik şartı sağlanamamaktadır. Ancak bazı iktisatçılar ise oligopol piyasasında araştırma-geliştirme faaliyetlerine önem verilerek, teknolojik gelişmelere olanak sağlanmasını olumlu değerlendirmektedirler. Dolayısıyla oligopol piyasası aslında iktisadi büyüme üzerinden toplumun refahını olumlu etkilemektedir.

SORU-CEVAP

SORU: KISA DÖNEMDE MONOPOLCÜ FİRMANIN KÂR MAKSİMİZASYONU NASIL GERÇEKLEŞİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: MONOPOLCÜ, TAM REKABETTE OLDUĞU GİBİ, TOPLAM HASILAT İLE TOPLAM MALİYET ARASINDAKİ FARKI MAKSİMUM YAPAN ÜRETİM DÜZEYİNİ SEÇEREK KÂRINI MAKSİMUM YAPMAKTADIR. FİRMANIN KÂR

MARJİNAL MALİYET VE MARJİNAL HASILAT EĞRİLERİLERİNİN KESİŞTİĞİ ÜRETİM DÜZEYİNDE MAKSİMUMDUR.

2

SORU: DOĞAL MONOPOLLERDE HANGİ TÜR FİYAT FARKLILAŞTIRMASININ UYGULANMASI MONOPOLCÜ AÇISINDAN DAHA OLUMLU SONUÇLAR VEREBİLİR?

CEVAP: DOĞAL MONOPOLLERDE ÖLÇEK EKONOMİLERİ MEVCUTTUR. YANİ, ÜRETİM ARTTIKÇA ORTALAMA TOPLAM MALİYET AZALMAKTADIR. İKİNCİ DERECEDE FİYAT FARKLILAŞTIRMASI UYGULANMASI MONOPOLCÜYÜ DAHA AVANTAJLI KONUMA GETİRECEKTİR. BÖYLECE MONOPOLCÜ BİR TARAFTAN ÜRETİMİNİ VEYA SATIŞINI ARTIRACAK VE BU ŞEKİLDE DAHA BÜYÜK ÖLÇEK EKONOMİLERİNE ULAŞACAK, DİĞER TARAFTAN HEM TÜKETİCİ REFAHINI HEM DE KENDİ KÂRINI ARTIRMA İMKANINA KAVUŞACAKTIR.

3

SORU: GELENEKSEL (KLASİK) OLİGOPOL TEORİLERİ NELERDİR? COURNOT MODELİNİ AÇIKLAYINIZ

CEVAP: OLİGOPOL TEORİLERİ GELENEKSEL OLİGOPOL TEORİLERİ İLE MODERN OLİGOPOL TEORİLERİ OLMAK ÜZERE İKİ GRUBA AYRILMAKTADIR. GELENEKSEL OLİGOPOL TEORİLERİ ARASINDA COURNOT MODELİ, BERTRAND MODELİ, STACKELBERG MODELİ VE EDGEWORTH MODELİ YER ALMAKTADIR. COURNOT MODELİNDE PİYASA DENGESİNE BİR DİZİ UYARLAMA İŞLEMİNDEN OLUŞAN BİR SÜRECİN SONUNDA ULAŞILMAKTADIR. HER DÜOPOLCÜ, RAKİBİNİN HALİHAZIRDA PİYASAYA SÜRMÜŞ OLDUĞU MİKTARI DEĞİŞTİRMEYECEĞİNİ VARSAYARAK KENDİNE EN YÜKSEK KÂRİ SAĞLAYAN ÜRETİM DÜZEYİNİ BELİRLEMEDİR. ANCAK BU VARSAYIM GERÇEKLEŞMEMEKTEDİR, ÇÜNKÜ BİR FİRMANIN BELİRLEDİĞİ ÜRETİM MİKTARINA KARŞI RAKİP FİRMA TEPKİ GÖSTEREREK YENİ DENGİ ARAYIŞINA GİTMEKTEDİR. ANCAK BU SEFER DE RAKİP İŞLETMENİN DENGESİ, DİĞER FİRMAYI YENİ BİR DENGİ ARAYIŞINA İTMEKTEDİR. BU SÜREÇ HER BİR FİRMANIN DENGİ ÜRETİM DÜZEYİ, DİĞERİNİ TATMİN EDENE KADAR SÜRER VE SONUÇTA HER İKİ FİRMA DA AYNI DENGİ ÜRETİM DÜZEYİNE ULAŞIR.

4

SORU: MONOPOLCÜ GÜCÜN OLUŞUMUNA NEDEN OLAN GİRİŞ ENGELLERİ NELERDİR?

CEVAP: GİRİŞ ENGELLERİ OLARAK TANIMLADIĞIMIZ BU FAKTÖRLERİ; ÖLÇEK EKONOMİLERİ, HAM MADDELERİN ÖZEL MÜLKİYETİ, PATENTLER VE ÖZEL İMTİYAZ HAKLARI OLARAK SIRALAMAK MÜMKÜNDÜR

5

SORU:
Monopol nedir?

CEVAP:
Monopol, tek bir firmanın yakın ikamesi olmayan bir malı üretilip sattığı piyasa türüdür. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi, monopol piyasasını tanımlayan iki özellik vardır; yakın ikamesi olmayan bir malın üretilmesi ve tek bir firmanın varlığı.

6

SORU:
Özel imtiyaz hakkı nedir, açıklayınız?

CEVAP:
Özel imtiyaz Hakkı: Elektrik üretimi, doğal gaz iletimi, demir yolu taşımacılığı vb. ilk yatırım maliyeti yüksek olan üretim dallarında, tüketicileri korumak için, devlet, tek bir firmaya üretim imtiyazı vererek monopoller yaratabilmektedir. Örneğin Türkiye elektrik dağıtımı TEDAŞ tarafından yürütülmektedir.

7

SORU: ÖZEL İMTİYAZ HAKKI VE PATENTLER MONOPOLCÜ PİYASANIN OLUŞUMUNDA ETKİNMİDİR? AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: ELEKTRİK ÜRETİMİ, DOĞAL GAZ İLETİMİ, DEMİR YOLU TAŞIMACILIĞI VB. İLK YATIRIM MALİYETİ YÜKSEK OLAN ÜRETİM DALLARINDA, TÜKETİCİLERİ KORUMAK İÇİN, DEVLET, TEK BİR FİRMAYA ÜRETİM İMTİYAZI VEREREK MONOPOLLER YARATABİLMEKTEDİR. YENİ BULUŞ HAKKININ BELLİ BİR SÜRE İÇİN SADECE O BULUŞU GERÇEKLEŞTİREN FİRMAYA VERİLMESİ YANI PATENT HAKKINA SAHİP OLUNMASI SONUCU DA MONOPOL OLUŞABİLİR. PATENT HAKKINA SAHİP OLAN BİR FİRMA, O MALIN ÜRETİMİNDE BELLİ BİR SÜRE, BAŞKA FİRMALARCA MALIN

ÜRETİMİ YASAKLANDIĞINDAN, DİĞER FİRMALARIN REKABETİNDEN KORUNMAKTADIR. BU TÜR MONOPOLLER İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YAYGINDIR.

8

SORU:
Kar maksimizasyonu nedir?

CEVAP:
Kâr Maksimizasyonu: Monopolcü daima talep eğrisinin esnek kısmı üzerindeki bir fiyat-miktar bileşimini seçerek kârını maksimize etmeye çalışacaktır.

9

SORU:
Bir firmanın fiyat farklılaştırması yapabilmesi için firmanın hangi özelliklere sahip olması gerekir?

CEVAP:
Bir firmanın fiyat farklılaştırması yapabilmesi için firmanın
MONOPOL GÜCÜNE SAHİP OLMASI, PİYASAYI BÖLÜMLERE AYIRABİLMESİ VE AYIRDIĞI BU BÖLÜMLER ARASINDA GEÇİŞ OLMAYARAK YENİDEN SATIŞ OLANAĞI BULUNMAMASI GEREKMEKTEDİR.

10

SORU: MODERN OLİGOPOL TEORİLERİ İÇERİSİNDE ÖZELLİKLE OLİGOPOLLER ARASI BAĞIMLILIĞA YER VERMELEİ AÇISINDAN ÖNEMLİ OLAN TEORİLER HANGİLERİDİR? AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: BU TEORİLER ARASINDA CHAMBERLİN VE FELLNER TARAFINDAN GELİŞTİRİLEN TEORİLER ÖZELLİKLE OLİGOPOLLER ARASI BAĞIMLILIĞA YER VERMELEİ AÇISINDAN ÖNEMLİDİR. CHAMBERLİN MODELİNDE DE COURNOT MODELİNDE OLDUĞU GİBİ, AYNI VARSAYIMLARDAN HAREKET EDİLMEKTEDİR. CHAMBERLİN MODELİNDE FİRMALARIN ARALARINDAKİ KARŞILIKLI BAĞIMLILIĞIN FARKINDA OLDUKLARI VARSAYILMAKTADIR. DOLAYISIYLA, COURNOT MODELİNDE ÜRETİM MİKTARINI DEĞİŞTİREN FİRMANIN RAKİBİNİN ÜRETİMİNİ SABİT TUTACAĞI DÜŞÜNCESİ YERİNE, CHAMBERLİN MODELİNDE FİRMANIN RAKİPLERİNİN NASIL DAVRANACAĞINI DA DİKKATE ALACAĞI İLERİ SÜRÜLMEKTEDİR. FELLNER MODELİNDE DE CHAMBERLİN MODELİNDEKİ FİRMALAR ARASI BAĞIMLILIK

GÖRÜŞÜ ESAS ALINARAK BU GÖRÜŞ GELİŞTİRİLM EYE ÇALIŞILMIŞTIR VE ÖZELLİKLE ARALARINDA BİR ANLAŞMANIN OLMADIĞI OLİGOPOLLERDE BİRLİKTE KÂR MAKSİMİZASYONU ÜZERİNDE DURULMUŞTUR. FELLNER'E GÖRE TEMELDE ENDÜSTRİ İÇİN KÂR MAKSİMİZASYONUNUN GERÇEKLEŞMESİ FİRMALAR AÇISINDAN DAHA YARARLI SONUÇLAR DOĞURABİLMEKTEDİR.

11

SORU:

Kısa dönemde monopolcü firmanın kar maksimizasyon koşulu nedir?

CEVAP:

Kısa Dönemde Monopolcü Firmanın Kâr Maksimizasyonu Monopolcü, tam rekabette olduğu gibi, toplam hasılat ile toplam maliyet arasındaki farkı maksimum yapan üretim düzeyini seçerek kârını maksimum yapmaktadır. Bunun için, firma optimizasyon koşulu olarak bilinen marjinal hasılat-marjinal maliyet eşitliğini ($MR=MC$) sağlamalıdır.

12

SORU: MONOPOLDE TALEP, TOPLAM HASILAT VE MARJİNAL HASILAT NE İFADE ETMEKTEDİR? AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: MONOPOL FİRMASININ MARJİNAL HASILATI DAİMA FİYATINDAN DAHA DÜŞÜKTÜR. TALEP EĞRİSİ AŞAĞI DOĞRU EĞİMLİDİR. MONOPOL BİR BİRİM DAHA FAZLA SATMAK İÇİN FİYATINI DÜŞÜRDÜĞÜNDE BÜTÜN DİĞER SATIŞLARINDAN ELDE ETTİĞİ HASILAT DA (FİYATIN DÜŞMESİ NEDENİYLE) DÜŞER.

13

SORU: MONOPOL FİRMA KÂR MAKSİMİZASYONU İÇİN FİYAT – MİKTAR BİLEŞİMİNİ TALEP EĞRİSİNDE HANGİ KONUMDA TESPİT EDEBİLİR ?

CEVAP: MONOPOL MARJİNAL HASILATIN MARJİNAL MALİYETE EŞİT OLDUĞU YERDE ÜRETİM YAPARAK KÂRINI MAKSİMİZE EDER. KÂR MAKSİMİZASYONUNU SAĞLAYAN ÜRETİM MİKTARINA KARŞILIK GELEN FİYAT, TALEP EĞRİSİ SAYESİNDE TESPİT EDİLEBİLİR. MONOPOLCÜ DAİMA TALEP EĞRİSİNİN ESNEK KISMI ÜZERİNDEKİ BİR FİYAT-MİKTAR BİLEŞİMİNİ SEÇEREK KÂRINI MAKSİMİZE ETMEYE ÇALIŞACAKTIR.

14

SORU: MONOPOL PİYASA NEDİR? TAM MONOPOL PİYASANIN KOŞULU NEDİR?

CEVAP: MONOPOL, TEK BİR FİRMANIN YAKIN İKAMESİ OLMAYAN BİR MALİ ÜRETİP SATTIĞI PİYASA TÜRÜDÜR. BU TANIMDAN DA ANLAŞILACAĞI GİBİ, MONOPOL PİYASASINI TANIMLAYAN İKİ ÖZELLİK VARDIR; YAKIN İKAMESİ OLMAYAN BİR MALIN ÜRETİLMESİ VE TEK BİR FİRMANIN VARLIĞIDIR. TAM MONOPOL PİYASASININ KOŞULU, MONOPOLCÜ FİRMANIN, ÜRETİM MİKTARI NE OLURSA OLSUN, PİYASADAKİ TÜKETİCİLERİN TÜM GELİRLERİNİ ALABİLECEK KADAR GÜÇLÜ OLMASIDIR. BU DA ANCAK TOPLUMDAKİ TÜM MALLARIN TEK BİR FİRMA TARAFINDAN ÜRETİLMESİ VE SATILMASI İLE MÜMKÜNDÜR. BU NEDENLE, TAM MONOPOL TEORİK SINIRLAMALARA DAYANMAKTADIR. BUNA KARŞIN MONOPOL, PİYASAYA HÂKİM OLAN TEK FİRMANIN FİYATI NASIL BELİRLEDİĞİNİ GÖSTERMESİ BAKIMINDAN ÖNEM TAŞIMAKTADIR.

15

SORU: MONOPOLCÜ REKABET NEDİR VE MONOPOLCÜ REKABET PİYASASININ İŞLEYİŞİNİ AÇIKLAYINIZ

CEVAP: TAM REKABET PİYASASI VE MONOPOL PİYASASI GERÇEK HAYATTA ÇOK SINIRLI ÖRNEĞİ OLAN İKİ UÇ PİYASA YAPISINI OLUŞTURMAKTADIRLAR. GERÇEK HAYATTA İSE BU İKİ UÇ PİYASA ARASINDA YER ALAN VE EKSİK REKABET PİYASA TÜRLEİ OLARAK ADLANDIRILAN PİYASALAR DAHA SIK GÖRÜLMEKTEDİR. EKSİK REKABET PİYASALARINDAN BİRİ OLAN MONOPOLCÜ REKABET PİYASASI, PİYASAYA GİRİŞ VE ÇIKIŞLARIN KOLAY OLDUĞU, BENZER FAKAT FARKLIlaştırılmış MALLAR ÜREten ÇOK SAYIDA FİRMANIN FAALİYET GÖSTERDİĞİ VE FİRMALARIN BELLİ ÖLÇÜDE FİYAT BELİRLEME GÜCÜNE SAHİP OLDUĞU PİYASA YAPISINI İFADE ETMEKTEDİR. BU ÖZELLİK MONOPOLCÜ REKABET PİYASASINDAKİ FİRMALARA AYNI ZAMANDA BİR ÇEŞİT MONOPOLCÜ GÜÇ KAZANDIRMAKTADIR. ANCAK, PİYASADA ÇOK SAYIDA FİRMANIN BULUNMASI VE HER FİRMANIN PİYASA PAYININ KÜÇÜK OLMASI NEDENİYLE BİR FİRMANIN FİYAT POLİTİKASI DİĞER FİRMALARI PEK ETKİLEMEMEKTEDİR

16

SORU: OLİGOPOL PİYASASINDA FİYAT DIŞI REKABET NEDİR? AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: OLİGOPOLDE, FİRMALAR FİYAT REKABETİ YERİNE FİYAT DIŞI REKABETİ TERCİH ETMEKTEDİR. BUNUN NEDENLERİ YUKARIDA ELE ALINAN OLİGOPOL TEORİLERİNDE DAHA ÖNCE VERİLMİŞTİR. OLİGOLOCÜ FİRMALAR; MAL FARKLILAŞTIRMASI, ÜRETİM TEKNİKLERİNDE YENİLİKLER, REKLAMLAR, YENİ ÜRÜN GELİŞTİRME, PROMOSYON VE KAMPANYALAR GİBİ KONULARDA FİYAT DIŞI REKABET ETMEKTEDİR. BU DAVRANIŞ MODELİ, OLİGOPOL PİYASALARINDA REKLAM HARCAMALARININ; ÖRNEĞİN DETERJAN, OTOMOBİL VE BEYAZ EŞYA GİBİ ENDÜSTRİLERDE NEDEN DİĞER PİYASALARA GÖRE DAHA YÜKSEK OLDUĞUNU AÇIKLAMAKTADIR. BUNUN DIŞINDA, BU PİYASALARDA, ÖRNEĞİN YENİ BİR ÜRÜNÜ RAKİPLERİNDEN ÖNCE PİYASAYA SÜRMEK AMACIYLA, GELİŞTİRMEK VEYA MEVCUT BİR ÜRÜNÜN NİTELİĞİNİ DEĞİŞTİRMEK İÇİN ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME FAALİYETLERİ YAPMAK DA BÜYÜK ÖNEM TAŞIMAKTADIR. OLİGOPOLCÜ FİRMALAR BU TÜR BİR FİYAT DIŞI REKABETİ DESTEKLEYECEK YETERLİ FİNANSAL KAYNAKLARA SAHİP OLDUKLARINDAN, TALEP EĞRİLERİNİ SAĞA KAYDIRARAK VEYA DAHA İNELASTİK HALE GETİREREK DAHA YÜKSEK KÂRLAR ELDE ETMELERİNE OLANAK SAĞLAYAN, BU TÜR YOLLARI TERCİH ETMEKTEDİR.

17

SORU: UZUN DÖNEMDE MONOPOLCÜ FİRMANIN KÂRINI GARANTİ EDEMEYİP ZARAR İLE KARŞILAŞMASI NASIL ORTAYA ÇIKAR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: BAZEN MALİYETLERİN ÇOK YÜKSEK OLMASI VEYA TALEBİN ÇOK DÜŞÜK OLMASI NEDENİYLE MONOPOLCÜ ZARAR EDEBİLİR. ÖRNEĞİN TÜKETİCİLERİN ZEVKLERİNDE MEYDANA GELEN BİR DEĞİŞME SONUCUNDA TALEP EĞRİSİ SOLA (AŞAĞIYA) KAYAR VE OPTİMAL ÜRETİM DÜZEYİNDE ($MC=MR$ 'YE DENK GELEN ÜRETİM DÜZEYİNDE) UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİN ALTINDA KALABİLİR. VEYA MONOPOLCÜNÜN KULLANDIĞI GİRDİ FİYATLARINDA MEYDANA GELEN BİR ARTIŞ BU SEFER MONOPOLCÜNÜN UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİ

YUKARIYA DOĞRU TALEP EĞRİSİ ÜZERİNE KAYDIRABİLİR. HER İKİ DURUMDA DA UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİN TALEP EĞRİSİNİN (ORTALAMA HASILAT EĞRİSİNİN) ÜZERİNDE OLMASI NEDENİYLE, İKİSİ ARASINDAKİ FARK MONOPOLCÜNÜN ZARARINI GÖSTERECEKTİR.

18

SORU: OLİGOPOL PİYASASINDA ETKİNLİK NASIL GERÇEKLEŞİR? AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: BAZI İKTİSATÇILARA GÖRE, OLİGOPOLCÜ FİRMALAR NEGATİF EĞİMLİ TALEP EĞRİSİNE SAHİP OLDUKLARINDAN $P=MC$ ETKİNLİK ŞARTI SAĞLANAMAMAKTADIR. ÇÜNKÜ MONOPOL VE MONOPOLCÜ REKABET PİYASALARINDA OLDUĞU GİBİ, BU PİYASADA DA FİYAT DÜZEYİ MARJİNAL MALİYETİN ÜZERİNDE ($P>MC$) BELİRLENMEKTEDİR. ANCAK BAZI İKTİSATÇILAR İSE OLİGOPOL PİYASASINDA ARAŞTIRMA GELİŞTİRME FAALİYETLERİNE ÖNEM VERİLEREK, TEKNOLOJİK GELİŞMELERE OLANAK SAĞLANMASINI OLUMLU DEĞERLENDİRMEKTEDİRLER. ONLARA GÖRE, TEKNOLOJİK GELİŞME, İKTİSADİ BÜYÜMEYİ HIZLANDIRMAKTA DİR. DOLAYISIYLA OLİGOPOL PİYASASI ASLINDA İKTİSADİ BÜYÜME ÜZERİNDEN TOPLUMUN REFAHINI OLUMLU ETKİLEMEKTEDİR.

19

SORU:
Monopolcü piyasanın özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Monopol piyasanın özellikleri:

**TEK SATICI,
YAKIN İKAMESİ OLMAYAN MAL,
GİRİŞ ENGELLERİNİN OLMASI.**

20

SORU: GİZLİ ANLAŞMALI OLİGOPOL TEORİLERİNDEN HÂKİM FİRMA MODELİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: HÂKİM FİRMA MODELİ, TEK BİR BÜYÜK FİRMA (HÂKİM FİRMA) İLE KÜÇÜK FİRMALARDAN OLUŞAN ENDÜSTRİLERDE UYGULANAN BİR MODELDİR. HÂKİM FİRMA, TOPLAM ENDÜSTRİ ÜRETİM MİKTARININ ÖNEMLİ BİR KISMINI KONTROL ETMEKTEDİR. KÜÇÜK FİRMALARDAN OLUŞAN GRUP İSE

PIYASANIN GERİ KALANI İÇİN MALINI ARZ ETMEKTEDİR. HÂKİM FİRMA, KÂRINI MAKSİMİZE EDECEK ŞEKİLDE FİYATINI BELİRLEMEDİR. KÜÇÜK FİRMALAR İSE HÂKİM FİRMANIN BELİRLEDİĞİ FİYATTAN İSTEDİKLERİ KADAR MAL SATMAKTADIR. BÖYLECE, KÜÇÜK FİRMALAR TAM REKABETÇİ GİBİ DAVRANIRKEN HÂKİM FİRMA MALIN ARTAN KISMININ (KÜÇÜK FİRMALARCA ARZ EDİLMEYEN MİKTAR) ARZ EDİCİSİ GİBİ HAREKET ETMEKTEDİR.

21

SORU:

Monopolcü rekabette mal farklılaşması nedir?

CEVAP:

Mal Farklılaştırması: Monopolcü rekabet firması, başarılı bir mal farklılaştırması yaparak hem talebi genişletmeye hem de talep eğrisini daha az esnek duruma getirmeyi amaçlar.

22

SORU:

Yeni firmaların piyasaya girişlerini engelleyerek monopolün varlığına yol açan faktörler nelerdir?

CEVAP:

Yeni firmaların piyasaya girişlerini engelleyerek monopolün varlığına yol açan faktörler giriş engelleri olarak bilinir. Bu faktörleri; ölçek ekonomileri, ham maddelerin özel mülkiyeti, patentler ve özel imtiyaz hakları olarak sıralamak mümkündür.

23

SORU: MONOPOLDE BİR FİRMA FİYAT FARKLIlaştırmasını kaç biçimde uygulayabilir? Açıklayınız.

CEVAP: MONOPOLCÜ, FİYAT FARKLIlaştırmasını BİRİNCİ DERECE, İKİNCİ DERECE VE ÜÇÜNCÜ DERECE FİYAT FARKLIlaştırması gibi farklı biçimlerde uygulayabilir. MONOPOLCÜNÜN HER TÜKETİCİYE FARKLI FİYAT UYGULAMASINA, BİRİNCİ DERECE FİYAT FARKLIlaştırması denilmektedir. BURADA MONOPOLCÜNÜN AMACI TÜKETİCİ RANTININ TAMAMINI ELE GEÇİRMektir. İKİNCİ DERECE FİYAT FARKLIlaştırması, MONOPOLCÜNÜN FARKLI MİKTARLAR İÇİN FARKLI FİYAT TALEP ETMESİNE DENİLMEKTEDİR. BURADA DA TÜKETİCİLER TARAFINDAN SATIN ALINAN MAL MİKTARI ARTTIKÇA MONOPOLCÜ TARAFINDAN

BİRİM FİYAT DÜŞÜRÜLEREK, TÜKETİCİNİN SÖZ KONUSU MALA OLAN TALEBİ UYARILMAYA ÇALIŞILMAKTADIR. MONOPOLCÜNÜN FARKLI PİYASALARDA FARKLI FİYAT TALEP ETMESİNE İSE ÜÇÜNCÜ DERECE FİYAT FARKLIlaştırması denilmektedir.

24

SORU: MONOPOLDE BİR FİRMANIN FİYAT FARKLIlaştırması yapabilmesi için GEREKLİ KOŞULLAR NELERDİR?

CEVAP: BİR FİRMANIN FİYAT FARKLIlaştırması yapabilmesi için FİRMANIN; MONOPOL GÜCÜNE SAHİP OLMASI, PİYASAYI BÖLÜMLERE AYIRABİLMESİ VE AYIRDIĞI BU BÖLÜMLER ARASINDA GEÇİŞ OLMAYARAK YENİDEN SATIŞ OLANAĞI BULUNMAMASI GEREKMEKTEDİR.

25

SORU:

Cournot modelinin varsayımları nelerdir?

CEVAP:

1. piyasada sadece iki firma vardır (düopol piyasası);
2. firmalar homojen bir mal üretmekte ve piyasa talep eğrisinin ne olduğunu bilmektedirler;
3. her iki firma da birbirinin üreteceği mal miktarını veri (sabit) kabul edip kârını maksimum yapacak şekilde ne kadar mal üreteceğine eş anlı karar verirler (stratejik değişken üretim düzeyidir);
4. firmaların maliyet yapıları aynıdır ve
5. üretim maliyetleri sıfırdır.

26

SORU: HAM MADDELERİN ÖZEL MÜLKİYETİNİN MONOPOLÜN OLUŞMASINDAKİ ÖNEMİ NEDİR? Açıklayınız

CEVAP: BAZI HAM MADDELERİN MÜLKİYET HAKKININ SADECE TEK BİR FİRMA DA BULUNMASI DA MONOPOLÜN OLUŞMASINA NEDEN OLABİLİR. BU DURUM DA FİRMA, HAM MADDEYİ BAŞKA FİRMALARIN KULLANIMINA İZİN VERMEYEREK İLGİLİ MALIN KENDİSİ DIŞINDAKİ FİRMALAR TARAFINDAN ÜRETİLMESİNİ İMKÂNSIZ KILABİLİR. ÖRNEK OLARAK ETİBANK'IN BOR MADENLERİNİN ARZINI KONTROL ETMESİ GÖSTERİLEBİLİR.

27

SORU:
Oligopol nedir?

CEVAP:
Oligopol, az sayıda satıcının bir malın üretim ve satışına hâkim olduğu ve yeni firmaların piyasaya girişinin zor veya imkânsız olduğu bir piyasa yapısıdır.

28

SORU: MODERN OLİGOPOL TEORİLERİNİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR? GELENEKSEL OLİGOPOL TEORİLERİNDEN FARKINI AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: GELENEKSEL OLİGOPOL MODELLERİNDEN FARKLI OLARAK MODERN OLİGOPOL MODELLERİNDE FİRMALARIN BİRBİRLERİNDEN BAĞIMSIZ HAREKET ETMEDİKLERİ KABUL EDİLMEKTEDİR. BU MODELLERDE FİYAT ANLAŞMALAR, İŞ BİRLİĞİ FORMLARI, FİYAT LİDERLİĞİ VE FİYAT TAKİPÇİLİĞİ GİBİ, YENİ YÖNTEMLERLE, GÜNÜMÜZ SORUNLARINA DAHA ÇOK YAKLAŞMAKTADIRLAR. MODERN OLİGOPOL TEORİLERİ, FİRMALARDAN BİRİNİN ALDIĞI BİR KARARIN RAKİPLERİNİN FAALİYETİNİ ETKİLEDİĞİ VARSAYIMINA DAYANMAKTADIR. BU BAĞLAMDA DA, PİYASA PAYI BÜYÜK OLAN FİRMA VEYA FİRMALAR NELERİ ETKİLEYEBİLECEKLERİNİ VE RAKİPLERİN NASIL DAVRANACAKLARINI TAHMİN EDEBİLMEKTEDİRLER. AYNI ŞEKİLDE RAKİPLERİN DE BÜYÜK FİRMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLDUKLARI KABUL EDİLMEKTEDİR. DOLAYISIYLA OLİGOPOL PİYASASI OLMASINA RAĞMEN, FİRMALARIN BİRBİRLERİYLE OLAN BAĞLILIKLARI NEDENİYLE PİYASANIN MONOPOLLEŞME EĞİLİMİNE GİDEBİLMESİ SÖZ KONUSU OLABİLMEKTEDİR.

29

SORU: MONOPOLCÜ REKABET PİYASASINDA KISA DÖNEM DENGESİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: TAM REKABET PİYASASINDA OLDUĞU GİBİ, MONOPOLCÜ REKABET PİYASASINDA DA PİYASAYA GİRİŞLERİN MALİYETSİZ, DOLAYISIYLA GİRİŞ-ÇIKIŞLARIN KOLAY OLMASI NEDENİYLE KISA DÖNEMDE AŞIRI KÂRIN VARLIĞI, YENİ FİRMALARIN UZUN DÖNEMDE PİYASAYA GİRMESİNİ TEŞVİK ETMEKTEDİR. TALEP EĞRİSİ İLE UZUN DÖNEM ORTALAMA MALİYET EĞRİSİNİN BİRBİRİNE TEĞET OLDUĞU BU NOKTADA ARTIK

ORTALAMA MALİYET İLE ORTALAMA HASILAT BİRBİRİNE EŞİT OLDUĞUNDAN, EKONOMİK KÂR DA ORTADAN KALKMIŞ OLUR VE FİRMA SADECE NORMAL KÂR ELDE ETMEKTEDİR. YANİ MONOPOLCÜ REKABETTE FİRMANIN UZUN DÖNEM DENGESİNDE FİYAT ORTALAMA MALİYETE EŞİT ANCAK MARJİNAL MALİYETTEN BÜYÜKTÜR.

30

SORU: OLİGOPOL NEDİR? OLİGOPOL PİYASASINI VE BU PİYASADAKİ FARKLI FİRMA DAVRANIŞLARINI AÇIKLAYINIZ

CEVAP: OLİGOPOL BİRBİRLERİNE ETKİ EDEBİLECEK KADAR AZ SAYIDA SATICININ ÇOK SAYIDA ALICI İLE KARŞI KARŞIYA GELDİĞİ VE FİRMALARIN YÜKSEK GİRİŞ ENGELLERİ İLE KORUNDUĞU BİR PİYASATÜRÜDÜR. TAM REKABET İLE MONOPOL ARASINDA YER ALAN BU PİYASA GERÇEK HAYATTA EN FAZLA GÖRÜLEN PİYASA TÜRÜDÜR. OLİGOPOLCÜ FİRMALAR TARAFINDAN ÜRETİLEN MALLAR STANDARTLAŞTIRILMIŞ (HOMOJEN) OLABİLECEĞİ GİBİ, FARKLILAŞTIRILMIŞ (HETEROJEN) DA OLABİLİR. FİRMALARIN ALÜMİNYUM, BAKIR VE DEMİR ÇELİK GİBİ STANDARTLAŞTIRILMIŞ BİR MAL ÜRETİP SATTIKLARI PİYASAYA SAF (TAM) OLİGOPOL; OTOMOBİL, BİRA, BİLGİSAYAR, DETERJAN, SİGARA GİBİ FARKLILAŞTIRILMIŞ BİR MAL ÜRETİP SATTIKLARI PİYASAYA DA FARKLILAŞTIRILMIŞ OLİGOPOL DENİLMEKTEDİR. FİRMALARIN AZ SAYIDA OLMALARI, İKİDEN FAZLA ANCAK BİRBİRİNİN KARARLARINDAN ETKİLENEBİLECEK SAYIDA OLMALARINI İFADE ETMEKTEDİR. OLİGOPOLDE AZ SAYIDA FİRMA OLDUĞUNDAN, BU PİYASADAKİ FİRMALARDAN HERHANGİ BİRİNİN ÜRETİM DÜZEYİ, FİYAT YA DA REKLAM KONUSUNDAKİ KARARI, DİĞER FİRMALARI YAKINDAN İLGİLENDİRMEKTEDİR.

31

SORU: ÖLÇEK EKONOMİLERİ NEDİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: BİR MALIN PİYASA TALEBİNİN BİR BÜYÜK ÜRETİCİ TARAFINDAN ÇOK SAYIDA KÜÇÜK ÜRETİCİYE GÖRE DAHA UCUZA KARŞILANMASI ÖLÇEK EKONOMİLERİ OLARAK ADLANDIRILMAKTA DİR. BİR BAŞKA İFADEYLE, ÜRETİM TESİS ÖLÇEĞİ BÜYÜDÜKÇE

ORTALAMA TOPLAM MALİYETİN DÜŞTÜĞÜ VEYA OPTİMAL ÜRETİM TESİS ÖLÇEĞİNİN ÇOK BÜYÜK OLDUĞU ENDÜSTRİLERDE, ZAMANLA TEK FİRMA TÜM PİYASAYA EGEMEN OLARAK MONOPOLLEŞİR. BU DURUMDA, MONOPOLCÜ GÜÇ OLUŞTURAN FİRMA DAHA DÜŞÜK BİRİM MALİYETLE ÜRETİM YAPTIĞINDAN BİR MALİYET AVANTAJI ELDE ETMEKTEDİR. BU MALİYET AVANTAJI DA YENİ FİRMALARIN PİYASAYA GİRİŞİNİ ENGELLEMEDİR. BU TÜR MONOPOLLERE, PİYASA ŞARTLARININ DOĞAL BİR SONUCU OLARAK ORTAYA ÇIKTIKLARI İÇİN DOĞAL MONOPOL DENİLMEKTEDİR.

32

SORU: MONOPOLE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER NELERDİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: MONOPOLLERE YÖNELİK ELEŞTİRİLER YAPILIRKEN MONOPOLLER GENELLİKLE İKTİSADİ ETKİNLİĞİ SAĞLAYAN BİR MODEL OLARAK KABUL EDİLEN TAM REKABET PİYASALARI İLE KARŞILAŞTIRILMAKTA DİR. BU BAĞLAMDA MONOPOL TAM REKABETE GÖRE, KAYNAK DAĞILIMINI BOZAN/ETKİNSİZLİĞE NEDEN OLAN BİR PİYASA TÜRÜ OLARAK KABUL EDİLMEKTEDİR. ÇÜNKÜ" MONOPOLDE TAM REKABET PİYASASINA GÖRE ÜRETİM DÜZEYİ DAHA DÜŞÜK, BUNA KARŞILIK BELİRLENEN FİYAT DÜZEYİ DAHA YÜKSEKTİR. BUNUN SONUCUNDA, TAM REKABETTE FİYATIN MARJİNAL MALİYETE VE AYNİ ZAMANDA MİNİMUM ORTALAMA TOPLAM MALİYETE EŞİT OLDUĞU NOKTADA ÜRETİM GERÇEKLEŞİRKEN MONOPOLDE FİYAT MARJİNAL MALİYETİN VE MİNİMUM ORTALAMA TOPLAM MALİYETİN ÜZERİNDE BELİRLENMEKTEDİR. BUNA KISACA MONOPOLLERİN "OPTİMAL KAYNAK DAĞILIMINI BOZUCU ETKİSİ" (KAYNAK DAĞILIMINDA ETKİNSİZLİK) DENİLMEKTEDİR. KISA DÖNEMDE TAM REKABETTE AŞIRI KÂR MÜMKÜN İKEN UZUN DÖNEMDE PİYASAYA GİRİŞLERİN ENGELLENMEMİŞ OLMASI NEDENİYLE, AŞIRI KÂR ORTADAN KALKMAKTA VE FİRMALAR SADECE NORMAL KÂR ELDE EDEBİLMEKTEDİRLER. BUNA KARŞILIK MONOPOLCÜ KISA DÖNEMDE ELDE ETTİĞİ EKONOMİK KÂR DURUMUNU, YÜKSEK GİRİŞ ENGELLERİNİN VARLIĞI NEDENİYLE, KORUYABİLMEKTEDİR. ÇÜNKÜ MONOPOLCÜ SAHİP OLDUĞU PİYASA GÜCÜ NEDENİYLE TAM REKABETE GÖRE MALİYETLERİ AYNİ BİLE OLSA DAHA YÜKSEK FİYAT BELİRLER. YANİ MONOPOLCÜ DAİMA MARJİNAL MALİYETİN

ÜZERİNDE BİR FİYATTAN SATIŞ YAPARAK AŞIRI KÂR ELDE ETTİĞİNDEN, TOPLUMDAKİ GELİR DAĞILIMINI KENDİ LEHİNE BOZMAKTA DİR

33

SORU:

Tam monopol piyasasının koşulu nedir?

CEVAP:

Tam monopol piyasasının koşulu, monopolcü firmanın, üretim miktarı ne olursa olsun, piyasadaki tüketicilerin tüm gelirlerini alabilecek kadar gücü olmasıdır. Bu da ancak toplumdaki tüm malların tek bir firma tarafından üretilmesi ve satılması ile mümkündür. Bu nedenle, tam monopol teorik sınırlamalara dayanmaktadır.

34

SORU: MONOPOL İLE REKABETÇİ FİRMA ARASINDAKİ FARKLAR NELERDİR?

CEVAP: MONOPOL FİRMA MEVCUT MALİM TEK ÜRETİCİSİDİR. FİRMA TALEP EĞRİSİ NEGATİF EĞİMLİDİR. FİYAT BELİRLEYİCİDİR VE SATIŞLARI ARTIRMAK İÇİN FİYAT DÜŞÜREBİLİR REKABETÇİ FİRMA İSE ÇOK SAYIDA ÜRETİCİDEN SADECE BİRİDİR. FİRMA TALEP EĞRİSİ YATAYDIR. FİYAT KABULLENİCİDİR YANİ FİYATI VERİ KABUL EDER. AYNİ FİYATTAN İSTEDİĞİ KADAR SATAR ANCAK FİYATI DEĞİŞTİREMEZ

35

SORU:

Monopolcünün fiyat belirlemesi nasıl olur?

CEVAP:

Monopolcünün fiyat belirlemesi: Monopolcü fiyat kabullenen değil, fiyat belirleyen konumundadır. Ancak fiyatı belirlerken satış miktarını veya tersine, satış miktarını kararlaştırırken bunun satılacağı fiyatı piyasa koşullarına bırakmak zorundadır.

36

SORU: MONOPOLCÜ REKABET PİYASASINDA KISA DÖNEM DENGESİNİ AÇIKLAYINIZ?

CEVAP: MONOPOLCÜ REKABET PİYASASINDA YER ALAN BİR FİRMANIN PİYASAYA GİRİŞ VE ÇIKIŞIN OLMADIĞI KISA DÖNEMDEKİ DENGESİ, MONOPOLCÜNÜN KISA DÖNEM DENGESİNDEN

FARKLI DEĞİLDİR. DİĞER BÜTÜN PİYASALARDA DA OLDUĞU GİBİ, FİRMA KISA DÖNEMDE MARJİNAL MALİYETİNİ MARJİNAL HASILATINA ($MC = MR$) EŞİTLEDİĞİ ÜRETİM DÜZEYİNDE Dengeye gelmektedir.

37

SORU:

Monopolde uzun dönem dengesi hakkında bilgi veriniz?

CEVAP:

Tam rekabet piyasasında kısa dönemdeki aşırı kâr durumu uzun dönemde piyasaya yeni firmaların girmesi ile ortadan kalkmaktadır ve firma uzun dönemde normal kâr elde etmektedir. Buna karşılık yüksek giriş engelleri monopolcüyü korumaktadır ve böylece firma uzun dönemde de ekonomik kâr sağlayabilmektedir.

Bazı durumlarda monopolcü uzun dönemde ekonomik kâr durumunu sürdüremeyebilir. Firma bir malın üretiminde patent hakkı alarak bir endüstride monopolcü ise patent süresinin dolması ile birlikte yeni firmalar yüksek kârdan pay almak amacıyla, monopolcünün malının yakın ikamesini üreterek piyasaya gireceklerdir.

38

SORU:

Monopolde fiyat farklılaşmasının uygulanabilmesi için hangi şartların sağlanması gerekir?

CEVAP:

Monopolcünün farklı piyasalarda farklı fiyat talep etmesine üçüncü derece fiyat farklılaştırması denilmektedir. Ancak, bu tür bir fiyat farklılaştırmasının uygulanabilmesi için üç şartın sağlanması gerekmektedir.

**FARKLI ALICILAR İÇİN TALEBİN FİYAT ESNEKLİĞİ FARKLI OLMALIDIR.
MONOPOLCÜ PİYASALARI BİRBİRİNDEN AYRI TUTMALIDIR.
FİYAT FARKLIlaştırmasını SAĞLAYABİLMESİ İÇİN MONOPOLCÜNÜN KATLANMASI GEREKEN MALİYETİN ÖNEMSİZ OLMASI GEREKMEKTEDİR.**

39

SORU:

Monopolde fiyat farklılaşması nedir, açıklayınız?

CEVAP:

Fiyat Farklılaştırması: Aynı maliyet ve kaliteye sahip bir mal veya hizmete farklı piyasalarda veya farklı miktarları için farklı fiyat uygulanmasıdır. Fiyat farklılaştırması, bir mala veya hizmete, maliyet ve kalite farkı olmadan, farklı piyasalarda veya farklı miktarları için farklı fiyat talep edilmesidir. Fiyat farklılaştırmasının amacı, tek fiyat uygulamasında ortaya çıkan tüketici rantını kısmen veya tamamen ele geçirerek kârını artırmaktır.

40

SORU:

Monopolcü rekabet nedir?

CEVAP:

Monopolcü Rekabet: Endüstriye giriş ve çıkışların kolay olduğu, benzer fakat farklılaştırılmış mallar üreten çok sayıda firmanın faaliyet gösterdiği bir piyasa yapısıdır.

41

SORU:

Oligopolistik bağımlılık nedir?

CEVAP:

Oligopolistik Bağımlılık: Endüstrideki firmalardan bir tanesinin fiyat, reklam, üretim miktarı veya ürün geliştirme gibi konularda aldığı bir kararın, diğer firmaların satışlarını ve dolayısıyla davranışlarını etkileyerek tepki vermeleridir.

42

SORU:

Monopolcü rekabette talep eğrisi nasıldır?

CEVAP:

Mal farklılaştırması sonucunda monopolcü rekabet piyasasında yer alan her firma kısmi monopolcü güce sahip olduğundan, firmanın talep eğrisi de aşağı doğru eğimli olmaktadır. Ancak monopolün aksine piyasada çok sayıda firmanın bulunması ve uzun dönemde piyasaya giriş çıkışların nispeten kolay olması nedeniyle, monopolcü rekabet piyasasındaki firmanın talep eğrisi monopolcünün talep eğrisine göre daha esnektir. Çünkü piyasada malın tam ikamesi olmasa bile yine de yakın ikamesi vardır. Buna karşılık, monopolcü rekabet piyasasında yer alan firmanın tüketici üzerinde monopolcü gücü arttıkça yani tüketiciyi ürettiği malın ikamesinin güç olduğuna inandırdıkça talep eğrisinin esnekliği azalacaktır.

ÜNİTE 7: FAKTÖR PİYASALARI

KISA DÖNEM ÜRETİM FAKTÖRÜ (GİRDİ) TALEBİ

Faktör talebi incelenirken üretim ve maliyetlerle ilişkin ünitelerden yararlanılarak, firmanın üretimde kullandığı girdileri nasıl seçtiğine dikkat edilmelidir. Firmanın belli bir çıktı düzeyini en düşük maliyet ile gerçekleştirmek ya da maliyet minimizasyonu problemini çözmek, bir anlamda optimal girdi düzeyini belirlemektir.

Optimal çıktı düzeyi için kullanılan marjinalist mantık, kârı maksimize eden girdi düzeyinin belirlenmesi için de kullanılır. Bunun için ilave işçinin alınmasının kârlı olup olmadığına bakılarak emek girdi istihdamı yapılır. Hatırlanacağı üzere firma diğer girdileri sabit tutarken ilave birim emek kullanıldığında üretimde ortaya çıkan artış bu ürünün marjinal fiziki ürünü olarak tanımlanır ve fiziki değerle ölçülür. Bu fiziki değer için, EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜ (MRP_L), KISACA EMEĞİN MARJİNAL ÜRÜNÜ (MP_L) yada emeğin marjinal verimliliği kavramları kullanılır. Firma emek talebine ilişkin kararlarda ise emeğin marjinal ürün hasılatı (MRP_L) kullanılır. Bu kavramlar arasında aşağıdaki verilen şekilde bir ilişki vardır.

$$(MRP_L) = (MR) \cdot (MP_L)$$

Emek girdisi için hesaplanan marjinal ürün hasılatı, en son emek biriminin maliyetini (buna marjinal faktör maliyeti (MFC) diyeceğiz) aşılırsa firma için ilave işçi almak kârlıdır. Emek girdisi için (MFC) ilave emek kullanıldığında firmanın toplam maliyetinde ortaya çıkan artıştır. Üretim faktörleri için (MFC) bu faktöre ödenen maliyettir.

Dolayısıyla emek girdisi için (MFC), emeğe ödenen ücrete eşittir. (MRC_L) = w

Rekabetçi piyasada marjinal hasılatı (MR) ürünün piyasa fiyatına eşittir. Rekabetçi piyasada marjinal ürün hasılatı (MRP_L) bazen marjinal ürün değeri olarak da adlandırılır ve P_x ürünün piyasa fiyatı olmak üzere ;

$$VMP_L \text{ ya da } MRP_L = P_x \cdot MP_L = w$$

eşitliği vardır. (MRP_L) eğrisi firma için emek talep eğrisidir. (MRP_L) eğrisi belli bir düzeydeki emek için firmanın ödemek istediği en yüksek ücret düzeyini gösterir. Ya da (MRP_L) eğrisi belli bir ücret düzeyinde firmanın istihdam edeceği emek miktarını gösterir.

Emek girdisi için talep eğrisi genellikle sol yukarıdan sağ aşağı doğru eğimlidir. Bu negatif eğrinin nedeni azalan marjinal verimler prensibidir. Sermaye girdisini sabit tutan bir firma kullandığı emek girdisini arttırdığında emek girdisinin marjinal verimliliği (MP_L) eninde sonunda azalır. İstihdam edilen emek sayısı arttığında emeğin marjinal verimliliği azaldığı için (MRP_L) de azalan olacaktır.

Rekabetçi piyasada firmanın kısa dönem kapanma noktasında ürün fiyatı ortalama değişken maliyetlidir. Semboller ile ifade edilirse;

$$P_x \leq \frac{wL}{x} = AVC$$

olduğunda üretim gerçekleşmeyecektir. Kapanma noktasını eşitlik durumunda ücret düzeyi hesaplaması için kullanırsak, emek faktörü için ortalama ürün hasılatını (ARP_L) elde etmiş oluruz.

$$\frac{P_x \cdot x}{L} = w \text{ olur ya da } P_x \cdot APP_L = w \text{ veya } ARP_L = w$$

Bu verilen eşitliklerin birbiri arasındaki ilişkiler Şekil 7.1 ile verilmiştir.

Kısa dönemde sermaye faktörünü sabit

(K)

aldığımız için firma emek girdisini artırmakla üretimini artırır. Dolayısıyla firmanın çözmesi gereken problem kârı maksimize edebilmek için kaç kişinin istihdam edilmesi gerektiği

(π)

sorusudur. kâr fonksiyonunu göstermek üzere

$$\pi = P_x X(K, L) - wL - rK$$

dir. Kârı maksimize eden emek miktarını belirlemek için, kâr fonksiyonunun emek girdisine göre türevinin alınıp sıfıra eşitlenmesi gerekir:

$$\frac{a_{\pi}}{a_L} = P_x \frac{a_x(K, L)}{a_L} - w$$

$$\text{buradan } P_x MP_L = w$$

şeklinde eşitliği düzenleyerek emek girdisi için talep kuralına ulaşılmış olur. Dolayısıyla kâr maksimizasyonu amaçlayan firmanın emek talebine ilişkin kuralı; emeğin marjinal ürün hasılatını, marjinal faktör maliyetine yani ücrete eşit olduğu düzeye kadar bu girdiyi kullanmasıdır. MRP_L ücret düzeyinden daha yüksek ise firma ilave emek kiralamakla kârı artırmaktadır. Eğer MRP_L ücretten daha düşük ise firma istihdam emeğini azaltmalıdır. Bu ilişki için bkz. Şekil 7.2

Benzer yöntem sermaye girdisi içinde uygulanabilir. sermayenin marjinal ürün hasılatı, sermayenin fiyatına ya da kira bedeline eşit olduğu noktaya kadar, girdi alınmaya devam edileceğine dair yaklaşım geçerliliğini korumaktadır. Firmanın maliyetleri ve hasılatları birkaç zaman dilimini kapsıyorsa bu durumda girdi talebi için kullanılan yöntem: marjinal ürün hasılatlarının bu günkü değerini, marjinal maliyetlerin bugünkü değerlerine eşitlemektedir. Bundan sonraki işleyiş emek piyasası ile aynıdır.

Faktör piyasasında kârı maksimize eden emek miktarının belirlenmesine ilişkin eşitliği (MR) · (MP_L) = w

Bu eşitlikten

$$MR = \frac{w}{MP_L}$$

elde edilir. Bu eşitlik hem girdi kiralama hem de üretim düzeyi seçimine ilişkin kuralı göstermektedir.

$$\frac{w}{MP_L} = MC$$

olduğunda

$$MR = \frac{w}{MP_L} = MC$$

yazılabilir.

Bu da bizi aynı matematiksel sonuca götürmektedir.

Şekil 7.3'de negatif eğimli talep eğrisi, eş ürün ve maliyet eğrileri kullanılarak elde edilmiştir. Burada girdi talep eğrisinin negatif eğimli oluşunu açıklamak için çıktı etkisi ya da bir başka deyişle ürün etkisi kullanılmıştır. Çıktı etkisi, emek fiyatı azaltıldığında firmanın kısa dönem MC eğrisi sağa kayar. MC eğrisindeki bu kayma rekabetçi piyasada firmanın gerçekleştireceği çıktı miktarını artırır. Çıktı miktarındaki artış ise talep edilecek emek miktarını artırır. Dolayısıyla ücretlerdeki azalış talep edilen emek miktarını artırır ve negatif eğimli faktör talep eğrisi çizilir.

REKABETÇİ PİYASADA UZUN DÖNEM ÜRETİM FAKTÖRÜ TALEBİ

Uzun dönemde firmanın kullandığı tüm girdiler değişkendir. Firma iki ya da daha fazla değişken girdiyi aynı zaman diliminde talep ettiği için, girdi talebine yönelik analiz biraz zorlaşacaktır. Firma uzun dönemde hem emek hem de sermaye girdisinin fiyatını ayarlayabilir. Böyle bir durumda emek girdisi fiyatı (ücret düzeyi) azaldığında talep edilen emek miktarı üzerinde iki tür etki oluşur. İlki kısa dönemde de gözlenen çıktı etkisidir. Çünkü emek girdisi ucuzladığında üretime ilişkin marjinal maliyet düşecektir (MC sağa kayacaktır). Rekabetçi piyasa da ürün fiyatı sabit olduğu için MC'nin sağa kayması firma için üretimi artırma anlamına gelir. Bu durumda emeğin marjinal ürün hasılatı eğrisi (MRPL) sağa kayacak ve talep edilen emek miktarını artıracaktır. Şekil 7.4 grafiksel olarak bu ilişkiyi anlatmaktadır. Firmanın belli bir çıktı düzeyini, mümkün olan en düşük maliyet ile gerçekleştirmek ekonomik etkinlik olarak adlandırılmakta ve maliyet minimizasyonu koşulu olarak bilinmektedir. Bu koşul, girdilerin marjinal verimlilikleri oranının girdi fiyatları oranına eşit olmasını gerektirir. Ücret artışı hem çıktı etkisi hem de faktör ikame etkisi yoluyla talep edilen emek miktarını ve emek talebinin konumunu belirler. Üretici dengesi analizinde her bir üretim düzeyi için veri alınan faktör fiyatları altında optimal girdi bileşimleri belirlenebiliyordur. Şekil 7.5'de ücret düzeyindeki artışın ortaya çıkardığı faktör ikame etkisi gösterilmiştir. Kısacası bir girdinin fiyatı diğerlerine kıyasla arttığı zaman,

ikamenin elverdiği ölçüde diğer girdiler fiyatı, artan girdinin yerine ikame edilecektir. Faktör ikame etkisi negatif yönlü işler, bu ise emek girdisi talep eğrisinin uzun dönemde negatif eğimli oluşunu açıklar.

Kısa dönemde olduğu gibi uzun dönemde de firma girdi fiyatındaki değişme karşısında çıktı miktarında ayarlama yapabilir, bu, çıktı ya da ürün etkisi olarak isimlendirilir. Ücret düzeyindeki artışa bağlı olarak ortaya çıkan çıktı etkisi aşağıdaki adımlardan oluşur:

Artan ücretler firmanın ortalama ve marjinal maliyetinde artışa neden olur.

Artan ortalama ve marjinal maliyetler ürün fiyatlarında artışa neden olur.

Fiyatlardaki artış sonucu tüketiciler bu ürünlerin tüketimini azaltırlar.

Firma buna bağlı olarak üretimini azaltacağından, üretimde kullandığı girdilerin miktarını azaltır.

Çıktı işleyişini daha iyi anlamak için Şekil 7.6 incelenebilir. Şekilden gözlenen çıktı etkisi sonucu daha az iş gücünün kullanılmış olmasıdır. Çoğu durumda bu tür bir gözlem beklenmektedir. Sonuç olarak bir girdinin fiyatı arttığında faktör ikame etkisinin negatif olduğu fakat çıktı etkisinin de negatif ya da pozitif olabileceğini şimdiye kadarki açıklamalar ile ortaya koyulmuştur.

ENDÜSTRİ VE PİYASA İÇİN FAKTÖR TALEP EĞRİLERİ

Bir ürün için piyasa talep eğrisini elde ederken bireysel tüketicilerin talepleri her bir fiyat düzeyinde yatay olarak toplanıyordu. Ancak faktör piyasasında durum biraz daha farklıdır. Bu nedenle emek girdisi için piyasa talep eğrisini elde ederken, önce her bir endüstri için emek talep eğrisini elde edip, daha sonra endüstrilerin emek talep eğrilerini yatay olarak toplayarak emek piyasası talep eğrisine ulaşırız.

Bir endüstri için girdi talep eğrisinin belirlenmesinde ilk adım, girdi fiyatları değiştiğinde hem firma tarafından üretilen çıktının düzeyinde hem de firmanın çıktı fiyatında değişikliklerin olabileceğini dikkate almaktır. Şayet tek bir üretici olsaydı, piyasa talep eğrisi kolaylıkla belirlenebilirdi. Çünkü marjinal ürün hasılatı eğrisi bu girdi için endüstri talep eğrisini oluşturacaktı. Ancak endüstride firma sayısı birden fazla olduğundan, firmalar arasındaki etkileşim nedeniyle analiz karmaşık hâle gelir.

Rekabetçi bir ürün piyasasında herhangi bir endüstrideki emek talep eğrisinin elde edilişi Şekil 7.7 de açıklanmıştır. Bu grafikten de görüleceği üzere ücret düşüklüğünden tek bir firma yararlanıyorsa ve ürünün fiyatı değişmiyorsa endüstri talep eğrisi daha yatık olacaktır. Ancak ücret düşüşünden tüm firmalar yararlanıyorsa firmalar üretimlerini artıracak, üretim artışı ürünün

fiyatında düşüşe neden olacak, tek tek firmaların emek talep eğrileri sola kayarken endüstri talep eğrisi ise daha dik bir konuma gelecektir. Endüstri emek talep eğrisini elde ettikten sonra son adım olarak piyasa emek talep eğrisini oluşturabiliriz. Burada oldukça basit bir yöntem izlenir. Tüm endüstrideki emek talep eğrileri, her bir ücret düzeyinde yatay olarak toplanır. Yalnız emek girdisi için değil, tüm girdiler için benzer yöntem uygulanır. Ürün piyasası rekabetçi özellik taşıyorsa bile benzer yöntemler uygulanır.

ÇIKTI PİYASASINDA MONOPOLCÜ GÜCÜ BULUNAN FAKTÖR TALEBİ

Bir üretim faktörü için talep, firmanın sahip olduğu piyasa gücüne bağlı olarak değişiklik gösterir. Şayet firma ürün piyasasında ya da faktör piyasasında monopolcü güce sahipse fiyatı marjinal maliyetin üzerinde belirleyecek, rekabetçi piyasaya kıyasla daha az üretim yapacak ve daha az girdi kullanacaktır.

Rekabetçi firma gibi monopolcü firma da üretim faktörü kiralınmasına ilişkin kararını kâr maksimizasyonu temelinde değerlendirir. Monopolcü firmanın marjinal hasılatını esneklik biçiminde yazarsak matematiksel olarak fiyatın MR'nin üzerinde değer alacağını gösterebiliriz:

$$MR = P_x \left(1 + \frac{1}{\varepsilon_d}\right)$$

Talep esnekliği sıfır ile eksi sonsuz arasında değer aldığı için, talep esnekliği eksi sonsuz olduğunda $MR = P_x$ olur ve rekabetçi sonuç ortaya çıkar. Bunun dışında talep esnekliğinin tüm negatif değerleri için MR daima fiyattan daha düşük değer alır. Geometrik olarak yorumlanırsa monopolcü firma negatif eğimli talep eğrisi ile karşı karşıyadır. Monopolcü daha fazla mal satmak istediğinde fiyatı düşürmek zorundadır dolayısıyla son birimden elde edilen marjinal hasılat fiyatın altında yer alır. İşte bu nedenle ilave girdinin marjinal ürün hasılatı hesaplanırken; o girdinin marjinal ürünü, ürünün piyasa fiyatından daha düşük olan marjinal hasılat ile çarpıldığı için, monopolcü güce sahip firmanın girdi talebinde rekabetçi piyasadaki firmaya kıyasla solda yer alır. Bu farklılık dışında tüm açıklamalar rekabetçi piyasadaki firmanın faktör talebi ile örtüşmektedir. Şekil 7.8 de hem monopolcü hem de rekabetçi firma için emek talep eğrileri gösterilmiştir. Dikkat edilirse rekabetçi piyasada kısa dönemdeki emek talebi daha sağda yer almakta ve emeğin marjinal ürünü sabit olan ürün fiyatı ile çarpılmaktadır. Rekabetçi piyasada firmanın emek talebine ilişkin yaptığımız tüm açıklamalar mal piyasasında monopol, monopolcü rekabet ve oligopol gibi piyasa yapıları için de

aynen geçerlidir. Tek fark emeğin marjinal ürün hasılatında ürün fiyatı yerine marjinal hasılatın kullanılmasıdır. Monopolcünün kısa dönem emek girdisi talep eğrisi iki nedenle negatif eğimlidir. İlk neden emeğin marjinal ürününün azalan olması, ikinci ise firmanın marjinal hasılatının azalan olmasıdır.

EMEĞİN FİYATINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERE KARŞI EMEĞİN TALEBİNİN DUYARLILIĞI

İkame ve çıktı etkileri, girdi talebinin faktör fiyatlarına duyarlılığını ölçmede bize yardımcı olabilecektir. Örneğin ücret arttığında üretimi sabit tutmak koşuluyla, emek girdisi kullanımında azalma, diğer girdilerin kullanımında ise artış ortaya çıkar ki bu, ikame etkisi nedeniyledir. Ücret artışından kaynaklanan çıktı etkisi, satışlarda ve üretimdeki azalmanın bir sonucudur. İşte bu iki etki sonucu, emek miktarında azalma olur. Şimdi bu azalmanın derecesini araştıralım. Bunun için de emek talebinin ücret esnekliğine bakmamız lazım. Emek talebinin ücret esnekliği, belli bir kategorideki emek piyasasında ücretlerde meydana gelen yüzdesel değişimin bu spesifik emek piyasasındaki istihdamı (çalışan sayısını) nasıl etkilediğini ölçer ve şu şekilde formüle edilir:

$$\varepsilon_{LW} = \frac{\frac{\Delta L}{L} \cdot 100}{\frac{\Delta w}{w} \cdot 100} \quad \text{yada} \quad \varepsilon_{LW} = \frac{\Delta L}{\Delta w} \cdot \frac{w}{L}$$

Hicks-Marshall kuralları olarak adlandırılan ve belli bir endüstride emek talebinin esnekliğini artıran faktörleri kısaca açıklarsak:

Nihai ürün için talep esnekliği yüksek ise çıktı etkisi ve dolayısıyla emek talebi ücret esnekliği yüksek olur.

Girdiler arasında ikame kolay olduğunda emek talebi daha esnek olacaktır. Emek girdisi için söylersek emek talebinin ücret esnekliği, emeği diğer faktörlerle ikame etmenin göreceli olarak daha kolay olduğu durumlarda daha yüksek olur.

Emek dışındaki diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği yüksek ise emek talebinin ücret esnekliği de yüksek olur.

Toplam maliyet içerisinde emek girdisinin payı yüksek olduğunda emek talebinin ücret esnekliği de büyük olacaktır. Ücret düzeyi yükseldiğinde firmanın maliyetleri de artar.

GİRDİ ARZ EĞRİSİ

Firmalar üretimleri için gerekli olan girdileri üç ana kaynaktan sağlar. Emek girdisi bireyler tarafından sağlanır, sermaye girdisi başka firmalardan ya satın alınır ya da kiralanır, son olarak doğal kaynaklar yerden çıkartılıp ya doğrudan kullanılır ya da başka firmalara satılır.

Birey fayda maksimizasyonu aracılığı ile zaman kullanımına ilişkin karar verecektir. Basit neoklasik modelde bireysel fayda fonksiyonu iki malı

içermektedir. Burada ise fayda fonksiyonunu gelirin (Y) ve boş zamanın (H) bir fonksiyonu olarak alacağız. Matematiksel ifadeyle;
 $U = U(Y, H)$

Burada fayda (U), gelir (Y) ve boş zamanın (H) alternatif kombinasyonlarına bağlı fayda düzeyini temsil etmekte ve her bir fayda düzeyi için orijine göre dış bükey bir farksızlık eğrisi çizilmektedir. Bütçe kısıtının yatay eksenini (Boş zaman eksenini - H) kestiği nokta 24 ile sınırlandırılmıştır. Çünkü bu, bireyin bir günde kullanabileceği maksimum boş zamandır. Bütçe kısıtının dikey eksenini kestiği nokta ise bireyin hiç boş zaman kullanmadığında, 24 saat çalıştığında elde edeceği maksimum gelir olup ücret düzeyi ile 24 saatlik sürenin çarpımına eşittir. Şayet bireyin emek dışı geliri (kira, faiz vb.) var ise buna ilave edilir. Bu açıklamalar çerçevesinde bireyin bütçe kısıtını yazarsak:
 $Y = w(24 - H) + \bar{Y}$ olacaktır.

Bireyin emek dışı gelirinin ($\bar{Y}$) olmadığını varsayıp (bireyin gelirinin bu kısmı kaç saatlik çalışmayı tercih ettiğinden bağımsız olduğu için) bütçe kısıtını yeniden yazarsak:
 $Y = 24w - wH$ olur.

Bütçe kısıtının eğimi ise negatif işaretli olacaktır.
 $\left(\frac{\Delta Y}{\Delta H} = -w\right)$.

Bireyin faydasının maksimize olduğu noktada farksızlık eğrisinin eğiminin (-MRS), bütçe kısıtı eğimine (-w) eşit olması gerekmektedir. Çünkü farksızlık eğrisi eğimi; tüketicinin boş zamanını bir saat artırdığında vazgeçmeyi arzuladığı gelir düzeyini gösterir. Bütçe kısıtının eğimi ise piyasada geçerli olan Y ve H arasındaki değişim oranıdır. Fayda maksimizasyonu için bu ikisinin eşit olması gerekmektedir. Böylece dengede optimal bileşime ulaşılır.

$$-\frac{\Delta Y}{\Delta H} = MRS_{YH} = \frac{MU_H}{MU_Y} = \frac{w}{1}$$

Bu analizin ayrıntılı incelemesi Şekil 7.9a ve 7.9b'de verilmiştir. Ayrıca Şekil 7.10 da geriye bükümlü emek arz eğrisinin grafiği verilmiştir.

EMEK PİYASASINDA DENGİ

Bir piyasada faktör arzının faktör talebine eşit olduğu düzeyde bu girdinin denge fiyatı ve denge istihdam düzeyi belirlenir. Şekil 7.11'de böyle bir denge durumu gösterilmiştir. Her ne kadar bu şekil genel olarak emek piyasasındaki denge ücret ve istihdam düzeyini belirlemek için kullanılmış olsa da belirli özellikleri olan emek piyasaları ve diğer girdi piyasaları için de kullanılabilir.

MONOPSONCU FAKTÖR PİYASALARI

Bazı girdi piyasalarında üretim faktörü kiralayanlar ya da satın alanlar monopsoncu güce sahip olabilir. Örneğin küçük bir kasabadaki tek maden ocağı firması iş gücü piyasasında monopson olabilir. Monopsoncu gücün varlığı üretim faktörü kiralayanların ya da satın alanların girdi fiyatlarını etkilemesi durumunda gözlemlenir. Monopsoncu piyasada denge ve istihdam düzeyinin belirlenmesi için Şekil 7.12' iki ayrı grafik verilmiştir. Monopsoncu firmanın gerçek girdi talep eğrisi tek bir notadan oluşmaktadır. Bu neden monopsoncu firma için faktör talep eğrisi çizilememektedir. İki taraflı monopol faktör piyasasında monopol ve monopson özelliklerinin tek bir modelde gösterilmesi ile ortaya çıkar. Yani girdi piyasasında her iki tarafın da monopolcü güce sahip olması durumunda gözlenir. Bu durumu analiz etmek için Şekil 7.13 çizilmiştir.

EKONOMİK RANT

Ekonomik rant kavramı faktör piyasasının nasıl işlediğini anlamamıza olanak sağlar. Uzun dönemde çıktı piyasasının işleyişini açıklarken firmanın çıktısını elde ederken katlandığı üretim maliyeti üzerindeki talep edenlerin ödemelerini ekonomik rant olarak tanımlamıştık. Faktör piyasası içinde ekonomik rant; firmanın girdi için ödemek istediği fiyat ile bu faktörün kullanılması için ödenmesi gereken minimum harcama arasındaki farktır. rekabetçi emek piyasasında ekonomik rant kavramını açıklamak için Şekil 7.14 çizilmiştir.

SORU-CEVAP

SORU:

Emek girdisi için marjinal faktör maliyeti (MFC) nedir?

CEVAP:

Emek girdisi için marjinal faktör maliyeti (MFC) ilave emek kullanıldığında firmanın toplam maliyetinde ortaya çıkan artıştır. Üretim faktörleri için rekabetçi piyasa geçerli olduğunda, marjinal faktör maliyeti, bu faktöre ödenen bedeldir. Dolayısıyla emek girdisi için MFC, emeğe ödenen ücrete eşittir.

2

SORU:

Marjinal ürün hasılatı eğrisi (MRPL) firma için neyi gösterir?

CEVAP:

Marjinal ürün hasılatı eğrisi (MRPL) firma için emek talep eğrisidir. Daha açık ifadeyle, sermaye girdisi sabit olduğunda firma için emeğin marjinal ürün hasılatı eğrisi EMEK FAKTÖRÜNE İLİŞKİN TALEP EĞRİSİDİR. (MRPL) eğrisi belli bir düzeydeki emek

için firmanın ödemek istediği en yüksek ücret düzeyini gösterir. Ya da (MRPL) eğrisi, belli bir ücret düzeyinde firmanın istihdam edeceği emek miktarını gösterir.

3

SORU:

Kâr maksimizasyonu amaçlayan firmanın emek talebine ilişkin kural nedir?

CEVAP:

Kâr maksimizasyonu amaçlayan firmanın emek talebine ilişkin kuralı; emeğin marjinal ürün hasılatını, marjinal faktör maliyetine yani ücrete eşit olduğu düzeye kadar bu girdiyi kullanmasıdır. Şayet MRPL ücret düzeyinden daha yüksek ise firma ilave emek kiralamakla kârı artırmaktadır.

4

SORU:

Kısa dönem emek talep eğrisi neden negatif eğimlidir?

CEVAP:

Kısa dönem emek talep eğrisinin negatif eğimli oluşunda çıktı etkisi: Emek fiyatı azaldığında firmanın kısa dönem MC eğrisi sağa kayar. MC eğrisindeki bu kayma rekabetçi piyasada firmanın gerçekleştireceği çıktı miktarını artırır. Çıktı miktarındaki artış ise talep edilecek emek miktarını artırır. Dolayısıyla ücretlerdeki azalış talep edilen emek miktarını artırır ve negatif eğimli faktör talep eğrisi çizilir.

5

SORU:

Uzun dönem emek talep eğrisi kısa dönem için çizilen emek talep eğrisinden daha yatık olmasının nedeni nedir?

CEVAP:

Uzun dönem emek talep eğrisi kısa dönem için çizilen emek talep eğrisinden daha yatıktır, bir başka ifade ile ücret değişikliklerine karşı daha duyarlıdır. Bu duyarlılığın nedeni ise üretim sürecinde girdiler arasında ikamenin yapılabilmesidir.

6

SORU:

Emek girdisi talep eğrisi uzun dönemde neden negatif eğimlidir?

CEVAP:

Bir girdinin fiyatı diğerlerine kıyasla arttığı zaman, ikamenin elverdiği ölçüde diğer girdiler fiyatı, artan girdinin yerine ikame edilecektir. Faktör ikame etkisi negatif yönlü işler, bu ise emek girdisi talep eğrisinin uzun dönemde negatif eğimli oluşunu açıklar.

7

SORU:

Ücret düzeyindeki artışa bağlı olarak ortaya çıkan çıktı etkisi hangi adımlardan oluşur?

CEVAP:

Ücret düzeyindeki artışa bağlı olarak ortaya çıkan çıktı etkisi aşağıdaki adımlardan oluşur:

ARTAN ÜCRETLER FİRMANIN ORTALAMA VE MARJİNAL MALİYETİNDE ARTIŞA NEDEN OLUR.
ARTAN ORTALAMA VE MARJİNAL MALİYETLER ÜRÜN FİYATLARINDA ARTIŞA NEDEN OLUR.
FİYATLARDAKİ ARTIŞ SONUCU TÜKETİCİLER BU ÜRÜNLERİN TÜKETİMİNİ AZALTIRLAR.
FİRMA BUNA BAĞLI OLARAK ÜRETİMİNİ AZALTACAĞINDAN, ÜRETİMDE KULLANDIĞI GİRDİLERİN MİKTARINI DA AZALTIR.

8

SORU:

Emek piyasası talep eğrisine nasıl ulaşırız?

CEVAP:

Emek girdisi için piyasa talep eğrisini elde ederken, önce her bir endüstri için emek talep eğrisini elde edip, daha sonra endüstrilerin emek talep eğrilerini yatay olarak toplayarak emek piyasası talep eğrisine ulaşırız.

9

SORU:

Bir endüstri için girdi talep eğrisinin belirlenmesinde ilk adım nedir?

CEVAP:

Bir endüstri için girdi talep eğrisinin belirlenmesinde ilk adım, girdi fiyatları değiştiğinde hem firma tarafından üretilen çıktının düzeyinde hem de firmanın çıktı fiyatında değişikliklerin olabileceğini dikkate almaktır.

10

SORU:

Ücret düşüklüğünden tek bir firma yararlanıyorsa ve ürünün fiyatı değişmiyorsa endüstri talep eğrisi nasıl olur?

CEVAP:

Ücret düşüklüğünden tek bir firma yararlanıyorsa ve ürünün fiyatı değişmiyorsa endüstri talep eğrisi daha yatık olacaktır.

11

SORU:

Ücret düşüşünden tüm firmalar yararlanıyorsa endüstri talep eğrisinin konumu nasıl olur?

CEVAP:

Ücret düşüşünden tüm firmalar yararlanıyorsa firmalar üretimlerini artıracak, üretim artışı ürünün fiyatında düşüşe neden olacak, tek tek firmaların emek talep eğrileri sola kayarken endüstri talep eğrisi ise daha dik bir konuma gelecektir.

12

SORU:

Firma ürün piyasasında ya da faktör piyasasında monopolcü güce sahipse nasıl davranacaktır?

CEVAP:

Şayet firma ürün piyasasında ya da faktör piyasasında monopolcü güce sahipse fiyatı marjinal maliyetin üzerinde belirleyecek, rekabetçi piyasaya kıyasla daha az üretim yapacak ve daha az girdi kullanacaktır.

13

SORU:

Monopolcü firma üretim faktörü kiralama konusunda kararını nasıl verir?

CEVAP:

Rekabetçi firma gibi monopolcü firma da üretim faktörü kiralmasına ilişkin kararını kâr maksimizasyonu temelinde değerlendirir. İlave girdinin sağladığı hasılat, bu ilave girdinin maliyetini aşıyorsa firma istihdam edeceği girdi miktarını artırır.

14

SORU:

Monopolcünün kısa dönem emek girdi talep eğrisi neden negatif eğimlidir?

CEVAP:

Monopolcünün kısa dönem emek girdisi talep eğrisi iki nedenle negatif eğimlidir. İlk neden emeğin marjinal ürününün azalan olması, ikincisi ise firmanın marjinal hasılatının azalan olmasıdır.

15

SORU:

Hangi durumda kaynakların etkin kullanımı sağlanmış olur?

CEVAP:

Girdi ve çıktı piyasalarında tam rekabet koşulları geçerli olduğunda, kaynakların etkin kullanımı sağlanmış olur. Çünkü toplam fayda ve toplam maliyet arasındaki fark maksimum düzeye ulaşmıştır. Bu açıdan baktığımızda etkinlik; ilave emek biriminin istihdamı ile elde edilen ilave hasılat, ilave çıktının tüketicilere sağladığı faydaya eşitliğini gerektirmektedir.

16

SORU:

Emek talebinin ücret esnekliği neyi ölçer?

CEVAP:

Emek talebinin ücret esnekliği, belli bir kategorideki emek piyasasında ücretlerde meydana gelen yüzdesel değişimin bu spesifik emek piyasasındaki istihdamı (çalışan sayısını) nasıl etkilediğini ölçer

17

SORU:

Emek dışındaki diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği yüksek ise emek talebinin ücret esnekliği nasıl olur?

CEVAP:

Emek dışındaki diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği yüksek ise emek talebinin ücret esnekliği de yüksek olur. Örneğin sermaye arzı esnek ise ücret artışı durumunda, firma emek girdisi yerine sermaye girdisini kolaylıkla kullanabilecektir.

18

SORU:

Toplam maliyet içerisinde emek girdisinin payı yüksek olduğunda ücret düzeyi yükseldiğinde firma nasıl davranacaktır?

CEVAP:

Toplam maliyet içerisinde emek girdisinin payı yüksek olduğunda emek talebinin ücret esnekliği de büyük

olacaktır. Ücret düzeyi yükseldiğinde firmanın maliyetleri de artar. Rekabetçi bir piyasada bu durum üretilen ürünlerin fiyatlarının da artmasına ve insanların bu ürünü daha az almalarına neden olur. Sonuçta firma daha az mal üretir, bu çıktı etkisi sonucunda daha az emek girdisi talep edilir. Bu yolla çıktı etkisi ikame etkisini güçlendirir.

19

SORU:

Firmalar üretimleri için gerekli olan girdileri hangi kaynaktan sağlarlar?

CEVAP:

Firmalar üretimleri için gerekli olan girdileri üç ana kaynaktan sağlar. Emek girdisi bireyler tarafından sağlanır, sermaye girdisi başka firmalardan ya satın alınır ya da kiralanır, son olarak doğal kaynaklar yerden çıkartılıp ya doğrudan kullanılır ya da başka firmalara satılır.

20

SORU:

Faktör piyasasında ekonomik rant nedir?

CEVAP:

Faktör piyasası içinde ekonomik rant; firmanın girdi için ödemek istediği fiyat ile bu faktörün kullanılması için ödenmesi gereken minimum harcama arasındaki farktır.

ÜNİTE 8: GENEL DENGİ VE REFAH EKONOMİSİ

Ekonomide girdi ve çıktılar için fiyatlar seti, girdilerin firmalara tahsisi ve çıktılarının tüketicilere tahsisi ekonomideki denge unsurlarıdır. Firmalar veri denge girdi fiyatları altında kârlarını maksimize ederler. Bu durumda elde edilen dengeye rekabetçi genel denge denir. Tek bir piyasadaki denge üzerinde duruluyor ve diğer piyasalarda bir değişiklik olmadığı varsayılıyorsa incelenen denge rekabetçi kısmi dengedir. Kısmi denge analizi ile tek bir piyasada çıktı ve fiyat düzeyi belirlenirken diğer piyasalardaki fiyat verileri alınır. Oysa genel denge analizinde birden fazla piyasadaki çıktı ve fiyat düzeylerinin nasıl belirlendiği araştırılır. Kısmi denge kavramı, Alfred Marshall genel denge kavramı ise Leon Walras adı ile anılmaktadır. Genel denge analizi ile bütünleşen konulardan birisi de refah ekonomisidir. En çok kullanılan refah kriterlerinden birisi Pareto Optimalite kriteridir. Bu kriteri göre hiç kimsenin refahını azaltmaksızın bazı bireylerin refahını artıran her türlü değişiklik toplumun refahını artırır.

TÜKETİCİLER ARASI DEĞİŞİMDE ETKİNLİK VE GENEL DENGİ

Edgeworth kutu diyagramında sadece iki tüketicinin ve iki malın bulunduğu basit bir modelden hareket edilmektedir. Her tüketici başlangıçta belirli birer mal demetine sahiptir. Bu malların belirli miktarları rekabetçi bir piyasada tüketiciler arasında değiştirilmektedir. Kuramı geliştirmek için basitleştirilen bu model daha sonra n sayıda tüketici ve m sayıda mal için genelleştirilir. Basit modelimizin varsayımları;

Ekonomide iki mal vardır (X, Y)

Ekonomide iki tüketici vardır (A, B)

Tüketici A' nın başlangıçta sahip olduğu

$$(\bar{X}_A, \bar{Y}_A)$$

mal demeti

Tüketici B' nin başlangıçta sahip olduğu mal

$$(\bar{X}_B, \bar{Y}_B)$$

demeti

Tüketiciler normal davranış özelliklerine göre tercihleri yansıtan farksızlık eğrilerine sahiptirler, yani farksızlık eğrileri orijine göre dışbükeydir.

Tüketicilerin fayda fonksiyonları birbirinden bağımsızdır.

Analiz tam rekabet piyasasında yapılmaktadır, tüm girdi ve çıktı fiyatları veri olarak alınmaktadır.

Analize işlem maliyetlerine, dış ticaret ve devlet dâhil edilmemiştir.

A ve B tüketicilerinin başlangıç dağılımında değişime neden ihtiyaç duydukları ve nasıl dengeye ulaştıkları Edgeworth diyagramı çerçevesine açıklanabilir (Şekil 8.1 bakınız). Rekabetçi işleyiş, ekonomiyi Pareto optimumuna ulaştırmaktadır. Burada tüketici tercihleri ile ilgili aksiyomların geçerli olduğu (farksızlık eğrileri orijine dışbükeydir, süreklilik vardır) ve tüketimde dışsallığın bulunmadığı varsayımı altında transfer ve değişim sonucu yeni bir dengeye ulaşılmaktadır ki bu refah ekonomisinde ikinci teorem olarak adlandırılır.

ÜRETİMDE ETKİNLİK VE GENEL DENGİ

Üretim sürecinde elde edilen ürünlerden (çıkılardan) birinin üretim miktarını azaltmadan, diğerinin miktarının artırılmasının olanaksız olduğu durumda, girdilerin etkin dağılımının gerçekleştiği, dolayısıyla üretimde etkinliğin sağlandığı kabul edilir. İki mal için üretim fonksiyonları aşağıdaki gibidir:

$$1. X = x(K_x, L_x) \text{ ve } Y = y(K_y, L_y)$$

$$K_X + K_Y = \bar{K}$$

2. Maksimum elverişli sermaye miktarı

$$L_X + L_Y = \bar{L}$$

3. Maksimum elverişli emek miktarı

Burada X ve Y üretilen iki mal, K ve L ise üretimde sermaye ve emeği göstermektedir. Edgeworth kutu diyagramında eş ürün eğrilerinin birbirlerine teğet oldukları noktaların geometrik yeri, etkin üretim setini ya da üretimin anlaşma eğrisini gösterir (Şekil 8.4 bakınız).

Etkin üretim seti üzerinde her noktada üretimde etkinlik sağlanmış olup bu etkin üretim seti, üretim imkânları sınırı eğrisini elde etmek için kullanılır. Üretimde etkinlik:

$$MRTS_{KL}^X = MRTS_{KL}^Y = \frac{w}{r}$$

eşitliğini gerektirir.

DAĞILIMDA VE ÜRETİMDE GENEL DENGİ (ÜRETİM İMKÂN LARI SINIRI ÜZERİNDE FAYDA MAKSİMİZASYONU)

Burada amaç hem dağılımda hem de üretimde genel dengeye ulaşmaktır. Yani her mal için üretimde etkinliğin ve her tüketici için Pareto optimalitesinin sağlanması, amaçlanan genel denge için gereklidir.

Tek bir tüketicinin üretim imkânları sınırı üzerinde fayda maksimizasyonuna ulaşması için; tüketicinin marjinal ikame oranını, üretim imkânları sınırı üzerindeki marjinal dönüşüm oranına eşitlemesi gerekiyordu. Yine iki veya daha fazla tüketici olması durumunda, Pareto optimalite, tüketiciler için marjinal ikame oranlarının birbirine eşit olmasını gerektiriyordu. Bu nedenle iki tüketici olması durumunda (daha fazla sayıda tüketici için genelleştirilebilir) hem üretimde etkinliğin sağlanması hem de tüketiciler arasında Pareto optimalitenin sağlanması için genel dengede bu iki koşulun birlikte sağlanması gerekir. Böylece genel denge koşulumuz iki tüketici için aşağıdaki şekilde olur:

$$MRS_{YX}^A = MRS_{YX}^B = MRT_{YX}$$

Şekil 8.8'de tüketicinin farksızlık eğrisi ile üretim imkânları eğrisinin teğet olduğu noktadan geçen doğrunun eğimi X ve Y arasındaki zımnî fiyat oranını belirlemektedir. Bu fiyat oranı hem marjinal dönüşüm oranına hem de tüketicinin marjinal ikame oranına eşittir:

$$\frac{P_X}{P_Y} = MRS_{YX} = MRT_{YX}$$

Sonuç olarak teğetin eğimine göre aşağıdaki eşitlik sağlanmakta ve böylece ekonomi için genel dengeye ulaşılmaktadır.

$$MRS_{YX}^A = MRS_{YX}^B = MRT_{YX} = \frac{P_X}{P_Y}$$

İKİNCİ EN İYİ TEOREM

Bu teoremden Pareto koşullarına ulaşmak üzere geliştirilen kısmi politikaların gerekli olup olmadığı sorgulanmaktadır. Burada en iyi politika, mümkün olduğunca çok sayıda Pareto koşulları gerçekleştirerek optimuma yaklaşmak mıdır, yoksa Pareto koşullarından bir kısmının sağlanması gereksiz ve istenilmeyen bir durum mudur? İkinci en iyi teorem bu soruyu yanıtlamaya çalışmaktadır. Eğer Pareto optimal koşulların tümü sağlanamıyorsa bu koşullardan mümkün olduğunca çoğunun sağlanmasına yönelik istekler gereksizdir. İkinci en iyi teoremin genel ifadesi bu şekildedir.

SOSYAL REFAH KRİTERLERİ

Bir kişinin durumu iyileşirken diğer kişilerin durumlarının kötüleşmediği Pareto kriterinde veri olarak gelir dağılımı alınarak optimal bölüşüm araştırılmaktadır. Tüketiciler arasında yeni bir gelir dağılımı yapıldığında sosyal refahın yükseltilebileceği tartışmaya açık bir konudur. İktisatçılar bazılarının durumunu iyileştirirken bazılarının durumunu kötüleştiren bir politika uygulamasının sosyal iyileşme olup olmadığını değerlendirmek için bazı kriterler geliştirmişlerdir. Bu kriterlerden bazıları şunlardır: Kaldor ve Hicks Kriterleri; Kaldor kriterine göre bir politikanın uygulanması sonucunda ortaya çıkan yeni durumdan kazançlı çıkacak olanlar, zarar görenlerin kayıplarını tam olarak telafi etseler bile, hala kazançlı iseler yeni durum bir sosyal iyileşme olarak algılanmalıdır. Hicks kriterine göre, bir politika uygulamasından zarar görenler, bu politikanın uygulanmaması için, önerdikleri parasal ödemelerle kazançlı çıkanları ikna edemiyorlarsa bu durum bir sosyal iyileşmedir. Scitovsky Kriteri; Scitovsky'e göre bir politika değişikliğinin bir sosyal iyileşme olarak değerlendirilebilmesi için hem Kaldor hem de Hicks kriterlerine uygun olması gerekir. Yani politika değişikliğinin yol açtığı refah artışından söz edilebilmesi için, avantajlı duruma geçenlerin kazançları, kaybedenlerin zararlarından büyük olmalıdır. Ayrıca, buna ek olarak kazançlı olanların zarar görenleri ikna edebilmeleri, zarar görenlerin ise kazançlı duruma gelenleri böyle bir değişimin olmaması için ikna edememeleri gerekmektedir. Yukarıda kısaca açıklanan kriterlere yönelik en önemli eleştiri farklı kişilere yapılacak nispi ödemelerle, mevcut gelir dağılımına bağlı kişisel refah düzeylerin karşılaştırılmasındaki güçlüklerdir.

REFAH EKONOMİSİ VE GERÇEK DÜNYA

Devletin ekonomide nasıl bir rol oynaması gerektiği en çok tartışılan konulardandır. Devletin temel işlevi, piyasaların en iyi biçimde işlevlerini yerine getirebilmesi için gerekli olan mülkiyet hakları ile ilgili düzenlemeleri yapmaktır. Bu anlamda devlet, gerekli yasal düzenlemeleri yapmalı ve adalet sistemini en iyi biçimde çalıştırmalıdır. Gerçek yaşamda her şey iki nedenden ötürü daha karmaşıktır. Bunlardan ilki, refah ekonomisinde birinci teoremin varsayımlarıdır. Gerçek yaşama tam olarak uymasa bile, bu durum devletin ekonomik yaşamdaki rolünün çok sınırlayıcı olmasını gerektirmez. İkincisi, tüm varsayımlar geçerli olsa bile, kaynakların dağıtımı sonucu ortaya çıkan durum toplumun ahlak standartları ile örtüşmeyebilir. Bu iki konuyu piyasa başarısızlığı ve eşitlik kavramları altında inceleyelim. Piyasalarda herhangi bir müdahale olmaksızın bile iki temel nedenden dolayı kaynak dağıtımında etkinlik sağlanamayabilir. Bunlar piyasa gücünün oluşması, piyasaların var olmaması ve etkin olarak işlememesidir. Eşitlik konusunda bir değerlendirme yapabilmek için tek başına Pareto kriterini kullanmak yeterli olmaz. Çünkü Pareto etkinliği kriteri, bireylerin elde ettiği faydaların ölçülüp karşılaştırılabilir olduğunu kabul etmez. Sonuç olarak, bir ekonomi Pareto anlamında etkin bir kaynak dağıtım süreci yaratsa bile, refahın daha adil dağıtılabilmesi için regülasyonlar ya da devlet müdahalesi gereklidir.

SORU-CEVAP

SORU: KISMİ DENGİ KAVRAMI HANGİ İSİMLE ANILMAKTADIR

CEVAP: ALFRED MARSHALL.

2

SORU: REKABETÇİ GENEL DENGİ ANALİZİ İLE REKABETÇİ KISMİ DENGİ ANALİZİ ARASINDAKİ FARK NEDİR?

CEVAP: KISMİ DENGİ ANALİZİ İLE TEK BİR PİYASADA ÇIKTI VE FİYAT DÜZEYİ BELİRLENİRKEN DİĞER PİYASALARDAKİ FİYATLAR VERİ ALINIR. OYSA GENEL DENGİ ANALİZİNDE BİRDEN FAZLA PİYASADAKİ ÇIKTI VE FİYAT DÜZEYLERİNİN NASIL BELİRLENDİĞİ ARAŞTIRILIR.

3

SORU: YAYGIN OLARAK KULLANILAN OPTİMALİTE KRİTERLERİNDEN BİRİ OLAN

PARETO OPTİMALİTE KRİTERİ NEDİR? AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: BU KRİTERE GÖRE HİÇ KİM SENİN REFAHINI AZALTILMAKSIZIN BAZI BİREYLERİN REFAHINI ARTIRAN HER TÜRLÜ DEĞİŞİKLİK TOPLUMUN REFAHINI ARTIRIR. BU DURUMDA MALLARIN VEYA ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN MEVCUT DAĞILIMINDAKİ BİR DEĞİŞİKLİK, KİM SENİN REFAHINI AZALTMADAN EN AZ BİR BİREYİN REFAHINI ARTIRIYORSA TOPLUMSAL REFAH ARTACAK, EN AZ BİR BİREYİN DURUMU KÖTÜLEŞTİRİYORSA TOPLUMSAL REFAH AZALACAKTIR.

4

SORU: MARJİNAL DÖNÜŞÜM ORANI NEDİR?

CEVAP: BİR MالدAN ÜRETİLEN MİKTAR BELLİ İKEN ÖTEKİ MالدAN ÜRETİLEBİLECEK MAKSİMUM MİKTARI GÖSTEREN ÜRETİM İM KÂNLARI SINIRI EĞRİSİ ÜZERİNDEKİ HERHANGİ BİR NOKTADAN ÇİZİLEN TEĞETİN EĞİMİNİN NEGATİF İŞARETLİSİ, MARJİNAL DÖNÜŞÜM ORANINI GÖSTERİR

5

SORU: ANLAŞMA VEYA SÖZLEŞME EĞRİSİ OLARAK ADLANDIRILAN EĞRİ NASIL ELDE EDİLİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: EDGEWORTH KUTU DİYAGRAMI İÇERİSİNDE HERHANGİ BİR NOKTA BAŞLANGIÇ DAĞILIMI OLARAK ALINABİLİR. EĞER BU NOKTADA HER İKİ TÜKETİCİ İÇİN MRS EŞİT DEĞİLSE TÜKETİCİLER İÇİN DEĞİŞİME GİTMEK YARAR SAĞLAYACAKTIR. DEĞİŞİM HER İKİ TÜKETİCİYE AİT FARKSIZLIK EĞRİSİNİN BİRBİRİNE TEĞET OLDUĞU NOKTADA SON BULUR. BU TEĞET NOKTALARININ HER BİRİNDE BAŞLANGIÇ DAĞILIMI VERİ İKEN ARTIK DEĞİŞİM YAPILMAMAKTADIR. İKİ TÜKETİCİ İÇİN DEĞİŞİMİN SON BULDUĞU VE MARJİNAL İKAME ORANLARININ EŞİT OLDUĞU PARETO OPTİMUM NOKTALARIN BİRLEŞTİRİLMESİYLE ELDE EDİLEN EĞRİ, ANLAŞMA EĞRİSİ VEYA SÖZLEŞME EĞRİSİ OLARAK ADLANDIRILIR.

6

SORU: KALDOR, HICKS VE SCİTOVSKY KRİTERLERİNE GELEN ELEŞTİRİLERE BERGSON TARAFINDAN GETİRİLEN ÖNERİLER NELERDİR?

CEVAP: BERGSON'A GÖRE GÜÇLÜĞÜ AŞMANIN TEK YOLU, GELİR DAĞILIMINDA ADALET UNSURUNU İÇEREN BİRTAKIM DEĞER YARGILARINI BELİRLEMektir. ANCAK O ZAMAN BU DEĞER YARGILARININ İŞİĞİ ALTINDA, FARKLI DURUMLAR, KAZANÇLARI VE KAYIPLARI YÖNÜNDEN BİRBİRLERİYLE KARŞILAŞTIRILABİLİR. BU TÜR DEĞER YARGILARININ OLUŞTURULMASI İSE MİKRO EKONOMİNİN UĞRAŞ ALANI DIŞINDADIR. BUNA RAĞMEN YİNE DE BU KONUDA ORTAYA ATILMIŞ BAZI KRİTERLERDEN KISACA BAHSEDİLEBİLİR. EŞİTLİKÇİ YAKLAŞIM TOPLUM AÇISINDAN EN İYİ DURUM OLARAK HERKESİN EŞİT OLDUĞUNU İLERİ SÜRER. BUNA GÖRE GELİR DAĞILIMINDA MUTLAK EŞİTLİĞE YÖNELİK HER POLİTİKA İYİDİR.

7

SORU: REFAH EKONOMİSİ BAĞLAMINDA GERÇEK YAŞAMDA HER ŞEY İKİ NEDENDEN ÖTÜRÜ DAHA KARMAŞIKTIR. BUNLAR NELERDİR?

CEVAP: GERÇEK YAŞAMDA HER ŞEY İKİ NEDENDEN ÖTÜRÜ DAHA KARMAŞIKTIR VE BU NEDENLE ÜZERİNDE ÖZENLE DURULMASI GEREKİR. BUNLARDAN İLKİ, REFAH EKONOMİSİNDE BİRİNCİ TEOREMİN VARSAYIMLARIDIR. GERÇEK YAŞAMA TAM OLARAK UYMASA BİLE, BU DURUM DEVLETİN EKONOMİK YAŞAMDAKİ ROLÜNÜN ÇOK SINIRLAYICI OLMASINI GEREKTİRMEZ. İKİNCİSİ, TÜM VARSAYIMLAR GEÇERLİ OLSA BİLE, KAYNAKLARIN DAĞITIMI SONUCU ORTAYA ÇIKAN DURUM TOPLUMUN AHLAK STANDARTLARI İLE ÖRTÜŞMEYEBİLİR.

8

SORU: REFAH EKONOMİSİNDE BİRİNCİ TEOREM OLARAK BİLİNER DURUM NASILDIR?

CEVAP: BELİRLİ KOŞULLAR ALTINDA HER REKABETÇİ DENGİ, PARETO OPTİMALDİR VE DAĞILIMDA ETKİNLİK SAĞLANMIŞTIR. BU DURUM REFAH EKONOMİSİNDE BİRİNCİ TEOREM OLARAK BİLİNMEKTEDİR.

9

SORU: TÜKETİCİLER ARASINDA MALLARIN ETKİN DAĞILDIĞI YA DA PARETO ANLAMDA OPTİMALİTENİN SAĞLANDIĞI DURUM NASILDIR? KISACA İFADE EDİNİZ

CEVAP: MALLARIN TÜKETİCİLER ARASINDA ETKİN DAĞILIMININ SAĞLANMASI SONUCUNDA TÜKETİCİLERİN DAHA İYİ KONUMA GEÇMELERİ, TÜKETİCİLER ARASINDA DEĞİŞİMİ GEREKLİ KILAR. ÜRETİMİN OLMADIĞI BASİT BİR MODEL ÇERÇEVESİNDE, TÜKETİCİLERİN BAŞLANGIÇTA SAHİP OLDUKLARI SABİT MİKTARLARDAKİ MAL DEMETLERİ İÇİN DEĞİŞİMİ İSTEMELERİNDEKİ TEMEL AMAÇ, DAHA YÜKSEK BİR REFAH DÜZEYİNE ULAŞMAKTIR. DEĞİŞİMDEN TÜKETİCİLERDEN EN AZ BİRİSİNİN YA DA TÜMÜNÜN BİR KAZANÇ ELDE EDECEĞİ KABUL EDİLMEKTEDİR. EĞER BİR KAZANÇ YOKSA DEĞİŞİM DE SON BULUR. BÖYLECE TÜKETİCİLER ARASINDA MALLARIN ETKİN DAĞILDIĞI YA DA PARETO ANLAMDA OPTİMALİTENİN SAĞLANDIĞI KABUL EDİLİR.

10

SORU: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİ NASIL ELDE EDİLİR?

CEVAP: ETKİN ÜRETİM SETİ ÜZERİNDEKİ BAZI ÜRETİM DÜZEYLERİNİN, X VE Y EKSENİNDEN OLUŞAN BİR ŞEKİL ÜZERİNDE GÖSTERİLMESİYLE ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİ ELDE EDİLİR

11

SORU: GENEL DENGİ KAVRAMI HANGİ İSİM LE ANILMAKTADIR?

CEVAP: LEON WALRAS

12

SORU: İKİNCİ EN İYİ TEOREMİN GENEL BİR İFADESİ NASILDIR?

CEVAP: EĞER PARETO OPTİMAL KOŞULLARIN TÜMÜ SAĞLANAMIYORSA BU KOŞULLARDAN MÜMKÜN OLDUĞUNCA ÇOĞUNUN SAĞLANMASINA YÖNELİK İSTEKLER GEREKSİZDİR. BU İKİNCİ EN İYİ TEOREMİN GENEL BİR İFADESİDİR. BİR BAŞKA DEYİŞLE; İKİNCİ EN İYİ TEOREME GÖRE DAHA AZ SAYIDA OPTİMALİTİK ŞARTININ İHLAL EDİLDİĞİ BİR DURUMUN, DAHA ÇOK SAYIDA OPTİMALİTİK ŞARTININ İHLAL EDİLDİĞİ BİR DURUMDAN, TOPLUMUN REFAHI AÇISINDAN, DAHA İYİ OLMASI GEREKMEZ.

13

SORU: REFAH EKONOMİSİNİN NEDEN NORMATİF BİR TEORİ OLDUĞUNU KISACA İFADE EDİNİZ

CEVAP: REFAH EKONOMİSİ, DEĞER YARGILARINI ÖN PLANDA TUTTUĞU VE “NE OLMALIDIR” ŞEKLİNDE İKTİSAT POLİTİKALARINI DEĞERLENDİRDİĞİ İÇİN, NORMATİF BİR TEORİDİR.

14

SORU: DENEME YANILMA SONUCU OLUŞAN REKABETÇİ DENGİNİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

CEVAP: DENGİNİN SAHİP OLDUĞU ÖZELLİKLER İSE; • TÜM PİYASALARDA ARZ VE TALEP EŞİTTİR. • TÜM TÜKETİCİLER, BU FİYAT ORANLARINDAKİ DEĞERLENDİRMELER ÇERÇEVESİNDE BÜTÇE KISITLARINI DA DİKKATE ALARAK FAYDALARINI MAKSİMİZE EDERLER. İKİNCİ ÖZELLİĞE GÖRE TÜM TÜKETİCİLER ARASINDA MARJİNAL İKAME ORANI EŞİT OLACAKTIR VE BU, FİYAT ORANINI YANSITACAKTIR.

15

SORU: PARETO OPTİMALİTE’NİN SAĞLANDIĞI DURUMDA BİR KİŞİYİ DAHA KÖTÜ KONUMA SOKMADAN DİĞERİNİ DAHA İYİ BİR KONUMA GETİRMEK MÜMKÜN MÜDÜR?

CEVAP: PARETO OPTİMALİTE SAĞLANDIĞINDA BİR KİŞİYİ DAHA KÖTÜ KONUMA SOKMADAN DİĞERİNİ DAHA İYİ BİR KONUMA GETİRMEK MÜMKÜN DEĞİLDİR. ŞAYET SABİT MİKTARLARDAKİ MALLARIN TÜKETİCİLER ARASI DAĞILIMINDA, HER İKİ TÜKETİCİ DE VEYA EN AZINDAN BİR TÜKETİCİ DAHA İYİ KONUMA GELEBİLİYORSA DEĞİŞİMDE ETKİNSİZLİK OLDUĞU SÖYLENEBİLİR.

16

SORU: İKTİSADİ POLİTİKA ANALİZİNDE NE ZAMAN KİSMİ DENGİ VE NE ZAMAN GENEL DENGİ ANALİZİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞTIRMALI STATİK ANALİZ YAPILACAĞI BİR KARAR VE TECRÜBE SORUNU- DUR. BUNA GÖRE HANGİ DURUMLARDA HANGİ ANALİZ KULLANILIR? ÖRNEK VEREREK AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: GENELDE UYGULAMAYA KONULACAK POLİTİKALAR BELİRLENİRKEN BU POLİTİKALAR İSTİHDAM VE ÇIKTI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLİR. EĞER BİR ENDÜSTRİ EMEK VE SERMAYE GİRDİLERİ BAKIMINDAN DİĞER PİYASALARA KIYASLA ÇOK KÜÇÜK İSE BU ENDÜSTRİDEKİ DEĞİŞMELERİN DİĞER PİYASALARA ETKİSİ İHMAL EDİLEBİLİR, BURADA POLİTİKA ANALİZLERİ İÇİN KİSMİ DENGİ ANALİZLERİ KULLANMAK DOĞRU SONUÇ VERİR. ÖRNEĞİN YİYECEK VEYA BELİRLİ GİYECEK MALLARI LEHİNE, ZEVLERDEKİ BİR DEĞİŞMENİN GİRDİ VE ÇIKTI FİYATLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ İHMAL EDİLEBİLİR. ANCAK DEMİR-ÇELİK ÜRETİMİNDEKİ BİR TEKNOLOJİK DEĞİŞME YA DA PETROL DARLIĞI ÇOK BÜYÜK GENEL DENGİ ETKİLERİNE SAHİPTİR. ÇÜNKÜ DEMİR-ÇELİK ENDÜSTRİSİ BÜYÜK ÖLÇÜDE EMEK İSTİHDAM ETMEKTE VE BÜYÜK MİKTARDA SERMAYE KULLANMAKTADIR. YİNE BU ENDÜSTRİNİN ÜRÜNÜ BİRÇOK ENDÜSTRİDE KULLANILMAKTADIR. BENZER ŞEKİLDE PETROL, SENTETİK EŞYADAN ELEKTRİK ÜRETİMİNE KADAR BİRÇOK ALANDA KULLANILMAKTADIR. DOLAYISIYLA BU TÜR MALLARIN NİSPİ FİYATLARINDAKİ ARTIŞ, BİRÇOK MALIN NİSPİ FİYATINI YÜKSELTECEKTİR. BU DURUMLARDA GENEL DENGİ ETKİLERİNİ İHMAL ETMEK DOĞRU OLMAYAN TAHMİNLERE YOL AÇAR, BELKİ DE UYGUN OLMAYAN POLİTİKA ÖNERİLERİYLE SONUÇLANIR. BU YÜZDEN GENEL DENGİ ANALİZİNE YÖNELMEK DAHA AKILCIDIR.

17

SORU: REKABETÇİ FİYATLARIN İKİ ÖNEMLİ İŞLEVİ NELERDİR?

CEVAP: BİRİNCİSİ, TÜM MALLAR İÇİN ARZ VE TALEP EŞİTLİĞİNİ SAĞLAR, BU DURUMDA NE ARZ NE DE TALEP FAZLASI OLUŞUR. İKİNCİSİ HEM TÜKETİCİLER HEM DE ÜRETİCİLER TARAFINDAN PARAMETRE OLARAK KULLANILAN BU FİYATLARIN ORANI, PİYASADAKİ DEĞİŞİM ORANINI GÖSTERİR. BU DURUMDA, TÜKETİCİNİN FARKSIZLIK EĞRİSİ İLE ÜRETİM İMKÂNLARI EĞRİSİNİN TEĞET OLDUĞU NOKTADAN GEÇEN DOĞRUNUN EĞİMİ X VE Y ARASINDAKİ ZİMNİ FİYAT ORANINI BELİRLEMEKTEDİR.

18

SORU: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİ NEYİ GÖSTERİR?

CEVAP: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİ, BELİRLİ ŞARTLARDA, MALLARDAN BİRİSİNİN BELİRLİ BİR MİKTARI İLE BİRLİKTE DİĞER MALDAN ÜRETİLEBİLECEK MAKSİMUM MİKTARI GÖSTERECEKTİR.

19

SORU: REKABETÇİ GENEL DENGİ NEDİR? AÇIKLAYINIZ

CEVAP: BİR EKONOMİDE DENGİ İLE HEM GİRDİLER (ÜRETİM FAKTÖRLERİ) HEM DE ÇIKTILAR (ÜRÜNLER) İÇİN FİYATLAR SETİ, GİRDİLERİN FİRMALARA TAHSİSİ VE ÇIKTILARIN TÜKETİCİLERE TAHSİSİ GÖSTERİLİR. DENGİDE TÜM GİRDİ VE ÇIKTI PİYASALARINDA ARZTALEP EŞİTLİĞİ EŞ ANLI OLARAK SAĞLANIR. TÜKETİCİLER, BAŞLANGIÇTA SAHİP OLDUKLARI VARLIKLARININ (PATRİMYANLARININ) DENGİ FİYATLARI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ SONUCU ULAŞILAN BÜTÇE KISITI ALTINDA FAYDALARINI MAKSİMİZE EDERLER. FİRMALAR İSE VERİ DENGİ GİRDİ FİYATLARI ALTINDA KÂRLARINI MAKSİMİZE EDERLER. BU ÇERÇEVEDE ULAŞILAN DENGİ REKABETÇİ GENEL DENGİ OLARAK TANIMLANIR

20

SORU: ORİJİNE GÖRE İÇBÜKEY BİR ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİNİN OLUŞMASI HANGİ KOŞULLARA BAĞLIDIR?

CEVAP: ORİJİNE GÖRE İÇBÜKEY BİR ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİNİN OLUŞMASI ŞU KOŞULLARA BAĞLIDIR; • HER İKİ MALA İLİŞKİN ÜRETİM FONKSİYONUNUN ÖLÇEĞİNE GÖRE AZALAN GETİRİYE SAHİP OLMASI, • ÜRETİM FONKSİYONLARINDAN BİRİSİ AZALAN GETİRİYE SAHİP İKEN DİĞERİNİN SABİT GETİRİYE SAHİP OLMASI, • HER İKİ ÜRETİM FONKSİYONU SABİT GETİRİYE SAHİP OLMASINA RAĞMEN, DOĞRUSAL OLMAYAN ETKİN ÜRETİM SETİ ÜZERİNDE FARKLI SERMAYE-EMEĞ ORANLARININ BULUNMASI.

21

SORU: İKİNCİ EN İYİ TEOREMİN YANITLAMAYA ÇALIŞTIĞI SORU NEDİR?

CEVAP: YAYGIN BİÇİMDE KARŞILAŞILAN EKSİK REKABET KOŞULLARI, DIŞSALLIKLAR VE KAMUSAL MALLARIN VARLIĞI, PARETO ETKİN

DENGİ FİYATLARININ OLUŞUMUNU ENGELLER VE ÜRETİMDE VE DAĞILIMDA ETKİNLİK SAĞLANMAZ. BU DURUMLARDA EN İYİ POLİTİKA, MÜMKÜN OLDUĞUNCA ÇOK SAYIDA PARETO KOŞULLARI GERÇEKLEŞTİREREK OPTİMUMA YAKLAŞMAK MIDIR, YOKSA PARETO KOŞULLARINDAN BİR KISMININ SAĞLANMASI GEREKSİZ VE İSTENİLMİYEN BİR DURUM MUDUR? İŞTE İKİNCİ EN İYİ TEOREMİN YANITLAMAYA ÇALIŞTIĞI SORU BUDUR.

22

SORU: TEK BİR TÜKETİCİNİN ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI ÜZERİNDE FAYDA MAKSİMİZASYONUNA ULAŞMASI İÇİN NE GEREKMEKTEDİR? KISACA İFADE EDİNİZ

CEVAP: TEK BİR TÜKETİCİNİN ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI ÜZERİNDE FAYDA MAKSİMİZASYONUNA ULAŞMASI İÇİN; TÜKETİCİNİN MARJİNAL İKAME ORANINI, ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI ÜZERİNDEKİ MARJİNAL DÖNÜŞÜM ORANINA EŞİTLEMESİ GEREKİR.

23

SORU: EDGEWORTH KUTU DİYAGRAMINDA FAYDALANILAN VE N SAYIDA TÜKETİCİ İLE M SAYIDA MAL İÇİN GENELLEŞTİRİLEN BASİT MODELİN VARSAYILMALARI NELERDİR?

CEVAP: BASİT MODELİMİZİN VARSAYILMALARI; • EKONOMİDE İKİ MAL VARDIR (X, Y) • EKONOMİDE İKİ TÜKETİCİ VARDIR (A, B) • TÜKETİCİ A' NİN BAŞLANGIÇTA SAHİP OLDUĞU MAL DEMETİ (X_A, Y_A) • TÜKETİCİ B' NİN BAŞLANGIÇTA SAHİP OLDUĞU MAL DEMETİ (X_B, Y_B) • TÜKETİCİLER NORMAL DAVRANIŞ ÖZELLİKLERİNE GÖRE TERCİHLERİ YANSITAN FARKSIZLIK EĞRİLERİNE SAHİPTİRLER, YANİ FARKSIZLIK EĞRİLERİ ORİJİNE GÖRE DIŞBÜKEYDİR. • TÜKETİCİLERİN FAYDA FONKSİYONLARI BİRBİRİNDEN BAĞIMSIZDIR. • ANALİZ TAM REKABET PİYASASINDA YAPILMAKTA DİR, TÜM GİRDİ VE ÇIKTI FİYATLARI VERİ OLARAK ALINMAKTA DİR. • ANALİZE İŞLEM MALİYETLERİ, DIŞ TİCARET VE DEVLET DAHİL EDİLMEMİŞTİR.

24

SORU: ETKİN ÜRETİM SETİNE NASIL ULAŞILIR?

CEVAP: ÜRETİM ETKİNLİĞİ SABİT MİKTARDAKİ GİRDİLERİN, MALLAR ARASINDA YENİDEN DAĞILIMI İLE EKONOMİDE ÜRETİLEN MALLARDAN EN AZ BİRİSİ DAHA AZ ÜRETİLİYORSA ÜRETİM ETKİNLİĞİ SAĞLANMIŞTIR. ŞAYET SABİT MİKTARDAKİ GİRDİLERİN YENİDEN DAĞILIMI İLE EKONOMİDE ÜRETİLEN MALLARDA ARTIŞ SAĞLANIYORSA ÜRETİM ETKİNSİZLİĞİNDEN BAHSEDİLEBİLİR. ÜRETİMDE ETKİNLİĞİN SAĞLANDIĞI BU NOKTALARDAN HAREKETLE ETKİN ÜRETİM SETİNE ULAŞILIR. ETKİN ÜRETİM SETİ ÜZERİNDE Y MALI ÜRETİMİNİ AZALTMAKSIZIN X MALI ÜRETİMİNİ ARTIRMAK MÜMKÜN DEĞİLDİR. ÜRÜN EĞRİLERİNİN BİRBİRLERİNE TEĞET OLDUKLARI NOKTALARIN GEOMETRİK YERİ, ETKİN ÜRETİM SETİNİ YA DA ÜRETİMİN ANLAŞMA EĞRİSİNİ GÖSTERİR. ETKİN ÜRETİM SETİ ÜZERİNDEKİ HER NOKTADA X VE Y MALI ÜRETİMİ İÇİN TÜM GİRDİLER ETKİN BİÇİMDE KULLANILMAKTADIR.

25

SORU: REFAH EKONOMİSİNDE İKİNCİ TEOREM NASIL İFADE EDİLMEKTEDİR? AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: BİREYLER ARASINDA OTORİTELERCE UYGULANAN MALLARIN TRANSFERİ NEDENİYLE (ZENGİNDEN ALINARAK FAKİRLERE VERİLDİĞİNDE) YENİ BİR BAŞLANGIÇ NOKTASINA GEÇİLMEKTEDİR. BU YENİ NOKTA EĞER ANLAŞMA EĞRİSİ ÜZERİNDE DEĞİLSE TÜKETİCİLER YENİDEN DEĞİŞİME GİDEREK PARETO OPTİMUMA ULAŞABİLİR. BURADA TÜKETİCİ TERCİHLERİ İLE İLGİLİ AKSİYOMLARIN GEÇERLİ OLDUĞU (FARKSIZLIK EĞRİLERİ ORJİNE DIŞBÜKEYDİR, SÜREKLİLİK VARDIR) VE TÜKETİMDE DIŞSALLIĞIN BULUNMADIĞI VAR- SAYIMI ALTINDA TRANSFER VE DEĞİŞİM SONUCU YENİ BİR DENGeye ULAŞILMAKTADIR Kİ BU REFAH EKONOMİSİNDE İKİNCİ TEOREM OLARAK ADLANDIRILIR. KISACA İKİNCİ TEOREMDE, EĞER TÜKETİCİ TERCİHLERİ ORJİNE DIŞBÜKEY İSE, TÜKETİMDE DIŞSALLIKLAR YOK İSE HER PARETO ETKİN DAĞILIM BİR REKABETÇİ Denge OLARAK SAVUNULABİLİR.

26

SORU: KALDOR, HICKS VE SCİTOVSKY KRİTERLERİNE GELEN EN ÖNEMLİ ELEŞTİRİ NEDİR?

CEVAP: KRİTERLERE YÖNELİK EN ÖNEMLİ ELEŞTİRİ FARKLI KİŞİLERE YAPILACAK NİSPİ ÖDEMELERLE, MEVCUT GELİR DAĞILIMINA BAĞLI KİŞİSEL REFAH DÜZEYLERİN KARŞILAŞTIRILMASINDAKİ GÜÇLÜKLERDİR.

27

SORU: KALDOR, HICKS VE SCİTOVSKY KRİTERLERİNİN ORTAK YANİ NEDİR?

CEVAP: KALDOR, HICKS VE SCİTOVSKY KRİTERLERİNİN ORTAK YANİ, KAZANANLARIN KAYBEDENLERE POTANSİYEL OLARAK PARASAL BİR ÖDEME YAPACAKLARINI VARSAYMALARIDIR. BİR BAŞKA DEYİŞ- LE, PARA KULLANILARAK BİREYLER ARASI ÖRTÜLÜ BİR KARŞILAŞTIRMA YAPILMAKTA VE PARANIN MARJİNAL FAYDASININ HERKES İÇİN AYNI OLDUĞU VARSAYILMAKTADIR. BU NOKTADA KRİTERLER ELEŞTİRİLMEKTE, KİŞİLERİN REFAH DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASININ ÇOK GÜÇ HATTA OLANAK- SIZ OLDUĞU VURGULANMAKTADIR.

28

SORU: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİ HANGİ DURUMDA DOĞRU ŞEKLİNDEDİR?

CEVAP: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİNİN DOĞRU ŞEKLİNDE OLMASI İÇİN; HER İKİ ÜRETİM FONKSİYONUNUN DA ÖLÇEĞE GÖRE SABİT GETİRİ ÖZELLİĞİNE SAHİP VE DOĞRUSAL OLAN ETKİN ÜRETİM SETİ ÜZERİNDE, SERMAYE-EMEK ORANLARININ BİRBİRLERİNE EŞİT OLMASI GEREKMEKTEDİR

29

SORU: PİYASALARA HİÇBİR MÜDAHALENİN OLMADIĞI BİR EKONOMİDE BİLE KAYNAKLARIN DAĞITIMINDA ETKİNLİĞİN SAĞLANAMAMA SEBEPLERİ NELERDİR?

CEVAP: BUNLAR PİYASA GÜCÜNÜN OLUŞMASI, PİYASALARIN VAR OLMAMASI VE ETKİN OLARAK İŞLEMESİDİR.

30

SORU: PİYASA GÜCÜ OLMASINA RAĞMEN ETKİNLİĞİNİN SAĞLANAMAMASININ NEDENLERİ NELERDİR?

CEVAP: TEMEL REFAH KURAMINA GÖRE KAYNAKLARIN ETKİN BİR BİÇİMDE DAĞITILABİLMESİ, YANİ KAYNAK DAĞITIMINDA ETKİNLİK SAĞLANABİLMESİ İÇİN ÜRETİCİ VE TÜKETİCİLERİN PİYASA GÜCÜ- NE SAHİP OLMAMALARI GEREKİR. YANİ NE ÜRETİCİLERİN NE DE TÜKETİCİLERİN TEK BAŞLARINA MALIN PİYASA FİYATINI ETKİLEME GÜCÜNÜN OLMAMASI GEREKİR. EĞER ÜRETİCİ VEYA TÜKETİCİLERDEN BAZILARI FİYATLARI ETKİLEME GÜCÜNE SAHİPSE YANİ FİYAT YAPICI DURUMUNDA İSELER KAYNAKLAR GENELLİKLE ETKİN OLMAYAN BİR BİÇİMDE DAĞITILIR VE PARETO ANLAMINDA ETKİNLİĞİ SAĞLAYACAK YETER KOŞUL GERÇEKLEŞMEZ.

31

SORU: SOSYAL REFAH KRİTERLERİNDEN KALDOR KRİTERİNİ KISACA NASIL İFADE EDERSİNİZ?

CEVAP: KALDOR KRİTERİNE GÖRE BİR POLİTİKANIN UYGULANMASI SONUCUNDA ORTAYA ÇIKAN YENİ DURUMDAN KAZANÇLI ÇIKACAK OLANLAR, ZARAR GÖRENLERİN KAYIPLARINI TAM OLARAK TELAFİ ETSELER BİLE, HALA KAZANÇLI İSELER YENİ DURUM BİR SOSYAL İYİLEŞME OLARAK ALGILANMALIDIR.

32

SORU: DEVLETİN EKONOMİDE NASIL BİR ROL OYNAMASI GEREKMEKTEDİR?

CEVAP: PİYASALARIN İYİ İŞLEDİĞİ VE KAYNAK DAĞITIMINDA ETKİNLİĞE NEDEN OLDUĞU DURUMLARDA, DEVLETİN EKONOMİDE NASIL BİR ROL OYNAMASI GEREKTİĞİ KONUSU; EN ÇOK TARTIŞILAN KONULARIN BAŞINDA GELİR. BU DURUMDA DEVLETİN ROLÜ ÇOK SINIRLI BİR KAPSAMDA TANIMLANMAKTADIR. BUNA GÖRE, DEVLETİN TEMEL İŞLEVİ, PİYASALARIN EN İYİ BİÇİMDE İŞLEVLERİNİ YERİNE GETİREBİLMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN MÜLKİYET HAKLARI İLE İLGİLİ DÜZENLEMELERİ YAPMAKTIR. BU ANLAMDA DEVLET, GEREKLİ YASAL DÜZENLEMELERİ YAPMALI VE ADALET SİSTEMİNİ EN İYİ BİÇİMDE ÇALIŞTIRMALIDIR.

33

SORU: SOSYAL REFAH KRİTERLERİNDEN HICKS KRİTERİNİ KISACA NASIL İFADE EDERSİNİZ?

CEVAP: HICKS'E GÖRE BİR POLİTİKA UYGULAMASINDAN ZARAR GÖRENLER, BU POLİTİKANIN UYGULANMAMASI İÇİN, ÖNERDİKLERİ PARASAL ÖDEMELERLE KAZANÇLI ÇIKANLARI İKNA EDEMİYORLARSA BU DURUM BİR SOSYAL İYİLEŞMEDİR.

34

SORU: SOSYAL REFAH KRİTERLERİNDEN SCİTOVSKY KRİTERİNİ KISACA NASIL İFADE EDERSİNİZ?

CEVAP: SCİTOVSKY'E GÖRE BİR POLİTİKA DEĞİŞİKLİĞİNİN BİR SOSYAL İYİLEŞME OLARAK DEĞERLENDİRİLEBİLMESİ İÇİN HEM KALDOR HEM DE HICKS KRİTERLERİNE UYGUN OLMASI GEREKİR. YANİ POLİTİKA DEĞİŞİKLİĞİNİN YOL AÇTIĞI REFAH ARTIŞINDAN SÖZ EDİLEBİLMESİ İÇİN, AVANTAJLI DURUMA GEÇENLERİN KAZANÇLARI, KAYBEDENLERİN ZARARLARINDAN BÜYÜK OLMALIDIR. AYRICA, BUNA EK OLARAK KAZANÇLI OLANLARIN ZARAR GÖRENLERİ İKNA EDEBİLMELERİ, ZARAR GÖRENLERİN İSE KAZANÇLI DURUMA GELENLERİ BÖYLE BİR DEĞİŞİMİN OLMAMASI İÇİN İKNA EDEMELERİ GEREKMEKTEDİR.

35

SORU: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİ HANGİ DURUMDA ORİJİNE DIŞBÜKEYDİR?

CEVAP: ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİNİN ORİJİNE GÖRE DIŞBÜKEY OLMASI İSE ÜRETİM FONKSİYONLARINDAN BİRİNİN ÖLÇEĞE GÖRE ARTAN GETİRİYE SAHİP OLMASINI GEREKTİRİR.

36

SORU: TOPLUMUN REFAHI AÇISINDAN EŞİTLİK NEYİ İFADE ETMEKTEDİR? PARETO KRİTERİYLE İLİŞKİLİNDİREREK AÇIKLAYINIZ.

CEVAP: BİR TOPLUMUN BİREYLERİNİN NE KADAR İYİ KOŞULLARDA YAŞAYIP YAŞAMADIKLARI TARTIŞMASI, TOPLUMUN ETKİNLİK SORUNUNA NASIL BAKTIĞI İLE İLGİLİ OLDUĞU KADAR (PASTANIN BÜYÜKLÜĞÜ), EŞİTLİK KONUSUNDAKİ TAVRIYLA DA YAKINDAN İLİŞKİLİDİR. SONUÇ İSE BİREYLER VE DEVLETİN YAPTIĞI TERCİHLERE GÖRE ŞEKİLLENİR. EŞİTLİK KONUSUNDA BİR DEĞERLENDİRME YAPABİLMEK İÇİN TEK

BAŞINA PARETO KRİTERİNİ KULLANMAK YETERLİ OLMAZ. ÇÜNKÜ PARETO ET- KİNLİĞİ KRİTERİ, BİREYLERİN ELDE ETTİĞİ FAYDALARIN ÖLÇÜLÜP KARŞILAŞTIRILABİLİR OLDUĞUNU KABUL ETMEZ. DAHA ÖNCE DE AÇIKLADIĞIMIZ PARETO KRİTERİNE GÖRE, BİR BİREYİN DAHA İYİ DURUMA GELEBİLMESİ İÇİN, BİR DİĞERİNİN DAHA KÖTÜ DURUMA DÜŞMESİ GEREKİR. AYRICA PARETO ANLAMINDA ETKİN OLDUĞU KABUL EDİLEN HER DURUMUN ARZULANIR OLDUĞUNU SÖYLEMEK DE ÇOK ZORDUR.

37

SORU:

Kısmi denge analizi ile genel denge analizi arasındaki fark nedir?

CEVAP:

Kısmi denge analizi ile tek bir piyasada çıktı ve fiyat düzeyi belirlenirken diğer piyasalardaki fiyatlar veri alınır. Oysa genel denge analizinde birden fazla piyasadaki çıktı ve fiyat düzeylerinin nasıl belirlendiği araştırılır.

38

SORU:

Genel denge kavramı hangi iktisatçının ismi ile anılmaktadır?

CEVAP:

Genel denge kavramı Leon Walras adı ile anılmaktadır. Genel denge analizine ilişkin çalışmalar 19. yüzyılın son çeyreğinden Walras ile başlamış, 20. yüzyılın ortalarında K. J. Arrow ve G. Debreu gibi iktisatçıların katkılarıyla yeni boyutlar kazanmıştır.

39

SORU:

Pareto Optimalite kriteri neyi ifade eder?

CEVAP:

Bu kriter gere göre hiç kimsenin refahını azaltmaksızın bazı bireylerin refahını artıran her türlü değişiklik toplumun refahını artırır. Bu durumda malların veya üretim faktörlerinin mevcut dağılımındaki bir değişiklik, kimsenin refahını azaltmadan en az bir bireyin refahını artırıyor ise toplumsal refah artacak, en az bir bireyin durumu kötüleştiriyorsa toplumsal refah azalacaktır.

40

SORU:

Refah ekonomisinde birinci teorem nedir?

CEVAP:

Eğer tüketici tercihleri normal davranış özelliklerine sahipse (azalan marjinal ikame oranı, bütünlük, geçişlilik, süreklilik dönüşlülük gibi aksiyomları sağlıyorsa) ve tüketimde dışsallıklar yok ise her rekabetçi piyasanın pür değişim dengesi etkindir ve Pareto optimaldir. Bu sonuç refah ekonomisinde birinci teorem olarak adlandırılır.

41

SORU:

Anlaşma eğrisi veya sözleşme eğrisi nedir?

CEVAP:

İki tüketici için değişimin son bulunduğu ve marjinal ikame oranlarının eşit olduğu bu Pareto optimum noktaların birleştirilmesiyle elde edilen eğri, anlaşma eğrisi veya sözleşme eğrisi olarak adlandırılır.

42

SORU:

Rekabetçi piyasada değişimin genel dengesi nasıl formüle edilir?

CEVAP:

Rekabetçi piyasada değişimin genel dengesi şu şekilde formüle edilir:

43

SORU:

İkinci teorem nedir?

CEVAP:

Tüketici tercihleri ile ilgili aksiyomların geçerli olduğu (farksızlık eğrileri orijine dışbükeydir, süreklilik vardır) ve tüketimde dışsallığın bulunmadığı varsayımı altında transfer ve değişim sonucu yeni bir dengeye ulaşılmaktadır ki bu refah ekonomisinde ikinci teorem olarak adlandırılır. Kısaca ikinci teoremden, eğer tüketici tercihleri orijine dışbükey ise, tüketimde dışsallıklar yok ise her pareto etkin dağılım bir rekabetçi denge olarak savunulabilir.

44

SORU:

Üretim anlaşma eğrisi nedir?

CEVAP:

Edgeworth kutu, diyagramında eş ürün eğrilerinin birbirlerine teğet oldukları noktaların geometrik yeri, etkin üretim setini ya da üretimin anlaşma eğrisini gösterir.

45

SORU:

Orijine göre içbükey bir üretim imkânları sınırı eğrisinin oluşması hangi koşullara bağlıdır?

CEVAP:

Orijine göre içbükey bir üretim imkânları sınırı eğrisinin oluşması şu koşullara bağlıdır;

- Her iki mala ilişkin üretim fonksiyonunun ölçeğe göre azalan getiriye sahip olması,
- Üretim fonksiyonlarından birisi azalan getiriye sahip iken diğerinin sabit getiriye sahip olması,
- Her iki üretim fonksiyonu sabit getiriye sahip olmasına rağmen, doğrusal olmayan etkin üretim seti üzerinde farklı sermaye-emek oranlarının bulunması.

46

SORU:

Üretim imkânları sınırı eğrisinin orijine göre dışbükey olması neye bağlıdır?

CEVAP:

Üretim imkânları sınırı eğrisinin orijine göre dışbükey olması üretim fonksiyonlarından birinin ölçeğe göre artan getiriye sahip olmasını gerektirir.

47

SORU:

Üretim imkânları sınırı eğrisinin doğru şeklinde olması için ne gereklidir?

CEVAP:

Üretim imkânları sınırı eğrisinin doğru şeklinde olması için; her iki üretim fonksiyonunun da ölçeğe göre sabit getiri özelliğine sahip ve doğrusal olan etkin üretim seti üzerinde, sermaye-emek oranlarının birbirine eşit olması gerekmektedir.

48

SORU:

Marjinal dönüşüm oranı neyi gösterir?

CEVAP:

Marjinal dönüşüm oranı; bir maldan bir birim daha fazla üretmek için öteki maldan ne kadar fedakârlık etmek gerektiğini göstermektedir.

49

SORU:

Etkin üretim setinin doğrusal olması durumunda, her malın üretimi için kullanılan sermaye-emek oranı nasıl olur?

CEVAP:

Etkin üretim setinin doğrusal olması durumunda, her malın üretimi için kullanılan sermaye-emek oranı aynı olacaktır. Üretim miktarları hangi düzeyde olursa olsun, bu oran değişmeyecektir. Bunun anlamı uzun dönem genişleme yolunda olduğu gibi her bir malın üretimindeki değişimler, bu doğru üzerinde olacaktır.

50

SORU:

Ekonominin genel dengesini gösteren eşitlik nedir?

CEVAP:

51

SORU:

Kamusal malların varlığı Pareto koşullarının sağlanmasını ne yönde etkiler?

CEVAP:

Kamusal malların varlığı da Pareto koşullarının sağlanmasına engel oluşturur. Kamusal mal üretiminde ve bölüşümünde fiyat sistemi işlemez, devletin doğrudan ya da dolaylı müdahalesi gereklidir. Örneğin iç ve dış güvenlik hizmeti üretiminde, bu hizmetlerden ülkenin tüm vatandaşları faydalanır. İlave bir kişinin bu hizmetten faydalanmasının maliyeti sıfırdır. Dolayısıyla marjinal maliyete göre fiyatlamada burada yapılamamaktadır. Üretim optimalden daha fazla ya da daha az olabilmektedir.

52

SORU:

Kaldor kriteri sosyal refah açısından neyi ifade eder?

CEVAP:

Kaldor kriterine göre bir politikanın uygulanması sonucunda ortaya çıkan yeni durumdan kazançlı çıkacak olanlar, zarar görenlerin kayıplarını tam olarak telafi etseler bile, hala kazançlı iseler yeni durum bir sosyal iyileşme olarak algılanmalıdır.

53

SORU:

Hicks kriteri sosyal refah açısından neyi ifade eder?

CEVAP:

Hicks kriterine göre, bir politika uygulamasından zarar görenler, bu politikanın uygulanmaması için, önerdikleri parasal ödemelerle kazançlı çıkanları ikna edemiyorlarsa bu durum bir sosyal iyileşmedir.

54

SORU:

Scitovsky'e göre bir politika değişikliğinin bir sosyal iyileşme olarak değerlendirilebilmesi için ne gereklidir?

CEVAP:

Scitovsky'e göre bir politika değişikliğinin bir sosyal iyileşme olarak değerlendirilebilmesi için hem Kaldor hem de Hicks kriterlerine uygun olması gerekir. Yani politika değişikliğinin yol açtığı refah artışından söz edilebilmesi için, avantajlı duruma geçenlerin kazançları, kaybedenlerin zararlarından büyük olmalıdır. Ayrıca, buna ek olarak kazançlı olanların zarar görenleri ikna edebilmeleri, zarar görenlerin ise kazançlı duruma gelenleri böyle bir değişimin olmaması için ikna edememeleri gerekmektedir.

55

SORU:

Kaldor, Hicks ve Scitovsky kriterlerinin ortak yanı nedir?

CEVAP:

Kaldor, Hicks ve Scitovsky kriterlerinin ortak yanı, kazananların kaybedenlere potansiyel olarak parasal bir ödeme yapacaklarını varsaymalarıdır. Bir başka deyişle, para kullanılarak bireyler arası örtülü bir karşılaştırma yapılmakta ve paranın marjinal faydasının herkes için aynı olduğu varsayılmaktadır.

56

SORU:

Kaldor, Hicks ve Scitovsky kriterlerine yapılan en önemli eleştiri nedir?

CEVAP:

Kriterlere yönelik en önemli eleştiri farklı kişilere yapılacak nispi ödemelerle, mevcut gelir dağılımına bağlı kişisel refah düzeylerin karşılaştırılmasındaki güçlüklerdir. Bergson'a göre güçlüğü aşmanın tek yolu, gelir dağılımında adalet unsurunu içeren birtakım değer yargılarını belirlemektir. Ancak o zaman bu değer yargılarının ışığı altında, farklı durumlar, kazançları ve kayıpları yönünden birbirleriyle karşılaştırılabilir. Bu tür değer yargılarının

oluşturulması ise mikro ekonominin uğraş alanı dışındadır.

57

SORU:

Piyasa başarısızlığının sebepleri nelerdir?

CEVAP:

Piyasa gücünün oluşması, piyasaların var olmaması ve etkin olarak işlememesidir.

ARA SINAVDA NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1.SORU

Üretim sürecinde kullanılan tüm girdilerin 3 katına çıkarıldığını varsayalım. Bu durumda çıktı miktarı 2 katına çıkmaktadır. Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi/hangileri doğrudur?

- I. Ölçeğe göre artan getiri söz konusudur
- II. Ölçeğe göre azalan getiri söz konusudur
- III. Ölçeğe göre sabit getiri söz konusudur

A

Yalnız I

B

Yalnız II

C

I ve II

D

I ve III

E

Yalnız III

Yanıt Açıklaması:

Bir firma üretimdeki tüm girdilerini aynı oranda artırdığında çıktı düzeyinin ne kadar değişeceğini inceleyeceğiz ve bunu yaparken de ölçeğe göre getiriden yararlanacağız. Ölçeğe göre getiri, üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında çıktı düzeyinin ne oranda arttığını gösteren orandır. Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıktı düzeyi bu orandan daha büyük bir oranda artıyor ise o zaman ölçeğe göre artan getiri var demektir. Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıktı düzeyi bu orandan daha düşük bir oranda artıyor ise o zaman ölçeğe göre azalan getiri var demektir. Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıktı düzeyi de aynı oranda artıyor ise o zaman ölçeğe göre sabit getiri var demektir.

2.SORU

Firmanın bir birim daha fazla üretmesi sonucunda katlanmak zorunda olduğu ek maliyete ne ad verilmektedir?

- A Sabit maliyet
- B Ortalama sabit maliyet
- C Ortalama değişken maliyet
- D Marjinal maliyet
- E Toplam maliyet

Yanıt Açıklaması:

Marjinal maliyet (SRMC), firmanın bir birim daha fazla üretmesi sonucunda katlanmak zorunda olduğu ek maliyettir. Diğer bir ifadeyle marjinal maliyet her bir birim ilave üretimin toplam maliyet üzerinde yarattığı ek maliyeti yansıtır. Doğru cevap D seçeneğidir.

3.SORU

Bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyete ne ad verilir?

- A Ortalama değişken maliyet
- B Ortalama sabit maliyet
- C Ortalama toplam maliyet
- D Marjinal maliyet
- E Örtük maliyet

Yanıt Açıklaması:

Bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyete ortalama değişken maliyet adı verilir.

4.SORU

Eğer üretimde kullanılan girdilerden birinin miktarını azaltıp diğerinin miktarını artırmadan aynı çıktı düzeyini gerçekleştirmek mümkün değil ise bu üretim sürecinde kullanılan üretim tekniğine ne ad verilir?

- A Teknolojik olarak etkin
- B Teknolojik olarak etkin olmayan
- C Kısa dönem
- D Uzun dönem
- E Kısa ve uzun dönem

Yanıt Açıklaması:

Eğer üretimde kullanılan girdilerden birinin miktarını azaltıp diğerinin miktarını artırmadan aynı çıktı düzeyini gerçekleştirmek mümkün değil ise bu üretim sürecinde kullanılan üretim tekniği teknolojik olarak etkin bir üretim tekniğidir.

5.SORU

Eş ürün eğrisinin eğiminin negatif değeri ne olarak adlandırılır?

- A Marjinal teknik ikame oranı
- B Talep eğrisi
- C Marjinal ikame oranı
- D Fırsat maliyeti
- E Eş maliyet doğrusu

Yanıt Açıklaması:

Eş ürün eğrisinin eğiminin negatif değeri marjinal teknik ikame oranı olarak adlandırılır.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi farksızlık eğrisinin özellikleri arasında yer almaz?

- A Pozitif eğimlidir
- B Negatif eğimlidir
- C Birbirini kesmezler
- D Orijinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda düzeyini gösterirler
- E Kalın olarak çizilmezler

Yanıt Açıklaması:

Doğru cevap A seçeneğindeki yer almaktadır. Farksızlık eğrileri pozitif eğimli değil, negatif eğimlidirler. A dışındaki diğer seçeneklerde farksızlık eğrilerinin özellikleri verilmektedir.

7.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EKONOMİK HAYATTA "RİSK ALAN" BİREYLERDİR?

- A Devlet
- B Girişimciler
- C İşçiler

D
Tüketiciler
E
Memurlar

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik hayatta "risk alan" bireyler girişimcilerdir. Girişimciler kar sağlar veya zarar ederler. Girişimciler tüm üretim faktörlerini bir araya getirir ve üretimi gerçekleştirirler.

8.SORU

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye birleşimlerini gösteren eğriye ne ad verilir?

A
Geleneksel talep eğrisi
B
Geleneksel arz eğrisi
C
Farksızlık eğrisi
D
Bütçe doğrusu
E
Eş ürün eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye birleşimlerini gösteren eğriye eş ürün eğrisi denir.

9.SORU

İKAME ESNEKLİĞİ DEĞERİ BİR OLAN ÜRETİM FONKSİYONU AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Cobb-Douglas üretim fonksiyonu
B
Doğrusal üretim fonksiyonu
C
Logaritmik üretim fonksiyonu
D
Üstel üretim fonksiyonu
E
Sabit-oranlı üretim fonksiyonu

Yanıt Açıklaması: İkame esnekliği değeri bir olan üretim fonksiyonlarına Cobb-Douglas üretim fonksiyonu denir.

10.SORU

EMEĞİN FİYATININ (W) EMEĞİN ORTALAMA FİZİKİ ÜRÜNÜNE (APPL) BÖLÜNMESİ İLE ULAŞILAN MALİYET TÜRÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Kısa dönem ortalama değişken maliyet
B
Kısa dönem ortalama sabit maliyet
C
Kısa dönem marjinal maliyet
D
Kısa dönem toplam maliyet

**E
Kısa dönem ortalama toplam maliyet**

11.SORU

Bir tüketici A mal sepetini B mal sepetine, B mal sepetini ise C mal sepetine tercih etmektedir. Dolayısıyla tüketici, A'yı C'ye tercih etmiş olmaktadır. Bu tüketici davranışı aşağıdaki varsayımlardan hangisine dayanır?

A
Farksızlık eğrilerinin orijine göre dışbükey olduğu varsayımına
B
Azalan marjinal ikame oranı varsayımına
C
Tüketicinin rasyonel olduğu varsayımına
D
Geçişlilik varsayımına
E
Azalan marjinal fayda yasasına

Yanıt Açıklaması:

Geçişlilik varsayımı/aksiyonu bireyin tercihlerinde içsel tutarlılığın bulunduğunu gösterir. Eğer tüketici A sepetini B'ye tercih ediyorsa ve B sepetini bir başka C sepetine tercih ediyorsa A sepetini aynı zamanda C'ye tercih etmek durumundadır. Diğer bir anlatımla eğer $A > B$ ve $B > C$ ise $A > C$ olacaktır.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "kötü mallara" örnek olarak verilebilir?

A
Tıbbi atıklar
B
Pirinç
C
Buğday
D
Kırmızı et
E
Yarış arabası

Yanıt Açıklaması:

Tıbbi atıklar kötü mallara örnek verilebilir. Kötü mallar kurtulmak için ödeme yapmaya hazır olduğumuz her şeydir.

13.SORU

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye kombinasyonlarını gösteren eğriye ne denir?

- A Marjinal maliyet eğrisi
- B toplam maliyet eğrisi
- C Eş ürün eğrisi
- D Ortalama maliyet eğrisi
- E ortalama ürün eğrisi

Yanıt Açıklaması:

soruda verilen eğri , eş ürün eğrisidir

14.SORU

Çok mantıklı ve açıkça görünen yanıtların, iktisadi sorunlara her zaman için doğru cevaplar olmayabileceğini ortaya koyabilen analiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A Kısıtlı optimizasyon analizi
- B Denge analizi
- C Karşılaştırmalı durağan analiz
- D Karşılaştırmalı üstünlükler analizi
- E Regresyon analizi

Yanıt Açıklaması:

Kısıtlı optimizasyon analizi, çok mantıklı ve açıkça görünen yanıtların, iktisadi sorunlara her zaman için doğru cevaplar olmayabileceğini ortaya koyabilir.

15.SORU

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye kombinasyonlarını gösteren eğriye ne ad verilir?

- A Eş ürün eğrisi
- B Fayda eğrisi
- C Üretim imkânları eğrisi
- D Talep eğrisi
- E

Arz eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye kombinasyonlarını gösteren eğriye eş ürün eğrisi denir.

16.SORU

Farksızlık eğrilerinin negatif eğime sahip olması aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

- A Malların marjinal faydalarının pozitif olması
- B Tüketicinin sadece bir mal tüketmesi
- C Mallar arasında ikame söz konusu olmaması
- D Toplam faydanın maksimum olması
- E Tüketicinin sabit bütçeye sahip olması

Yanıt Açıklaması:

Marjinal fayda pozitif olduğu sürece bir mal tüketilmeye devam edileceği için farksızlık eğrileri negatif eğime sahiptir.

17.SORU

Bir firmanın üretimde kullandığı diğer girdiler sabitken işe yeni elemanlar alması sonucu toplam fiziki ürünü artırıyorsa ne tür getiriden söz edilebilir?

- A Azalan Marjinal getiri
- B Başa-baş noktası
- C Emeğe göre azalan getiri
- D Emeğe göre sabit getiri
- E Emeğe göre artan getiri

Yanıt Açıklaması:

Diğer girdiler sabit iken emek miktarındaki her bir birim artış karşısında toplam fiziki ürün artarak artıyor ise bu durumda emeğe göre artan marjinal getiri durumu söz konusudur.Doğru cevap E seçeneğidir.

18.SORU

“EKONOMİK ETKİNLİK” KAVRAMINI KESİN OLARAK TANIMLAYAN VE PİYASANIN HANGİ KOŞULLAR ALTINDA EKONOMİK VERİMLİLİĞE ERİŞEBİLECEĞİNİ GÖSTEREN, REFAH EKONOMİSİ OLARAK ADLANDIRILAN İNCELEME ALANINI GELİŞTİREN

EKONOMİSTLER AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİNDE VERİLMİŞTİR?

- A
L. Walras - A. Smith
B
A. Smith - A. Marshall
C
D. Ricardo - A. Smith
D
Y.F. Edgeworth - L. Walras
E
Y.F. Edgeworth - V. Pareto

Yanıt Açıklaması: Pozitif soruların incelenmesi yanında, çeşitli ekonomik ayarlamaların sosyal isteğe uygunluğu hakkında normatif soruların da çözümünde, genel denge analizinin sonuçları kullanılmaktadır. Bu tip sorular genellikle Smith, Ricardo, Marx gibi 18. ve 19. yüzyıl ekonomistlerinin ilgi alanı olmasına rağmen belki de en önemli gelişme İngiliz ekonomist Francis Y. Edgeworth (1848-1926) ve İtalyan ekonomist Vilfredo Pareto (1848-1923) tarafından yirminci yüzyılın ilk yarısında gerçekleştirilmiştir. Bu ekonomistler "ekonomik etkinlik" kavramını kesin olarak tanımlamış ve piyasanın hangi koşullar altında ekonomik verimliliğe erişebileceğini göstermişler, refah ekonomisi olarak adlandırılan inceleme alanını geliştirmişlerdir.

19.SORU

Firmanın, hiç üretim yapmıyor olsa dahi toprak, fabrika ve makine gibi sermaye girdilerine ilişkin katlanmak zorunda olduğu maliyetler aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Toplam sabit maliyetler
B
Toplam değişken maliyetler
C
Toplam maliyetler
D
Marjinal maliyetler
E
Ortalama maliyetler

Yanıt Açıklaması:

Sabit maliyet, firmanın kısa dönem üretim sürecinde değiştiremeyip sabit kalan girdilerine ilişkin maliyetlerdir ve bu maliyetler üretim miktarı sıfır olsa dahi firmanın katlanmak zorunda olduğu maliyetlerdir.

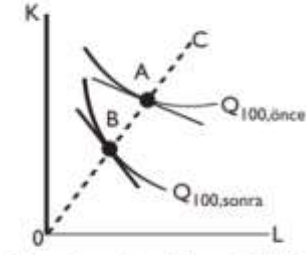
20.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ MAL VE HİZMETLERİN ÜRETİLMESİ SÜRECİNDE KULLANDIĞIMIZ ÜRETİM ARAÇLARI İLE HAM

MADDELER VEYA BAŞKA BİR İFADEYLE GİRDİLER ARASINDA SAYILMAZ?

- A
Toprak
B
Emek
C
Sermaye
D
Girişimcilik
E
Örgütlenme

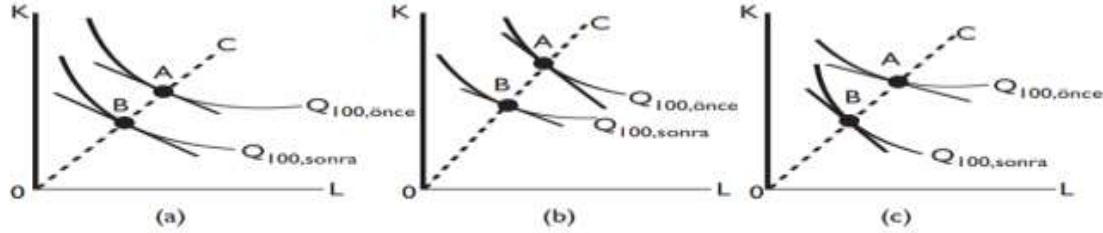
4.SORU

Yukarıda yer alan şekil aşağıdakilerden hangisini göstermektedir?

- A Yansız teknolojik gelişme
- B Nötr teknolojik gelişme
- C Emek-tasarruflu teknolojik gelişme
- D Sermaye-tasarruflu teknolojik gelişme
- E Sermaye-kullanımlı teknolojik gelişme

Yanıt Açıklaması:

Şekil (a) yansız teknolojik gelişme durumunu göstermektedir. $Q_{100, \text{önce}}$ teknolojik gelişme öncesi 100 birimlik üretim düzeyini ve $Q_{100, \text{sonra}}$ teknolojik gelişme sonrası 100 birimlik üretim düzeyini temsil etmektedir. Teknolojik gelişme sonrasında; eş ürün eğrisi aşağıya kaymıştır ve firma aynı çıktı düzeyini daha az emek ve sermaye girdisi kullanarak gerçekleştirmektedir. Orijinden çizilen OC doğrusu (bu doğru K/L oranını temsil eder) üzerindeki A ve B teğet noktalarında eğimlerin ve dolayısıyla marjinal teknik ikame oranlarının değişmediği görülmektedir. Marjinal teknik ikame oranını değiştirmeksizin aynı çıktı düzeyini elde etmek için gerekli sermaye ve emek girdisi miktarını azaltan teknolojik gelişmeye yansız (nötr) teknolojik gelişme denir.

Şekil (b) emek-tasarruflu (sermaye-kullanımlı) teknolojik gelişme durumunu göstermektedir. Burada da aynı çıktı düzeyi daha az emek ve sermaye girdisi kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Fakat orijinden çizilen OC doğrusu üzerindeki A ve B teğet noktalarında eğimler ve dolayısıyla marjinal teknik ikame oranları farklıdır. B noktasındaki (yani teknolojik gelişme sonrasındaki) MRTS değeri A noktasındaki (yani teknolojik gelişme öncesindeki) MRTS değerinden daha küçüktür. Diğer bir ifadeyle teknolojik gelişme ile birlikte MRTS azalmıştır. $MRTS_{KL} = MPPL/MPPK$ olduğu bilgisi dahilinde, MRTS'deki azalma teknolojik gelişme sonrasında sermayenin marjinal fiziki ürünündeki artışın, emeğin marjinal fiziki ürünündeki artıştan daha hızlı olduğu anlamına gelir. Emeğin marjinal fiziki ürününe göre sermayenin marjinal fiziki ürününün daha fazla artmasına yol açan teknolojik gelişmeye emek-tasarruflu (sermaye-kullanımlı) teknolojik gelişme denir.

Şekil (c)'de sermaye-tasarruflu (emek-kullanımlı) teknolojik gelişme durumu verilmektedir. Burada da teknolojik gelişme sonrası eş ürün eğrisi aşağıya kaymakta ve aynı çıktı düzeyi daha az emek ve sermaye girdisi kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Fakat orijinden çizilen OC doğrusu üzerindeki A ve B teğet noktalarında eğimler ve dolayısıyla marjinal teknik ikame oranları aynı değildir. B noktasındaki (yani teknolojik gelişme sonrasındaki) MRTS değeri A noktasındaki (yani teknolojik gelişme öncesindeki) MRTS değerinden daha büyüktür. Diğer bir ifadeyle teknolojik gelişme MRTS'nin artmasına yol açmıştır. $MRTS_{KL} = MPPL/MPPK$ olduğu bilgisi dahilinde, MRTS'deki artma teknolojik gelişme sonrasında emeğin marjinal fiziki ürünündeki artışın, sermayenin marjinal fiziki ürünündeki artıştan daha hızlı olduğu anlamına gelir. Sermayenin marjinal fiziki ürününe göre emeğin marjinal fiziki ürününün daha fazla artmasına yol açan teknolojik gelişmeye sermaye-tasarruflu (emek-kullanımlı) teknolojik gelişme denir.

Bu nedenle doğru şık Sermaye tasarruflu teknolojik gelişme olacaktır.

Kısa dönem marjinal maliyet (SRMC) ve ortalama maliyet (SRATC) eğrileri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A
Eğer $SRMC = SRATC$ ise SRMC'nin eğimi sıfıra eşittir
- B
Eğer $SRMC > SRATC$ ise SRATC'nin eğimi pozitifdir
- C
Eğer $SRMC < SRATC$ ise SRATC'nin eğimi negatiftir
- D
Eğer $SRMC = SRATC$ ise SRATC minimum noktasındadır
- E
SRMC'nin minimum değeri SRATC'nin minimum değerinden küçüktür

Yanıt Açıklaması:

Eğer $SRMC = SRATC$ ise SRATC'nin eğimi sıfıra eşittir ve minimum değerindedir.

7.SORU

İktisatta değer yargıları içeren ifadeleri kapsayan analiz türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Rasyonel analiz
- B
Optimal analiz
- C
Normatif analiz
- D
Pozitif analiz
- E
Marjinal analiz

Yanıt Açıklaması:

Normatif analiz değer yargılarına dayandırılan çıkarımların elde edildiği analiz türüdür.

9.SORU

Firmanın kısa dönemde, üretim miktarı sıfır olsa bile katlanmak zorunda olduğu üretim harcamaları toplamına ne ad verilir?

- A
Toplam maliyet
- B
Toplam sabit maliyet
- C
Toplam değişken maliyet
- D
Marjinal maliyet

- E
Örtük maliyet

Yanıt Açıklaması:

Firmanın kısa dönemde, üretim miktarı sıfır olsa bile katlanmak zorunda olduğu üretim harcamaları toplamına toplam sabit maliyet adı verilir.

10.SORU

ÇOK MANTIKLI VE AÇIKÇA GÖRÜNEN YANITLARIN, İKTİSADİ SORUNLARA HER ZAMAN İÇİN DOĞRU CEVAPLAR OLMAYABİLECEĞİNİ ORTAYA KOYABİLEN MİKRO EKONOMİK MODEL ANALİTİK ARACI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Denge analizi
- B
Karşılaştırmalı durağan analiz
- C
Pozitif analiz
- D
Normatif analiz
- E
Kısıtlı optimizasyon analizi

Yanıt Açıklaması:

Kısıt altında tercihler bilimi olan iktisatta 'kısıtlı optimizasyon' aracı; bir karar verici, seçeneklerdeki mümkün olan tüm sınırlamaları ve kısıtlamaları göz önünde bulundurarak en uygun seçimi yapma arayışı içinde olduğunda kullanılır. Kısıtlı optimizasyon analizi, çok mantıklı ve açıkça görünen yanıtların, iktisadi sorunlara her zaman için doğru cevaplar olmayabileceğini ortaya koyabilir.

11.SORU

BİR FİRMAYA AİT EKONOMİK MALİYETİN HESAPLANMASI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNDE DOĞRU OLARAK VERİLMİŞTİR?

- A
Ekonomik Maliyet = Toplam Açık Maliyetler / Toplam Örtük Maliyetler
- B
Ekonomik Maliyet = Toplam Açık Maliyetler * Toplam Örtük Maliyetler
- C
Ekonomik Maliyet = Toplam Açık Maliyetler - Toplam Örtük Maliyetler
- D
Ekonomik Maliyet = Toplam Açık Maliyetler + Toplam Örtük Maliyetler
- E

Ekonomik Maliyet = Toplam Örtük Maliyetler -
Toplam Açık Maliyetler

12.SORU

Adam Smith'e göre, bir malın kullanım değeri aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A faydasına
- B fiyatına
- C maliyetine
- D arzına
- E kıtlığına

Yanıt Açıklaması:

Kullanım değeri, bir malın kullanımından elde edilen faydaya ilişkindir. Değişim değeri ise malın piyasada alım satımına konu olduğu fiyattır.

13.SORU

İkame malları için çapraz fiyat talep esnekliği hangi değerler alır?

- A <1
- B =1
- C >1
- D =0
- E >0

Yanıt Açıklaması:

İkame malları için çapraz fiyat talep esnekliği pozitif değerler alır.

14.SORU

Bir üretim sürecinde, emeğin marjinal fiziki ürünü ortalama fiziki ürününe eşit olduğunda aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A Toplam fiziki ürün maksimumdur
- B Marjinal fiziki ürün maksimumdur
- C Ortalama fiziki ürün maksimumdur
- D Ortalama fiziki ürün minimumdur
- E Marjinal fiziki ürün minimumdur

Yanıt Açıklaması:

Marjinal fiziki ürün eğrisi ortalama fiziki ürün eğrisinden önce maksimuma ulaşır ve sonra azalarak ortalama fiziki ürün eğrisini maksimum olduğu noktada keser. Doğru yanıt bu nedenle c şıkkıdır.

16.SORU

Üretimde kullanılan diğer girdiler sabit iken sadece bir değişken girdi miktarındaki bir birimlik artış veya azalış yönündeki değişimin toplam Fiziki üründe meydana getirdiği değişime ne ad verilir?

- A Toplam Fiziki Girdi
- B Toplam Fiziki Ürün
- C Marjinal Fiziki Girdi
- D Marjinal Fiziki Ürün
- E Ortalama Fiziki Ürün

Yanıt Açıklaması:

Üretimde kullanılan diğer girdiler sabit iken sadece bir değişken girdi miktarındaki bir birimlik artış veya azalış yönündeki değişimin toplam Fiziki üründe meydana getirdiği değişime **MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN** ad verilir.

19.SORU

İkame esnekliği sonsuz, sıfır ve bire eşit olan üretim fonksiyonlarıyla ilgili olarak aşağıda verilen sıralamalardan hangisi doğrudur?

- A Cobb-Douglas, Sabit-oranlı, Doğrusal
- B Doğrusal, Cobb-Douglas, Sabit-oranlı
- C Cobb-Douglas, Doğrusal, Sabit-oranlı
- D Doğrusal, Sabit-oranlı, Cobb-Douglas
- E Sabit-oranlı, Doğrusal, Cobb-Douglas

Yanıt Açıklaması:

Doğrusal üretim fonksiyonu sonsuz ikame esnekliğine, sabit-oranlı üretim fonksiyonu sıfır ikame esnekliğine ve Cobb-Douglas üretim fonksiyonu ise 1 ikame esnekliğine sahiptir. Bundan dolayı doğru cevap D'dir.

20.SORU

Üretim düzeyi ile birlikte değişmeyip sabit kalan üretim harcamaları toplamına ----- denir. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tamamlar?

A
Toplam sabit maliyet

B
Toplam maliyet

C
Toplam değişken maliyet

D
Ortalama maliyet

E
Marjinal maliyet

Yanıt Açıklaması:

Toplam sabit maliyet
Üretim düzeyi ile birlikte değişmeyip sabit kalan üretim harcamaları toplamına toplam sabit maliyet denir.

2.SORU

I. BİRDEN FAZLA MAL SÖZ KONUSUDUR.II. MALLAR ARASINDA İLİŞKİ OLABİLİR.III. MALLAR ARASINDA HİÇBİR İLİŞKİ YOKTUR.IV. NEGATİF EĞİMLİ TALEP EĞRİSİ ÇİZİLMEKTEDİR.YUKARIDAKİLERDEN HANGİSİ SADECE ORDİNAL FAYDA YAKLAŞIMI İÇİN GEÇERLİDİR?

A
I ve II

B
I ve III

C
II ve IV

D
I, III ve IV

E
I, II ve IV

Yanıt Açıklaması: Ordinal yaklaşıma göre birden fazla mal söz konusu olduğu gibi mallar arasında ilişki olabilir veya hiç olmayabilir de. Talep eğrisinin yönü bakış açısına göre değişmemektedir.

4.SORU

$Q = f(L, K, D, T)$ fonksiyonu aşağıdakilerden hangisidir?

A
Üretim

B
Tüketim

C
Maliyet

D
Gelir

E
Gider

Yanıt Açıklaması:

Gerçek hayatta bir firma üretim sürecinde çok sayıda girdi kullanıyor olmasına rağmen söz konusu bu girdiler içinden öne çıkanlar emek (ifl gücü), sermaye, doğal kaynak ve teknolojidir. Bu bağlamda kapalı üretim fonksiyonumuzu flöyle gösterebiliriz: $Q = f(L, K, D, T)$

5.SORU

Üretim sürecinde kullanılan üretim faktörlerinden sadece bir tanesinin miktarının değiştirilmesini ve diğerlerinin sabit miktarlarda kullanılmasını mümkün kılan dönem aşağıdakilerden hangisidir?

A
Kısa dönem

B
Uzun dönem

C
Orta Dönem

D
Çok kısa dönem

E
Çok uzun dönem

Yanıt Açıklaması:

Kısa dönem, üretim sürecinde kullanılan üretim faktörlerinden sadece bir tanesinin miktarının değiştirilmesini ve diğerlerinin sabit miktarlarda kullanılmasını mümkün kılan dönemdir

6.SORU

MEVCUT ÜRETİM ALTERNATİFLERİNDEN BİRİ TERCİH EDİLDİĞİNDE VAZGEÇİLMİŞ OLAN DİĞER ÜRETİM ALTERNATİFLERİ ARASINDAKİ EN İYİ ÜRETİM ALTERNATİFİNİN PİYASA DEĞERİNE NE DENİR?

A
Fırsat maliyeti

B
Örtük maliyet

C
Açık maliyet

D
Ortalama maliyet

E
Marjinal maliyet

Yanıt Açıklaması: Mevcut üretim alternatiflerinden birini tercih ettiğimizde vazgeçmiş olduğumuz diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin piyasa değerine fırsat (alternatif) maliyeti denir.

7.SORU

$Q = f(L, K, D, T)$

Yukarıdaki üretim fonksiyonunda Q aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A Üretim düzeyi
- B Emek girdisi
- C Sermaye girdisi
- D Doğal kaynak girdisi
- E Teknoloji girdisi

Yanıt Açıklaması:

$Q = f(L, K, D, T)$

Bu üretim fonksiyonunda: Q üretim düzeyini, L emek girdisini, K sermaye girdisini, D doğal kaynak girdisini ve T teknoloji girdisini temsil etmektedir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi üretimde kullanılan girdiler arasında yer almaz?

- A Emek
- B Sermaye
- C Para
- D Doğal kaynaklar
- E Teknoloji

Yanıt Açıklaması:

Para bir üretim faktörü olmayıp sadece bir değişim aracıdır.

11.SORU

DÜZENLİ TERCİHLERİ YANSITAN FARKSIZLIK EĞRİLERİ İÇİN, OPTİMAL TERCİH NOKTALARINDA FARKSIZLIK EĞRİSİ EĞİMİ VE BÜTÇE DOĞRUSU EĞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ NASIL OLMALIDIR?

- A Farksızlık eğrisi eğimi, bütçe doğrusu eğiminin iki katına eşit olmalıdır.
- B Farksızlık eğrisi eğimi ve bütçe doğrusu eğimi birbirine eşit olmalıdır.
- C Farksızlık eğrisi eğimi, bütçe doğrusu eğiminin yarısına eşit olmalıdır.

D

Farksızlık eğrisi eğimi, bütçe doğrusu eğiminin üç katına eşit olmalıdır.

E

Farksızlık eğrisi eğimi, bütçe doğrusu eğiminin dört katına eşit olmalıdır.

Yanıt Açıklaması: Düzenli tercihleri yansıtan farksızlık eğrileri için optimal tercih noktalarında farksızlık eğrisi eğimi ve bütçe doğrusu eğimi birbirine eşit olmaktadır.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi normatif bir ifadedir?

- A Vergi oranları artarsa toplam üretim azalır
- B Fiyatlar genel düzeyi düşerse reel gelir artar
- C Çimento fiyatları artarsa konut satışları düşer
- D Liberal partiler iktidara gelirse milli gelir daha adaletli dağılır
- E Fiyatlar genel düzeyi ile işsizlik arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

Yanıt Açıklaması:

"Liberal partiler iktidara gelirse milli gelir daha adaletli dağılır" ifadesi subjektif bir ifadedir, yani kişiden kişiye değişir. Bundan dolayı normatiftir.

14.SORU

x eksenindeki malın fiyatı y eksenindeki malın fiyatından daha fazla artarsa bütçe doğrusu nasıl değişir?

- A Bütçe doğrusu dikleşir
- B Bütçe doğrusu yatıklaşır
- C Bütçe doğrusu değişmez
- D Bütçe doğrusu x eksenine paralel olur
- E Bütçe doğrusu y eksenine dik olur

Yanıt Açıklaması:

x eksenindeki malın fiyatı y eksenindeki malın fiyatından daha fazla artarsa bütçe doğrusu dikleşir

17.SORU

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye kombinasyonlarını gösteren eğriye ne ad verilir?

- A
Eş ürün eğrisi
B
Fayda eğrisi
C
Üretim imkânları eğrisi
D
Talep eğrisi
E
Arz eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek-sermaye kombinasyonlarını gösteren eğriye eş ürün eğrisi denir.

18.SORU

"HERHANGİ BİR MALIN ÜRETİMİNİ BİR BİRİM ARTIRMAK İÇİN, BAŞKA BİR MALDAN VAZGEÇİLMESİ GEREKEN MAL MİKTARI" OLARAK TANIMLANAN KAVRAM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Toplam Maliyet
B
Fırsat Maliyeti
C
Ortalama Maliyet
D
Marjinal Maliyet
E
Değişken Maliyet

Yanıt Açıklaması:

Bir şeyi elde etmek için, vazgeçilmek zorunda kalınan en iyi alternatif (mal veya hizmete) Fırsat Maliyeti ya da Vazgeçme Maliyeti adı verilir.

19.SORU

Bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyete ----- denir.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tamamlar?

- A
Ortalama değişken maliyet
B
Ortalama sabit maliyet
C
Ortalama maliyet
D
Marjinal maliyet

- E
Toplam sabit maliyet

Yanıt Açıklaması:

Ortalama değişken maliyet

Bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyete ortalama değişken maliyet denir.

20.SORU

Uzun dönem toplam maliyet 270 TL ve üretim miktarı 45 birim ise uzun dönem ortalama maliyet kaç birimdir?

- A
6
B
8
C
9
D
10
E
15

Yanıt Açıklaması:

6

$LRAC = LRTC / Q$

2.SORU

Üretim süreci

sonrası elde edilen ürün miktarına ne denir?

- A
Çıktı
B
Girdi
C
Maliyet
D
Gelir
E
Kar

Yanıt Açıklaması:

Üretim süreci

sonrası elde edilen ürün miktarı Çıktıdır

3.SORU

Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A
Açık ve örtük maliyetlerin toplamı ekonomik maliyeti verir
B
Açık maliyetler toplamı muhasebe maliyetini verir
C
Toplam hasılat ile toplam açık maliyetler arasındaki fark muhasebe kârını verir

- D
Toplam hasılat ile ekonomik maliyet arasındaki fark ekonomik kârı verir
- E
Muhasebe kârı pozitifse firma aşırı kâr ediyor demektir

Yanıt Açıklaması:

Firmanın aşırı kâr etmesi için muhasebe kârı değil ekonomik kâr pozitif olmalıdır.

4.SORU

Üretim düzeyi ile birlikte değişen üretim harcamalar toplamına ne ad verilmektedir?

- A
Toplam sabit maliyet
- B
Toplam maliyet
- C
Toplam değişken maliyet
- D
Ortalama değişken maliyet
- E
Marjinal maliyet

Yanıt Açıklaması:

Üretim düzeyi ile birlikte değişen üretim harcamaları toplamına toplam değişken maliyet denir. Değişken maliyet, firmanın üretim sürecinde kullandığı değişken girdilerine ilişkin maliyetlerdir.

5.SORU

BİR FİRMA HANGİ DURUMLARDA AŞIRI KÂR ELDE EDER?

- A
Toplam sabit maliyetin üretim düzeyinden bağımsız olduğu durumda
- B
Kısa dönem maliyetlerin sıfır olduğu durumda
- C
Uzun dönem maliyetlerin sıfır olduğu durumda
- D
Ekonomik kârın sıfır olduğu durumda
- E
Ekonomik kârın pozitif olduğu durumda

Yanıt Açıklaması: Ekonomik kârın pozitif olduğu durumda firma aşırı kar elde etmektedir

6.SORU

Firmanın bir birim daha fazla üretmesi sonucunda katlanmak zorunda olduğu ek maliyete ne ad verilmektedir?

- A
Değişken maliyet

- B
Toplam maliyet
- C
Ortalama değişken maliyet
- D
Ortalama sabit maliyet
- E
Marjinal maliyet

Yanıt Açıklaması:

Marjinal maliyet (SRMC), firmanın bir birim daha fazla üretmesi sonucunda katlanmak zorunda olduğu ek maliyettir. Diğer bir ifadeyle marjinal maliyet her bir birim ilave üretimin toplam maliyet üzerinde yarattığı ek maliyeti yansıtır.

7.SORU

Her bir çıktı düzeyi için maliyet minimizasyonunu sağlayan emek ve sermaye girdi bileşenlerinin geometrik yerine ne ad verilir?

- A
Uzun dönem değişken maliyet
- B
Uzun dönem ortalama maliyet
- C
Uzun dönem marjinal maliyet
- D
Uzun dönem sabit maliyet
- E
Uzun dönem genişleme yolu

Yanıt Açıklaması:

UZUN DÖNEM GENİŞLEME YOLU (LREP); FİRMANIN EŞ MALİYET DOĞRULARI İLE EŞ ÜRÜN EĞRİLERİ ARASINDA KALAN TEĞET NOKTALARINI BİRLEŞTİREN DOĞRUDUR.

8.SORU

Minimum etkin ölçek çıktı hangi noktada sağlanır?

- A
LRAC eğrisinin LRMC eğrisi ile kesiştiği noktada
- B
SRMC eğrisinin SRATC eğrisi ile kesiştiği noktada
- C
Eş ürün eğrisinin TC doğrusuna teğet olduğu noktada
- D
LREP eğrisinin TC doğrusunu kestiği noktada
- E
SRAVC eğrisinin SRMC eğrisi ile kesiştiği noktada

Yanıt Açıklaması:

Üretimi bir birim artırma sonrasında uzun dönem toplam maliyette meydana gelen artışa uzun dönem marjinal maliyet (LRMC) denir. LRAC eğrisinin eğiminin negatif olduğu bölgede LRMC eğrisi LRAC eğrisinin altında LRAC eğrisinin eğiminin pozitif olduğu bölgede ise LRMC eğrisi LRAC eğrisinin üstünde seyrederek LRAC eğrisinin minimum olduğu noktada ise uzun dönem marjinal maliyet uzun dönem ortalama maliyete eşittir. Yani LRMC eğrisinin LRAC eğrisini kestiği nokta minimum noktadır ve bu noktada ki çıktı minimum etkin ölçektir

9.SORU

1776 yılında yazdığı Ulusların Zenginliği adlı eserle modern ekonomi biliminin başlangıcı kabul edilen iktisatçı kimdir?

- A Alfred Marshall
- B John M. Keynes
- C John S. Mill
- D Adam Smith
- E David Ricardo

Yanıt Açıklaması:

yüzyılın sonlarına doğru ekonomik sorunlara bilimsel yaklaşımlar geliştirilmeye başlandı. Adam Smith'in (1723-1790) Ulusların Zenginliği adlı yapıtını 1776 yılında yayımlaması modern ekonomi biliminin başlangıcı kabul edilmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

10.SORU

Eş maliyet doğrusu aşağıdaki hangi bileşenlerden oluşmaktadır?

- A Emek ve teknoloji
- B Emek ve ham madde
- C Emek ve sermaye
- D Sermaye ve doğal kaynak
- E Teknoloji ve sermaye

Yanıt Açıklaması:

Eş maliyet doğrusu, aynı miktarda toplam harcamayı gerektiren emek ve sermaye girdisi bileşenlerini gösterir.

11.SORU

Aynı çıktı düzeyinde kalabilmek için girdilerden birinin miktarını bir birim arttırdığımızda diğer girdiden kaç birim vazgeçmek zorunda olduğumuzu gösteren ifade nedir?

- A Marjinal teknik ikame oranı
- B Emegin marjinal fiziki ürünü
- C Emegin toplam fiziki ürünü
- D Emegin ortalama fiziki ürünü
- E Azalan marjinal getiriler kanunu

Yanıt Açıklaması:

soruda verilen ifadenin karşılığı marjinal teknik ikame oranıdır.

12.SORU

DOĞRUSAL ÜRETİM FONKSİYONU
SABİT ORANLI ÜRETİM FONKSİYONU
COBB-DOUGLAS ÜRETİM FONKSİYONU
ÜSTEL ÜRETİM FONKSİYONU
LOGARİTMİK ÜRETİM FONKSİYONU

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri sabit ikame esnekli üretim fonksiyonun birer özel durumudur?

- A Yalnız I
- B I ve II
- C I, II ve III
- D I, II, III ve IV
- E IV ve V

Yanıt Açıklaması:

Doğrusal üretim fonksiyonu, sabit oranlı üretim fonksiyonu ve Cobb-Douglas üretim fonksiyonu sabit ikame esnekli üretim fonksiyonun birer özel durumudur. Doğru cevap C'dir.

13.SORU

Toplam fiziki ürünün simgesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A TPP
- B TFF
- C TFP
- D TFF

C
TFT
D
TTT
E
TPT

Yanıt Açıklaması:

Üretim sürecinde kullanılan değerli girdi miktarının artması sonucu elde edilen toplam ürün (çıkış) miktarı bize toplam fiziki ürünü verir ve TPP ile gösterilmektedir

14.SORU

GELİR ARTTIĞINDA MALLARIN TALEP EDİLEN MİKTARI ARTIYORSA BU TÜR MALLARA NE AD VERİLİR?

A
Normal mal
B
Lüks mal
C
İkame mal
D
Tamamlayıcı mal
E
Düşük mal

Yanıt Açıklaması: Gelir arttığında malların talep edilen miktarı artıyorsa bu tür mallar ekonomi de "Normal mal" olarak adlandırılır.

15.SORU

Aşağıdakilerden hangisi söz konusu olduğunda firma aşırı kâr elde etmiş olur?

A
Muhasebe kârın pozitif olduğu durumda
B
Muhasebe kârın negatif olduğu durumda
C
Ekonomik kârın pozitif olduğu durumda
D
Ekonomik kârın negatif olduğu durumda
E
Toplam kârın pozitif olduğu durumda

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik kârın pozitif olduğu durumda firma aşırı kâr elde etmiş olur.

16.SORU

X eksenindeki malın fiyatı artarsa aşağıdakilerden hangisi gerçekleşir?

A
Bütçe doğrusu dikleşir

B
Bütçe doğrusu yatıklaşır
C
Bütçe doğrusu değişmez
D
Bütçe doğrusu x eksenine paralel olur
E
Bütçe doğrusu y eksenine dik olur

Yanıt Açıklaması:

X eksenindeki malın fiyatı artarsa bütçe doğrusu dikleşir

17.SORU

Tüketicie aynı fayda düzeyini sağlayan mal bileşimlerinin oluşturduğu eğri hangisidir?

A
Talep eğrisi
B
Fayda eğrisi
C
Farksızlık eğrisi
D
Marjinal fayda eğrisi
E
Toplam fayda eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Farksızlık eğrileri tüketiciye aynı tatmin düzeyini sağlayan tüketim bileşimlerinin geometrik yeridir.

18.SORU

Fayda kavramının dayanağı kabul edilen "Toplumun sosyal faydasının maksimizasyonu için çaba harcanması gerektiğini, bunun da çok sayıdaki insanlar için çok fazla mal sağlanması ile mümkün olacağı" düşüncesinin sahibi filozof-ekonomist aşağıdakilerden hangisidir?

A
Vilfredo Pareto
B
Francis Y. Edgeworth
C
Saint Simon
D
Jeremy Bentham
E
Marx Weber

Yanıt Açıklaması:

Fayda kavramı 18. yüzyılın sonlarında ve 19. yüzyılın başlarında yaşamış filozof-ekonomist Jeremy Bentham'a dayandırılır. Bentham açıklamalarında; toplumun sosyal faydasının maksimizasyonu için çaba harcanması gerektiğini, bunun da çok sayıdaki insanlar için çok fazla mal

sağlanması ile mümkün olacağını vurgulanmaktadır.

19.SORU

Aynı miktarda toplam harcamayı gerektiren emek ve sermaye girdisi bileşenlerini gösteren doğruya ne ad verilir?

- A Eş maliyet doğrusu
- B Tüketici doğrusu
- C Eş ürün eğrisi
- D Toplam fayda doğrusu
- E Örtük maliyet doğrusu

Yanıt Açıklaması:

Aynı miktarda toplam harcamayı gerektiren emek ve sermaye girdisi bileşenlerini gösteren doğruya eş maliyet doğrusu adı verilir.

20.SORU

Teknoloji veri iken her bir spesifik girdi bileşeni için firmanın üretebileceği maksimum çıktı düzeyini gösteren matematiksel ifadeye ne ad verilmektedir?

- A Toplam fiziki ürün
- B Üretim fonksiyonu
- C Marjinal fiziki ürün
- D Eş ürün eğrisi
- E Üretim teknolojisi

Yanıt Açıklaması:

Teknoloji veri iken her bir spesifik girdi bileşeni için firmanın üretebileceği maksimum çıktı düzeyini gösteren matematiksel ifadeye üretim fonksiyonu denilmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

2.SORU

Bireyin tercihlerinde içsel tutarlılığın bulunduğunu gösteren aksiyom aşağıdakilerden hangisidir?

- A Geçişlilik Aksiyomu
- B Bütünlük Aksiyomu
- C Süreklilik Aksiyomu
- D Çoğu Aza Tercih Etme (Doyumsuzluk) Aksiyomu

- E Dış Büyüklük Aksiyomu

Yanıt Açıklaması:

Aksiyom-2 Geçişlilik Aksiyomu
Bu aksiyom bireyin tercihlerinde içsel tutarlılığın bulunduğunu gösterir. Eğer tüketici A sepetini B'ye tercih ediyorsa ve B sepetini bir başka Z sepetine tercih ediyorsa A sepetini aynı zamanda Z'ye tercih etmek durumundadır. Diğer bir anlatımla eğer $A \succ B$ ve $B \succ Z$ ise $A \succ Z$ olacaktır.

3.SORU

Q simgesi neyi ifade etmektedir?

- A Toplam çıktı miktarı
- B Toplam girdi miktarı
- C Toplam fiyat
- D Toplam maliyet
- E Toplam fiziki ürün

Yanıt Açıklaması:

Ortalama değişken maliyet (SRAVC), toplam değişken maliyetin (SRVC) toplam çıktı miktarına (Q) oranlanması ile elde edilir ve bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyeti yansıtır.

4.SORU

Sermaye-emek oranındaki yüzde değişimin marjinal teknik ikame oranındaki yüzde değişime oranına ne ad verilir?

- A Çıktı esnekliği
- B İkame esnekliği
- C Girdi esnekliği
- D Üretim esnekliği
- E Emek esnekliği

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, B şıkkıdır. Sermaye-emek oranındaki yüzde değişimin marjinal teknik ikame oranındaki yüzde değişime oranına ikame esnekliği denir.

5.SORU

Belirli bir dönemde bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişime ne ad verilir?

- A Marjinal analiz
- B Marjinal gelir
- C Marjinal maliyet
- D Marjinal fayda
- E Ortalama fayda

Yanıt Açıklaması:

Belirli bir dönemde bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişime marjinal fayda denir.

6.SORU

Firma aynı eş ürün eğrisi üzerinde A ve B gibi iki farklı emek-sermaye bileşenine sahiptir. Firmanın 50 birim üretim yapabilmesi için A noktasında 4 birim emek, 32 birim sermayeye, B noktasında ise 6 birim emek ile 20 birim sermaye ihtiyaç duymaktadır. Bu firma için marjinal teknik ikame oranı kaçtır?

- A 1.5
- B 3
- C 6
- D 8
- E 10

Yanıt Açıklaması:

Marjinal teknik ikame oranı, aynı çıktı düzeyinde kalabilmek için girdilerden birinin miktarını bir birim arttırdığımızda diğer girdiden kaç birim vazgeçmek zorunda olduğumuzu gösteren orandır. Marjinal teknik ikame oranı = $-(K_2 - K_1) / (L_2 - L_1)$ buna göre $MRTS = -(20 - 32) / (6 - 4) = 6$ 'dır. Bundan dolayı doğru cevap C seçeneğidir

7.SORU

FARKSIZLIK EĞRİSİNİN HERHANGİ BİR NOKTASINA ÇİZİLEN TEĞETİN EĞİMİNİN NEGATİF İŞARETLİSİNE NE AD VERİLİR.

- A Marjinal İkame Oranı
- B Farksızlık Eğrisi
- C

- D Toplam Fayda
- E Marjinal Fayda
- Ordinal Fayda

Yanıt Açıklaması: Farksızlık eğrisinin herhangi bir noktasına çizilen teğetin eğiminin negatif işaretli marjinal ikame oranı (MRS) olarak tanımlanır.

8.SORU

Üretim sürecinde kullanılan değişken girdi miktarının artırılması sonucu elde edilen toplam ürün miktarına ne ad verilir?

- A Marjinal fiziki ürün
- B Toplam fiziki ürün
- C Ortalama fiziki ürün
- D Mal ve hizmet ürünü
- E Ortalama kazanç ürünü

Yanıt Açıklaması:

Üretim sürecinde kullanılan değişken girdi miktarının artırılması sonucu elde edilen toplam ürün miktarına toplam fiziki ürün denir.

9.SORU

Faydanın nesnel olarak ölçülebileceğini öne süren ve bir indeks aracılığıyla faydayı tüketiciler arasında karşılaştırılabileceğini öne süren yaklaşıma ne ad verilmektedir?

- A Toplam Fayda
- B Kardinal fayda
- C Marjinal fayda
- D Ordinal fayda
- E Farksızlık eğrileri yaklaşımı

Yanıt Açıklaması:

Bu yaklaşımda faydanın nesnel olarak ölçülebileceği ileri sürülmekte ve Kardinal fayda indeksi oluşturularak fayda tüketiciler arasında karşılaştırılabilmektedir. Çünkü indeksi oluşturan maddeler nesnel olarak ölçülebilmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

18.SORU

Fayda kavramının tanımı aşağıdaki iktisatçılardan hangisine dayanır?

- A
Jeremy Bentham
- B
Alfred Marshall
- C
Leon Walras
- D
David Ricardo
- E
Vilfredo Pareto

Yanıt Açıklaması:

Doğru cevap A seçeneğindeki yer almaktadır.

19.SORU

Bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Ortalama değişken maliyet
- B
Ortalama sabit maliyet
- C
değişken maliyet
- D
Sabit maliyet
- E
Toplam maliyet

Yanıt Açıklaması:

Bir birim çıktı başına düşen toplam değişken maliyete ortalama değişken maliyet denir.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi mikroekonominin konularından birisidir?

- A
Milli gelir
- B
Enflasyon
- C
Tüketici davranışları
- D
Ekonomik büyüme
- E
Bütçe açıkları

Yanıt Açıklaması:

Mikro ekonomi tüketici davranışları, bireysel iş gücü pazarları ve firmalar teorisi gibi konuları inceler. **Makro ekonomi** ise bütçe açıkları, milli gelir ve enflasyon gibi toplu değişkenleri inceler.

2.SORU

TEK DEĞİŞKEN GİRDİNİN OLDUĞU DURUMDA ORTALAMA FİZİKİ ÜRÜN (APP_L) VE MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN (MPP_L) EĞRİLERİ GRAFİĞİNDE APP_L VE MPP_L EĞRİLERİNİN KESİŞTİĞİ NOKTANIN SAĞINDA KALAN BÖLGE İÇİN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ SÖYLENEBİLİR?

- A
 $MPP_L = APP_L$ 'dir ve bu bölgede APP_L artmaktadır.
- B
 $MPP_L > APP_L$ 'dir ve bu bölgede APP_L azalmaktadır.
- C
 $MPP_L < APP_L$ 'dir ve bu bölgede APP_L azalmaktadır.
- D
 $MPP_L > APP_L$ 'dir ve bu bölgede APP_L artmaktadır.
- E
 $MPP_L < APP_L$ 'dir ve bu bölgede APP_L artmaktadır.

Yanıt Açıklaması:

Ortalama fiziki ürün (APP_L) ve marjinal fiziki ürün (MPP_L) eğrileri grafiğinde APP_L ve MPP_L eğrilerinin kesiştiği noktaya A noktası dersek; bu noktanın sağında marjinal fiziki ürün, ortalama fiziki üründen küçüktür. Yani $APP_L > MPP_L$ 'dir ve ayrıca bu bölgede APP_L azalmaktadır.

4.SORU

Tüketicinin bu seçimleriyle ilgili davranışlarını grafikte gösterebilmek amacıyla genelde iki malın bulunduğu doğru aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Bütçe kısıtı
- B
Fayda fonksiyonu
- C
Rant
- D
Teknoloji
- E
Kapital

Yanıt Açıklaması:

Tüketicinin bu seçimleriyle ilgili davranışlarını grafikte gösterebilmek amacıyla genelde iki malın bulunduğu durum bütçe kısıtı ile incelenir.

5.SORU

diğer girdiler sabit iken, emek miktarındaki her birim artış karşısında, topla fiziki ürünün artarak artmasına ne denir?

- A Emeğe göre artan marjinal getiri
- B Emeğe göre azalan marjinal getiri
- C Emeğe göre artan toplam getiri
- D emeğe göre azalan toplam getiri
- E azalan marjinal getirile kanunu

Yanıt Açıklaması:

soruda verilen tanıımı karşılayan ifade, emeğe göre artan marjinal getiridir.

6.SORU

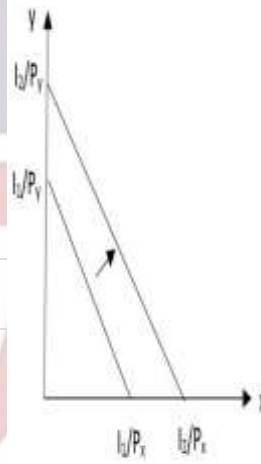
Kısa dönemde A firması B firmasına göre 3 kat emek girdisi kullanmakta, birim emek başına 2 kat ücret ödemekte ve bunun karşılığında B firmasının 4 katı kadar ürün üretmektedir. Buna göre A firmasının kısa dönem ortalama değişken maliyetinin B'ninkine oranı nedir?

- A 1/4
- B 1/3
- C 2/3
- D 3/2
- E 4/3

Yanıt Açıklaması:

B firması için ücret w , üretim miktarı Q ve kullanılan emek miktarı L olsun. Bu durumda B firması için kısa dönem ortalama değişken maliyet $SRAVC(B)=wL/Q$ olur. Ücret, üretim miktarı ve emek girdisiyle ilgili verilen bilgileri dikkate aldığımız zaman A firmasının ortalama değişken maliyeti ise $SRAVC(A)=(2w*3L)/4Q=(3/2)*(wL/Q)=(3/2)*SRAVC(B)$ olacaktır.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisinin değişmesi sonucu bütçe doğrusu şekildeki gibi yer değiştirir?

- A Y malı fiyatının artması
- B X malı fiyatının artması
- C X ve Y malı fiyatlarının birlikte artması
- D Gelirin artması
- E Gelirin azalması

Yanıt Açıklaması:

Gelirin artması sonucu bütçe doğrusu şekildeki gibi yer değiştirir.

11.SORU

Mandalina talep eğrisi ne tür bir eğridir?

- A Negatif eğimli bir eğridir.
- B Pozitif eğimli bir eğridir.
- C Eğimi sıfırdır.
- D Eğimi maksimumdur.
- E Eğimi minimumdur.

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, A şıkkıdır. Talep eğrisi bir malın talep miktarı ile fiyatı arasındaki ilişkiyi gösteren bir eğridir. Bir malın fiyatı ile talebi arasında da ters bir ilişki olduğundan (normal mallar için), yani mandalınanın fiyatı artınca talep edilen miktarı azalacağından ya da tersi, talep eğrisi negatif eğimli bir eğridir.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan kaynaklardan değildir?

- A
Emek
B
Girişimci
C
Sermaye
D
Piyasa
E
Toprak

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, **D** şıkkıdır. Çünkü piyasa üretimde kullanılan kaynaklardan biri değildir. Piyasa üretim faktörlerinin ya da üretilen mal ve hizmetlerin alınıp satıldığı yerdir.

13.SORU

AŞAĞIDAKİ KAVRAMLARDAN HANGİSİ ÇOK MANTIKLI VE AÇIKÇA GÖRÜLEN YANITLARIN, İKTİSADİ SO-RUNLARA HER ZAMAN İÇİN DOĞRU CEVAPLAR OLMAYABİLECEĞİNİ ORTAYA KOYABİLİR?

- A
Fırsat Maliyeti
B
Ceteris Paribus
C
Kısıtlı optimizasyon analizi
D
Denge analizi
E
Karşılaştırmalı durağan analiz

Yanıt Açıklaması: Kısıtlı optimizasyon analizi çok mantıklı ve açıkça görülen yanıtların, iktisadi sorunlara her zaman için doğru cevaplar olmayabileceğini ortaya koyabilir.

14.SORU

- I. Vergi artışı tüketimi azaltır
II. Daha konforlu bir yaşam için minimum ücret arttırılmalıdır
III. Fiyat artarsa talep edilen miktar düşer
Yukarıdaki maddelerde yer alan ifadelerden hangisi/hangileri normatif olanlardır?

- A
II ve III
B
I ve II
C
I ve III
D
yalnız III
E

yalnız II

Yanıt Açıklaması:

Mikroekonomik analizde hem pozitif hem de normatif analiz yöntemleri kullanılır. Pozitif analiz bir ekonomik sistemin nasıl çalıştığını açıklamaya ve zaman içinde nasıl değiştiğini tahmin etmeye çalışır. Pozitif analizde, nedir veya ne oluyor gibi açıklayıcı sorular yanında, öngörü yapmaya yönelik sorular da sorulur (eğer bazı dışsal değişkenler değişirse ne olacak gibi.). Normatif analiz ise ne olmalı ya da nasıl olmalı gibi kelimeleri içeren değer yargıları ile ilgili ifadelerdir. Örneğin “gelir dağılımında daha adaletli olunmalıdır” ve ya “insanca bir yaşam için asgari ücret yükseltilmelidir” gibi önermeler normatif ifadelerdir. Pozitif önermenin tersine bu ifadeyi sinamamız mümkün değildir.

15.SORU

X tüketicinin birinci maldan tükettiği miktarı, Y ise ikinci maldan tükettiği miktarı göstermektedir. Bu iki mala ilişkin fiyatlar (P_x , P_y) olarak gözlenebildiğine göre, tüketici tüm gelirini mallar için harcadığında, tüketicinin bütçe kısıtı aşağıdakilerden hangisi ile gösterilebilir?

- A
 $P_x X + P_y Y > 0$
B
 $P_x X + P_y Y \geq 0$
C
 $P_x X + P_y Y = 0$
D
 $P_x X + P_y Y = 1$
E
 $P_x X + P_y Y \geq 1$

Yanıt Açıklaması:

Bütçe kısıtı $P_x X + P_y Y \geq I$ şeklindeki denklem, tüketicinin geliri, veri fiyatlarda bütçe kısıtını ortaya koyar. Ancak, tüketici tüm gelirini mallar için harcadığında, yani tasarruf ve ödünç alma durumu söz konusu olmadığında ya da tasarruf tüketicinin elde edebileceği bir mal gibi düşünüldüğünde bu denklem eşitlik biçimini alır.

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi üretim sürecindeki girdilerden biri değildir?

- A
Doğal kaynak
B
Emek
C

Politika

D
SermayeE
Teknoloji**Yanıt Açıklaması:**

MAL VE HİZMET ÜRETİMİ, ÜRETİM GİRDİLERİNİN (FAKTÖRLERİNİN) BELLİ BİR TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI SONRASINDA NİHAİ ÜRÜNLERE (ÇIKTILARA) DÖNÜŞTÜRME SÜRECİDİR. BİR FİRMANIN ÜRETİM SÜRECİNDE GİRDİLERİ; EMEK(İŞ GÜCÜ), SERMAYE, DOĞAL KAYNAK VE TEKNOLOJİDİR.

17.SORU

İkame esnekliği değeri bir olan üretim fonksiyonlarına ne ad verilir?

- A
Sabit-oranlı üretim fonksiyonu
- B
Doğrusal üretim fonksiyonu
- C
Mükemmel ikameci üretim fonksiyonu
- D
Sabit ikame esnekli üretim fonksiyonu
- E
Cobb-Douglas üretim fonksiyonu

Yanıt Açıklaması:

İkame esnekliği değeri bir olan üretim fonksiyonlarına Cobb-Douglas üretim fonksiyonu denir.

18.SORU

Kısa dönem üretim süreci ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A
Bütün girdiler değişkendir
- B
Bütün girdiler sabittir
- C
Girdilerden sadece biri değişkendir
- D
Aynı ürün miktarı, girdilerin farklı kombinasyonları ile üretilebilir
- E
Bu dönemde üretim kapasitesini artırmak mümkündür

Yanıt Açıklaması:

Kapalı üretim fonksiyonumuzu şu şekilde gösteriyorduk:

$$Q = f(L, K, D, T)$$

Burada Q üretim düzeyini, L emek girdisini, K sermaye girdisini, D doğal kaynak girdisini ve T teknoloji girdisini temsil etmekteydi. Analizi basitleştirmek adına kısa dönem üretim fonksiyonunu sadece sermaye (K) ve emekten (L) oluştuğu varsayılabilir. Kısa dönem, üretimde kullanılan tüm girdilerin miktarını değiştirmek için yeterli bir dönem değildir. Dolayısıyla bütün girdiler değişken değildir. Ancak kısa dönemde bir girdinin miktarı değiştirilebilir, bu yüzden bütün girdiler sabit de değildir. Aynı ürün miktarının farklı girdi kombinasyonları ile üretildiği ve üretim kapasitesini artırmanın mümkün olduğu dönem de uzun dönemdir. Bu durumda kısa dönem, girdilerden sadece birinin değişken olduğu üretim sürecidir.

19.SORU

Kar maksimizasyonu amacıyla hareket eden bir firmanın kısa dönemdeki üretim fonksiyonunda emek girdisi değişken, sermaye girdisi ise sabit girdidir. Bu firma marjinal fiziki ürüne (MPP_L) ait aşağıda verilenlerden hangisi olduğunda üretime ilave emek girdisini dahil etmesinin bir anlamı yoktur?

- A
Maksimum olduğunda
- B
Artmakta olduğunda
- C
Azalmakta olduğunda
- D
Negatif olduğunda
- E
Sıfır olduğunda

Yanıt Açıklaması:

MPP_L her bir birim ilave emek girdisi karşısında toplam fiziki ürünün ne kadar artıp azaldığı konusunda bize bilgi verir. MPP_L maksimuma ulaşıncaya kadar TPP_L artan hızda artmaya devam ederken, sıfıra ulaştığı noktaya kadar ise TPP_L azan hızda artmaya devam eder. MPP_L sıfıra ulaştığında TPP_L maksimum düzeyine ulaşmıştır. Bu noktadan sonra ilave bir emek girdisi eklenmesi MPP_L' yi negatif yapacaktır ve bu durumda TPP_L azalacaktır. Kar maksimizasyonu ile hareket eden bir firma için MPP_L 0 olduktan sonra ilave bir emek dâhil etmenin bir anlamı yoktur.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi farksızlık eğrilerinin özelliklerinden birisi değildir?

- A Orjinden uzaklaştıkça toplam fayda artar
- B Üzerindeki bütün noktalarda toplam fayda aynıdır
- C Orjine göre dışbükeydir
- D Pozitif eğimlidir
- E Birbirlerini kesmez

Yanıt Açıklaması:

Farksızlık eğrilerinin özellikleri:

- Orjinden uzaklaştıkça toplam fayda artar
- Üzerindeki bütün noktalarda toplam fayda aynıdır
- Orjine göre dışbükeydir
- Pozitif eğimlidir
- Birbirlerini kesmez

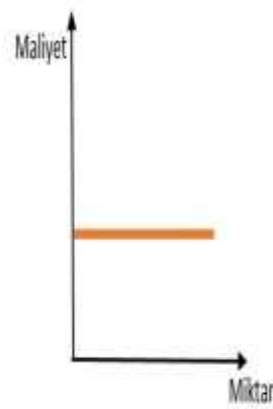
1.SORU

İNSANLARIN SAHİBİ OLDUKLARI KAYNAKLARI SATARAK YA DA KİRALAYARAK ELDE ETTİKLERİ GELİRLERİNE YÖNELİK OLARAK YAPILACAK AŞAĞIDAKİ EŞLEŞMELERDEN HANGİSİ DOĞRUDUR?

- A Toprak-ücret
- B Emek-kar
- C Girişimci-rant
- D Sermaye-faiz
- E Müteşebbis-ücret

Yanıt Açıklaması: İnsanlar gelirlerini, ya sahibi oldukları kaynakları satarak ya da kiralayarak elde ederler. İnsanların topraklarını kullanarak elde ettikleri gelire rant, emeklerini arz ederek elde ettikleri gelire ücret, sermayelerini kullanarak elde ettikleri gelire faiz ve girişimcilerin gelirine de kâr denilmektedir.

2.SORU

Yandaki şekilde verilen maliyet doğrusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A Değişken Maliyet
- B Ortalama Maliyet
- C Toplam Değişken Maliyet
- D Toplam Sabit Maliyet
- E Örtük maliyet

Yanıt Açıklaması:

Toplam sabit maliyet doğrusu düz bir doğru şeklindedir.

3.SORU

Tamamlayıcı mallar için aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğrudur?

- A Tamamlayıcı malların talep fonksiyonları yoktur
- B Bu mallarda ikame tamdır
- C Tamamlayıcı mallar için çapraz fiyat esnekliği negatiftir
- D Bu tür mallar için fiyat esnekliği mutlaka sıfırdır
- E Bu tür malların fiyatları hiç değişmez

Yanıt Açıklaması:

eğer x malı fiyatı yükseldiğinde talep edilen y malı miktarı azalıyorsa bu iki mal arasında brüt tamamlayıcılık söz konusudur. Bu durumda fiyat tüketim eğisi pozitif eğimli olurken çapraz fiyat talep eğrisi negatif eğimli olarak elde edilir. Dolayısıyla tamamlayıcı mallar için çapraz fiyat talep esnekliği negatif değer olacaktır.

5.SORU

"Bir eş ürün eğrisi boyunca miktarını artırdıkça emeğin sermayeye göre marjinal teknik ikame

oranının sürekli duruma azalan marjinal teknik ikame oranı denir.”
Boş bırakılan yerlere seçeneklerden hangisi gelmelidir?

- A
Sermaye, arttığı
- B
Emek, azaldığı
- C
Sermaye, azaldığı
- D
Emek, sabit olduğu
- E
Emek, arttığı

Yanıt Açıklaması:

Bir eş ürün eğrisi boyunca emek miktarını artırdıkça emeğin sermayeye göre marjinal teknik ikame oranının sürekli azaldığı duruma azalan marjinal teknik ikame oranı denir.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi bireylerin içinde bulundukları koşullar altında ulaşabilecekleri en iyi tercihi yapma gayretleri anlamına gelmektedir?

- A
Kıtlık
- B
Rasyonellik
- C
Fırsat maliyeti
- D
Mikroekonomi
- E
Optimizasyon

Yanıt Açıklaması:

Rasyonellik, bireylerin içinde bulundukları koşullar altında ulaşabilecekleri en iyi tercihi ya da seçimi yapma gayretlerini ifade etmektedir.

7.SORU

Fırsat maliyeti aynı zamanda aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılır?

- A
Sosyal maliyet
- B
Alternatif maliyet
- C
Marjinal maliyet

- D
Götürü maliyet
- E
Toplam maliyet

Yanıt Açıklaması:

İktisatta fırsat maliyeti alternatif maliyet olarak da isimlendirilir.

9.SORU

Tüketici gelirlerindeki bir artış aşağıdakilerden hangisini neden olur?

- A
Talep artışı - fiyat artar
- B
Talep artışı - fiyat düşer
- C
Talep azalışı - fiyat artar
- D
Talep azalışı - fiyat düşer
- E
Arz artışı - fiyat düşer

Yanıt Açıklaması:

Tüketici gelirlerindeki bir artış talebin ve fiyatların artmasına neden olur.

10.SORU

"2000'li yılların başlarından itibaren Türkiye’de üretimde artış sağlanırken neden aynı başarı istihdamda yakalanamadı?" sorusu hangi bilimin cevap aradığı sorulardandır?

- A
Makro ekonomi
- B
Mikro ekonomi
- C
Üretim
- D
Tüketim
- E
Gelir

Yanıt Açıklaması:

Makroekonomi, ekonomiyi bir bütün olarak inceler. Yani makroekonomi ulusal ekonomide devletin, firmaların ve bireylerin tercihlerinin toplam etkisiyle ilgilenmeyi kendisine konu edinmiştir. Yine isimdeki makro ön eki Yunanca büyük anlamına gelen “makros” kelimesinden gelmektedir. Burada gelirin ve istihdamın toplam düzeyleri, faiz oranı, enflasyon oranı, büyüme ve ulusal bir ekonomide konjonktürün döngüsü gibi konular incelenir.

Makroekonominin cevap aradığı bazı sorular şunlardır: 2000'li yılların başlarından itibaren Türkiye'de üretimde artış sağlanırken neden aynı başarı istihdamda yakalanamadı? Çin'deki ve Hindistan'daki gelir artış neden Türkiye'dekinden daha fazla? Neden Avrupa ülkelerinde kamu borç stokları artarken Türkiye'de kamu maliyesi bu sorundan büyük ölçüde kurtulmuştur? Enflasyonun nedenleri nelerdir? 1970'lerden 2000'lerin başlarına kadar çok yüksek seyreden enflasyon son 10 yılda nasıl düşürülebilmektedir?

11.SORU

Aşağıdakilerden hangisi eş ürün eğrilerinin özelliklerinden birisi değildir?

- A Orijinden uzaklaştıkça her bir sonraki eş ürün eğrisi bir öncekine göre daha yüksek bir üretim düzeyini temsil etmektedir.
- B Eş ürün eğrileri negatif eğimlidir.
- C Eş ürün eğrileri birbirlerini kesmezler.
- D Eş ürün eğrileri orjine göre içbükeydirler.
- E Eş ürün eğrisi üzerideki her bir nokta aynı üretim düzeyini gösterir.

Yanıt Açıklaması:

Eş ürün eğrilerine ilişkin bazı özellikler vardır ve söz konusu özellikler şunlardır: i. Orijinden uzaklaştıkça her bir sonraki eş ürün eğrisi bir öncekine göre daha yüksek bir üretim düzeyini temsil etmektedir. ii. Eş ürün eğrileri negatif eğimlidir. iii. Eş ürün eğrileri birbirlerini kesmezler. iv. Orijine göre dışbükeydirler (konvektirler). v. Eş ürün eğrisi üzerideki her bir nokta aynı üretim düzeyini gösterir.

Doğru cevap D seçeneğidir.

12.SORU

İkame esnekliği sonsuz olan üretim fonksiyonlarına ne ad verilir?

- A Doğrusal üretim fonksiyonu
- B Üretim fonksiyonu
- C Mükemmel ikame
- D Sabit-oranlı üretim fonksiyonu
- E Mükemmel tamamlayıcı

Yanıt Açıklaması:

İkame esnekliği sonsuz olan üretim fonksiyonlarına doğrusal üretim fonksiyonu denir.

19.SORU

Eş ürün eğrisinin eğiminin negatif değeri aşağıdakilerden hangisini verir?

- A Marjinal fiziki ürün
- B Ortalama fiziki ürün
- C Toplam fiziki ürün
- D Fırsat maliyeti
- E Marjinal teknik ikame oranı

Yanıt Açıklaması:

Marjinal teknik ikame oranı aynı zamanda iki girdinin marjinal fiziki ürünlerinin oranına eşittir.

20.SORU

İnsanların topraklarını kullanarak elde ettikleri gelir aşağıdakilerden hangisidir?

- A Rant
- B Ücret
- C faiz
- D Kar
- E maaş

Yanıt Açıklaması:

İnsanların toprakları kullanarak elde ettikleri gelire rant, emeklerini arz ederek elde ettikleri gelire ücret, sermayelerini kullanarak elde ettikleri gelire faiz ve giriflimcilerin gelirine de kâr denilmektedir. Kaynakları ellerinde bulunduranlar bu kaynakları satarak veya kiraya vererek elde ettikleri gelirle mal ve hizmet alabilmektedirler.

14.SORU

Ortalama sabit maliyet eğrisinin (AFC) şekline ilişkin aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A Yatay eksene paralel bir eğri görünümündedir
- B Önce azalan sonra artan bir eğri görünümündedir
- C

Önce artan sonra azalan bir eğri görünümündedir

D

Sürekli artan bir eğri görünümündedir

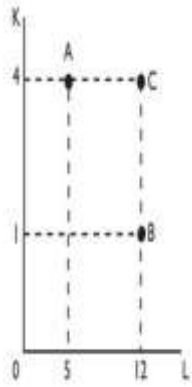
E

Sürekli azalan bir eğri görünümündedir

Yanıt Açıklaması:

Ortalama sabit maliyet eğrisi (AFC), sürekli azalan bir eğri görünümünde olup, negatif eğimli bir eğri şeklindedir.

15.SORU

Yandaki şekilde A, B ve C noktalarının her biri farklı emek (L) ve sermaye (K) bileşenleri kullanılarak aynı çıktı düzeyini veren üç farklı üretim tekniğini göstermektedir. Buna göre hangi nokta girdi israfına yol açtığından dolayı teknolojik olarak etkin olmayan bir üretim tekniğidir?

A

A

B

B

C

C

D

A ve C

E

B ve C

Yanıt Açıklaması:

C noktası, A veya B'ye göre girdi israfına yol açtığından dolayı teknolojik olarak etkin olmayan bir üretim tekniğidir.

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi bütçe doğrusunun eğimini verir?

A

Marjinal fayda oranı

B

Marjinal dönüşüm oranı

C

Marjinal kar oranı

D

Marjinal bütçe oranı

E

Marjinal maliyet oranı

Yanıt Açıklaması:

Bütçe doğrusunun eğimi paranın tüketici için oluşturduğu marjinal dönüşüm oranı (MRT) olarak da tanımlanabilir

4.SORU

Muhasebe kârı toplam örtük maliyetlerden ise ekonomik kâr pozitifdir ve bu durumda firma üretimde kullandığı kaynaklar ile söz konusu kaynakların en iyi alternatif üretim alanında kullanılması halinde elde edeceği gelirden daha fazla bir gelir elde ediyor demektir. Ekonomik kârın sıfır olduğu durumda firma kâr elde etmektedir.

Yukarıdaki ifadeyi doğru kılacak şekilde boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A

büyük; normal

B

fazla; minimum

C

az; aşırı

D

az; normal

E

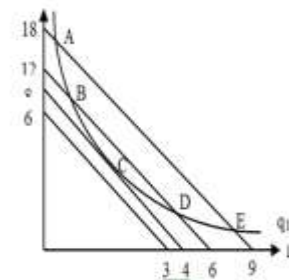
büyük; aşırı

Yanıt Açıklaması:

Muhasebe kârı toplam örtük maliyetlerden büyük ise ekonomik kâr pozitifdir ve bu durumda firma üretimde kullandığı kaynaklar ile söz konusu kaynakların en iyi alternatif üretim alanında kullanılması halinde elde edeceği gelirden daha fazla bir gelir elde ediyor demektir. Ekonomik kârın pozitif olduğu durumda firma aşırı kar elde etmektedir. Muhasebe kârı toplam örtük maliyetlere eşit ise ekonomik kâr sıfırdır ve bu durumda firma üretimde kullandığı kaynaklar ile söz konusu kaynakların en iyi alternatif üretim alanında kullanılması halinde elde edeceği gelire eşit bir gelir elde ediyor demektir. Ekonomik kârın sıfır olduğu durumda firma normal kâr elde etmektedir

5.SORU

Aşağıdaki şekle göre aşağıdakilerden hangisi üretim miktarı veri iken maliyet minimizasyonunun sağlandığı noktayı gösterir?

A

A
B
B
C
C
D
D
E
E

Yanıt Açıklaması:

Aynı miktarda toplam harcamayı gerektiren emek ve sermaye girdisi bileşenlerini gösteren doğruya eş maliyet doğrusu denir. Eş maliyet doğrusu üzerindeki her bir noktada yer alan girdi bileşenleri için yapılan toplam harcama aynıdır. Belli bir üretim düzeyini gerçekleştirmenin maliyeti, kullanılan emek ve sermaye girdi miktarlarının yanında emek ve sermaye girdilerinin fiyatına da bağlıdır. Emegin fiyatı olan ücretin w ile ve sermayenin fiyatı olan kiranın r ile gösterildiği ve w ile r 'nin veri olduğu durumda firmanın toplam maliyeti, emek ve sermaye girdilerinin maliyetleri toplamına eşittir. Firmanın toplam maliyeti (TC) şu eşitlikle ifade edilebilir:

$$TC = wL + rK$$

Eş maliyet doğrusu; girdi fiyatları sabitken girdilere yapılan toplam harcama miktarı (TC miktarı) değiştiğinde veya girdilere yapılan toplam harcama miktarı (TC miktarı) sabitken girdi fiyatları değiştiğinde değişir. Girdi fiyatları sabitken girdilere yapılan toplam harcama miktarının arttığında eş maliyet doğrusu dışarıya doğru paralel kayar ve eğim değişmez.

Bir firma eş maliyet doğrusunda içerilen maliyet bilgisi ile eş ürün eğrisinde içerilen etkin üretim bilgisini birleştirerek belli bir üretim düzeyini en düşük (minimum) maliyetle gerçekleştirmeye çalışır. Firma belli bir üretim düzeyine ilişkin maliyet minimizasyonunu, eş maliyet doğrusunun eş ürün eğrisine teğet olduğu noktaya ait girdi bileşenlerini kullanarak gerçekleştirir.

Dolayısıyla şekilde eş ürün eğrisinin eş maliyet doğrusuna teğet olduğu nokta C noktasıdır. Diğer noktalarda A, B, D ve E noktalarında eş ürün eğrisi daha yüksek toplam maliyeti gösteren eş maliyet doğrularını kesmektedir. Sadece C noktasında teğet olmaktadır ve bu eş maliyet dorusu en düşük maliyeti vermektedir. Eş ürün eğrisi ile eş maliyet doğrusunun birbirine teğet olduğu C noktasında aynı zamanda hem eş ürün eğrisinin eğimi hem eş maliyet doğrusunun eğimi de birbirine eşittir. Bu noktaya tekabül eden girdi bileşimini seçerek firma maliyet minimizasyonu sağlayacaktır.

6.SORU

BİR KİŞİNİN ELİNDE BİR MİKTAR PARA VARDIR. BU KİŞİ BU PARA İLE TİYATRO YERİNE

SİNEMAYA GİTMİYİ VEYA PARAYI BANKADA TUTARAK FAİZ ELDE ETMEK YERİNE CEBİNDE TUTMAYI TERCİH ETMİŞTİR. SİNEMAYA GİTMENİN MALİYETİ 20 TL, TİYATROYA GİTMENİN MALİYETİ 30 TL, PARANIN BANKAYA YATIRILMASI DURUMUNDA ELDE EDİLECEK FAİZ GELİRİ İSE 500 TL OLDUĞUNDA ORTAYA ÇIKACAK FIRSAT MALİYET NEDİR?

A
450 TL
B
470 TL
C
520 TL
D
530 TL
E
550 TL

Yanıt Açıklaması:

Fırsat maliyeti bir şeyi seçtiğimizde vazgeçtiğimiz alternatiflerin değerini ifade etmektedir. Bu durumda tiyatroya gitmenin maliyeti ile faiz geliri fırsat maliyetini oluşturacaktır. $500 + 30 = 530$ TL fırsat maliyetidir.

7.SORU

Ölçeğe göre azalan getiri durumu için aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

A
Uzun dönem ortalama maliyet yatay eksene paralel bir doğrudur.
B
Negatif ölçek ekonomisi söz konusudur.
C
LTRC azalarak artan bir eğridir.
D
LRMC eğrisi LRAC eğrisinin altında seyreder.
E
Pozitif ölçek ekonomisi söz konusudur.

Yanıt Açıklaması:

Uzun dönem ortalama maliyetin yatay eksene paralel olduğu durum ölçeğe göre sabit getiri durumudur. LTRC 'nin azalarak artan bir eğri olduğu ve LRMC eğrisinin LRAC eğrisinin altında seyrettiği durum ölçeğe göre artan getiri durumudur. Ölçeğe göre artan getiri durumunda pozitif ölçek ekonomisi söz konusudur

8.SORU

Veri bir periyotta harcama yapmak için ne kadarlık bir satın alma gücünün mevcut olduğunu aşağıdakilerden hangisi gösterir?

- A Bütçe
- B Tüketici sınırı
- C Zenginlik
- D Gelir dağılımı
- E Maksimum seçim

Yanıt Açıklaması:

Bütçe veri bir periyotta (bir hafta, bir ay, bir yıl) harcama yapmak için ne kadarlık bir satın alma gücünün (paranın) mevcut olduğunu gösterir.

10.SORU

I. İkame esnekliği sıfıra eşit veya sıfırdan küçük herhangi bir değeri alabilmektedir.
II. İkame esnekliği değeri sıfıra yaklaştıkça iki girdinin birbiriyle ikame edilebilirliği azalmaktadır
III. İkame esnekliği eş ürün eğrisi daha dik bir eğri görünümü aldıkça artmaktadır
Yukarıda yer alan ifadelerden hangisi/hangileri doğrudur?

- A Yalnız II
- B Yalnız I
- C I ve II
- D II ve III
- E I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

İkame esnekliği sıfıra eşit veya sıfırdan büyük herhangi bir değeri alabilmektedir. İkame esnekliği değeri sıfıra yaklaştıkça iki girdinin birbiriyle ikame edilebilirliği azalmakta, ikame esnekliği değeri sıfırdan uzaklaşıp daha büyük değerler aldıkça iki girdinin birbiriyle ikame edilebilirliği artmaktadır. İkame esnekliği eş ürün eğrisi daha yatık bir eğri görünümü aldıkça artmakta, daha dik bir eğri görünümü aldıkça ise azalmaktadır.

11.SORU

Uzun dönem ortalama maliyeti minimum kılan çıktı düzeyine ne ad verilir?

- A

- Minimum etkin ölçek
- B Maksimum etkin ölçek
- C Optimum etkin ölçek
- D Negatif etkin ölçek
- E Pozitif etkin ölçek

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, A şıkkıdır. Uzun dönem ortalama maliyeti minimum kılan çıktı düzeyine minimum etkin ölçek denir.

14.SORU

"GERÇEK HAYATTA BİR FİRMA ÜRETİM SÜRECİNDE ÇOK SAYIDA GİRDİ KULLANIYOR OLMASINA RAĞMEN SÖZ KONUSU BU GİRDİLER İÇİNDEN ÖNE ÇIKANLAR EM EK (İŞ GÜCÜ), , DOĞAL KAYNAK VE " İFADESİNDEKİ BOŞLUKLARA AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİLERİ GELMELİDİR?

- A üretim - sermaye
- B tüketim - sermaye
- C sermaye - teknoloji
- D üretim - tüketim
- E teknoloji - tüketim

Yanıt Açıklaması: Gerçek hayatta bir firma üretim sürecinde çok sayıda girdi kullanıyor olmasına rağmen söz konusu bu girdiler içinden öne çıkanlar emek (iş gücü), sermaye, doğal kaynak ve teknolojidir.

15.Soru

aşağıdakilerden hangisi bir üretim faktörü değildir?

- A Sermaye
- B Emek
- C ham madde
- D makine teçizat
- E üretim miktarı

Yanıt Açıklaması:

a,b,c,d şıklarında verilenler üretim faktörleri iken, e şıkında verilen üretim miktarı bir çıktıdır. bundan dolayı doğru cevap e şıkkıdır.

19.SORU

MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI DEĞİŞMEZ

MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI AZALIR
MARJİNAL TEKNİK İKAME ORANI ARTAR
EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN ARTIŞI <
SERMAYENİN MARJİNAL ÜRÜN ARTIŞI
EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN ARTIŞI >
SERMAYENİN MARJİNAL ÜRÜN ARTIŞI
EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN ARTIŞI =
SERMAYENİN MARJİNAL ÜRÜN ARTIŞI

Sermaye-tasarruflu teknolojik büyüme ile ilgili olarak yukarıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- A
I ve IV
- B
II ve IV
- C
III ve IV
- D
III ve V
- E
II ve VI

Yanıt Açıklaması:

Sermaye-tasarruflu teknolojik büyümede marjinal teknik ikame oranı artar ve sermayenin fiziki ürünündeki artış emeğin fiziki ürünündeki artıştan daha azdır. Bundan dolayı doğru cevap D seçeneğidir.

20.SORU

Bir birim girdi başına elde edilen ürün miktarına ne ad verilmektedir?

- A
Toplam fiziki ürün
- B
Marjinal fiziki ürün
- C
Ortalama fiziki ürün
- D
Eş ürün eğrisi
- E
Marjinal teknik ikame oranı

Yanıt Açıklaması:

Bir birim girdi başına elde edilen ürün miktarına Ortalama fiziki ürün (APP) denilmektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

17.SORU

Aşağıda verilen eş ürün eğrisinin eğimi ile ilgili ifadelerden hangisi veya hangileri yanlıştır?

- I. Eş ürün eğrisinin eğimi, üretim sabit iken firmanın bir girdiyi diğeriyle ikame edebilme derecesini verir.
- II. Eş ürün eğrisinin eğiminin negatif değeri marjinal teknik ikame oranı (MRTS) olarak adlandırılır.
- III. Her iki girdinin marjinal fiziki ürününün pozitif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin negatif olduğu bölgeye üretimin ekonomik bölgesi denir.
- IV. Eş ürün eğrisinde yukarıdan aşağıya doğru hareket ettikçe marjinal teknik ikame oranı sabit kalır.
- V. Bir eş ürün eğrisi boyunca emek miktarını artırdıkça emeğin sermayeye göre marjinal teknik ikame oranının sürekli arttığı duruma artan marjinal teknik ikame oranı denir.

- A
Yalnız I
- B
I ve II
- C
I, II ve III
- D
IV ve V
- E
Yalnız IV

Yanıt Açıklaması:

Sabit kalmayıp devamlı azalır ve sürekli azalan duruma azalan marjinal teknik ikame oranı denir. Doğru cevap D'dir.

18.SORU

Üretimi iki kat artırmanın maliyeti iki kattan daha az artırdığı duruma pozitif ölçek ekonomileri denir. Dolayısıyla pozitif ölçek ekonomileri üretim arttıkça maliyetin durumu betimler. Yukarıdaki ifadeyi doğru kılacak şekilde boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A
ortalama; azaldığı
- B
marjinal; arttığı
- C
sabit; azaldığı
- D
değişken; arttığı
- E
alternatif; azaldığı

Yanıt Açıklaması:

Üretimi iki kat artırmanın maliyeti iki kattan daha az artırdığı duruma pozitif ölçek ekonomileri denir. Dolayısıyla pozitif ölçek ekonomileri üretim arttıkça ortalama maliyetin azaldığı durumu betimler. Üretimi iki kat artırmanın maliyeti iki kattan daha fazla artırdığı duruma negatif ölçek ekonomileri

denir. Dolayısıyla negatif ölçek ekonomileri üretim arttıkça ortalama maliyetin arttığı durumu betimler

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi farksızlık eğrilerinin özelliklerinde biri değildir?

- A Farksızlık eğrileri birbirlerini kesmezler
- B Farksızlık eğrileri orijinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda düzeyini gösterirler.
- C Tüketici her iki malı da arzu ediyorsa (her iki malın marjinal faydaları pozitif ise) farksızlık eğrisi negatif eğimli olacaktır.
- D Eğer mallar arasında azalan marjinal ikame varsa, farksızlık eğrisinin her noktasından eğim sabittir.
- E Her bir tüketim demeti sadece tek bir farksızlık eğrisi üzerinde bulunur.

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, **D** şıkkıdır. Eğer mallar arasında azalan marjinal ikame varsa, farksızlık eğrisinin her noktasından eğim sabit olamaz. Eğimin sabit olabilmesi için marjinal ikame oranının sıfır ya da sonsuz olması gerekir.

2.SORU

Ortalama sabit maliyeti hesaplamak için toplam sabit maliyeti aşağıdakilerden hangisine bölmek gerekmektedir?

- A Ortalama değişken maliyet
- B Toplam çıktı miktarı
- C Marjinal maliyet
- D Parasal maliyet
- E Birikimli maliyet

Yanıt Açıklaması:

Ortalama Sabit Maliyet = Toplam Sabit Maliyet / Toplam Çıktı Miktarı

4.SORU

Sermaye-emek oranındaki yüzde değişmeyi marjinal teknik ikame oranındaki yüzde değişmeye oranlarsak aşağıdakilerden hangisi elde edilir?

- A Sermayenin marjinal verimliliği
- B Üretim ölçeği

- C Çıktı etkinliği katsayısı
- D Emeğin marjinal verimi

E Emeğin sermayeye göre ikame esnekliği

Yanıt Açıklaması:

Emeğin sermayeye göre ikame esnekliği sermaye-emek oranındaki yüzde değişimin marjinal teknik ikame oranındaki yüzde değişmeye oranıdır.

5.SORU

Herhangi bir faktörün ilgilendiğimiz değişken üzerine etkisini ölçebilmek için diğer tüm faktörlerin değişmediğini varsaymaya ne ad verilmektedir?

- A Pozitif iktisat
- B Kısıtlı optimizasyon
- C Rant
- D Marjinal çıkarım
- E Ceteris Paribus

Yanıt Açıklaması:

Diğer bilimlerde olduğu gibi iktisatçılar da bazı varsayımlar altında çalışmalarını yürütmektedirler. Bunların en önemlilerinden bir tanesi “ceteris paribus” varsayımdır. Latince bir terim olan ceteris paribus “diğer şeyler eşit” anlamına gelmektedir. Herhangi bir faktörün ilgilendiğimiz değişken üzerine etkisini ölçebilmek için diğer tüm faktörlerin değişmediğini varsaymak zorundayız. Doğru cevap E seçeneğidir.

6.SORU

Firmanın ekonomik kâr elde ettiği durumda aşağıdaki seçeneklerden hangisi geçerlidir?

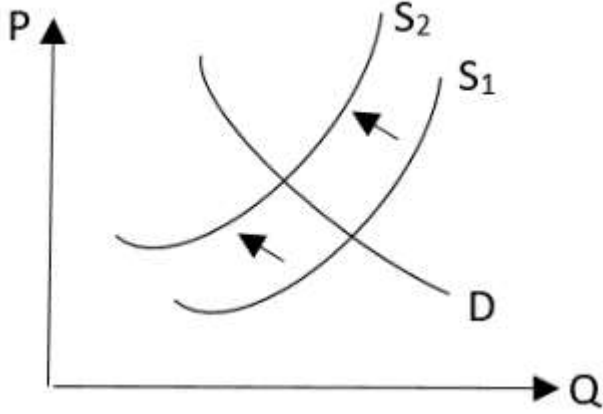
- A Muhasebe kârı > Toplam örtük maliyetler
- B Muhasebe kârı > Toplam açık maliyetler
- C Toplam hasılat = Ekonomik maliyet
- D Ekonomik maliyet = Toplam açık maliyet
- E Fırsat maliyeti < Ekonomik maliyet

Yanıt Açıklaması:

Muhasebe kârı toplam örtük maliyetlerden büyük ise ekonomik kâr pozitifdir ve bu durumda firma üretimde kullandığı kaynaklar ile

söz konusu kaynakların en iyi alternatif üretim alanında kullanılması halinde elde edeceği gelirden daha fazla bir gelir elde ediyor demektir. Ekonomik kârın pozitif olduğu durumda firma aşırı kâr elde etmektedir

7.SORU

Arz eğrisinin S_1 den S_2 ye kaymasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A Vergilerin artırılması
- B Malın fiyatının artması
- C Malın fiyatının düşmesi
- D Üretim maliyetlerinin artması
- E Üretim maliyetlerinin azalması

Yanıt Açıklaması:

Üretim maliyetlerinin artması arz eğrisinin S_1 den S_2 ye kaymasına neden olmaktadır.

9.SORU

Bir şeyi seçtiğimizde vazgeçtiğimiz alternatiflerin değerini ifade etmek aşağıdakilerden hangisidir?

- A Fırsat maliyet
- B Finansal maliyet
- C Maliyet muhasebesi
- D Kamu maliyeti
- E Kişisel maliyet

Yanıt Açıklaması:

Fırsat maliyeti kavramı, ekonominin yukarıdaki tanımında yer almamakla beraber, kârlı bir sonucu olması itibarıyla aslında zımni olarak tanımın içindedir.

Fırsat maliyeti bir fleyi seçtiğimizde vazgeçtiğimiz alternatiflerin değerini ifade etmektedir. Hükümetin mevcut imkânlarla okul yerine yol yapması, veya savunma

harcamalarına daha fazla para ayırarak yurttaşlarına götürebileceği sağlık hizmetlerinden vazgeçmesi birer fırsat maliyetidir.

10.SORU

AŞAĞIDAKİ KAVRAMLARDAN HANGİSİ, DEĞİŞİM DEĞERİNİ TOPLAM FAYDANIN DEĞİL KULLANILAN SON BİRİMİN SAĞLADIĞI FAYDANIN BELİRLİDİĞİNİ İLERİ SÜREN GÖRÜŞTÜR?

- A Marjinalist Devrim
- B Oyun Teorisi
- C Enformasyon Ekonomisi
- D Genel Denge
- E Kısmi Denge

Yanıt Açıklaması: Marjinalist Devrim: Değişim değerini toplam faydanın değil kullanılan son birimin sağladığı faydanın belirlediğini ileri süren görüştür.

11.SORU

Bütçe Doğrusunda Gelirdeki azalıştan kaynaklanan kaymalarda aşağıdakilerden hangisi meydana gelir?

- A BÜTÇE DOĞRUSUNUN X EKSENİNİ KESTİĞİ NOKTA SOLA KAYAR
- B BÜTÇE DOĞRUSUNUN Y EKSENİNİ KESTİĞİ NOKTA SOLA KAYAR
- C BÜTÇE DOĞRUSUNUN PARALLEL ŞEKİLDE SAĞA KAYAR
- D BÜTÇE DOĞRUSUNUN PARALLEL ŞEKİLDE SOLA KAYAR
- E Değişiklik olmaz

Yanıt Açıklaması:

GELİRDEKİ DEĞİŞME DURUMUNDA HER İKİ MALIN FİYATINDAKİ AYNI YÖNLÜ VE AYNI ORANLI DEĞİŞMENİN ETKİSİ GÖRÜLÜR. YANİ GELİRDE AZALIŞ OLDUĞU ZAMAN FİYATLAR DEĞİŞMEMEK KOŞULUYLA BÜTÇE DOĞRUSU SOLA KAYAR.

12.SORU

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektiren ödemelerin tamamına ne ad verilir?

- A Açık maliyet
- B Gizli maliyet
- C Örtük maliyet
- D Marjinal maliyet
- E Sabit maliyet

Yanıt Açıklaması:

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektiren ödemelerin tamamına açık maliyet adı verilir.

14.SORU

Bir tüketicinin, tüketmek istediği mal ve hizmetlerin oluşturduğu olası her kombinasyondaki tüm sınırlamaları ve kısıtlamaları göz önünde bulundurarak en uygun mal ve hizmet sepetini seçme arayışı için kullandığı varsayılan mikroiktisadi analiz aracı aşağıdakilerden hangisidir?

- A ortalama fayda
- B maliyet
- C marjinal maliyet
- D kısıtlı optimizasyon
- E denge analizi

Yanıt Açıklaması:

Kısıt altında tercihler bilimi olan iktisatta "kısıtlı optimizasyon" aracı; bir karar verici, seçeneklerdeki mümkün olan tüm sınırlamaları ve kısıtlamaları göz önünde bulundurarak en uygun seçimi yapma arayışı içinde olduğunda kullanılır. Tipik bir kısıtlı optimizasyon probleminin iki bileşenden oluştuğunu düşünebiliriz: bir amaç fonksiyonu ve kısıtlar kümesi.

15.SORU

-----, insanın hem fiziki hem de zihinsel çabasını ifade etmektedir.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tamamlar?

- A Emek

- B Toprak
- C Sermaye
- D Rant
- E Girişimci

Yanıt Açıklaması:

Emek

16.SORU

Sermaye-tasarruflu (emek-kullanımlı) teknolojik gelişme aşağıdakilerden hangisini tanımlar?

- A Sermayenin marjinal fiziki ürününe göre emeğin marjinal fiziki ürününün daha fazla artmasına yol açan teknolojik gelişmeyi
- B Sermayenin marjinal fiziki ürününe göre emeğin marjinal fiziki ürününün daha az artmasına yol açan teknolojik gelişmeyi
- C Emeğin marjinal fiziki ürününe göre sermayenin marjinal fiziki ürününün daha fazla artmasına yol açan teknolojik gelişmeyi
- D Emeğin marjinal fiziki ürününe göre sermayenin marjinal fiziki ürününün daha az artmasına yol açan teknolojik gelişmeyi
- E Emeğin marjinal fiziki ürününe göre sermayenin marjinal fiziki ürününün azalmasına yol açan teknolojik gelişmeyi

Yanıt Açıklaması:

Cevap A'dır. MRTSK, L=MPPL/MPPK olduğu bilgisi dahilinde, MTRS'deki artma teknolojik gelişme sonrasında emeğin marjinal fiziki ürünündeki artışın, sermayenin marjinal fiziki ürünündeki artıştan daha hızlı olduğu anlamına gelir.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisi farksızlık eğrilerinin özelliklerinden birisi **değildir**?

- A Farksızlık eğrileri birbirini kesmezler.
- B Farksızlık eğrileri orjinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda düzeyini temsil ederler.
- C Tüketici her iki malı da arzu ediyorsa tüm farksızlık eğrileri negatif eğime sahip olacaktır
- D

Her bir tüketim demeti birden fazla farksızlık eğrisi üzerinde bulunabilir.

E

Farksızlık eğrileri kalın olarak da çizilemez; o zaman çok az fazla olan demet ile az olan demet aynı farksızlık eğrisi üzerinde olur.

Yanıt Açıklaması:

(i) Farksızlık eğrilerinin birbirlerini kesmeyeceklerini söyleyebiliriz. Geçişlilik ve çoğu aza tercih etme aksiyomları çerçevesinde kesişme gerçekleşemez. (ii) Farksızlık eğrileri orijinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda düzeyini gösterirler. Bu özellik çoğu aza tercih etme aksiyomu ile uyumludur. Ancak burada farksızlık eğrilerinin mutlaka paralel olacağı anlamı çıkmamalıdır, bazı durumlarda yaklaşıp bazı durumlarda ayrık olabilirler ancak birbirlerini kesemezler. (iii) Tüketici her iki malı da arzu ediyorsa (her iki malın marjinal faydaları pozitif ise yani $MU_x > 0$, $MU_y > 0$ ise) tüm farksızlık eğrileri negatif eğime sahip olacaktır. (iv) Her bir tüketim demeti sadece tek bir farksızlık eğrisi üzerinde bulunur, birden fazla farksızlık eğrisi üzerinde bulunamaz. Aksi takdirde bu eğriler birbirlerini keserler. (v) Farksızlık eğrileri kalın olarak da çizilemez; o zaman çok az fazla olan demet ile az olan demet aynı farksızlık eğrisi üzerinde olur. Dolayısıyla geçişlilik, süreklilik ve çoğu aza tercih etme aksiyomlarına aykırılık ortaya çıkar.

18.SORU

100 birim çıktı üreten firmanın toplam değişken maliyetleri 100 TL ve sabit maliyetleri 50 TL'dir. Bu firmanın 100 birim çıktı düzeyindeki ortalama maliyeti ne kadardır?

- A
10 TL
- B
1 TL
- C
1,5 TL
- D
25 TL
- E
15 TL

Yanıt Açıklaması:

Ortalama maliyet (SRATC), toplam maliyetin (SRTC) toplam çıktı miktarına (Q) oranlanması ile elde edilir ve bir birim çıktı başına düşen toplam maliyeti yansıtır. Ortalama maliyet aşağıdaki eşitlik ile gösterilir:

$$SRATC = SRTC / Q$$

veya $SRTC = TFC + SRVC$ olduğundan:

$$SRATC = (SRTC / Q) = ((TFC + SRVC) / Q) = (TFC / Q) + (SRTC / Q) = AFC + SRAVC$$

Yani ortalama maliyet, ortalama sabit maliyet ve ortalama değişken maliyetin toplamından ibarettir.

19.SORU

Cobb-Douglas üretim fonksiyonuna ait eş ürün eğrisinin ikame esnekliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A
=0
- B
>1
- C
<1
- D
=1
- E
sabit

Yanıt Açıklaması:

İkame esnekliği değeri bir olan üretim fonksiyonlarına Cobb-Douglas üretim fonksiyonu denir.

20.SORU

MEVCUT ÜRETİM ALTERNATİFLERİNDEN BİRİNİ TERCİH ETTİĞİMİZDE VAZGEÇMİŞ OLDUĞUMUZ DİĞER ÜRETİM ALTERNATİFLERİ ARASINDAKİ EN İYİ ÜRETİM ALTERNATİFİNİN PİYASA DEĞERİNE NE AD VERİLİR?

- A
Fırsat (alternatif) maliyeti
- B
Ekonomik (iktisadi) maliyet
- C
Muhasebe maliyeti
- D
Örtük maliyet
- E
Açık maliyet

Yanıt Açıklaması: Mevcut üretim alternatiflerinden birini tercih ettiğimizde vazgeçmiş olduğumuz diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin piyasa değerine fırsat (alternatif) maliyeti denir

FİNALLERDE NELER GELDİ?
NELER GELEBİLİR?

1.SORU

Tam rekabetçi bir firmanın karını maksimum yaptığı nokta ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A Marjinal gelir marjinal maliyetten büyüktür.
- B Marjinal gelir marjinal maliyete eşittir
- C Marjinal gelir ortalama maliyete eşittir
- D Ortalama gelir ortalama maliyete eşittir
- E Ortalama gelir marjinal maliyete eşittir

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir firma marjinal gelirin marjinal maliyete eşit olduğu noktada karını maksimum yapar.

2.SORU

Firmanın 1 birim daha fazla üretmesi için katlanmak zorunda olduğu ek maliyete ne ad verilir?

- A Açık maliyet
- B Ortalama maliyet
- C Sabit maliyet
- D Değişken maliyet
- E Marjinal maliyet

Yanıt Açıklaması:

Firmanın 1 birim daha fazla üretmesi için katlanmak zorunda olduğu ek maliyete marjinal maliyet denir.

3.SORU

Derse girmenin fırsat maliyeti aşağıdakilerden hangisidir?

- A Not tutmak
- B Sınavda yüksek not almak
- C Bir yerde çalışarak para kazanmak
- D Ders esnasında hocanın verdiği ipuçlarını yakalamak
- E Dersi geçmek

Yanıt Açıklaması:

Bir yerde çalışarak para kazanmak

4.SORU

Tam rekabetçi bir piyasada kısa dönemde, firma kapanıp kapanmama kararını aşağıdakilerden hangisine göre verir?

- A Marjinal hasılat
- B Ortalama hasılat
- C Ortalama maliyet
- D Marjinal maliyet
- E Ortalama değişken maliyet

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir piyasada kısa dönemde, firma kapanıp kapanmama kararını AVC'ye (ortalama değişken maliyete) göre verir.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın kar maksimizasyonu şartıdır?

- A Marjinal maliyet = Ortalama maliyet
- B Ortalama maliyet = Ortalama hasılat
- C Marjinal maliyet = Marjinal hasılat
- D Ortalama hasılat = Marjinal hasılat
- E Ortalama hasılat = Fiyat

Yanıt Açıklaması:

Kar maksimizasyonu şartı marjinal maliyetin marjinal hasılatla eşit olmasıdır.

6.SORU

Üretim miktarında meydana gelen bir birimlik değişme karşısında toplam hasılatdaki değişmeye ne ad verilir?

- A Ortalama hasılat
- B Marjinal hasılat
- C Marjinal maliyet
- D Ortalama maliyet

E
Ortalama değişken maliyet

Yanıt Açıklaması:

Marjinal hasılat, üretim miktarında meydana gelen bir birimlik değişme karşısında toplam hasılatındaki değişmeyi göstermektedir. Bundan dolayı doğru cevap B'dir.

7.SORU

"Farksızlık eğrisinin üzerindeki tüm noktalarda"

Yukarıdaki cümle aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanmalıdır?

- A
toplam fayda seviyesi aynıdır
- B
toplam fayda azalmaktadır
- C
toplam fayda artmaktadır
- D
marjinal fayda büyüktür
- E
fayda kavramı geçersizdir

Yanıt Açıklaması:

Farksızlık eğrisinin üzerindeki tüm noktalarda toplam fayda aynıdır.

8.SORU

Marjinal fayda "0" (sıfır) iken toplam fayda için aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- A
Maksimumdur
- B
Azalmaktadır
- C
Artmaktadır
- D
Ölçülemez
- E
Negatiftir

Yanıt Açıklaması:

Marjinal fayda "0" (sıfır) iken toplam fayda maksimumdur. Bu seviyeden daha fazla tüketilirse marjinal fayda negatif hale gelir.

9.SORU

Tam rekabet piyasasında uzun dönem piyasa dengesi hangi fiyat düzeyinde kurulur?

- A
 $P = AC$ minimum
- B
 $P = MC$ Minimum
- C

- $P = AR$ maksimum
- D
- $P = MR$ maksimum
- E
- P minimum = AC

Yanıt Açıklaması:

Bu fiyat, piyasada var olan firmaların piyasadan ayrılmasına neden olmayacak kadar büyük ancak potansiyel firmaların piyasaya girmesi için bir teşvik yaratmayacak kadar düşüktür. Böylece hem firma hem de piyasa dengesi sağlanmış olur

10.SORU

Bir şeyi seçtiğimizde vazgeçtiğimiz alternatiflerin değerini aşağıdakilerin hangisi ifade etmektedir?

- A
Toplam Maliyet
- B
Ortalama Maliyet
- C
Marjinal Maliyet
- D
Değişken Maliyet
- E
Fırsat maliyeti

Yanıt Açıklaması:

FIRSAT MALİYETİ: Bir şeyi seçtiğimizde vazgeçtiğimiz alternatiflerin değerini ifade etmektedir.

11.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İNSANLARIN TOPRAKLARINI KULLANARAK ELDE ETTİKLERİ GELİRDİR?

- A
Rant
- B
Ücret
- C
Faiz
- D
Kar
- E
Maaş

Yanıt Açıklaması: İnsanların toprakları kullanarak elde ettikleri gelire rant,

12.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BİREYİN FAYDASININ MAKSİMİZE OLDUĞU NOKTAYI İFADE EDER?

- A

Farksızlık eğrisinin eğiminin (-MRS), bütçe kısıtı eğiminden (-w) büyük olması

B

Farksızlık eğrisinin eğiminin (-MRS), bütçe kısıtı eğiminden (-w) küçük olması

C

Farksızlık eğrisinin eğiminin (-MRS), bütçe kısıtı eğimine (-w) eşit olması

D

Farksızlık eğrisinin eğiminin 0 olması

E

Bütçe kısıtı eğrisinin eğiminin 0 olması

Yanıt Açıklaması: Farksızlık eğrisinin eğiminin (-MRS), bütçe kısıtı eğimine (-w) eşit olması

14.SORU

Aşağıdaki iktisatçılardan hangisi "genel denge" analizini geliştirmiştir?

A

Leon Walras

B

Jules Dupuit

C

Alfred Marshall

D

Adam Smith

E

David Ricardo

Yanıt Açıklaması:

"Genel Denge" analizini geliştiren iktisatçı Leon Walras'tır. Ekonomiyi birbirine bağlayan çok sayıda eşitlikle açıklama metodu genel denge analizinde ilişkilerin anlaşılması temelini oluşturur. Walras, tek bir piyasadaki değişimin diğer piyasalara etkisini gösteren genel denge modellerini geliştirmiştir.

15.SORU

ÜRETİM İMKANLARI SINIRI EĞRİSİNİ ELDE ETMEK İÇİN AŞAĞIDAKİ EĞRİLERDEN HANGİSİ KULLANILIR?

A

Farksızlık eğrisi

B

B)Eş ürün eğrisi

C

Etkin üretim seti

D

Fayda imkanları eğrisi

E

Arz talep eğrisi

Yanıt Açıklaması: Üretimde Etkinlik ve Genel denge: Etkin Üretim Seti

16.SORU

ÜRETİM ETKİNLİĞİNİ ANALİZ ETMEK İÇİN EDGEWORTH KUTU DİYAGRAMI KULLANILIRKEN KAÇ MALIN ÜRETİLDİĞİ VARSAYILMAKTADIR?

A

İki

B

Üç

C

Dört

D

Beş

E

Altı

Yanıt Açıklaması: Üretimde Etkinlik ve Genel Denge

17.SORU

ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN HEPSİNİN MİKTARININ DEĞİŞTİRİLMESİNİN MÜMKÜN OLDUĞU DÖNEM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Pazar Dönemi

B

Kısa Dönem

C

Çok Kısa Dönem

D

Orta Vadeli Dönem

E

Uzun Dönem

Yanıt Açıklaması:

ÜRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN TAMAMININ MİKTARININ DEĞİŞTİRİLMESİNİN MÜMKÜN OLDUĞU DÖNEME UZUN DÖNEM DENİR.

19.SORU

PIYASALARIN VAR OLMAMASI VE ETKİN OLARAK İŞLEM EMESİ HANGİ DURUMDA GÖRÜLÜR?

A

Her mal ve hizmet için bir piyasa mevcuttur

B

Bilgi eksikliği ve dışsallık durumunun oluşması

C

Piyasaların bilgi eksikliği ile oluşumu

D

Tüketiciler açısından önemli olan malların yeterince üretilmemesi

E

Kamusal malların yeterince üretilmesi

Yanıt Açıklaması: Bilgi eksikliği ve dışsallık durumunun oluşması durumunda piyasaların var olmaması ve etkin olarak işlememesi sorunu oluşur.

20.SORU

MONOPOLCÜNÜN HER TÜKETİCİYE FARKLI FİYAT UYGULAMASINA, KAÇINCI DERECE FİYAT FARKLILAŞTIRMASI DENİR?

A

Birinci derece

B

İkinci derece

C

Üçüncü derece

D

Dördüncü derece

E

Beşinci derece

Yanıt Açıklaması: Monopolcünün her tüketiciye farklı fiyat uygulamasına, birinci derece fiyat farklılaştırması denir.

3.SORU

Bir firmanın toplam maliyeti (TC) şu eşitlikle ifade edilebilir:

$$TC = wL + rK$$

Eşitlikte; L emek girdisi miktarını ve wL emek girdisine yapılan toplam harcamayı, K sermaye girdisi miktarını ve rK sermaye girdisine yapılan toplam harcamayı göstermektedir. Bu maliyet fonksiyonuna göre, bu firmanın eş-maliyet doğrusunun eğimi hangi seçenekte doğru verilmiştir?

A

$-(w/r)$

B

(w/r)

C

(wr)

D

(TC/r)

E

$-(w/r)L$

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, A şıkkıdır. Eş-maliyet doğrusunun eğimi $-(w/r)$ 'dir.

4.SORU

Aynı çıktı düzeyinde kalabilmek için girdilerden birinin miktarını bir birim artırdığımızda diğer girdiden kaç birim vazgeçmek zorunda olduğumuzu gösteren orana ne ad verilir?

A

Marjinal teknik ikame oranı

B

Ölçeğe göre getiri

C

Üretim fonksiyonu

D

İkame esnekliği

E

Azalan marjinal teknik ikame oranı

Yanıt Açıklaması:

Aynı çıktı düzeyinde kalabilmek için girdilerden birinin miktarını bir birim artırdığımızda diğer girdiden kaç birim vazgeçmek zorunda olduğumuzu gösteren orana marjinal teknik ikame oranı denir.

5.SORU

Bir firma üretimini 30 birimden 35 birime çıkartırken toplam maliyeti ise 150 liradan 200 liraya çıkıyorsa, ilgili firmanın uzun dönem marjinal maliyeti kaçtır?

A

5

B

10

C

20

D

50

E

100

Yanıt Açıklaması:

Üretimi bir birim arttırmanın uzun dönem toplam maliyette meydana getirdiği artışla uzun dönem marjinal maliyet (LRMC) denir. LRMC flöyle gösterilir:

$$LRMC = LRTC2 - LRTC1 / Q2 - Q1$$

$$200 - 150 / 35 - 30$$

$50 / 5 = 10$ olarak bulunur. Doğru cevap B seçeneğidir.

6.SORU

Tam rekabet piyasalarında potansiyel firmaları kısa dönemde piyasaya girmeye cezbeden şey nedir?

A

Normalüstü kar

B

Ticari kısıtlamaların olmaması

C
norma kar

D
Vergiden muaf olunması

E
Firmaların fiyat belirleyebilmeleri

Yanıt Açıklaması:

Firmaların piyasaya girmesini cezbeden şey normalüstü kardır.

7.SORU

Tam Rekabetçi firmanın ortalama hasılat, marjinal hasılat ve fiyatla ilgili aşağıdaki eşitliklerden hangisi doğrudur?

A
 $AR=MR=P$

B
 $AR<MR<P$

C
 $AR<MR>P$

D
 $AR=MR<P$

E
 $AR<MR=P$

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında ortalama hasılat(AR), Marjinal hasılat (MR) ve Piyasa fiyatı(P) birbirine eşittir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi iktisattaki sermaye tanımı içinde yer almaz?

A
Makine

B
Teçhizat

C
Bina

D
Tahvil ve hisse senetleri

E
Toprak

Yanıt Açıklaması:

Toprak bir başka "kaynak" yani "üretim faktörü"dür.

9.SORU

SU VE ELMAS PARADOKSUNA ÇÖZÜM GETİREN EKONOMİST AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİNDE VERİLMİŞTİR?

A

A. Smith

B

A. Marshall

C

D. Ricardo

D

L. Walras

E

Y. F. Edgeworth

10.SORU

Kardinal fayda yaklaşımına göre denge koşulu aşağıdaki durumlardan hangisinden sağlanır?

A

Bir mal tüketen tüketici için $MU_x > P_x$

B

Bir mal tüketen tüketici için $P_x > MU_x$

C

İki mal tüketen tüketici için $MU_x/P_x > MU_y/P_y$

D

İki mal tüketen tüketici için

$MU_x > P_x$ ve $MU_y > P_y$

E

İki mal tüketen tüketici için

$MU_x/P_x = MU_y/P_y$

Yanıt Açıklaması:

Kardinalist yaklaşımın talep teorisini, birden fazla mal durumu içinde genelleştirebiliriz. Örneğin n mal için her malın marjinal faydasının fiyatına oranı tüm mallar için eşit olunca denge koşulu sağlanmaktadır. Formül ile açıklarsak: $MU_x/P_x = MU_y/P_y$ olmalıdır. Ancak bu tür bir eşitliğin sağlanması durumunda, tüketici toplam faydasını maksimize edebilecek, satın alacağı mallar arasında başka bir dağılım fayda maksimizasyonunu sağlamayacaktır.

11.SORU

TAM REKABETÇİ PİYASALARDA UZUN DÖNEM ARZ EĞRİSİ HANGİ DURUMDA POZİTİF EĞİME SAHİP OLUR?

A

Mal fiyatlarının artışının üretim miktarında azalmaya neden olması

B

Piyasada üretimi düşük maliyetlerle gerçekleştirecek çok sayıda firmanın olması

C

Firmaların sabit maliyete sahip olması

- D
Piyasada faaliyette bulunan firmaların sayısı çok ise
- E
Üretim miktarındaki artış üretimde kullanılan önemli ara malların fiyatlarını da artırıyorsa

Yanıt Açıklaması: Üretim miktarındaki artış üretimde kullanılan önemli ara malların fiyatlarını da artırıyorsa veya piyasada faaliyette bulunan firmaların sayısı az ise uzun dönem arz eğrisi pozitif eğime sahip olabilir. Uzun dönem arz eğrisinin pozitif eğime sahip olmasına neden olacak bir başka etmense piyasada üretimi düşük maliyetlerle gerçekleştirecek az sayıda firmanın olmasıdır. Piyasa çıktısının artması için daha az etkin firmaların piyasaya girmesi gerekir.

19.SORU

AŞAĞIDA VERİLEN SEÇENEKLERDEN HANGİSİ COURNOT MODELİ VARSAYIMLARINDAN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Piyasada sadece tek firma vardır
- B
Firmalar homojen bir mal üretmekte ve piyasa talep eğrisinin ne olduğunu bilmektedirler
- C
Her iki firma da birbirinin üreteceği mal miktarını veri kabul edip kârını maksimum yapacak şekilde ne kadar mal üreteceğine eşanlı karar verirler
- D
Faaliyette bulunan firmaların faaliyet yapıları aynıdır
- E
Faaliyette bulunan firmaların üretim maliyetleri sıfırdır

Yanıt Açıklaması: Piyasada sadece tek firma vardır. Yanlış seçenektir. Bu modelde iki firma söz konusudur.

20.SORU

Bir firma üretimini 10 birimden 11 birime çıkardığında uzun dönem toplam maliyeti 200 liradan 240 liraya çıkıyorsa uzun dönem marjinal maliyeti kaçtır?

- A
20
- B
24
- C
30
- D
40
- E
200

Yanıt Açıklaması:

$LRMC = (240-200) / (11-10) = 40/1 = 40$ olarak bulunur.

16.SORU

Tüketici, işçi, yönetici ve bir firma gibi bireysel ekonomik karar vericilerin iktisadi davranışlarını inceleyen bilim aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Mikro ekonomi
- B
Makro ekonomi
- C
Tüketim
- D
Üretim
- E
Firma

Yanıt Açıklaması:

Mikroekonomi, bireylerin ve firmaların seçimlerini, bu seçimlerin birbirleri ile etkileşimini ve devletin bu seçimlere etkisini araştırmayı kendisine konu edinmiştir. «simdeki mikro ön eki Yunanca “mikros” kelimesinden gelir ve küçük anlamındadır. Dolayısıyla mikroekonomi tüketici, işçi, yönetici ve bir firma gibi bireysel ekonomik karar vericilerin iktisadi davranışlarını inceler. Aynı zamanda hane halkları, endüstriler, piyasalar, işçi birlikleri ve ticaret birlikleri gibi ajanların davranışlarını inceler. Mikroekonominin ilgilendiği bazı sorular şöyledir: Masaüstü bilgisayar mı alayım yoksa dizüstü bilgisayar mı? Akaryakıt fiyatları artarsa insanlar daha küçük arabalara yönelirler mi? Gelir vergisindeki azalma insanların daha çok çalışmasını teşvik eder mi?

17.SORU

TEK SATICI YAKIN İKAMESİ OLMAYAN MAL GİRİŞ ENGELLERİNİN OLMASI HANGİ PİYASA TÜRÜNÜN TEMEL ÖZELLİKLERİDİR?

- A
Tam Rekabet
- B
Monopol
- C
Oligopol
- D
Monopson
- E
Eksik Rekabet

Yanıt Açıklaması: Tek satıcı yakın ikamesi olmayan mal giriş engellerinin olması monopol piyasa özelliklerindendir.

1.SORU

TAM REKABET PİYASASI VARSAYIMLARININ GEÇERLİ OLDUĞU BİR ENDÜSTRİDE EKONOMİK KÂR GERÇEKLEŞİYORSA, ÜRETİMDE, FİYATTA VE KÂRDA AŞAĞIDAKİ DURUMLARDAN HANGİSİ MEYDANA GELİR?

- A
Üretim artar, ürün fiyatı düşer, ekonomik kâr yok olur.
- B
Üretim artar, ürün fiyatı artar, ekonomik kâr artar.
- C
Üretim düşer, ürün fiyatı düşer, ekonomik kâr yok olur.
- D
Üretim düşer, ürün fiyatı yükselir, ekonomik kâr artar.
- E
Üretim artar, ürün fiyatı artar, ekonomik kâr yok olur.

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında endüstriye giriş çıkışlar serbest olduğundan, o endüstride kâr olduğunu gören üreticiler, üretimlerini o endüstriye kaydıracak, bu durum ise üretimin artıp, fiyatların düşmesine ve nihayetinde ekonomik kârın yok olmasına sebep olacaktır.

2.SORU

Mevcut üretim alternatiflerinden birini tercih ettiğimizde vazgeçmiş olduğumuz diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin piyasa değerine ne ad verilir?

- A
Fırsat maliyeti
- B
Parasal maliyet
- C
Açık maliyet
- D
Muhasebe maliyeti
- E
Piyasa maliyeti

Yanıt Açıklaması:

Mevcut üretim alternatiflerinden birini tercih ettiğimizde vazgeçmiş olduğumuz diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin

piyasa değerine fırsat maliyeti ya da alternatif maliyet denir.

3.SORU

Tam rekabetçi bir firmanın elde ettiği toplam kâr hangi durumda maksimumdur?

- A
Marjinal kâr sıfıra eşitse
- B
AVC eğrisinin MC eğrisi üzerinde olduğu noktada üretim yapıyor ise
- C
MPP eğrisinin APP eğrisi üzerinde olduğu noktada üretim yapıyor ise
- D
Marjinal gelir sıfıra eşitse
- E
Fiyat düzeyi ortalama değişken maliyetten küçük ise

Yanıt Açıklaması:

Firmanın kâr maksimizasyon koşulu $MR=MC$ olduğundan, ve marjinal kâr (MP) $MR-MC$ farkına eşit olduğundan, $MR=MC$ koşulunun sağlanabilmesi için marjinal kârın sıfır olması gerekmektedir. Dolayısıyla, son birim malın satışından elde edilen kâr sıfır olduğunda, toplam kâr maksimum olur.

4.SORU

BİR BİRİM ÇIKTI BAŞINA DÜŞEN TOPLAM SABİT MALİYETE NE AD VERİLİR?

- A
Ortalama sabit maliyet
- B
Ortalama değişken maliyet
- C
Ortalama maliyet
- D
Marjinal maliyet
- E
Toplam maliyet

Yanıt Açıklaması: Bir birim çıktı başına düşen toplam sabit maliyete ortalama sabit maliyet denir.

5.SORU

$Q = f(L, K, D, T)$

Yukarıdaki üretim fonksiyonunda T aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A

- Teknoloji girdisi
B
Üretim düzeyi
C
Emek girdisi
D
Sermaye girdisi
E
Doğal kaynak girdisi

Yanıt Açıklaması:

$$Q = f(L, K, D, T)$$

Bu üretim fonksiyonunda: Q üretim düzeyini, L emek girdisini, K sermaye girdisini, D doğal kaynak girdisini ve T teknoloji girdisini temsil etmektedir.

6.SORU

Tam rekabet piyasasında uzun dönem arz eğrisinin fiyat karşısında sonsuz esnek olma nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Gelirin sabit olması
B
Fiyatın sabit olması
C
Firma sayısının sabit olması
D
Tüketici sayısının sabit olması
E
Yasal düzenlemelerin varlığı

Yanıt Açıklaması:

Fiyatın sabit olması piyasada arz eğrisinin sonsuz esnek (yatay eksene paralel) çizilmesine neden olur.

9.SORU

-----, Latince bir terimdir ve "diğer şeyler eşit" anlamına gelmektedir. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak doldurur?

- A
Ceteris paribus
B
Kısıtlı optimizasyon
C
Pozitif iktisat
D
Normatif iktisat
E
Ekonomik etkinlik

Yanıt Açıklaması:

Ceteris paribus

10.SORU

Firmaların sattığı son birim maldan elde ettiği gelire ne ad verilir?

- A
Toplam hasılat
B
Ortalama hasılat
C
Marjinal hasılat
D
Normal hasılat
E
Aşırı hasılat

Yanıt Açıklaması:

Firmaların sattığı son birim maldan elde ettiği gelire Marjinal Hasılat adı verilir

11.SORU

Emek Miktarı (L)	Sermaye Miktarı (K)	Toplam Fiziki Ürün	Ortalama Fiziki Ürün	Marjinal Fiziki Ürün
0	30	0	-	-
1	30	14	14	14
2	30	32	16	?

Tek değişken girdinin olduğu durumda toplam, ortalama ve marjinal fiziki ürün değerleri verilen yukarıdaki tabloda soru işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A
14
B
16
C
18
D
21
E
25

Yanıt Açıklaması:

$$32 - 14 = 18$$

12.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TAM REKABET PİYASASINDA FİRMALARIN KAR MAKSİMİZASYONU İLE İLGİLİ KULLANILAN YAKLAŞIMLARDAN BİRİSİDİR?

- A
Toplam maliyet-marjinal maliyet
B
Marjinal maliyet-marjinal hasılat
C
Toplam hasılat- marjinal hasılat
D
Toplam hasılat-marjinal maliyet
E
Toplam hasılat-toplam maliyet

Yanıt Açıklaması: Tam rekabet piyasasında firmaların kar maksimizasyonu ile ilgili kullanılan ikinci yaklaşım marjinal maliyet-marjinal hasılat yaklaşımıdır.

13.SORU

Bir firmanın ekonomik kârı 800 lira ise ve muhasebeci kârı 500 lira olarak değer verilebiliyorsa örtük maliyeti ne kadardır?

- A
160 lira
- B
300 lira
- C
500 lira
- D
800 lira
- E
1300 lira

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik kâr = Toplam hasılat - Toplam maliyet (açık + örtük maliyetler)

Muhasebeci kârı = Toplam hasılat - Toplam maliyet (açık maliyetler)

Olduğu için ekonomik kârdan muhasebeci kârını çıkartırsak geriye kalan değer örtük maliyetleri verir. Bu durumda $800 - 500 = 300$ lira olur.

Cevap B şıkkıdır.

14.SORU

“ceteris paribus” ne anlama gelmektedir?

- A
Diğer şeyler eşit
- B
Her şey eşit
- C
Sadece bir şey eşit
- D
Hiç bir şey eşit değil
- E
Eşit olan hiç bir şey yok

Yanıt Açıklaması:

Diğer bilimlerde olduğu gibi iktisatçılar da bazı varsayımlar altında çalışırlar - nı yürütmektedirler. Bunların en önemlilerinden bir tanesi “ceteris paribus” varsayımıdır. Latince bir terim olan ceteris paribus “diğer fleyler eflit” anlamına gelmektedir. Herhangi bir faktörün ilgilendiğimiz deşiflken üzerine etkisini ölçebilmek için diğer tüm faktörlerin deşiflmedişini varsaymak zorundayız

15.SORU

Rekabetçi piyasada firma tam esnek bir talep eğrisi ile karşı karşıya olduğu için marjinal hasılat (MR) neye eşittir?

- A
Toplam hasılatla eşittir.
- B
Ortalama hasılatla eşittir.
- C
Ürünün piyasa fiyatına eşittir.
- D
Toplam kara eşittir.
- E
Arz eğrisine eşittir.

Yanıt Açıklaması:

Rekabetçi piyasada firma tam esnek bir talep eğrisi ile karşı karşıya olduğu için, marjinal hasılat (MR) ürünün piyasa fiyatına eşit olur.

16.SORU

Üretim imkânları eğrini üzerindeki bir nokta aşağıdakilerden hangisini ifade etmez?

- A
Girdilerin etkin kullandığını ifade eder.
- B
Ekonomide kullanılmayan atıl girdilerin var olduğunu ifade eder.
- C
Girdiler arasındaki marjinal teknik ikame oranı birbirine eşit olduğunu ifade eder.
- D
Bir ekonomide mevcut girdiler ve veri teknoloji ile üretilebilecek mal demetini gösterir.
- E
Ürünlerden birinin üretim miktarını azaltmadan, diğerinin artırılmasının olanaksız olmasını ifade eder.

Yanıt Açıklaması:

Girdilerin atıl kalması durumunda, girdi bileşimlerini değiştirerek, mallardan birinin miktarı sabitken öteki malın üretimini artırmak mümkün olduğundan üretimde etkinlik sağlanmamış olur. Ekonomide kullanılmayan girdi varsa mevcut üretim miktarı üretim imkânları eğrisi altındaki bir noktada olacaktır.

17.SORU

Tam rekabet piyasasında talep eğrileri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A
Firma talep eğrisi pozitif eğimlidir
- B
Firma talep eğrisi negatif eğimlidir

- C
Firma talep eğrisi sonsuz esneklığe sahiptir
D
Piyasa talep eğrisi pozitif eğimlidir
E
Piyasa arz eğrisi negatif eğimlidir.

Yanıt Açıklaması:

a,b,d ve e şıklarında verilen ifadeler yanlıştır, c şikkında verilen ifade doğrudur, firma talep eğrisi sonsuz esnektir, yani orijine paraleldir.

18.SORU

Tam rekabet piyasasında çok sayıda alıcı ve satıcının olması bu tür piyasaların hangi özelliğiyle açıklanmaktadır?

- A
Atomize
B
Homojenlik
C
Mobilité
D
Şeffaflık
E
Hetorejenlik

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi piyasalardan söz edebilmek için bir piyasanın aşağıdaki özellikleri taşıması gerekmektedir. • Piyasadaki Alıcı ve Satıcıların Sayısının Çokluğu (Atomize Olma Özelliği) • Üretilen Ürünlerin Homojen Olması (Homojenlik Özelliği) • Piyasaya Giriş-Çıkış Engelinin Bulunmaması (Mobilité Özelliği) • Piyasa Hakkında Tam Bilgiye Sahip Olunması (şeffaflık Özelliği). Doğru cevap A seçeneğidir.

19.SORU

- I-Tek satıcı olması
II-Tek alıcı olması
III-Ürünün yakın ikamesinin olmaması
IV-Giriş engellerinin olması
Yukarıdakilerden hangileri monopol piyasasının özellikleri arasında yer alır?

- A
I, II ve III
B
I, II ve IV
C
I, III ve IV
D
II, III ve IV
E
I ve II

Yanıt Açıklaması:

Monopol piyasaları yakın ikamesi olmayan bir malı tek satıcının sattığı ve giriş engellerinin olduğu piyasalardır. Monopol piyasası için tek alıcının olması koşulu yoktur.

1.SORU

BELİRLİ ŞARTLARDA, MALLARDAN BİRİSİNİN BELİRLİ BİR MİKTARI İLE BİRLİKTE DİĞER MALDAN ÜRETİLEBİLECEK MAKSİMUM MİKTARI GÖSTEREN EĞRİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Bütçe eğrisi
B
Eş ürün eğrisi
C
Pareto eğrisi
D
Anlaşma eğrisi
E
Üretim imkânları sınırı eğrisi

Yanıt Açıklaması: Üretim İmkânları Sınırı Eğrisi

2.SORU

BİR POLİTİKA DEĞİŞİKLİĞİNİN BİR SOSYAL İYİLEŞME OLARAK DEĞERLENDİRİLEBİLMESİ İÇİN HEM KALDOR HEM DE HICKS KRİTERLERİNE UYGUN OLMASI GEREKTİĞİNİ İLERİ SÜREN KRİTER KİME AİTTİR?

- A
Scitovsky
B
Bergson
C
Rawls
D
Walras
E
Marshall

Yanıt Açıklaması: Bir politika değişikliğinin bir sosyal iyileşme olarak değerlendirilebilmesi için hem Kaldor hem de Hicks kriterlerine uygun olması gerektiğini ileri süren kriter Scitovsky kriteridir.

3.SORU

AŞAĞIDA VERİLEN SEÇENEKLERDEN HANGİSİ YENİ FİRMALARIN PİYASAYA GİRİŞLERİNİ ENGELLEYEREK MONOPOLÜN VARLIĞINA YOL AÇAN FAKTÖRLERDEN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Ölçek ekonomileri

- B
Ham maddelerin özel mülkiyeti
C
Patentler
D
Ücretler
E
Özel imtiyaz hakkı

Yanıt Açıklaması: Doğru yanıt ücretlerdir.
4.SORU

PARETO OPTİMUM NOKTALARININ BİRLEŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ OLARAK ELDE EDİLEN EĞRİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Anlaşma eğrisi
B
Bütçe eğrisi
C
Farksızlık eğrisi
D
Kayıtsızlık eğrisi
E
Teklif eğrisi

Yanıt Açıklaması: İki tüketici için değişimin son bulunduğu ve marjinal ikame oranlarının eşit olduğu Pareto optimum noktaların birleştirilmesiyle elde edilen eğri, anlaşma eğrisi veya sözleşme eğrisi olarak adlandırılır.

5.SORU

Tam rekabet piyasasında bir firmanın karşı karşıya olduğu talep eğrisi nasıldır?

- A
Sonsuz esnek
B
Birim esnek
C
Sıfır esnek
D
Az esnek
E
Esnek

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında her satıcı firma, piyasa fiyatını veri olarak kabul etmek zorundadır. Yani firma fiyatı etkileyemez ve fiyat kabullenicidir. Bu yüzden firmanın malı hiç talep edilmese veya çok talep edilse de fiyatı değişmeyecektir. Ayrıca firma talebi artırmak gibi bir sebeple de fiyatını değiştiremeyecektir. Bu yüzden tam rekabet

piyasasında, firma malına ait talep yatay eksene paralel ve sonsuz esnektir.

7.SORU

Hem etkinlik hem de refah açısından en ideal piyasa aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Tekel piyasa
B
Oligopol piyasa
C
Tam rekabet piyasası
D
Monopol piyasası
E
Monopson piyasa

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, C şıkkıdır. Hem etkinlik hem de refah açısından en ideal piyasa tam rekabet piyasasıdır.

8.SORU

EMEK GİRDİSİ İÇİN TALEP EĞRİSİ GENELLİKLE SOL YUKARIDAN SAĞ AŞAĞIYA DOĞRU EĞİMLİDİR. BUNUN NEDENİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Artan marjinal verimler prensibi
B
Azalan marjinal verimler prensibi
C
Sabit kalan marjinal verimler prensibi
D
Çıktı etkisi
E
Marjinal hasılat

Yanıt Açıklaması: Bu negatif eğimin nedeni azalan marjinal verimler prensibidir. Sermaye girdisini sabit tutan bir firma kullandığı emek girdisini artırdığında ilave emek girdisinin marjinal verimliliği (MPL) eninde sonunda azalır. Çünkü emek girdisinin artırılmasıyla emek birimi başına sermaye miktarı azalmaktadır. İstihdam edilen emek sayısı arttığında emeğin marjinal verimliliği azaldığı için, MRPL de azalan olacaktır. Dolayısıyla emek talep eğrisi elde edilirken emeğin marjinal verimliliği veri ya da sabit olan ürün fiyatı (P_x) ile çarpıldığından MRPL de azalan olur.

9.SORU

KÂR MAKSİMİZASYONU AMAÇLAYAN FİRMANIN EMEK TALEBİNE İLİŞKİN KURALI; AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİNDE İFADE EDİLM EKTEDİR?

- A
Px.MPL=w
B
Px.MPL> w
C
Px.MPL<w
D
Px=w
E
MPL=w

Yanıt Açıklaması: Kâr maksimizasyonu amaçlayan firmanın emek talebine ilişkin kural: $P_x.MPL=w$ dir.

10.SORU

Bir malın piyasasında arz fazlası varsa, o malın fiyatı ile ilgili aşağıdaki gelişmelerden hangisi meydana gelir?

- A
Malın fiyatı sabit kalır
B
Malın fiyatı yükselir
C
Malın fiyatı düşer
D
Malın fiyatı önce yükselir sonra düşer
E
Malın fiyatı önce yükselir sonra sabit kalır

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, C şıkkıdır. Bir malın piyasasında arz fazlası varsa, üreticiler ellerindeki malları satmak için malın fiyatını düşürmek zorunda kalır. Dolayısıyla piyasada denge oluşabilmesi için malın fiyatı düşer.

11.SORU

Maksimum tesis kapasitesinden küçük üretim düzeyleri ----- olarak adlandırılır.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tamamlar?

- A
Aşırı kapasite
B
Maksimum tesis kapasitesi
C
Kapasite üstü
D
Optimum tesisi büyüklüğü
E
Minimum etkin ölçek

Yanıt Açıklaması:

Aşırı kapasite

Maksimum tesis kapasitesinden küçük üretim düzeyleri aşırı kapasite olarak adlandırılır.

12.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BİR ÜRÜN İÇİN ÇIKTI ETKİSİNİN AŞAMALARINDAN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Ücretlerde artış
B
Firma maliyetlerinde artış
C
Firma satışlarında düşüş
D
Firma verimliliğinde düşüş
E
Firma üretiminde düşüş

Yanıt Açıklaması: Çıktı etkisi fiyatların değişimi ile ilgili olarak firmanın üretimini gerçekleştireceği çıktı miktarını ayarlaması sürecini tanımlar. Bu nedenle verimlilik dışında kalan tüm seçenekler dolaylı olarak fiyat değişimleri ile açıklanabilir.

13.SORU

Marjinal maliyeti 0.5 ve marjinal teknik ikame oranı 4 olan bir firma için sermayenin marjinal fiziki ürünün değeri kaçtır?

- A
2
B
0,5
C
1
D
1,5
E
2,5

Yanıt Açıklaması:

Marjinal maliyet (SRMC) = $1/MPP_L$ ile hesaplanmaktaydı. $0,5=1/MPP_L$ denklemini çözersek $MPP_L = 2$ olarak bulunur. Marjinal teknik ikame oranı (MRTS) = MPP_L/MPP_K formülüyle hesaplanır. Elimizde MRTS ve MPP_L değerleri olduğundan bu formülü MPP_K için çözersek sonuca ulaşmış oluruz. $4=2/MPP_K$, buradan $MPP_K=0,5$ olarak bulunur

14.SORU

Aşağıdaki ürünlerden hangisine ait piyasa tam rekabete en yakın olanıdır?

- A
Yolcu uçağı

- B
Gemi
C
Otomobil
D
Ekmek
E
İlaç

Yanıt Açıklaması:

Gemi ve uçak gibi ürünlerde hem alıcı hem satıcı sayısı sınırlıdır. İlaç ve otomobilde ise alıcı sayısı çok olduğu halde satıcı sayısı sınırlıdır. Bu nedenle bu ürünlerin hiçbiri tam rekabet piyasasının temel özelliklerinden biri olan çok sayıda satıcı ve çok sayıda alıcı şartını sağlamaz. Bu nedenle tam rekabete en yakın olan ürün ekmektir.

15.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ PARETO OPTİMALİTEYİ GÖSTERİR?

- A
Dağılımda etkinliğin sağlanamaması
B
İkinci en iyinin söz konusu olması
C
Tüketimde dışsallıkların bulunması
D
 $MRSYX_1 = MRSYX_2 = \dots = MRSYX_n$ olması
E
Pür değişim dengesinin etkin olmaması

Yanıt Açıklaması: Pareto optimalite

18.SORU

Elimizdeki parayla tiyatroya gitmek yerine paramızı bankada tutarak faiz elde etmek, aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A
Fırsat maliyeti
B
Gerçek maliyet
C
Değer maliyeti
D
Satış maliyeti
E
Plan maliyeti

Yanıt Açıklaması:

Elimizdeki parayla tiyatroya gitmek yerine paramızı bankada tutarak faiz elde etmek, Fırsat Maliyetine örnektir.

19.SORU

- I. Toplam değişken maliyet
II. Toplam sabit maliyet
III. Ortalama sabit maliyet
Firma üretim yapmadığında sıfır olan maliyet yukarıda sıralanan maliyet kavramlarından hangisi ve hangileridir?

- A
I, II ve III
B
I v II
C
II ve III
D
I ve III
E
Sadece I

Yanıt Açıklaması:

Üretim durduğunda değişken maliyet söz konusu olmayacağı için toplam değişken maliyet sıfır olur.

20.SORU

Belirli bir zaman diliminde, bir maldan bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişme ne olarak tanımlanır?

- A
Marjinal fayda
B
Kardinal fayda
C
Ordinal fayda
D
Nisbi fayda
E
Toplam fayda

Yanıt Açıklaması:

Marjinal fayda belirli bir zaman diliminde, bu maldan bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişme olarak tanımlanır.

3.SORU

AŞAĞIDAKİ FAYDA FONKSİYONLARINDAN HANGİSİ BİR BİREYİN BOŞ ZAMAN- GELİR TERCİHİNİ GÖSTEREN FAYDA FONKSİYONUDUR?

- A
 $U=U(Y,H)$
B

$$U=U(x_1, x_2)$$

C

$$U=U(C_1, C_2)$$

D

$$U=U(X, Y)$$

E

$$U=U(A, B)$$

Yanıt Açıklaması: Bireyin boş zaman- gelir tercihini gösteren fayda fonksiyonu $U=U(Y, H)$ dir.

4.SORU

AŞAĞIDAKİ İFADELERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

A

Bir ürünü üretmeyi mümkün kılan üretim tekniklerinin tamamı üretim teknolojisini oluşturur.

B

Mal ve hizmet üretimi, üretim faktörlerinin (girdilerin) belli bir teknolojinin kullanılması sonrasında nihai ürünlere (çıkıtlara) dönüştürülmesi işlemidir.

C

Eğer üretimde kullanılan girdilerden birinin miktarını azaltıp diğerinin miktarını artırmadan aynı çıktı düzeyini gerçekleştirmek mümkün değil ise bu üretim sürecinde kullanılan üretim tekniği teknolojik olarak etkin bir üretim tekniğidir.

D

Teknolojik olarak etkin olmayan üretim teknikleri girdi israfına yol açtığından, firmalara ilave maliyetler yüklemektedir.

E

Üretim fonksiyonu, teknoloji veri iken her bir spesifik girdi bileşeni için firmanın üretebileceği minimum çıktı düzeyini gösteren matematiksel ifadedir.

Yanıt Açıklaması: Üretim fonksiyonu, teknoloji veri iken her bir spesifik girdi bileşeni için firmanın üretebileceği maksimum çıktı düzeyini gösteren matematiksel ifadedir (fonksiyondur). Yani herhangi bir üretim fonksiyonu, teknoloji veri iken üretimde kullanılan girdi miktarları ile üretilebilecek maksimum çıktı düzeyi arasındaki ilişkinin matematiksel biçiminden başka bir şey değildir.

5.SORU

POZİTİF EĞİMLİDİR.

ORİJİNDEN UZAKLAŞTIKÇA HER BİR SONRAKİ EĞRİ BİR ÖNCEKİNE GÖRE DAHA YÜKSEK ÜRETİM DÜZEYİNİ TEMSİL ETMEKTEDİR.

BİRBİRİNİ KESMEZLER.

ORİJİNE GÖRE İÇBÜKEYDİRLER

EĞRİ ÜZERİNDEKİ HER BİR NOKTA AYNI ÜRETİM DÜZEYİNİ GÖSTERİR.

EŞ ÜRÜN EĞRİLERİNE AİT YUKARIDA VERİLEN ÖZELLİKLERDEN HANGİLERİ DOĞRUDUR?

A

II ve V

B

III ve V

C

I, III ve IV

D

II, III ve V

E

II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Eş ürün eğrileri negatif eğimli ve orijine göre dışbükey yani konvektirler. Birbirlerini kesmezler ve eğri üzerindeki her bir nokta aynı üretim düzeyini gösterir. Orijininden uzaklaştıkça her bir sonraki doğru bir öncekine göre daha yüksek üretim düzeyini gösterir.

7.SORU

Tam rekabet piyasasında firma dengesi üretim düzeyinde aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

A

Toplam kar maksimumdur

B

Toplam maliyet maksimumdur

C

Toplam hasılat maksimumdur

D

Sabit maliyetler sıfırdır

E

Marjinal maliyet minimumdur

Yanıt Açıklaması:

Firmalar için "denge" demek mevcut ölçekte toplam karın maksimum olduğu üretim seviyesine ulaşmak anlamına gelir. Dolayısıyla firma dengesi oluştuğunda toplam kar da maksimum seviyeye ulaşmış demektir.

8.SORU

Tam rekabet piyasaları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

A

Firma talep eğrisi yatay eksene paraleldir

B

Piyasa talep eğrisi negatif eğimlidir

- C
Piyasa arz eğrisi pozitif eğimlidir
D
Marjinal hasıla fiyata eşittir
E
Ortalama hasıla fiyattan küçüktür

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında ortalama hasıla ve marjinal hasıla fiyata eşittir. Bu nedenle cevap E'dir.

9.SORU

MONOPOLCÜNÜN FARKLI MİKTARLAR İÇİN FARKLI FİYAT TALEP ETMESİNE KAÇINCI DERECE FİYAT FARKLILAŞTIRMASI DENİR?

- A
Birinci derece
B
İkinci derece
C
Üçüncü derece
D
Dördüncü derece
E
Beşinci derece

Yanıt Açıklaması: monopolcünün farklı miktarlar için farklı fiyat talep etmesine ikinci derece fiyat farklılaştırması denilmektedir.

10.SORU

TAM REKABET PİYASASINDA ÜRETİM DÜZEYİ İÇİN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ GEÇERLİ OLMALIDIR?

- A
 $MC=MR$
B
 $MC=ATC$
C
 $MC=TC$
D
 $MR=P$
E
 $MC=TR$

Yanıt Açıklaması: Tam rekabet piyasasında üretim düzeyi için marjinal maliyetin marjinal hasıla eşit olması gerekir

11.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN TAM REKABET PİYASASI İLE İLGİLİ VERİLEN BİGİLERDEN HANGİSİ DOĞRU DEĞİLDİR?

- A

Üretilen ürünlerin homojen olması

B
Denge noktasında marjinal hasılatın fiyattan büyük olması

C
Piyasaya giriş çıkışların serbest olması

D
Piyasada alıcı ve satıcıların sayısının çokluğu

E
Talebin fiyat esnekliği sonsuz olması

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasındaki firmanın marjinal hasılatı fiyatına eşittir. Sorunu diğer şıklarında tam rekabet piyasasının özellikleri yazılıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

12.SORU

Bir firma üretimi artırmak için belli bir miktar ek işçi istihdam edip üretimi 1000 birimden 1100 birime çıkarmıştır, bu istihdam edilen işçilerin toplam maliyeti de 5000 liradır, bu ürünün marjinal maliyeti nedir?

- A
50
B
43
C
45
D
40
E
20

Yanıt Açıklaması:

marjinal maliyeti bulmak için, toplam değişken maliyeti , üretim miktarındaki değişime bölerek bulabiliriz, burdan $5000/100 = 50$

13.SORU

EN ÇOK KULLANILAN REFAH KRİTERLERİNDEN BİRİSİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Arthur Centery Kuramı
B
Kenedy Prensibi
C
Pareto Optimalite
D
Keynes Prensibi

E
Kinder-Partl-Obeny üçlemi

Yanıt Açıklaması: En çok kullanılan refah kriterlerinden birisi Pareto Optimalite kriteridir. Bu kriter gere göre hiç kimsenin refahını azaltmaksızın bazı bireylerin refahını artıran her türlü değışiklik toplumun refahını artırır. Bu durumda malların veya üretim faktörlerinin mevcut dağılımındaki bir değışiklik, kimsenin refahını azaltmadan en az bir bireyin refahını artırıyorrsa toplumsal refah artacak, en az bir bireyin durumu kötüleştiriyorsa toplumsal refah azalacaktır.

14.SORU

Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın kar maksimizasyon koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Marjinal hasılat > Marjinal maliyet
- B
Marjinal hasılat < Marjinal maliyet
- C
Marjinal hasılat = Marjinal maliyet
- D
Marjinal hasılat < Ortalama maliyet
- E
Marjinal hasılat > Ortalama maliyet

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, **C** şıkkıdır. Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın karı, firmanın marjinal hasılatı marjinal maliyetine eşit olduğunda maksimum olur.

15.SORU

PARETO OPTİMALİTE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNİN BİR KRİTERİ OLARAK YAYGIN BİR ŞEKİLDE KULLANILIR?

- A
Refahın
- B
Yoksulluğun
- C
Gelişmişliğin
- D
Ekonomik Büyümenin
- E
Gelir Dağılımındaki Adaletsizliğin

Yanıt Açıklaması: Refah ekonomisi, değer yargılarını ön planda tuttuğu ve "ne olmalıdır" şeklinde iktisat politikalarını değerlendirdiği için, normatif bir teoridir.

16.SORU

OLİGOPOLÜ DİRSEKLİ TALEP EĞRİSİ YARDIMIYLA AÇIKLAYAN İKTİSATÇI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Augustin Cournot
- B
Francis Y. Edgeworth
- C
Joseph Bertrand
- D
Paul Sweezy
- E
Edward H. Chamberlin

Yanıt Açıklaması: 1939 yılında Paul Sweezy tarafından geliştirilmiş olması nedeniyle Sweezy Modeli de denilen bu model, oligopolde var olan fiyat katılığını açıklamaktadır.

17.SORU

ETKİN ÜRETİM SETİ ÜZERİNDEKİ BAZI ÜRETİM DÜZEYLERİNİN, X VE Y EKSENİNDE OLUŞAN BİR ŞEKİL ÜZERİNDE GÖSTERİLMESİYLE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ELDE EDİLİR?

- A
Arz eğrisi
- B
Talep eğrisi
- C
Üretim imkânları sınırı eğrisi
- D
Farksızlık eğrisi
- E
Eş ürün eğrisi

Yanıt Açıklaması: Etkin üretim seti üzerindeki bazı üretim düzeylerinin, X ve Y ekseninden oluşan bir şekil üzerinde gösterilmesiyle üretim imkânları sınırı eğrisi elde edilir.

18.SORU

Aşağıdakilerden hangisi monopolcü rekabet piyasasına yöneltilen eleştirilerden biri değildir?

- A
Kaynak dağılımını bozucu etkisi vardır.
- B
Gelir dağılımını bozucu etkisi vardır.
- C
Rekabetten kaynaklanan israf

D
Üretim Optimumun altında gerçekleşir.

E
Teknolojik gelişmeler yakından takip edilir.

Yanıt Açıklaması:

MONOPOLCÜ REKABET PİYASASINDAKİ FİRMALARIN MALLARINI ÖTEKİ FİRMALARIN MALLARINDAN FARKLI GÖSTERMEK İÇİN YAPTIKLARI ÇABALAR, TEKNİK GELİŞMEYİ VE MALLARIN TÜKETİCİ GEREKSİNİMLERİNE EN İYİ CEVAP VEREBİLECEK ŞEKİLDE UYARLANMASINI SAĞLAR

19.SORU

Tam monopol durumunda, söz konusu malın çapraz talep esnekliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A
 $E_{xy} = 1$
- B
 $E_{xy} > 1$
- C
 $E_{xy} < 1$
- D
 $E_{xy} = 0$
- E
 $E_{xy} = 0.5$

Yanıt Açıklaması:

Tam monopol durumunda söz konusu malı çapraz fiyat esnekliği sıfıra eşittir. Bundan dolayı doğru cevap D'dir.

20.SORU

Diğer girdiler sabitken ilave bir birim emek kullanıldığı zaman üretimde ortaya çıkan artış ne olarak tanımlanır?

- A
Emeğin marjinal fiziki ürünü
- B
Emeğin ortalama fiziki ürünü
- C
Marjinal girdi maliyeti
- D
Ortalama girdi maliyeti
- E
Emeğin toplam fiziki ürünü

Yanıt Açıklaması:

Emeğin marjinal fiziki ürünü

3.SORU

x ve y şeklinde iki mal tüketen bir tüketicinin denge koşulunu aşağıdakilerden hangi denklem verir?

- A
 $MU_x = MU_y$
- B
 $P_x = P_y$
- C
 $MU_x/P_x = MU_y/P_y$
- D
 $MU_x.P_x = MU_y.P_y$
- E
 $TU_x = TU_y$

Yanıt Açıklaması:

Kardinalist yaklaşımın talep teorisini, birden fazla mal durumu içinde genelleştirebiliriz. Örneğin n mal için her malın marjinal faydasının fiyatına oranı tüm mallar için eşit olunca denge koşulu sağlanmaktadır. Formül ile açıklarsak: $MU_x/P_x = MU_y/P_y = \dots = MU_n/P_n$ olmalıdır. Ancak bu tür bir eşitliğin sağlanması durumunda, tüketici toplam faydasını maksimize edebilecek, satın alacağı mallar arasında başka bir dağılım fayda maksimizasyonunu sağlamayacaktır. Faydasını maksimize eden tüketici dengeye gelmiş olacaktır.

4.SORU

Kardinalist görüşe göre, marjinal faydanın pozitif kısmı aşağıdakilerden hangisinin elde edilmesinde kullanılır?

- A
Bireysel talep eğrisi
- B
Piyasa talep eğrisi
- C
Tüketici fiyatları
- D
Toplam piyasa talep eğrisi
- E
Eş ürün eğrileri

Yanıt Açıklaması:

Marjinal faydanın bu pozitif kısmı tüketici talebi ile ilişkilidir. Bir başka deyişle MU_x 'in bu pozitif kısmı bireyin talep eğrisidir

20.SORU

Üretimde ölçeğe göre sabit getiri durumu söz konusu ve eşürün eğrisi Q_{300} iken girdi miktarlarının 2 kat artırıldığı durumda yeni üretim değeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A
<300
- B
>300
- C

- >600
D
=600
E
300<x<600

Yanıt Açıklaması:

yeni eş ürün eğrisi Q600, bize aynı oranda toplam ürünün 2 kat olacağını yani =600 olacağını ifade eder.

14.SORU

Aşağıdakilerden hangisi üretimin ekonomik olmayan bölgesi için geçerlidir?

- A
Bu bölgede üretim yapmak karlıdır.
B
Tüm girdiler için artan toplam getiri vardır.
C
Tüm girdilerin marjinal fiziki ürünü pozitifdir.
D
Az miktarda girdi kullanımı ile en yüksek üretim miktarı ger
E
Eş ürün eğrisinin eğimi pozitifdir.

Yanıt Açıklaması:

Eş ürün eğrisinin negatif eğimli olduğu bu bölge üretimin ekonomik bölgesi olarak adlandırılır. Her iki girdinin marjinal fiziki ürününün pozitif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin negatif olduğu bölgeye üretimin ekonomik bölgesi denir. Bununla birlikte eş ürün eğrilerinin pozitif eğimli olduğu bölgeler de vardır fakat bu bölgeler üretimin ekonomik olmayan bölgeleridir. Girdilerden birinin marjinal fiziki ürününün negatif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin pozitif olduğu bölgeye üretimin ekonomik olmayan bölgesi denir.

Kârını maksimize etme amacında olan firmaların, girdilerin israf edilmesine ve bundan ötürü de üretim maliyetlerinin artıp kârların azalmasına yol açan girdi bileşenlerinin olduğu bölgelerde, yani üretimin ekonomik olmadığı bölgelerde üretim yapması rasyonel değildir. Dolayısıyla kâr maksimizasyonu güdüsüyle hareket eden firmalar üretimlerini üretimin ekonomik bölgesinde gerçekleştirir. Özetle üretimin ekonomik olmayan bölgesinde eş ürün eğrisinin eğimi pozitif, tüm girdilerin marjinal fiziki ürünü negatif ve tüm girdiler için azalan toplam getiri vardır. Buna karşılık üretimin ekonomik bölgesinde ise eş ürün eğrisinin eğimi negatif ve her iki girdinin marjinal fiziki ürünü pozitifdir. Bu nedenle doğru şık E'dir.

15.SORU

Buzdolabı üreten bir firma, bir buzdolabı üretmek için harcadığı kaynak ile üretebileceği 5 adet tost makinesini üretmekten vazgeçmiştir. Firmanın

yüklendiği bu maliyet seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

- A
Örtük maliyet
B
Açık maliyet
C
Muhasebe maliyeti
D
Fırsat maliyeti
E
İktisadi maliyet

Yanıt Açıklaması:

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal harcamayı gerektiren ödemelere açık maliyet, bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal harcamayı gerektirmeyen fakat bir alternatiften vazgeçilmiş olması nedeniyle ortaya çıkan maliyetlere ise örtük maliyet adı verilir. Firmanın açık maliyetleri toplamına muhasebe maliyeti, firmanın açık ve örtük maliyetleri toplamına ise iktisadi maliyet adı verilir. Soruda verilen maliyet ise mevcut üretim alternatiflerinden bir tercih edildiğinde vazgeçmiş olunan diğer üretim alternatifleri arasındaki en iyi üretim alternatifinin piyasa değerine fırsat maliyeti denir. Firma 1 adet buzdolabı üretebilmek için 5 adet tost makinesinden vazgeçtiği için, buzdolabı üretmenin fırsat maliyeti 5 adet tost makinesidir.

16.SORU

- I. Sebze fiyatları daha ucuz olmalıdır.
II. Artan gelir talebi artırır.
III. Ücret emek karşılığında elde edilen gelirdir.
Yukarıda yer alan maddelerde yer alan ifadelerden hangisi/hangileri pozitif ifadedir?

- A
Yalnız II
B
II ve III
C
Yalnız III
D
Yalnız I
E
I ve II

Yanıt Açıklaması:

Mikroekonomik analizde hem pozitif hem de normatif analiz yöntemleri kullanılır. Pozitif analiz bir ekonomik sistemin nasıl çalıştığını açıklamaya ve zaman içinde nasıl değiştiğini tahmin etmeye

çalışır. Pozitif analizde, nedir veya ne oluyor gibi açıklayıcı sorular yanında, öngörü yapmaya yönelik sorular da sorulur (eğer bazı dışsal değişkenler değişirse ne olacak gibi.).

Normatif analiz ise ne olmalı ya da nasıl olmalı gibi kelimeleri içeren değer yargıları ile ilgili ifadelerdir. Örneğin “gelir dağılımında daha adaletli olunmalıdır” ve ya “insanca bir yaşam için asgari ücret yükseltilmelidir” gibi önermeler normatif ifadelerdir. Pozitif önermenin tersine bu ifadeyi sınamamız mümkün değildir.

1.SORU

Uzun dönemde üretimi iki kat artırmanın, maliyeti iki kattan daha az artırdığı duruma ne ad verilir?

- A
Azalan verimler kanunu
- B
Sabit ölçek ekonomileri
- C
Negatif ölçek ekonomileri
- D
Pozitif ölçek ekonomileri
- E
Artan verimler kanunu

Yanıt Açıklaması:

Uzun dönemde üretimi iki kat artırmanın, maliyeti iki kattan daha az artırdığı duruma, pozitif ölçek ekonomileri denir.

2.SORU

Ortalama fiziki ürünü hesaplarken toplam fiziki ürünü aşağıdakilerden hangisine bölmeliyiz?

- A
Marjinal fiziki ürüne
- B
En son birim fiziki ürüne
- C
Değişken girdiye
- D
Toplam maliyete
- E
Değişken maliyete

Yanıt Açıklaması:

Ortalama fiziki ürünü hesaplarken toplam fiziki ürünü değişken girdi miktarına bölmeliyiz.

3.SORU

BİR FİRMANIN ZARAR ETMESİNE RAĞMEN PİYASADA KALMA VEYA PİYASADAN ÇEKİLME KARARINI VERİRKEN GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURDUĞU ETKEN NEDİR?

- A

Ortalama değişken maliyetler

- B
Toplam hasılat
- C
Toplam maliyet
- D
Marjinal hasılat
- E
Marjinal maliyet

Yanıt Açıklaması: Firma piyasada zarar etmesine rağmen kalma veya piyasadan çekilme kararını verirken hep ortalama değişken maliyetlerini (AVC) göz önünde bulundurur. Piyasa fiyatı, firmanın AVC'nin minimum noktasına eşit olduğunda üretime ara verir ancak piyasadan çekilmez. Fiyat AVC'nin minimum noktasının üzerine çıktığı anda firma da üretimde bulunmaya başlar. Fiyat AVC'nin minimum noktasının altına indiği anda ise firma artık ne sabit maliyetini ne de değişken maliyetini karşılayama yacağından ve gelecekte fiyatın tekrar yükseleceğine ilişkin bir beklentisi de olmadığından kapanma kararı alır. Buradan yola çıkarak firmanın üretime başlayıp başlamayacağı kararını ortalama değişken maliyete bakarak aldığı söylenebilir.

4.SORU

Eş maliyet doğrusunun eğimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
-s/w
- B
+r/w
- C
-r/w
- D
+w/d
- E
-W/R

Yanıt Açıklaması:

EŞ MALİYET DOĞRUSUNUN DENKLEMİ:

$$K = \frac{TC}{r} = -\frac{w}{r} L$$

EŞİTLİKTEN DE ANLAŞILACAĞI GİBİ ÜZERE EŞ MALİYET DOĞRULARININ EĞİMİ GÖRECELİ GİRDİ FİYATLARI TARAFINDAN VERİLMEKTE VE ŞU ŞEKİLDE GÖSTERİLMEKTEDİR:

$$\frac{\Delta K}{\Delta L} = -\frac{w}{r}$$

7.SORU

EMEK DIŞINDAKİ DİĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN ARZ ESNEKLİĞİ YÜKSEK İSE EMEK TALEBİ ÜCRET ESNEKLİĞİ BUNDAN NASIL ETKİLENİR?

- A Artar
- B Azalır
- C Etkilenmez
- D Artarak azalır
- E İnelastik olur

Yanıt Açıklaması: Emek dışındaki diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği yüksek ise emek talebi ücret esnekliği artar.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi tam rekabet piyasasının özelliklerinden değildir?

- A Atomize olma
- B Homojenlik
- C mobilite
- D şeffaflık
- E heterojenlik

Yanıt Açıklaması: heterojenlik tam rekabet piyasasının özelliklerinde biri değildir, aksine tam rekabet piyasası homojenlik özelliği gösterir.

9.SORU

TÜKETİCİ TERCİHLERİ NORMAL DAVRANIŞ ÖZELLİKLERİNE SAHİP İSE VE TÜKETİMDE DIŞSALLIKLAR YOK İSE PİYASANIN PÜR DEĞİŞİM DENGESİ ETKİN VE PARETO OPTİMALDIR SONUCU REFAH EKONOMİSİNDE HANGİ TEOREM İLE ANILIR?

- A

- Refah ekonomisinde birinci teorem
- B Refah ekonomisinde ikinci teorem
- C Refah ekonomisinde üçüncü teorem
- D Refah ekonomisinde dördüncü teorem
- E Refah ekonomisinde beşinci teorem

Yanıt Açıklaması: Tüketici tercihleri normal davranış özelliklerine sahip ise ve tüketimde dışsallıklar yok ise piyasanın pür değişim dengesi etkin ve Pareto optimaldir sonucu refah ekonomisinde "birinci teorem" olarak anılır.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi belirli bir zaman diliminde; bu maldan bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişme olarak tanımlanır?

- A Marjinal fayda
- B Ordinal fayda
- C Kardinal fayda
- D Toplam fayda
- E Maksimum fayda

Yanıt Açıklaması:

Belirli bir zaman diliminde; bu maldan bir birim daha fazla tüketilmesi sonucu toplam faydada ortaya çıkan değişmeye Marjinal fayda adı verilir.

5.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TAM REKABET PİYASALARINDA REFAHIN MAKSİMİZE EDİLMESİNİN SEBEBİDİR?

- A Fiyatın marjinal maliyetin üzerinde belirlenmesi
- B Üretilen son birime marjinal maliyetinden daha az değer verilmesi
- C Tam rekabet dengesinde fiyatın marjinal maliyete eşit olması
- D Piyasalarda daha az veya daha fazla çıktı üretimi olması
- E Tam rekabetçi çıktı seviyesinin altında üretim miktarı gerçekleşmesi

Yanıt Açıklaması: Tam rekabet piyasalarında refahın maksimize edilmesinin sebebi, tam rekabet dengesinde fiyatın marjinal maliyete eşit olmasıdır. Bu noktada arz ve talep birbirine eşittir ki bu da fiyatın marjinal maliyete eşit olduğunu garantiler.

6.SORU

EKONOMİNİN GENEL DENGİ KOŞULU AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİNDE TANIMLANMAKTADIR?

- A
Mal ve hizmetlerin fiyatlarının oranı, mal ve hizmetlerin marjinal ikame oranları ve marjinal teknik ikame oranları birbirine eşit olmalıdır.
- B
Mal ve hizmetlerin marjinal ikame oranları ve marjinal teknik ikame oranları birbirine eşit olmalıdır.
- C
Mal ve hizmetlerin fiyatlarının oranı ile marjinal teknik ikame oranları birbirine eşit olmalıdır.
- D
Mal ve hizmetlerin fiyatlarının oranı marjinal ikame oranlarına eşit olmalıdır.
- E
Bütçe doğrusu marjinal teknik ikame oranına teğet olmalıdır.

Yanıt Açıklaması: Ekonomide genel dengenin sağlanması için Mal ve hizmetlerin fiyatlarının oranı, mal ve hizmetlerin marjinal ikame oranları ve marjinal teknik ikame oranları birbirine eşit olmalıdır.

7.SORU

Tam rekabet piyasasındaki bir firmanın piyasada zarar etmesine rağmen kalma veya piyasadan çekilme kararını verirken aşağıdakilerden hangisi göz önünde bulundurulur?

- A
Marjinal maliyet
- B
Ortalama değişken maliyet
- C
Ortalama maliyet
- D
Marjinal hasılat
- E
Fiyat

Yanıt Açıklaması:

Firma piyasada zarar etmesine rağmen kalma veya piyasadan çekilme kararını verirken hep ortalama değişken maliyetlerini (AVC) göz önünde bulundurur. Piyasa fiyatı, firmanın AVC'nin

minimum noktasına eşit olduğunda üretime ara verir ancak piyasadan çekilmez. Fiyat AVC'nin minimum noktasının üzerine çıktığı anda firma da üretimde bulunmaya başlar. Fiyat AVC'nin minimum noktasının altına indiği anda ise firma artık ne sabit maliyetini ne de değişken maliyetini karşılayamayacağından ve gelecekte fiyatın tekrar yükseleceğine ilişkin bir beklentisi de olmadığından kapanma kararı alır. Buradan yola çıkarak firmanın üretime başlayıp başlamayacağı kararını ortalama değişken maliyete bakarak aldığı söylenebilir. Firma AVC'nin minimum olduğu noktadan itibaren fiyat arttıkça üretimde bulunduğu göre marjinal maliyet eğrisinin bu nokta ve üzerindeki kısmı firmanın kısa dönem arz eğrisini oluşturacaktır.

8.SORU

Firmalar açısından artan maliyetlerin söz konusu olduğu tam rekabet piyasasında uzun dönem arz eğrisinin (LRS) eğimi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A
Pozitif eğimlidir.
- B
Negatif eğimlidir.
- C
Eğimi sıfırdır.
- D
Eğimi sonsuzdur.
- E
Eğimi (-1)'dir.

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, A şıkkıdır. Firmalar açısından artan maliyetlerin söz konusu olduğu tam rekabet piyasasında uzun dönem arz eğrisi (LRS) pozitif eğimli bir eğridir.

11.SORU

ETKİN ÜRETİM SETİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNİ İFADE EDER?

- A
Değişimde etkinliği
- B
Girdilerin etkinliğini
- C
Tüm girdilerin etkin bir şekilde kullanıldığını
- D
Girdilerin Maliyetini
- E
Bir girdinin alternatif maliyetini

Yanıt Açıklaması: Üretim sürecinde elde edilen ürünlerden birinin üretim miktarını azaltmadan, diğerinin miktarının artırılmasının olanaksız olduğu

durumda, girdilerin etkin dağılımının gerçekleştiği, dolayısıyla üretimde etkinliğin sağlandığı kabul edilir.

12.SORU

Tam rekabet piyasalarında refahın maksimize edilmesinin sebebi nedir?

- A Çok sayıda alıcı ve satıcının olması
- B Piyasaya giriş çıkışların serbest olması
- C Denge noktasında fiyatın marjinal maliyete eşit olması
- D Denge noktasında fiyatın marjinal maliyetten yüksek olması
- E Denge noktasında fiyatın ortalama değişen maliyetten yüksek olması

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasalarında refahın maksimize edilmesinin sebebi, tam rekabet dengesinde fiyatın marjinal maliyete eşit olmasıdır. Bu noktada arz ve talep birbirine eşittir ki bu da fiyatın marjinal maliyete eşit olduğunu garantiler. Doğru cevap C seçeneğidir.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ekonomik karın pozitif olduğu durum için geçerlidir?

- A Firma aşırı kar elde etmektedir.
- B Toplam açık maliyetler, toplam hasıllardan büyüktür.
- C Firma zarar etmektedir.
- D Firma normal kar elde etmektedir.
- E Toplam açık maliyetler, toplam hasıllara eşittir.

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik kar, toplam hasılat ile ekonomik maliyet arasındaki farka eşittir. Ayrıca Ekonomik kar = Muhasebe karı – toplam örtük maliyetler biçiminde yazılabilir. Ekonomik karın pozitif olabilmesi için muhasebe karının 0'dan büyük değerler alması gerekmektedir. Muhasebe karı = Toplam hasılat – toplam açık maliyetler olduğundan ekonomik karın pozitif olabilmesi için toplam açık maliyetlerin, toplam hasıllardan büyük olması gerekmektedir. Ekonomik karın, 0'a eşit olduğu durumda firma normal kar, negatif olduğu durumda ise zarar etmektedir.

14.SORU

EMEĞİN MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜNÜNÜN MAKSİMUM OLDUĞU BİR REKABETÇİ FİRMA İÇİN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ DE MAKSİMUM OLACAKTIR?

- A Emeğin marjinal ürün hasılatı
- B Emeğin ortalama ürün hasılatı
- C Emeğin fiyatı (ücret)
- D Emek miktarı
- E Sermaye başına emek miktarı

Yanıt Açıklaması: Emeğin marjinal fiziki ürünün maksimum olması demek emeğin marjinal ürün hasılasının da maksimum olması demek anlamına gelir.

15.SORU

Tam rekabet piyasasındaki bir firma kısa dönem kârına hangi üretim düzeyinde maksimuma ulaşmaktadır?

- A $MR > MC$
- B $MR = MC$
- C $MR < MC$
- D $MR > AC$
- E $AR > MC$

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasındaki bir firmaların kısa dönem kâr maksimizasyonu marjinal hasılatın marjinal maliyete eşit olduğu ($MR = MC$) üretim düzeyinde ulaşmaktadır.

16.SORU

Her iki girdinin marjinal fiziki ürününün pozitif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin negatif olduğu bölgeye ne ad verilir?

- A Fiziki bölge
- B Piyasa bölgesi
- C Üretimin ekonomik olmayan bölgesi
- D Üretimin ekonomik bölgesi

E
Ölçek bölgesi

Yanıt Açıklaması:

Her iki girdinin marjinal fiziki ürününün pozitif olduğu ve eş ürün eğrisinin eğiminin negatif olduğu bölgeye üretimin ekonomik bölgesi denir.

17.SORU

İkinci derece fiyat farklılaştırması aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru ifade edilmiştir?

- A
Monopolcü her tüketicieye farklı fiyat uygular.
- B
Monopolcü aynı ürün için farklı piyasalarda farklı fiyat talep eder.
- C
Monopolcü farklı miktarlar için farklı fiyat talep eder.
- D
Monopolcü ürünü yabancı piyasalarda daha düşük fiyattan satar.
- E
Monopolcü her gelir grubuna farklı fiyat uygular.

Yanıt Açıklaması:

İkinci derece fiyat farklılaştırması, monopolcünün farklı miktarlar için farklı fiyat talep etmesine denir. Burada tüketiciler tarafından satın alınan mal miktarı arttıkça monopolcü tarafından birim fiyat düşürülerek, tüketicinin söz konusu mala olan talebi uyarılmaya çalışılmaktadır

18.SORU

Marjinal hasılat eğrisi marjinal maliyet eğrisinin üzerinde yer aldığı sürece firmanın üretimini arttırması aşağıdakilerden hangisine neden olur?

- A
Kar artar
- B
Kar azalır
- C
Fiyat artar
- D
Fiyat azalır
- E
Marjinal hasılat azalır

Yanıt Açıklaması:

Marjinal hasılat > marjinal maliyet olması üretim (satışlar) arttıkça karın artacağına işaret eder.

1.SORU

Diğer girdiler sabit iken ilave bir birim emek kullandığında, üretimde ortaya çıkan artışa ne ad verilir?

- A
Ortalama maliyet
- B
Marjinal maliyet
- C
Marjinal fiziki ürün
- D
Ortalama fiziki ürün
- E
Marjinal gelir

Yanıt Açıklaması: Diğer girdiler sabit iken ilave bir birim emek kullandığında, üretimde ortaya çıkan artışa marjinal fiziki ürün adı verilir.

2.SORU

Firma talep eğrisinin yatay eksene paralel olması halinde aşağıdakilerden hangileri doğrudur?
I-Firma verili fiyattan sonsuz tane mal satabilir
II-Verili fiyatın üstünde fiyat belirleme bazı müşterilerin kaybolmasına neden olur
III-Verili fiyatın altında fiyat belirleme rasyonel değildir

- A
Yalnızca I
- B
Yalnızca II
- C
Yalnızca III
- D
I ve II
- E
I ve III

Yanıt Açıklaması:

Verili fiyatın üstünde fiyat belirlendiği zaman tüm müşteriler kaybedilecektir. Bu nedenle II yanlış, diğerleri doğrudur.

3.SORU

Uzun dönemde üretimde kullanılan bütün girdiler %100 oranında arttırıldığında çıktı düzeyi %150 oranında artıyorsa aşağıdakilerden hangisi söz konusu olur?

- A
Ölçeğe göre sabit getiri
- B
Ölçeğe göre azalan getiri
- C
Ölçeğe göre artan getiri
- D

Azalan marjinal getiri

E

Artan marjinal getiri

Yanıt Açıklaması:

Uzun dönemde firma kullandığı bütün girdileri miktarını değiştirebilmektedir. Dolayısıyla ölçeğe göre getiri, üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında çıktı düzeyinin ne oranda arttığını gösteren orandır. Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıktı düzeyi bu orandan daha büyük bir oranda artıyor ise o zaman ölçeğe göre artan getiri var demektir. Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıktı düzeyi bu orandan daha düşük bir oranda artıyor ise o zaman ölçeğe göre azalan getiri var demektir. Üretimde kullanılan tüm girdiler aynı oranda artırıldığında eğer çıktı düzeyi de aynı oranda artıyor ise o zaman ölçeğe göre sabit getiri var demektir.

Buna karşılık artan ve azalan marjinal getiriler yasası kısa dönemde ortaya çıkmaktadır. Azalan marjinal getiriler (verimler) kanununa göre; diğer girdiler sabit iken tek bir girdinin üretimde kullanılan miktarını artırdığımızda söz konusu girdinin marjinal fiziki ürünü belli bir noktaya kadar artar ve bu noktadan sonra azalmaya başlar. Soruda üretimde kullanılan girdilerin %100 oranında artırılması sonucunda çıktı düzeyi %150 oranında artıyorsa, çıktı düzeyindeki artış girdi miktarındaki artıştan daha fazladır. Bu nedenle ölçeğe göre artan getiri söz konusudur, yani doğru yanıt c şıkkıdır.

4.SORU

MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN POZİTİF
MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN SIFIR
MARJİNAL FİZİKİ ÜRÜN NEGATİF
EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN EĞİMİ NEGATİF
EŞ ÜRÜN EĞRİSİNİN EĞİMİ POZİTİF

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri üretimin ekonomik bölgesi için gerekli şartlar arasında yer almaktadır?

A

I ve IV

B

II ve IV

C

III ve IV

D

I ve V

E

II ve V

Yanıt Açıklaması:

Üretimin ekonomik bölgesi, her iki girdinin marjinal fiziki ürününün pozitif olduğu ve eş ürün eğrisinin

negatif olduğu bölgeye denir. Bundan dolayı doğru cevap A'dır.

5.SORU

SU-ELMAS PARADOKSUNU ORTAYA ÇIKARAN EKONOMİST AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Adam Smith

B

David Ricardo

C

Alfred Marshall

D

Leon Walras

E

Vilfredo Pareto

Yanıt Açıklaması:

Adam Smith'in (1723-1790) "Ulusların Zenginliği" adlı yapıtını 1776 yılında yayımlaması modern ekonomi biliminin başlangıcı kabul edilmektedir. Smith, kullanım değeri ve değişim değerlerini ayırmış ve bu ayırım ile de ünlü su-elmas paradoksunu ortaya çıkarmıştır.

6.SORU

BİR POLİTİKANIN UYGULANMASI SONUCUNDA ORTAYA ÇIKAN YENİ DURUMDAN KAZANÇLI ÇIKACAK OLANLAR, ZARAR GÖRENLERİN KAYIPLARINI TAM OLARAK TELAFİ ETSELER BİLE, HALA KAZANÇLI İSELER YENİ DURUM BİR SOSYAL İYİLEŞME OLARAK ALGILANMASI HANGİ SOSYAL REFAH KRİTERİ AŞAĞIDAKİ YAZARLARDAN HANGİSİNİN ADI İLE ANILIR?

A

Scitovsky

B

Hicks

C

Edgeworth

D

Kaldor

E

Adam Smith

7.SORU

Birbirlerine etki edebilecek kadar az sayıda satıcının çok sayıda alıcı ile karşı karşıya geldiği ve firmaların yüksek giriş engelleri ile korunduğu piyasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

A

Tam rekabet

B

Oligopol

C

Monopol
D
Monopolcü rekabet
E
Monopson

Yanıt Açıklaması:

Tanımı yapılan piyasa türü oligopoldür. Cevap B'dir.

8.SORU

Tam rekabet piyasasında kısa dönemde firmanın maksimum kâra ulaştığı nokta aşağıdaki seçeneklerin hangisinde belirtilmiştir?

- A
Toplam maliyetin toplam toplam hasılatı yüksek olduğu nokta
B
Toplam maliyetin toplam hasılatı eşit olduğu nokta
C
Toplam hasılat ile toplam maliyet arasındaki aralığın en geniş olduğu nokta
D
Toplam hasılatın maksimum olduğu nokta
E
Toplam maliyetin minimum olduğu nokta

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında kısa dönemde firmanın maksimum kâra ulaştığı nokta, toplam hasılat ile toplam maliyet arasındaki aralığın en geniş olduğu noktadır.

9.SORU

PARETO OPTİMUM NOKTALARININ BİRLEŞTİRİLMESİ İLE ELDE EDİLEN EĞRİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Anlaşma eğrisi
B
Teklif eğrisi
C
Fayda eğrisi
D
Eşürün eğrisi
E
Kayıtsızlık eğrisi

Yanıt Açıklaması: İki tüketici için değişimin son bulunduğu ve marjinal ikame oranlarının eşit olduğu Pareto optimum noktalarının birleştirilmesiyle elde edilen eğri, anlaşma eğrisi veya sözleşme eğrisi olarak adlandırılır.

10.SORU

Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firma kapanıp kapanmama kararını aşağıdakilerden hangisine bakarak karar verir?

- A
Marjinal maliyetlerine (MC)
B
Toplam maliyetlerine (TC)
C
Ortalama hasılatına (AR)
D
Ortalama değişken maliyetlerine (AVC)
E
Ortalama sabit maliyetlerine (AFC)

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firma kapanıp kapanmama kararını ortalama değişken maliyetlerine (AVC) bakarak karar verir.

11.SORU

İKİ MAL VE İKİ GİRDİ İÇİN ÜRETİM İMKÂNLARI SINIRI EĞRİSİNİN DOĞRU ŞEKLİNDE OLABİLMESİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KOŞULLARDAN HANGİSİ GEREKLİDİR?

- A
Üretim fonksiyonları ölçeğe göre artan getiriye sahip olmalı
B
Üretim fonksiyonları ölçeğe göre azalan getiriye sahip olmalı
C
Üretim fonksiyonları ölçeğe göre sabit getiriye sahip olmalı
D
Üretim fonksiyonları ölçeğe göre sabit getiriye sahip olmalı ve doğrusal olan etkin üretim seti üzerinde sermaye-emek oranları birbirine eşit olmalı
E
Üretim fonksiyonlarından birisi artan getiriye sahip iken öteki azalan getiriye sahip olmalı

Yanıt Açıklaması: İki mal ve iki girdi için üretim imkânları sınırı eğrisinin doğru şeklinde olabilmesi için Üretim fonksiyonları ölçeğe göre sabit getiriye sahip olmalı ve doğrusal olan etkin üretim seti üzerinde sermaye-emek oranları birbirine eşit olmalıdır.

12.SORU

- LMC
MR
AR
LAC

Yukarıdakilerden hangisi uzun dönemde monopolcü rekabet piyasasının karını maksimum ettiği noktada fiyata (P) eşittir.

- A
I ve II
- B
II ve III
- C
III ve IV
- D
I ve IV
- E
II ve IV

Yanıt Açıklaması:

Monopolcü rekabet piyasasındaki firma kar maksimizasyonunu, $LMC=MR<P=AR=LAC$ 'de sağlamaktadır. Bundan dolayı doğru cevap C'dir.

13.SORU

GELİR ARTTIĞINDA MALLARIN TALEP EDİLEN MİKTARI ARTIYORSA BU TÜR MALLAR EKONOMİDE HANGİ İSİMLE NİTELENDİRİLİRLER?

- A
Normal mal
- B
Lüks mal
- C
Düşük mal
- D
Toplam mal
- E
Marjinal mal

Yanıt Açıklaması: Gelir arttığında malların talep edilen miktarı artıyorsa bu tür mallar ekonomide normal mal olarak nitelendirilirler.

14.SORU

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektiren ödemelerin tamamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Açık maliyet
- B
Fırsat maliyeti
- C
Örtülü maliyet
- D
Kapalı maliyet
- E

Toplam maliyet

Yanıt Açıklaması:

Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektiren ödemelerin tamamına açık maliyet denir.

15.SORU

Tam rekabet piyasasındaki firma kapanıp kapanmama kararını aşağıdaki hangi maliyete bakarak karar verir?

- A
TC
- B
MC
- C
AC
- D
TVC
- E
AVC

Yanıt Açıklaması:

Kısa dönemde tam rekabet piyasasındaki firma kapanıp kapanmama kararını ortalama değişken maliyete (AVC) bakarak karar verir.

16.SORU

Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın malına ait talep eğrisi için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A
Yatay eksene paraleldir.
- B
Yatay eksene 45 derece eğimlidir.
- C
Dikey eksene paraleldir.
- D
Negatif eğimlidir.
- E
Pozitif eğimlidir.

Yanıt Açıklaması:

Burada doğru cevap, A şıkkıdır. Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın malına ait talep eğrisi yatay eksene paralel sonsuz esneklikli bir eğridir.

17.SORU

TAM REKABET PİYASASINDA FİRMA ZARAR ETMESİNE RAĞMEN PİYASADA KALMA VEYA PİYASADAN ÇEKİLME KARARINI NEYE GÖRE ALIR?

- A Marjinal maliyetlerine
- B Ortalama toplam maliyetlerine
- C Toplam maliyetlerine
- D Ortalama değişken maliyetlerine
- E Karına

Yanıt Açıklaması: Firma piyasada zarar etmesine rağmen kalma veya piyasadan çekilme kararını verirken hep ortalama değişken maliyetlerini (AVC) göz önünde bulundurur.

1.SORU

Uzun dönem maliyet minimizasyonunu amaçlayan firmanın; emeğin marjinal fiziki ürünü (MPPL=20) emeğin ücreti (w) ise 4 birim iken Sermayenin marjinal fiziki ürünü (MPPK=50) iken firmanın maliyet minimizasyonu için sermayenin birim fiyatı ne olmalıdır?

- A 1
- B 5
- C 10
- D 50
- E 4

Yanıt Açıklaması:

Firma uzun dönem maliyet minimizasyonu için $MPPL/w = MPPK/r$ formülünden ilgili değerler yerine konulduğunda $20/4=50/r$ $r=10$ olarak bulunur. Doğru cevap C seçeneğidir.

2.SORU

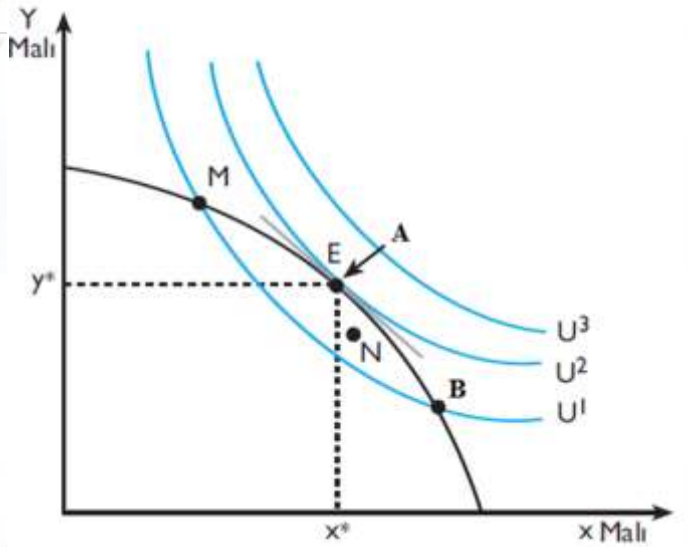
BİR MALDAN BİR BİRİM DAHA FAZLA ÜRETMEK İÇİN ÖTEKİ MALDAN NE KADAR FEDAKÂRLIK ETMEK GEREKTİĞİNİ GÖSTEREN ORAN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A Marjinal tüketim oranı
- B Marjinal tasarruf oranı

- C Marjinal dönüşüm oranı
- D Marjinal ikame oranı
- E Marjinal maliyet oranı

Yanıt Açıklaması: Marjinal Dönüşüm Oranı, bir maldan bir birim daha fazla üretmek için öteki maldan ne kadar fedakârlık etmek gerektiğini göstermektedir.

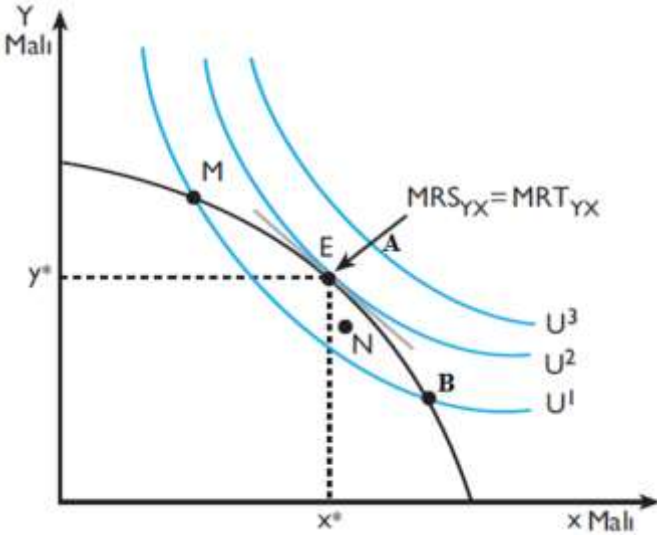
3.SORU

YUKARIDAKİ ŞEKİLE GÖRE, ÜRETİM İM KÂNLARI SINIRI EĞRİSİ ÜZERİNDE DİĞER TÜM ETKİN ÜRETİM NOKTALARINA ORANLA EN ÇOK TERCİH EDİLEN ÜRETİM NOKTASI HANGİSİDİR?

- A M noktası
- B N noktası
- C E noktası
- D A noktası
- E B noktası

Yanıt Açıklaması:

Bireyin farksızlık eğrilerini şekle ilave ettiğimiz zaman, üretim imkânları sınırı eğrisi üzerinde tek bir nokta (E noktası) maksimum faydayı sağlamaktadır. E noktasında üretim imkânları sınırı eğrisi, bireyin ulaşabileceği en yüksek farksızlık eğrisine (U2) teğettir. Bu teğet noktasında marjinal ikame oranı (MRS_{YX}) marjinal dönüşüm oranına (MRT_{YX}) eşittir. Böylece hem üretimde hem de dağılımda etkinlik sağlanmıştır.

4.SORU

Gelirin bir fonksiyonu olarak çizilen talep eğrisine ne ad verilmektedir?

- A Geleneksel talep eğrisi
- B Engel eğrisi
- C Çapraz fiyat talep fonksiyonu
- D Fiyat tüketim eğrisi
- E Farksızlık eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Talep fonksiyonları için fayda maksimizasyonu problemi çözümünden hareket edilir ve talep fonksiyonları setine ulaşılır. Bu set içerisinde; üç tür talep fonksiyonu tanımlanır: • Fiyatın bir fonksiyonu olarak talep (geleneksel, alışılmış veya doğal talep eğrisi) • Gelirin bir fonksiyonu olarak talep (Engel Eğrisi) • Diğer bir malın fiyatının fonksiyonu olarak talep (Çapraz fiyat talep fonksiyonu)

6.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ÜRETİCİLER ARASINDA ETKİN GİRDİ PAYLAŞIMINI GÖSTEREN EŞİTLİKTİR?

- A

$$MTRS_{KL}^X = MTRS_{KL}^Y = w/r$$

B

$$MTRS_{KL}^X = MTRS_{KL}^Y = P_x/P_y$$

C

$$MTRS_{KL}^X = MTRS_{KL}^Y = P_x/r$$

D

$$MTRS_{KL}^X = MTRS_{KL}^Y = P_y/r$$

E

$$MTRS_{KL}^X = MTRS_{KL}^Y = P_x/w$$

Yanıt Açıklaması:

Üreticiler arasında etkin girdi paylaşımının sağlandığı noktada malların marjinal teknik ikame oranları ile girdi fiyatlarının birbirine oranının eşit olması gerekir.

7.SORU

Üretim sıfır olduğu durumda sıfır olan, üretim arttıkça artan maliyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A Toplam doğrusal maliyet
- B Toplam değişken maliyet
- C Toplam maliyet
- D Toplam marjinal maliyet
- E Toplam sabit maliyet

Yanıt Açıklaması:

Toplam değişken maliyet; üretim sıfır olduğu durumda sıfır olup, üretim arttıkça artmaktan maliyettir.

18.SORU

AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİNDE TPP VE MPP İLİŞKİSİ DOĞRU İFADE EDİLMİŞTİR?

A

TPP maksimum olduğu noktada MPP 0 dır.

B

TPP minimum ise MPP maksimumudur.

C

TPP ve MPP aynı anda maksimumudur

D

TPP ve MPP aynı anda minimumdur

E

TPP minimumken MPP, APP'yi keser.

5.SORU

YAZDIĞI ESERLE MODERN EKONOMİ BİLİMİNİN BAŞLAMASINI SAĞLAYAN EKONOMİST AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNDE VERİLMİŞTİR?

- A
- D. Ricardo
- B
- A. Smith
- C
- A. Marshall
- D
- Y. F. Edgeworth
- E
- V. Pareto

Yanıt Açıklaması:

1776 yılında yazdığı "Ulusların Zenginliği" adlı eserle modern ekonomi biliminin başlamasını sağlayan ekonomist Adam Smith' tir. D. Ricardo Su-Elmas paradoksunu çözmeye çalışan bir iktisatçıdır. A. Marshall ise "Ekonominin İlkeleri" isimli eseri yazmıştır. Y. F. Edgeworth ve V. Pareto ise ekonomik etkinlik ve refah konusunda çalışmış ekonomistlerdir.

SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

ONLINE DÖNEMDE NELER SORULDU?

MİKRO İKTİSAT

1. Yukarıdakilerden hangileri Monopolcünün 3. Derece fiyat farklılaştırması yapabilmesi için gerekli şartlar arasında yer alır?

Cevap 1-2-3

1. farklı alıcılar için talebin fiyat esnekliğinin farklı olması.

2. piyasaları birbirinden ayrı tutması

3. katlanması gereken maliyetlerin önemsiz olması

2. Monopsoncu bir firma ile ilgili yukarıdakileri ifadelerden hangileri doğrudur?

Cevap 1-2-3

1. Tüm piyasanın emek arz eğrisi ile karşı karşıyadır

2. monopsoncu firmanın gerçek girdi talep eğrisi tek bir noktadan oluşur.

3. faktör talep eğrisi çizilememektedir.

3. Bir şey seçildiğinde vazgeçilen alternatiflerin değerini ifade eden kavram hangisidir?

Cevap : Fırsat maliyeti

4. Firmanın talep edilen mallarının bir birimi başına düşen gelirine ne ad verilir?

Cevap : Ortalama hasılat

5. Tam rekabet piyasasında firmanın malına ait talep eğrisinin yatay eksene paralel ve sonsuz esnek olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap Firmaların fiyat kabullenici olmaları

6. Edgeworth kutu diyagramında etkin üretim seti üzerindeki bazı üretim düzeylerinin X ve Y ekseninde oluşan bir şekil üzerinde gösterilmesi ile aşağıdakilerden hangisi elde edilir?

Cevap: Farksızlık Eğrisi

7. Tam rekabet piyasasında firmanın kısa dönemde kar maksimizasyonu koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: $MR=MC$

8. Aşağıdakilerden hangileri monopolcü bir firmanın fiyat farklılaştırması yapabilmesi için gerekli şartlar arasında yer alır?

Cevap 1-3

1. Firmanın monopol gücüne sahip olması

3. Firmanın piyasayı bölümlere ayırabilmesi

9. Kar maksimizasyonunu amaçlayan firmanın emek talebine ilişkin kuralı emeğin marjinal ürün hasılatını..... eşit olduğu düzeye kadar bu girdiyi kullanmaktadır.

Cevap Ücret

SINCE 2020

10. Oligapol Piyasasında Dengeyi açıklayacak tek bir teorinin oluşturulmasının imkansız olmasının nedeni aş. Hangisidir?

Cevap Piyasada şeffaflığın varolması

11. Farksızlık eğrileri ile ilgili aş. Hangisi yanlıştır.?

Cevap Tüketici her iki malı da arzu ediyorsa tüm farksızlık eğrileri pozitif eğime sahiptir.

12. Tam rekabet piyasasında refahın maksimize edilmesinin nedeni aş. Hangisidir?

Cevap Tam rekabet dengesinde fiyatın marjinal maliyete eşit olması.

13. Tam rekabetçi piyasada firmanın toplam hasılat ile toplam maliyetin kesiştiği noktaya.....adı verilir?

Cevap : Başa baş noktası

14. Kardinal fayda yaklaşımı ile ilgili aş. İfadelerden hangisi doğrudur?

Cevap :1- 2

1. Faydanın nesnel olarak ölçülebileceğini öne sürer

2.Kardinal fayda indeksi oluşturularak fayda tüketiciler arasında karşılaştırılabilmektedir.

15. Hicks-Marshall yaklaşımı ile ilgili ifadelerden hangisi doğrudur ?

Cevap: 1-3

1. Girdiler arasında ikame kolay olduğunda emek talebi daha esnek olacaktır.

3. toplam maliyetler içinde emek girdisinin payı yüksek olduğunda emek talebinin ücret esnekliği de büyük olur.

16. Üretim miktarı sıfır olsa dahi firmanın katlanmak zorunda olduğu maliyetlere ne ad verilir ? Sabit Maliyet

17. Bir politikanın uygulanması sonucunda ortaya çıkan yeni durumdan kazançlı çıkacak olanlar zarar görenlerin kayıtlarını tam olarak telafi etseler bile hala kazançlı iseler yeni durumun bir sosyal iyileşme olarak algılanması gerektiğini ifade eden kriter aşağıdakilerden hangisidir ? Kaldor Kriteri

18. Üretici firmaların pozitif karı gördükçe piyasaya girmeleri negatif karı görünce piyasadan çıkmaları aşamasında herhangi bir engelle karşılaşmamaları tam rekabet piyasasının hangi özelliğini ifade eder ?

Mobilite

19. Firmanın belli bir çıktı düzeyini mümkün olan en düşük maliyet ile gerçekleştirmesine ne ad verilir ?

Ekonomik etkinlik

20. Aşağıdaki mallardan hangisinde gelir etkisi ikame etkisinden büyük olduğun için pozitif eğimli talep eğrisi

Giffen Mal

21. İki tüketici için değişimin son bulunduğu ve marjinal ikame oranlarının eşit olduğu pareto optimum noktalarının birleştirilmesi ile elde edilen eğri aşağıdakilerden hangisidir ?
Anlaşma Eğrisi
22. Monopolcü bir firmanın her tüketiciye farklı fiyat uygulaması ne tür bir fiyat farklılaştırmasıdır ?
Birinci derece fiyat farklılaştırması
23. Marjinal teknik ikame oranını değiştirmeksizin aynı çıktı düzeyini elde etmek için gerekli sermaye ve emek girdisi miktarını azaltan teknolojik gelişmeye ne ad verilir ?
Yansız Teknolojik Gelişme
24. Her malın üretimi için kullanılan sermaye emek oranının aynı olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir ?
Etkin üretim setinin doğrusal olması
25. Toplumda en kötü durumda olanların yararına olan politikaların adalete uygun olduğunu ileri süren kişi aşağıdakilerden hangisidir ?
Rawls
26. Emeğin marjinal fiziki ürününün azalmakta olduğu üretim bölgesinde kısa dönem marjinal maliyet (SRMC) ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur ?
Artmaktadır
27. Aşağıdakilerden hangisi piyasaya hiçbir müdahalenin olmadığı bir ekonomide bile kaynak dağılımında etkinlik sağlanamamasının nedenlerinden biridir ?
Piyasa Gücü
28. I. Elektrik II. SU III. Doğalgaz Yukarıdakilerden hangileri ikinci derecede fiyat farklılaştırmasının uygulandığı ürünler arasında yer alır ?
I-II-III
29. Aşağıdakilerden hangisi monopol piyasasının özelliklerinden biridir ?
Yakın ikamesi olmayan bir mal üretilmesi
30. Aynı çıktı düzeyini sağlayan tüm teknolojik olarak etkin emek sermaye kombinasyonlarını gösteren eğriyeAdı verilir.
Eş ürün eğrisi
31. Eğer pareto optimal koşullarının tümü sağlanmıyorsa bu koşullardan mümkün olduğunca çoğunun sağlanmasına yönelik istekler gereksizdir. ifadesi aş. Teoremlerden hangisidir?
İkinci en iyi teorem
32. Monopolcü rekabet piyasasında kullanılmayan kapasite aş. Hang. Ortaya çıkmasına neden olur?
Etkinsizlik
33. Tam rekabet piyasası ile ilgili aş. İfadelerden hang. Doğrudur?
Piyasaya giriş çıkış serbesttir.
34. Endüstriye giriş ve çıkışların kolay olduğu benzer fakat farklılaştırılmış mallar üreten çok sayıda firmanın faaliyet gösterdiği piyasa türü hangisidir?
Monopolcü rekabet
35. Aş. Mallardan hang. Gelir etkisi ikame etkisinden büyük olduğu için pozitif eğimli talep eğrisine sahiptir.
Giffen mal

36. Üretim faktörleri için rekabetçi piyasada geçerli olduğunda emeğin marjinal faktör maliyeti aş. Hang. Eşittir?
Ücret
37. Bir mal veya hizmetin üretimi için direkt olarak parasal bir harcamayı gerektirmeyen fakat bir alternatifin vazgeçilmiş olması nedeniyle ortaya çıkan maliyete ne ad verilir?
Örtük maliyet
38. Bir ekonomi pareto anlamında etkin bir kaynak dağıtım süreci yaratsa bile refahın daha adil dağıtılabilmesi için aş. Hang. Gereklidir?
Regülasyonlar
39. Firmanın sattığı son birim maldan elde ettiği gelire ne denir?
Marjinal hasılat
40. Farksızlık eğrileri orijine göre dış bükey olmasının nedeni?
Azalan marjinal ikame oranı
41. Uzun dönem emek talep eğrisinin kısa dönem emek talep eğrisine göre daha yatık olmasının nedeni nedir?
Üretim sürecinde girdiler arasında ikamenin yapılabilmesi (emin değiliz.)
42. Tam rekabet piyasasında kısa dönem firma dengesini ortaya konulmasında kullanılan toplam hasılat –toplam maliyet yaklaşımına göre firma aş. Durumlardan hang. Kar eder?
Toplam hasılat toplam maliyete eşit olduğunda.

43. Aşağıdakilerden hangisi firmanın piyasa payını artırmak ve özel nitelikteki malına olan tüketici bağımlılığını artırmak için monopolcü rekabet piyasasında yaygın olarak araçlardan biridir
cevap reklam
44. Eş ürün eğrisinin teğet olduğu eş maliyet doğrusu aşağıdakilerden hangisini gösterir?
Cevap girdi Fiyatları veri iken Talep edilen girdi miktarını
45. Üretimde kullanılan tüm girdiler Aynı Oranda artırıldığında çıktı düzeyi bu orandan daha büyük bir oranda artıyor ise aşağıdakilerden hangisinin varlığı söz konusudur
Cevap ölçeğe göre artan getiri
46. Üretim imkanları sınırı eğrisinin Bireyin ulaşabileceği en büyük farksızlık eğrisine teğet olduğu noktada aşağıdaki eşitliklerden hangisi gerçekleşir.
Cevap $MRS_{yx} = MRT_{yx}$

48. Sweezy Tarafından geliştirilen ve oligopol piyasasında var olan fiyat katılığını açıklayan model aşağıdakilerden hangisidir
Cevap Dirsekli Talep eğrisi modeli

49. Pareto koşullarına Ulaşmak üzere geliştirilen kısmi politikaların gerekli olup olmadığını sorgulayan teorem aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap ikinci en iyi teorem

50. Farksızlık eğrilerinin orijine göre dışbükey olması aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

cevap azalan marjinal ikame oranı

51. ekonomide başka malların üretim sürecinde kullanılmak üzere üretilmiş mallara..... denir.

cevap sermaye mali

52. Aşağıdakilerden hangisi pareto Etkin denge Fiyatlarının oluşumunu engelleyen faktörlerden biridir

cevap dışsallıklar

53. Faktör piyasasında ücret düşüklüğünden tek bir firmanın yararlanması ve ürünün fiyatının değişmemesi durumunda endüstri Talep eğrisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur

cevap daha yatık olur.

54. Genel denge analizine ilişkin çalışmaları başlatan iktisatçı aşağıdakilerden hangisidir

Cevap walras

55. Aşağıdaki durumlardan hangisinde Firma için ilave işçi almak karlıdır?

cevap emeğin marjinal ürün hasılatı > emeğin marjinal Faktör maliyeti

56. Alıcı ve satıcıların sayısındaki çokluk nedeniyle her iki tarafın da piyasa fiyatını kontrol etme ve belirleme güçlerinin olmaması tam rekabet piyasasının hangi özelliğini ifade eder?

cevap atomize

57. Geleneksel oligopol teorilerinden biri olan Edgeworth modeli ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır

Cevap:Yalnızca üretim düzeyi stratejik değişkendir.

58. Firmaların ve tüketicilerin ürünün fiyatı ve kalitesi hakkında hiçbir Bedel ödmeden istedikleri bilgiye istedikleri zaman ulaşabilmeleri tam rekabet piyasasının hangi özelliğini ifade eder

cevap: şeffaflık

59. Hiç kimsenin refahını azaltmaksızın bazı bireylerin refahını artıran her türlü değişiklik toplumun refahını artırır ifadesi aşağıdaki refah kriterlerinden hangisini açıklar?

Cevap: Pareto optimalite

60. Tam rekabetçi çıktı seviyesinin üstünde gerçekleştirilen miktarı refah düzeyini nasıl etkiler?

Cevap: düşürür

SINCE 2020

61. İnsanların topraklarını kullanarak elde ettikleri geliredenir.
Cevap rant

62. Aşağıdakilerden hangisi belli bir kategorideki emek piyasasında ücretlerde meydana gelen yüzdesel değişimin bu spesifik Emek piyasasındaki istihdamı nasıl etkilediğini ölçer?
Cevap Emek arzının ücret esnekliği

SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...
SINCE 2020